

Borger-Bennen.

Et Ugeskrift,

udgivet

for

Det foreenede Understøttelses-
Selskab.

To og tredivte Aargang.

Kjøbenhavn, 1820.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

05.6
Bobbe

1820
Aug. 32

17516

Register

over

Indholdet af Borgervens-Bladet.

20 og tredivte Aargang.

No.		Side
1.	Anmeldelse fra Administrationen, og Brev fra en Præst paa Landet, til sin Søn i Hovedstaden	1-8
2.	Brev fra en Præst paa Landet, fortsat	9-16
3.	Fortsættelse af samme	17-24
4.	Fortsættelse af samme	25-32
5.	Slutning af samme	33-40
6.	Anmeldelse om Resolutioner paa Ansø- ninger om Laan, Pension og Gratifi- kation	41-48
7.	Extract af Regnskab. — Rapunzel . .	49-52
8.	Rapunzel, fortsat	53-60
9.	Rapunzel, sluttet, og Tale i et Pige- Institut	61-68

IV

No.	Side
10. Tale i et Pige-Institut, fortsat . . .	69:76
11. Slutning af samme	77:84
12. Efterretninger om de mærkværdigste Blinde	85:92
13. En høire Haand bliver synlig i de store Følger af en tilsyneladende ubetydelig Handling, og En Flaske Biin bliver Anledning til Den Cyperns Erobring	93:100
14. Genhjørningen	101:108
15. Slutning af samme	109:116
16. Alexis og Prescovia, og Et spøgfuldt Ord bliver Aarsag til en blodig Krig	117:124
17. Blandinger af Morgenblatt for gebil- dte Stænde for Aaret 1816	125:132
18. Fortsættelse af Blandinger	133:140
19. Anmeldelse fra Administrationen om Regnskab, og Fortsættelse af Blan- dinger	141:144
20. Anmeldelse fra Administrationen om Regnskab og Fortsættelse af Blan- dinger	145:152
21. Fortsættelse af Blandinger	153:160
22. Slutning af samme	161:168
23. Tale ved Søndagskolernes Høitidelig- hed	169:184

No.	Side
24. Indhold af Christen Petersens i Antwerpen 1813 trykte Bog "Om Børn at holde i Skole."	185:192
25. Fortsættelse af samme	193:200
26. Fortsættelse af samme	201:208
27. Slutning af samme	209:216
28. Udelmodighed og Taknemmelighed .	217:224
29. Samme sluttet, og Anmeldelse om nye valgte og afgaaende Repræsentanter	225:232
30. Samvittigheden	233:240
31. Samme sluttet	241:248
32. Anekdoter	249:256
33. Anekdoter	257:264
34. Anekdoter	265:272
35. Beduin en østerlandsk Fortælling . .	273:280
36. Feiltagelsen, efter Langbein	281:288
37. Samme sluttet	289:296
38. Det Religiøse i Landlivet, og En synderlig Anekdoter af Noo's Abhandlingen forskjellige Indholds	297:304
39. Strikkepungen	305:312
40. Fortsættelse af samme, og Anmeldelse til Efterretning for de Ansøgende .	313:320
41. Slutningen af Strikkepungen, samme Anmeldelse og usfortroden Lydighed .	321:328

No.	Side
42. Samme Anmeldelse, en god Forstlilingsmaade, af Herder, og Stedmoderen	329-336
43. Samme Anmeldelse, og endeel franſke paa det ſpanſke Blokſkib la Caſtilla indſpærrede Krigsfangers Flugt i Aaret 1810	337-344
44. Samme Anmeldelse, og ſælſom Høene-Jagt	545-352
45. Anmeldelse om nyt Administrator-Balg og Regnſkab. Bidrag til den ophævede ſpanſke Inquiſitions-Hiſtorie	353-356
46. Slutning af Inquiſitions-Hiſtorien	357-364
47. Anmeldelse om Selskabets Formue, og Brødrene fra Dijon	365-372
48. Brødrene fra Dijon, fortsat	373-380
49. Slutning af ſamme	381-388
50. Anekdote af Morgenblatt, og Tildragelse fra Krigen imellem Øſterrige og Frankerige i Aaret 1809	389-396
51. Om Underviſningen i Almueſkolerne	397-404
52. Fortſættelse af ſamme	405-412
53. Slutningen af ſamme	413-420

Borger = Bennen.

No. 1.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 1ste Januari 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

U n m e l d e l s e.

I Anledning af min Monraths Tiltrædelse som Administrator, vare de efter Lovens 4 Cap. 48 §, i sidste General-Forsamling udnævnte 3de Repræsentanter: De herrer Etatsraad Gløersen, Ridder af Dannebrog, Captain og Juveleer Winther, amt Hofchirurg Schwartzkoph, tilstæde en Samling med Administrationen den 7de hujus; hvor da blev foreviist Reciiserne fra Banken, for Selskabets der til

Bevaring nedlagte Obligationer, tilligemed de af Selskabets Medlemmer for bekomne Laan udstædte Gieldsbeviser, samt andre Selskabet vedkommende Dokumenter, hvorhos Bogholderen og Kassereren foreviiste, de af dem efter fremlagte Fortegnelser, førende Bøger, hvilket alt blev befundet i god og behørig Orden, og af bemeldte 3de Herrer Repræsentanter ved Underskrift i Administrations-Protokollen tilstaaet.

Administrationen for det foreenede Understøttelses-Selskab.

Sørensen. Drejer. Monrath.

G. Køfte.

(Indsendt.)

Brev fra en Præst paa Landet til
hans Søn i Hovedstaden.

Decbr. 1819.

Min Søn!

Du klager i dit sidste Brev over, at forestaaende Nytaar allerede har kostet dig en heel Deel Tid, deels ved at maatte gjøre Nytaars = Riim saavel for selv at gjøre Brug af dem, som for at bruges af nogle af dine Bekjendte, som opfordre dig til at anvende i deres Navn den Kærdighed, de tiltroe dig mere end sig selv til at gjøre Riim, eller som Du kalder det Vers; deels ved at læse og udsøge af de mangfoldige trykte Riim saadanne som for dig og Vnner skulde kunne blive at bruge. Ogsaa meddeleer du mig din angstfulde Ergrelse over den Tid, da Nytaars = Dagen og følgende skal øde paa de Besøgelser du maa gjøre, for at aflevere og modtage disse Flaaheder. Endelig melder du mig din Ergrelse over den virkelige betydelige

Udgiøt, der forestaaer dig til alle de Nytaarsgaver du har at urede, hvis Beløb jeg af din Opgave, der seer sandsynlig nok ud, vil, naar Du ej skal gjælde for en Præker, overstige Halvdelen af hvad du i Aarets første Kvartal skulde leve af.

Det er underligt nok, at dette kan saaledes forholde sig i Kiøbenhavn, saa at du, der dog har Omgang med saa faae, og fortrolig Udgang i saa meget faae Huse, kan befinde dig i den Forlegenhed, ej blot at aflægge Nytaarsbesøg, men Lykønskninger paa Riim til de Mange. Vist har det da og allerede i mange Aar undret mig, naar jeg ved Nytaarstid har været i Kiøbenhavn, at see de mange mange tusinde stadfælgte trykte Nytaarsriim eller Blanketter til saadanne, som hængte i Vindverne i de utallige Boder, hvort saadanne bødes fal; og om mueligt endnu mere, at see hvor særdeles flau den største Deel af dem jeg fik Dje paa var, ligesaa meget flauere som talrigere, syntes mig, end de vare i min Tid, som du veed er nu 30—40 Aar tilbage, skjøndt de allerede da vare baade flauere og talrige nok.

I Sandhed det er noget af det meget for mig ufattelige i vor nyere Tids Færd, at der med den om ej finere dog mere udbredte Cultur, denne

roses sig af, kan være Af sætning paa den uhyre Mængde af disse Lapperier, hvilken forudsætter, da de dog ere temmelig dyre, ej alene en stor Mængde Mennesker, som kobe dem, og have Bekjendte eller Venner at flye dem til, men ogsaa som have, den almeen flagede og ideligen tilvovende Armod uagtet, Raad til at anvende nogle Dalere ogsaa derpaa, hvilket vidner om, at de maae have disse Dalere tilovers fra andet fornødne Brug; — og hvilket Brug af Penge skulde vel være mindre fornødent? — Men ogsaa vidner den, synes mig, alt for klarligen, at, om ej Modtagerne, dog Kjøberne af saadanne Uselheder maae være enten højligen flaae, eller dog sig selv saare lidt tiltroende Væsner, da de ej torde mene selv at kunne frembringe noget mindre usfelt, eller dog de maae tiltroe dem, de flye disse Ting, saare lidt Skjønsonhed for at torde hyde Idem noget deslige, det er i den Grad at foragte dem, som Stakler, der intet bedre være værd.

Jeg begriber, at ethvert Menneske af god Følelse griber gierne Leiligheden til, engang om Aaret eller oftere, at sige dem, han vil vel, dem han skylder nogen Forbindtlighed, noget Forbindtligt. Jeg holder ret meget af Familiefester, Fødselsdags-

Højtider, Sølv- og Guldbrylluper o. d. l., som give Leilighed til saadanne Følelsers Udvikling; — ret særdeles meget af almene Glædesfester, den kiære Jul, St. Hansdag, Høstgilder o. fl., da alle som kan opfordres til at bortlægge, saavidt mueligt, alle Hverdagslivets Sorger, og bidrage til, saavidt mueligt, almindelig hele Nationen omfattende Munterhed, Følelser som saameget samvirke til god, from, velvillig, velgjørende Sindstemning, hjælpe til at blidgjøre det hele selskabelige Samliv, og til at forvinde eller glemme, i det mindste for nogen Deel dets Ubehageligheder. — Nytaarsdagen, som indfalder saa nær ved, næsten midt i, den af alle vore Aarsfester, efter ældgammel Skik i Særdeleshed lystige Jul (hvis Lystighed, ogsaa efter gammel Skik, gif Anstændighedens Grændser endog saa nær, at den vel for ofte hoppede dem en Smule over) var mig i alle Henseender vel den vigtigste af Aarets Fester. Si alene har den sin egen høist alvorlige Betydning, som Skielmærket for Enden af en saadan Periode af vort Liv, som et Aar for den en Smule alvorligen tænksomme maa være, og Begyndelsen af en ny deslige Periode; men, uden at forstyrre eller afbryde den ligesuldt vedvarende Juulemunterhed, er den synes mig saa

saare vel skicket til, ved sin Alvorlighed, saa at sige at tømme og forædle Julens Overrøbenhed, hvilken den ingenlunde er skicket eller skicket til at tilintetgigre. — Du erindrer, at her i vore Landsbokredse er det Juul i det mindste til Helligtrokonger.

Men baade Jule- og Nytaarsfestligheder forudsætte som udelukkende, Betingelse venkabeliat og gjæstfrit Samqvem. Det er dog i Sandhed en maver, en til liden Lystighed skicket Juul, hvis Festlighed ikke skulde deeltages uden af en enkelt Families egne Hverdags Deeltagere, ej af nogen, som venkabelig Gjæstfrihed indbød, ej af nogen, som ved sin Deeltagen medbragte sit Bidrag af godt Lune, Vittighed, Lystighed, hiertelig Stræben efter at give dem fælles Munterhed om ej Nyhedens saa dog Afvexlingens Behag. Saa kjær og højtidelig rørende ved Familiens egne Medlemmers indbyrdes Lykønskning til glædelig Fest sikkerligen for alle hiertelige Mennesker er, paa enhver Fest, og da især paa den, Tak for henrundne og inderligste Ønsker om Velsignelse af Gud for det nye Aar indbefattende, Nytaarsfest, saa er det dog klart at Festen bliver end mere festlig, naar den indeholder saadan giensidig Tak, saadan giensidig Lykønskning ogsaa af den Kreds, som videre

egentligen maa være den, der udgjør vor Verden. Med den Cosmopolitismus, der skal med lige Indderlighed omfatte alle Mennesker, saa de alle skal netop være os lige kiære, er det nok saa en egen Sag. Jeg for min Deel er bange for at den betyder hartad intet andet end — Hjerteløshed, at sige naar den er hos dem, der have nogen Gode til at nyde Livet i Samqvem eller tilstede sig nogen Deeltagelse, — Uselhed hos dem, som ere saa ulykkelige at maatte udelukke sig selv eller see sig af alle andre udelukkede, fra alt Samqvem.

(Fortsættes i næste No.)

Borger = Bennen.

No. 2.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 8de Januari 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

Brev fra en Præst paa Landet til hans Søn i Hovedstaden.

(Fortsat. See forrige No.)

Jeg formaaer ej at ansee dem, hvilkesomhelst de end monne være, der tilbringe deres Liv saaledes fra alle isolerede, altsaa uden at have nogen dem nærmere berørende, dem egnere Verden, end det Universum, Forholdet til hvilket end ikke Døden selv væsentligen skal forandre, jeg er, siger jeg, ikke istand til at ansee dem anderledes end som virkelige døde Folk; ej tilværende for dette sublunære Selskabsliv; — og selv den i saadan Isolering, om end for dem selv indbyrdes paa en Maade levende Bæsnere, som en Samling af Dødnings-

for os andre levende Væsner, saavidt vi faae Dje paa dem, som en Art af Spøgesser, der ikke vedkomme os, uden for saavidt vi ej kan høre os for at støtte paa dem med nogen Følelse af Skuddren, hvor stærke i Anden vi end ellers maatte bilde os ind at være.

Efter det jeg deels hører, deels selv troer at have erfaret fra den fikere Hovedstad i sildigere Tider, saa skal der selskabeligt Samliv efterhaanden være saaledes forsvundet, at der er i det højeste faare faae, som virkelig leve med hinanden, det er, deele med hinanden Livets Nydelse, Glæder, Arbejder og Sorger. Der er sagtens umiskjendelig adskillige Mennekevæsner, der, foruden de enkelte Familielemmers daglige, man siger for det allermeste frydløse og livløse, Spøgessfærd, ofte nok ja meget ofte tee sig, blandt andre ligesaaledes omvankende Dødnings, som om de virkelig hørde til de faae virkelig der omvankende Levende, men de behandle og betragte dem kun som Redskaber, hvilke de i deres Dødningsedont i fornødent Fald betiene sig af, ladende ofte som om de virkelig, om ej vare, dog nok vilde giælde for lyslevende, dog uden isvrigt mere at bekymre sig om dem, end som om de gjensidigen vare Væsner fra en anden

Verden, den, de selv høre til, uvedkommende. Saaledes som jeg har havt Leilighed til at beskue dette Hovedstadens Liv, er der virkelig ingen Forskiel paa hvad det vilde være, om samtlige de i denne Isolering hinanden krydsende Bæsnere vare hinanden aldeles uvedkommende, saligen Hedenfarnes Skygger, med højt nogen Rest af Drivt for en forgaende Livstilstand, god nok til at de stundom trække paa Skuldrene, og tee noget Tegn til kold Modstelse, naar der noget dertil opfordrer, ofte endog nok til med samme Kulde at byde aandig, vel og sandfellig, Hjelp til at være hinandens Dixerle; altid med Fagter og Lader, der (hvilket jo og skal være Tilfældet med virkelige Spøgesser og Siengangere) vidne om at de tilhørde, eller vare skabte for at tilhøre, den Art af Bæsnere, hvis Skikkelse de endnu i deres Dødningsstilstand, ofte heel gravitetisk, stræbe at beholde.

Forholder nu dette sig virkelig saa, saa er det i det mindste snurrigt, at en saadan Mængde af Eder, I Spøgesser og Siengangere, vedbliver at drive den frydløse Spøg med den tomme og flauere Nytaarsgratulering. Naar I virkelig ikke bryde Eder om hinanden, men staae i den Jubildning, at det er Eder en Art af Nødvendighed i at række

hinanden en Lap, der skal indeholde noget, som skal have Udseende af Nytaarsgratulads, saa er det sikkert nok, at I spare Eder for Hovedbrud ved at lade andre for Betaling gjøre det for Eder, da jeg tilstaaer det kan være kiedeligt nok, at sige eller skrive hen noget, som man intet mener med, og som den, der faaer det, i alt Fald veed. betyder intet. Man øde Tid og Penge paa saadant betydningsløst Tvi enten til eget Brug eller til Brug for andre, som ikke dertil selv gad anvende enten Tid, Penge eller den Smule Flid der skulde til, da det dog vel altid endog uden al Begeistring eller Talent maatte blive ligesaa godt, som det der af den Sort er kommet mig for Dyne, kan jeg slet ikke bifalde. — Jeg forøger for det, som Risbet af de Ufjelder vilde koste, ikke dine Maanedspenge med nogen Skilling, og er det mit faderlige Raad, at du anvender din Ferietid til noget bedre end saadant flaut Niilsmedderie.

Et er der endnu i den første Deel af dit Klagebrev, som ret mishager mig; det nemlig at du kalder det Snaus, hvortom du skriver, Vers. Jeg havde vel ikke ventet ret snart af dig at see noget paa Vers som skulde blive andet end hvad jeg hidtil har seet af dig af det Slags Forsøg, Qvæiser,

hvilke, henlagte om ej til Rettelse og nærmere Eftersyn efter de horakiske ni Aar, endda som blotte Dvælsler i Sproget og Tankers Udtryk i bunden Stil, trods alle Begynderfejl, kunde have deres Nytte. Ikke heller har jeg Marsag at tvivle om, at jo det, du vilde smøre sammen, sagtens vilde blive ligesaagodt, som Mængden af det, der smøres sammen og udgives, paa løse Ark eller i de fleste af de for det meste ret pæent trykte Smaa-bøger, som paa denne Aarstid falbydes til saadanne Priser, at det er ubegribeligt, hvor de i Tider som vore faae Kjøbere fra. (At denne Kiendelse over det Slags Arbejder overhoved aldeles ikke gjælder nogle enkelte af dem — og neppe det hele i de fleste — forandrer overhoved ikke min Mening). Men for at fortjene Navn blot af Vers, maatte de dog røbe hos Forfatteren noget Begreb i det mindste om det mecaniske, som dertil hører. Er det nu end sandt, at Jagttagelsen deraf er endnu saare langt fra at være det væsentligste af hvad der udfordres til et Digt, og at et godt Digt ophører ej ganske at være det, det er, om det end oversættes i et andet Sprog med prosodiske eller mod Versificationens Love stridende Feil, og om der end i store og i Sandhed ægte Digteres Værker findes

saadanne Fejl, saa, troe mig, den der end ej har Evne til at undvige saadanne Fejl, eller er uvidende nok til ej at kiende eller erkiende Lovene for den Kunst han vil udøve, bliver i Kunsten intet andet end en Fusser.

Du maa da ikke tage ilde op at jeg protesterer mod Navnet Vers, som du bruger, for det Skriblerie, som almindeligst vanke til Nytaarsgranuladser. Naar jeg kalder det Rrim, saa duer det Navn sagtens heller kun lidt, siden der er adskilligt deraf, som ikke engang ere lagte an paa at gielde for Rrim. Det rimlose Tøyerie, som, Krevet eller trykt i brækkede Linier, er indrettet saa, at man undertiden synes indbuden til at tage det for Hexametrer eller deslige, men hvori man ved lidt Eftersyn finder ligesaalidt Stavelsemaal som Følelse eller Mening, gjør man dog vel i Grunden kun for stor Vre, naar man kalder det Rimerie, jeg haaber, du har for megen god Følelse som og lidt værdig re Begreb om hvad der skulde fortjene Navn af Vers end siige Poesie (de Vers, Talen her er om, skulde dog vel qualificerte sig som hørende til epigramatisk Poesie), til at øde Tid paa Frembringelsen af noget, som ikke var

præget med de første deres Slags tilhørende subalterne Egenheder engang.

Dit Klagebrev indeholder Besværinger over den Tid, du skal blive nødt, siger du, at anvende paa Nytaarsbesøg. — Ogsaa det forunder mig høyligen. Saavidt jeg veed, har du jo ikke Udgang i noget andet Huus, end den Klubs, hvor du et par Dage om Ugen læser Aviser, og det dramatiske Selskab, du spiller i et par Gange om Vinteren. — Jeg har jo Bekræftelse i Overflod paa, at det ogsaa maa være saaledes. De meget faae Rige leve saa altid kun med hinanden, Kiøndt og saa da paa en Fod, som, i forrige ej endda meget gamle Tider, kaldtes og var tarvelig. Efter hvad jeg har kunnet erfare af Hovedstadens Færd, har jeg heller intet Begreb om, hvem det vel skalde være, blandt hvilke den Luxus skalde findes, man i somme af Eders offentlige Blade vedbliver at klage over, som om den ej alene vedblivende men tiltagende var endnu, som man for en 30 — 40 Aar siden skraalede over den, efter min Mening allerede da høyligen ubeføyet. De Familier, hos hvilke jeg da modtoges med gæstfri Tarvelighed, saavidt de endnu ere til, have tilhobe maattet saaledes indskrænke sig, at den forrige Gæstfrihed er af en bedrøvelig

Art af Nødvendighed nedstunken til en fornem Besøgmodtager, som man allevegne helst seer afgjort med et Bisitkort. Forrige Tids jevnlige Samling af nogle Familier, blandt hvilke veldannede unge Mennesker vare velkomne, hvor man, med saare liden Gane = Nidelse, stibede sig af paa hinanden, meddelende hinanden indbyrdes, i livlig Conversation, hvad der, som Resultat af den eensomme Flid, hører til at udgjøre flebne og veldannede Mennesker, er derved nu forsvunden. Klublivet er kommet i det Sted. Fornemmeligen indrettet for Skabningens Herrer, gjorde det Huuslivet, for den eene der efterladte qvindlige Halvdeel af Menneskeskionnet, kiedeligt og ulysteligt. I Førstningen tog man dem en Gang imellem med til de saakaldte Assambleer, og stundom til et Bal. Den, velmeente sagtens, neppe dog saa vel overlagte Iver, hvormed Nogle prækede mod denne det finere Kions Deeltagen i Mandskionnets Omgang, vandt Fremgang, og tilintetgjorde ogsaa denne Udgang for hint Kion til at blidgøre Livet baade for sig og os.

(Fortsættes i næste No.)

Borger = Bennen.

No. 3.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 15de Januari 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

Brev fra en Præst paa Landet til hans Søn i Hovedstaden.

(Sluttet. See forrige No.)

Der opstod dramatiske Selskaber. — For saae gode alt for fattige Forældre gierne, at deres Børn i Ungdom, med liden Forberedelse, foretog sig deres egne Huse engang imellem en Smule dramatisk Forestilling. Denne saa dannende, saa uskylige, saa nyttige Øvelse døde ud, eftersom huuslig mgang med huuslig Velstand aftog. — Der prædes nu ogsaa saaledes mod det blide Kønns Deelgen i de derefter opkomne, lidt mindre private dramatiske Øvelser, at kun et meget lidet Antal af de ærkeste Aander af Kønnet torde trodse Prædi-

fanternes truende Ban. — Smidlertid bestaae disse dramatiske Smaaafamlinger saa som saa. — Klubberne, aldeles savnende det for vor selskabelige Dannelse saa aldeles uundværlige Kion, sank ned til at være en egen Art af Billiard- eller andre Spillesocieteter. Tarveligt nok gaaer det der i Almindelighed til. Der spilles selden højt; politiceres vel noget, dog, især siden 1799, kun med Barsomhed; nydes kun lidt, især siden 1813, da jeg hører, at Klubværterne endog oftest neppe kunne leve. Af Klubbernes mellem hinanden vandrende Medlemmer kiende de færreste hinanden, eller bryde sig om hinanden. Hvad er nu alt dette andet end det ovenomtalte Dødningeliv? Og hvorledes kan der tales om Omgang mellem dem? saadan Omgang, at der skulde være nogen Nødvendighed i at vedligeholde den vel Nytaarsbesøg, Lykønskingsvers eller Riim, der jo ingen Betydning kan have mellem Væsner, som ikk staae i nogen anden Forbindelse med hinanden?

Hvorledes jeg end betragter det, kan jeg ikk fatte hvorledes du eller nogen kan ansee som Nødvendighed at maatte gjøre eller lade gjøre, eller til hvem I kan slye disse Nytaarsgratuladser. I hav intet fra det forrige Aar at takke for, ingen fo det nye at anbefale eder til; som da disse Ting

saavidt jeg kiender til dem, ikke heller indeholde noget, der seer ud til at kunne bruges enten som Tak eller Anbefaling. Slette Rimm eller urimede og rimløse Flaaheder due da, hvad Indholden end synes at skulle være, kun lidt enten til Tak eller til Anbefaling.

Epigrammer, eller epigramatisk Digtning er tilmed nok ingenslunde af det Slags Digtning, som unge Begyndere snarest skulde give sig af med. Der skal efter mit Tykke en dygtig Portion Egetykke til, for at tiltroe sig at frembringe en Vitzighed, en Sentens, kraftfuld eller gehaltig nok til at fortiene mere end høyt en ret fortrolig og overbærende Bøns Opmærksomhed, fremsat saa at den isoleret, uforberedt, uunderstøttet af de særdeles eller private Omstændigheder, der stundum kan bidrage til at give den Smule Tanke eller Følelse, der skulde udtrykkes, nogen Vægt, eller den Betydning, hvorved de ellers for en stor Deel neppe blive forståelige. Derfor er det vel, at saa faae af de Epigrammer, som ere bevarede endog fra de berømteste, de vittigste, de aandsfuldeste Genier have vedligeholdt den Opmærksomhed, de dog nok engang havde vundet.

At Nytaarssepigrammerne virkelig for det

allermeste kun maae du kun lidt, sees synes mig tydeligt nok deraf, at skøndt man i hundrede og tusinde Tal har produceret deslige hvert Nytaar, har efter har i en meget lang Karrække, har man dog stedse befundet sig i den Nødvendighed at maatte være sig om nye for at udtrykke hvad dog de utallige Gange før maatte findes saaledes udtrykt, at der ikke vel maatte være at tænke paa at gjøre det bedre om det forrige ej var dømt ingen Ting at være værd. Men hvilken Indbildskhed, at vente sig at overgaae saa uhyre et Antal Forgiængere! Eller lade J forsætlig være at, see efter, hvorledes Eders Forgængere have skilt sig ved Forsøget? — Ansee J det ubesæet for afgjort, at der mellem det meget hine have efterladt Eder, er end ikke det mindste værdt engang at pille ud? Det troer dog ikke jeg engang. Men vel troer jeg det uforfæmmet af Eder, at have den Tillid til Eder selv, den Ringeagt for andre; omtrent som naar jeg i Eders mange Nytds Bisebøger, der ogsaa anbefales som passende til at være Nytaarsgaver, sees den Mængde nye Selskabs- og Bordfange, som der bydes os, medens den Rigdom af classiske deslige, ved hvilken Bibe, og Trøvel, og Betlig, og Thaarup, og fremfor alle vor, var det end ene derved, med uforvisnelig Hæder kronede Rahbet, have gi-

vet i det mindste denne Gren af vor Literatur den ufridige og erkjendte Forrang, og medens denne alle selskabelige Sammenkomsters sande Forædling er, som jeg hører, gaart af Mode blandt Eder, I Selskabelighedens Spøgelser, kolde Siengangere og Vyttinger! — Vist er det, at saavel denne Selskabsfanges som Nytaarsrimenes Mangfoldighed staaer i en synderlig Modsigelse mod den Selskabelighedens pyensynlige Hændvaling, og mod det liv- og frydløse, tause og kolde Skjæggevaesen af fordums Selskabelighed, der endnu er tilbage, og vidner kun om, at det, som var, ej er mere, men at dette Eders Vaesen er kun sørge- ligt Siengangerie.

At hin Selskabelighedens Hændvaling har sin alt for gyldige Grund i Velstandens Formindskelse, dens Forvandling til Armod for de mange især i Embedsmændenes Klasser og hele Middelfstanden, bliver ved Sangenes Mængde intet Beviis for at Selskabeligheden ej er hændvalet, men vel for at den mangler, som Mængden af disse, Liv, og Aand, og sandt Ynde. Dette vilde ej være Tilfældet, om Smagen for de ædle ældre Sange smukt vedligeholdtes, og disse hørdes endnu i Samqvem, som deres Aand bestjælede, men om derimod de nyere Sange vare meget færre, ej flere end de af † og † og †, og nogle flere hine lige, hvilke pryde de Sangbøger, som for deres, og de ældres Skyld, man ej har udelukt, byde Skaansel for dem, som helst maatte have været borte, og som udgjøre rigtig nok endnu Hovedindholdet af nogle af disse

nneste, hvilke derved rigtig nok maae vække Forundring i Hensyn paa Tiden, i hvilken de bleve til.

Hvad endeligen den Udgiwt, du klager over, til Nytaarsgaver, angaar, som rigtig nok, seer jeg, er betydeligen større, end hvad dertil fordredes i min Tid, da er vistnok ogsaa dette et Phænomen, der stemmer lidet med den Velstandenes Afstagen, som viser sig desværre alt for tydeligen i alt. — I Forhold til hvad dit Kænskab viser, at du behøver til dine øvrige Fornødenheder, er dette Beløb rigtig nok saa stort, at jeg var fristet til, heller ikke til denne Udgiwtepost at forsøge dig Remissen. At almindelig Skik gjør den, som du skriver, til en Fornødenhed, er mig ikke nok. Jeg seer imidlertid, at især det, du anfører til at bestride Udgiwterne for din Pynt, eller hvad du over det absolut fornødne opregner, at behøves for at vise dig med den anstændige Elegance, jeg har anbefalet dig, og som jeg haaber du aldrig vil ansee ufornoden, om du end derved skulde nødes til at finde dig i et eller andet Savn af den Nydelse, man ellers vel kalder Fornødenhed, — da jeg seer, siger jeg, at Udgiwterne til denne Elegance eller Pynt ere saa særdeles moderate, saa vil jeg ogsaa villigen tilstaae dig det, du beregner at behøve til Nytaarsgaverne. Jeg seer det meste er til Tjenestefolkene, hvor du logerer, og hvor du spiser. Dem gav man i gamle Dage rigtig nok lidt eller intet, som det var blandt de fordums Tidens Ufsikke, at a finde sig alt for slet mod disse vore Ud-

mennesker. — Da Pengene for en 7—8 Aar siden faldt saa forkræffteligen i Værdien, nødtes man om-
 sider til betydeligen at forhøve Tjenestefolkenes Løn,
 som endog da Pengene vare gode, var alt for usel.
 Man knapper, siden Pengene ere bleven lidt bedre, vel
 noget af for dem; dog lader det, som man omsider er-
 kiender, at man ej kan forlange tro og slittig Tjeneste
 for en Aarløn, som neppe forslaaer til at Mennesket
 derfor skal kunne forsyne sig med det fornødne Skot-
 tøy, end sige andet Rædemon. Endnu er Tjenestez-
 tyendets almindelige Lønning virkelig saa ringe, at
 det dermed neppe vil med yderste Indskrænkning kunne
 bestride sit strængeste Behov. Med det lidet den er
 bedre end før, seer man dem dog nu almindeligen bedre
 og reeligere klæde, som man og hører nu omstunder
 fieldnere Klage over Utroskab og slet Forhold. Det,
 der fladdres om Tjenestefolkets Yppighed, er dog
 aabenbar Sniksnak. Man siger, at det er utilbørligt,
 at Pigen klæder sig saaledes, at der er ingen For-
 skiæl at see mellem hende og Madammen eller Fruen.
 Det er der vistnok ikke, naar Madammen eller
 Fruen klæder sig saa tarveligen, at der ingen Forskiæl
 er mellem hendes Antog og den Piges, som man dog
 vil skal være heel og reen. For at bidrage dit til at
 Pigen i dit Logi ikke skal snyde Madammen, naar hun
 gaaer til Torvs, eller dig, naar du sender hende efter
 noget, ellerpaa anden foragtelig og uheldig Maade er-
 hverve det, Lønningen ej endnu vil strække til for hende,
 saa giv du hende kun endog en Rbdle. eller to meer i

Nytaaer end du har antegnet. Maaskee Høsbonden, eller Madammens Mand, næste Aar finder sig i, for at betrygge Pigen's Troskab og Etikkelighed, at forhøje Lønneu en Smule, om han endog da skulde knibe nogle Daler af paa de Guldklæder og Brystuhre, de fløyespelse og Schavler, og hvad øvrigt han uutoer sig i den Nødvendighed at maatte henge i Juletræet til Julegave for Madammen og Børnene, hvoraf Pigen intet nu faaer, uagtet hun maaskee har kun lidt til Skoe at gaae til Torvs med, eller til at holde Kulden ude, eller skifte med naar hun kommer hjem fra Regn og Slud. — Ligesaalidt har jeg mod det, du anfører for de øvrige Nytaars-gaver. — Men nu maa jeg slutte, siden det tatskrevne Ark er fuldt. — En anden Gang maaskee faaer du noget om Udgiwter, som jeg ønskede du havde opgivet, og hvortil jeg gierne, saavidt jeg kan, vil sende dig det fornødne.

Din hengivne Fader.

Borger = Bennen.

No. 4.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 22de Januari 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

Endnu et Brev fra Præsten paa Landet
til hans Søn i Hovedstaden.

Min Søn!

Jeg iler med at forklare dig hvad jeg meente med de Udgiøter, jeg, i Enden af mit sidste Brev til dig, ønskede du havde opgivet at behøve Penge til. Jeg indseer, at dette mit Udtryk saare let kan blive misforstaaet, som om jeg havde saadan Overflod at tage af, at du hartad skulde troe mig forlegen med Pengene. Saaledes vil dog, haaber jeg, du ikke misforstaae mig. Du kiender dertil for nøie baade min Forsatning og min Tænkemaade. Du veed, at jeg stedse har stræbt at indrette min Huusholdning saaledes, at mine Ind-

Konster kunne blive tilstrækkelige for mit Behov. Du veed ogsaa hvor vanskeligt, hvor nærved umueligt, dette faldt i hiin Dække af hentrundue Aar; aldeles umueligt uden Opoffrelse af meget af hvad vi forhen uden Yppighed ansaae som forødent. Men ogsaa veed du, at jeg stedsse ansaae hvad der udfordredes til din Fremme for en høist væsentlig Deel af mit eget uundværlige Behov; og at jeg erkjendte det hørende til dit Fremme, at du ej alene intet manglede til tarveligt Ophold, men ikke heller til saadan Livets Bequemmelighed og Behagelighed, at ej Savnet skulde volde Indbrud paa den muntre Livlighed, uden hvilken din Fremgang paa din videnskabelige Bane maatte sagtne, den Dannelse, din Flid skulde give din Aand, tage en uret Vending, eller i det mindste blive saa meget mindre hvad den burde.

Jeg veed, du kunde for en stor Deel forsørge dig selv, og spare mig hvad du koster, ved at undervise for Betaling, hvilket du velvilligen har tilbudet dig. Men du erindrer, at jeg ugierne dertil vilde give dig mit Samtykke, da jeg frygter, at den Underviisning, I selv saa nyligen underviiste skulde give, vanskeligen maatte blive det den skulde, medens den nødvendigen maa betage Eder for meget

af den Tid, I behøve til selv at undervises og dannes, til hvilken Dannelse efter min Overbeviisning ogsaa hører en passelig Deeltagen i Nydelse af anstændig Behagelighed. Ingenlunde at jeg misbilliger, men kun beklager dem, som ej uden frydløs Trællen kunne gaae Banen frem; end mindre dadler at du uden Betaling meddeler i nogle Timer om Ugen det Par af dine Commilitoner noget af hvad du især har giort Fremskridt i, men hvort de staae tilbage; eller engang at du for en taalelig Betaling er en Time om Dagen Børnelærer i de første Begyndelsesgrunde for \ddot{t} \ddot{s} Smaa. Begge Deele ville, haaber jeg, blive en nyttig Ovelse for dig selv, som for dine Skolarer, og kun koste dig høit et Par Timer om Dagen.

Men, som sagt, du veed, jeg er ikke rig, kun ved Sparsomhed indtil videre istand til at meddele dig, hvad du med nøisom Farvelighed behøver, o men rig og meget lykkelig, naar jeg, som du lader mig haabe, kan i dig give Fædrelandet en duelig, forstandig, for sin Plads i Samsundet ret veldannet, den værdig, hæderlig og nyttig Borger.

Men omsider til de Udgifter, jeg ønskede du havde opgivet mig at behøve.

I. Har du slet intet opgivet at forbruge til Almisser eller Goddædighed. — Jeg veed nok, at siden Statsstyrelserne, overalt i Verden som her, haver taget sig for at være almindelige Armodsforsørgere, og derfor seet sig nødte til at paalægge stærke, stedse stigende, Fattigkatte, er ej alene Tiggerie, men ogsaa, Almissegiven forbudne. Sandt er det vel ogsaa, at for mange er Almissegiven heel kraftigen bleven forbuden, derved at mange, som gierne gave, intet have at give. Der synes vel og at være noget i, at Gaverne, ved offentlig Given til ukiendte Tiggere, ofte tilfalde Uværdige. Men hvorledes kunne selv de ædelste offentlige Almisseuddelere kiende alle dem, de tildele Gaverne? — At der blandt de Ulykkelige, som trods alle Forbud ere Tiggere, ere uværdige Subjecter, hvor umenneskeligt derfor i Flæng at fordomme dem Alle! Jeg haaber ikke, du skulde have givet dig til de for Medmenneskers Elendighed følesløse Philosophers Klasse. — Heller vil jeg haabe du endnu, som i din Barndom, giver i Stilhed af det, som var dig bestemt til Vegetoi og Fornøielse, opoffrende dette for at fyldestgøre hiint uendeligen ædlere Behov. Men dette var kun, hvad ukiendte Nødlidende angaaer. At du ikke er eller

bliver istand til at kiende værdige Nødlidende, uden efter Evne, naar du end ej kan med Penge, saa med Veiledning, Raad, Anbefaling, ved at skrive og handle for dem, at staa dem bi saa godt du kan — nej, det var Uret, hvis jeg derom har mindste Tvivl. — Det vilde og være en alt for græffelig Virkning af Velstandens Aftagen, og af den Nødvendighed Bestyrelsen har seet sig i, umiddelbar at sørge for de Fattige, dersom Hjælpsomheds- og Velgjørenheds-Drivten derved virkelig skulde være udøddet og bragt til at erkiendes for lovstridig.

2. Jeg finder i dit Regnskab heller ingen Udgiftspost til Præste- eller Kirkebetiente, Selv Præstesøn fra Landet veed du, at Afgiften til Præst og Kirke udgjør en ej ringe Deel af den talrigste Menneskeklassemes Udgifter, hvilken Klassemes Mennesker have dog for en stor Deel saa lidt at give af. Ved Præsteskatten er der i de sildigere Tider noget sørget for at dog ogsaa i Riisbædderne Gæstligheden har nogen beregnelig Indkomst. — Jeg veed du er ikke, haaber du bliver aldrig, af det Slags Folk, som følge Moden i aldrig at bivaane Gudstjenesten, uden maaskee for en Gang at høre + og †, hvis Prækenet altid, som †s og †s Forceroller i Skuespillet, have fuldt Hus, medens Kirkerne

ellers blive tomme; — eller at du skulde troe dig ikke at skyldte noget til en Geistlighed, som du ingen Tieneste har eller forlanger af. At Geistligheden skal have sin Indkomst paa den saa tiggerlige Maade som især paa Landet, den Skillingsoffring paa Altret, den kummerlige Betaling for geistlige Forretninger, o. s. v., er hvad desværre maaskee ikke kan være anderledes. Men at unddrage sig alt Bidrag til at lønne en for Almeenheten saa vigtig Klasse af Embedsmænd, nøde maaskee en og anden til en nedværdigende Prutten, hvor noget er at hente; — og det paa Grund af at man ikke deeltager i Benyttelsen af deres Tieneste, eller i Virkeligheden unddrager sig Deeltagelse i de Christnes Samsund, i Skyld af utilbagekaldelige Loves forsømte Overholdelse; — min Søn! nej, det er hvad jeg ej uden dybeste Bedrøvelse vilde troe dig til at kunne.

3. Det, du anfører til Honorar for de Lærere, hvis Forelæsninger du hører, er ogsaa virkeligen saa lidet, at jeg finder det ikke at svare til hvad der burde være Lønnen for en værdig Lærer, der maa anvende saa betydelig en Deel af hele sin Tid paa det, han i Forelæsningstimen skal meddele, og tillige derved skulde, foruden hvad han skal leve af, medens han saaledes arbejder,

efter soleklar Billighed, have noget til Erstatning for den Tid, han af sit foregaaende Liv har anvendt paa at samle de eminente Forkundskaber, der maa have erhvervet ham den Hædersplads han nu beklæder, som ogsaa noget at lægge op for den kommende Alder, da han bør kunne nyde velfortient Hvile. Du har sagt mig, at, de til Brødstudierne umiddelbar hørende Forelæsninger maaskee undtagne, er der neppe 20 betalende Tilhørere overhoved at regne for hver Forelæsnung. Fem Rbd. for hver af dem gjør kun 100 Rbd., og dette skulde være en passelig Belønning, om og hver Lærer holder stedse to — tre saaledes honorerede Forelæsninger? — Hvorledes kan det ventes, at de Ustuderende holde de Videnskaber i Være, paa hvilke de Studerende selv sætte saa lav Pris? — I Sandhed det er dog nok et klart Beviis paa vore lærde Hædermænds Uegennyttighed, at der er saa mange fortræffelige Mænd, der anvende fortrinligste Evner, Tid og Flid, paa hvad der saa kummerligen betaler sig. Jeg ønskede, at min Søn vilde bidrage sit til, at ej en kommende Skionsommere Alder skal have Høie til at dømme saare ilde om vor, ved at see os at have været saa uskionsomme.

4. Uagtet jeg veed, at Lærerne i de skionne Kunster, især i Tegning og Musik (som overho-

ved Privatlærerne) betales meget bedre end J betale Eders øverste Lærere, og at følgelig Underviisning i disse vilde blive en ny meget betydeligere Udgift, end en betydelig Forhøielse i Honoraret for hine tre til fire Collegia, som du hører, saa havde jeg dog gierne seet, du havde ønsket dig Veiledning i disse. Jeg vilde ikke nægtet dig det dertil fornødne, uden jeg skulde have fundet, at det tilligemed det øvrige reentud oversteeg hvad jeg kunde tilvejebringe. Du bør ej drive din Beskedenhed til at troe, at du aldeles mangler Talent til nogen af begge, endskiøndt du, uden Anviisning, deri kun har gjort liden Fremgang. Ogsaa billiger jeg aldeles, at du dertil kun bestemmer lidt af den Tid, du behøver til vigtigere Syffel. Men de høre for meget og væsentligen til sand Uddannelse for aldeles at forsømmes. De yde desuden dertil for megen sand Glæde, ufortrydelig Fornøielse, derved for megen sand Nytte.

(Sluttes i næste No.)

Commissjonen, som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 23de Januari, da Hr. Pastor Michelsen, meddeler sit Bidrag.

Borger = B e n n e n.

No. 5.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 29de Januari 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet,
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

U n m e l d e l s e.

Mandagen den 3ite Januari om Eftermiddagen Klokken 5 holdes General = Forsamling paa Prindsens Palai bag Slottet til hvilken Tid De Herrer Repræsentantere ville behage at møde.

Administrationen for det foreenede Understøttelses = Selskab.

Sørensen.

Drejer.

Monrath.

E. Købke.

Endnu et Brev fra Præsten paa Landet til hans Søn i Hovedstaden.

(Sluttet. See forrige No.)

5.

Det store, rige, saa herligt tilgængelige Forraad af Bøger, som gjør de Studerendes Ophold i Kjøbenhavn saa fortrinligt frem for, som jeg hører, noget andet Steds i den cultiverede Verden, hæver for en stor Deel Nødvendigheden for de der Studerende i selv at skaffe sig Bøger, i det mindste saalænge disse Bogskatte administreres af saa liberale, ædle og lærde Mænd som nu. Imidlertid føler du vistnok selv ofte desuagtet en Nødvendighed af at eje selv nogle af i det mindste de til dit særegne Fag hørende Bøger, hvilken Udgangen til hine Skatte ikke fyldest kan afhjælpe. Det, du anfører til at kjoibe Bøger for, kan ej være dig tilstrækkeligt. Noget maae og bør du anvende, endog over det absolut Nødvendige, til Indkjøb af det værdigste af vor indenlandske Litteraturs Frembringelser, hvilke ikke kunne vedblive at komme for Lyset, uden at nogen kjoiber dem. Det er godt nok med de Laane- og Lejebiblioteker, i og udenfor Klubberne. Men det er dog klart, at

naar flere Hundrede af dem, som læse, ved disse Instituter hielp sig med eet Exemplar, saa sælger Boghandleren saa mange færre, kan kun saa meget uslere affinde sig med Forfatterne, og maa endda, for ej at gaae til Grunde, gjøre Bøgerne saa meget dyrere. Driver ingen Patriotisme eller Billigheds- og Vresfølelse dem, som nogenlunde kan, til at kisse sig selv noget af hvad han dog baade vil og bør læse, saa op- hører af sig selv ret snart det hele Bogvæsen; og hvad er deraf Følgen andet end umodstaaeligen indbrydende Barbarie?

6. Jeg takker dig for at have været særdeles sparsom i Opgaven af hvad du behøver til Fornøielse. Jeg seer, du vil deraf faae saare lidt til Smauser eller Glædensmaaltider, slet intet til Lystreiser og Bellevuecavalcader, til Skuspilbesøgene ogsaa kun saa at de blive meget seldne. Det er mig uforstaaeligt hvem det Skuespil-besøgende Publicum bestaaer af, da der dog oftest skal være Frequence. Du bør ej gjøre dine Besøg der alt for seldne, men i egen Person bidrage dit til at Frequencen ej skal bestaae af de raae Mennesker, man siger alt for ofte give Tonen an. — Overhoved vil jeg ikke at du ved alt for meget at unddrage dig Jevnaariges og ædle Menneskers Omgang og Livets Fornøielse, bliver i dit Livs Vaar, midt i Hovedstaden, en melancolisk Eremit.

At du indretter saavel dine Nydelser, som hine
 øvrige Omkostninger, med forstandigt Maadehold,
 stadigt Hensyn paa din Hovedbestemmelse, uden no-
 get Dieblik at afvige fra den Reenhed i Sæder, som
 begrunder min Glæde over din Nutid, mit fryd-
 fulde Haab om din Fremtid, ogsaa med forsigtig
 Omhu for ej at overskride, hvad jeg med bedste
 Villie er rede til, men ved min oeconomiske Forfat-
 ning nødes til, kun meget begrændset at udrede, er
 hvad jeg formoder ikke at behøve at minde dig om,
 men da ej heller, om at det ej bør ængste dig, om
 du troer at beregne, at du kom til at fordre lidt
 mere, end hvad jeg efter de 5 — 6 sidste trange
 Aar, af min beskippede Indkomst kan udrede. De
 forløbne Aaringer gave mig et lidet sammensparet
 Overskud; og jeg gjør tryk Regning paa, at saavel
 Forsynets almindelige Blidhed, som den at det har
 givet os en landsfaderlig Regierings vise Forsorg at
 slaae Lid til, vil giengive os bedre Tider end de sidste
 have været, fornye offentlig og private Credit, og
 derved hæve den Vakling i Altings Værd og Priser,
 som hidtil har trykket os.

Din trofaste Fader.

S t r i d

om en Plads i en Kirke; dog ingen bisfoppelig.

(Af Eichtenberg).

Som bekjendt, har Boileau, med stor Kunst, benyttet sig af Striden om en Chor = Pult til et komisk Heltedigt og sin egen Udadelighed. Her er Historien ogsaa om en Strid, ogsaa om et Kirke = Nobel, nemlig en Familie = Stol i denne. Vil Nogen ogsaa benytte den til sin egen Udadelighed, saa staer det ham frit for. Den er vel ikke komisk, meget mere netop det Modfatte; men derhos saa sjelden i sit Slags, saa blodrig og saa affindig, at, for deraf at gjøre et Mesterverk til den nærværende Læseverden, man næsten intet Videre har at gjøre, end at lade Bladet, som det her er, løbe et Par Gange gennem det poetiske Gebet. Thi, i denne korte Historie, dør en Person af Skrak, af en Anden blive begge Døerne affkaarne, og en Tredie bliver uskyldigen henrettet. Dette er, tykkes mig, alt Muligt, ej alene for et Sørgepil, men for enhver skrækkelig Historie i Almindelighed. Begivenheden har tildraget sig i Irland, og til sin Tid, for næsten et halvt Seculum siden, som man kan tænke, vakt megen Opsigt. I Aaret 1795 blev Erindringen om den, ved den Persons Død, der maatte lade sine Døer, atter fornyet. I Dødslisten nemlig, som hver Maaned følger med Gentlemans Magazin, bliver ikke sjeldent mærkværdige Af dødes Levnetsomstændigheder korteligen fortalte, og der findes, i November = Stykket for hiint Aar, efterstaaende Artikel:

”I October d. A. døde til Newton = Barry i Irland Madame Ralph, hvis Historie er

mærkværdig. Det var nemlig paa hendes Dødsdag netop nitten Aar, siden to Mænd, Carroll og Dangan, bleve henrettede, fordi de havde affaaet denne Madame Ralph begge Dorer. Aarsagen til denne umenneskelige Behandling var, at en vis, ellers svag, men hevngjerrig Mand, ved Navn Dempsey, lod indrett en Stol for sig og sin Familie i Kirken, hvorved han spærrede den skjønneste Deel af Bygningen. Dette toge Herr og Madame Ralph meget ilde op, og lode Stolen nedrive. Hvad Ret de havde dertil, bliver ikke sagt. Herover blev Dempsey saa opbraagt, at han strax lod noale af den Tids omløbende Whiteboys (en Art Banditer) hverve, til at hevne ham paa denne Familie. Disse Karle overfaldt altsaa om Natten Herr Ralphs Bopæl; men han var, til sin Lykke, ej hjemme. De grebe da Mad. Ralph, slæbde hende ud af Sengen paa Landevejen og skare begge Dorerne af hende. En af hendes Døttre, et ungt og smukt Fruentimmer, døde af Følgene af den Skrak, Moderens Skrig havde forvoldet hende. Denne skrækkelige Begivenhed vakde hele Egneus Afsty; mange Personer bleve grebne, og, iblandt disse, og Carroll og Dangan, der, ved Fru Ralphs edelige Vidnesbyrd, bleve overbeviste, og begge henrettede. Dangan tilstod, for sin Død, at han vel havde været med i det Ralphske Huus, men havde ingen Deel i den afskyelig Gjerning, og at Carroll var ganske uskyldig. Carroll selv paaastod reent ud sin Uskyldighed, og Enhver troede og, at han, formedelst sin ellers gode Karakter, vilde vorde benaadet. Men det skede ikke. Rum Tid efter denne Begivenhed, blev en berøgtet Whiteboy, navnlig Arthur Murphy, i Provindien dømt til Døde. Denne tilstod, for sin Henreteelse, at han havde været Hovedpersonen ved Affærelsen af Dorerne, og at Carroll derimod havde været ganske uskyldig. "Retfærdige Him-

mel! hvilken Begivenhed! Mennesker, der kalde sig Kristne, lønne udtrykkeligen en Mand, for engang ugentligen med Eftertryk at indskærpe dem den guddommelige Lære om almindelig Menneskekjerlighed og Fordragelighed, eller for atter at fornøe Det, som deraf kunde være glemt i Ugen. For med Bequemmelighed og uforstyrret at kunne høre paa dette Foredrag, bygge de sig Stole; om Beliggenheden af disse Stole henimod det Sted, hvorfra Ordet lige rigeligen tilstrømmede alle Drer, (thi om et Bethes da er ej her Talen) trættes de. Og over denne Tvist blive et Par Christen-Drer afskaarne; en ung og smuk Pige døer af Skræk, og en Mand uskyldigen under Bøddelens Hænder! — —

At Fry Nath døde netop paa Marsdagen efter Carrols Henrettelse, er vel ikke blot Tilfælde. Flere Aar for hendes Død var Carrols Uskyldighed klar; Hun havde, med irlandsk Hastighed og Overtelse, ved sin Ed, braat den arme Djævel til Galgen. Man drikker med slet Velbehag af Livets Bøger, naar et saa bittert Bundefald blander sig med ethvert Drag. Octoberdagen maa vel aarligen have været hende bittrere og bittrere, indtil endeligen Alderdommens Svaghed og hendes Dmsølenhed havde fortyndet Livstraaden i den Grad, at der intet Videre behøvedes til at sønderrive den, end den Erindring: I dag er det nitten Aar siden, at, blot ved dig, et Menneske er uskyldigen død i Galgen!"

Saa vidt den Lichtenberg, der ellers sætter muntert Spøg i den Satirens Svøbe, han saa mesterligen svinger over Hovedet paa Tidens Daarer og Banarbede; men denne Gang afholder sig fra al Perstflage. Hvorfor? Hans Emne — den sanddru Fortælling er dertil for alvorlig. Han — saa røbe dens sidste Ord — betragter den som en skrækkelig Advarsel mod Ubefindighed og Overtelse. Hvor ofte finde disse

ej Sted i Menneskelivet; og hvilken Skade anrette de? Ej altid er Døden — den fysiske Død, deres Følge; men en Død, end værre, end denne — den politiske — den moralske.

Men hvad, om der, foruden dette, endnu laae noget Mere, noget ligesaa Alvorligt i vor sanddru Historie? Noget, som fortjende ligesaa godt at tages til Hjerte? Jeg tør formode, at Man letteligen vil gjette hvad jeg mener. Hvad var nemlig hin skrækkelige Daads første Aarsag? Hvad uden Splid og Usamdrægtighed! Disse Fiender af alt Held, al huslig, selskabelig, borgerlig Lykke, udsaaede den første giftige Klinte, der frodigen spirede, modnedes og bar hin dræbende Frugt. De flyede ej Herrens Huus, dette Fredens stille Hjem, denne Enigheds og Kjerlighedens tryggeste Bolig. Hvor kan man da vente, at noget andet Sted, nogen anden Forsamling skulde være dem hellige! Derfor Medborgere! Lader os forvise dem fra vort Samfund, fra vore stille Glæder! Lader os frede om disse! Lader os være endrægtige — endrægtige i Alt hvad der fremmer Sædelighed og Dyd, Kjerlighed til Gud og Medborgere og Fædreland! Lader os ingenstunde tvivle om Maaden at virke paa — Maaden at fremme fælleds Held og Glæde! Ak! Livet har Sorger nok i hobetal. Lader os aldrig forsøge deres Mængde! Lad Enighed have sit Paulun midt iblandt os! Da skal og Kjerlighedens Fader — den ene vise og store og gode og mægtige Beskytter heroventil, ske med Bifald ned paa vort Samfund, vore Foretagender, de alvorlige, som de glade. Da skal vort Borger = Samfund stande trygt, under Hans Varetægt; trygt ved Endrægtighed. Det skee!!

H. C. Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed, og
Lærer ved Escadet = Academiet.

Borger = B e n n e n .

No. 6.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 5te Februari 1820.

Forslagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

A n n e l d e l s e .

Efter den i General = Forsamlingen den 3ite forrige Maaned, fremlagte Beregning over Selskabets Indtægter og Udgifter, tilligemed Renterne for forrige Aar, var at anvende til Laan 2750 Daler rede Sølv, samt til Pension og Gratifikation 1980 Rbdlr. i Sedler. Disse til Laan anvendelige 2750 Daler rede Sølv, blev iblandt de om Laan Ansøgende bevilget 25 Medlemmer, og af foransførte til Pension og Gratifikation anvendelige 1980 Rbdlr. i Sedler, besluttede Repræsentanterne, at 100 Rbdlr. i Sedler, skulle forbruges til Pension saaledes, at 5 nye Pensionister ansættes hver med 10 Rbdlr. i Sedler og 50 Rbdlr. i Sedler at fordeles som Tillæg for 10 af Selskabets allerede værende Pensionister, hver med 5 Rbdlr. Sedler, og de øvrige 1880 Rbdlr. i Sedler at uddeles som Gratifikation.

Som nye Pensionister bleve ansatte:

1. Vinkopper Erichsen
2. Captain og Sværdfeger Meiers Enke
3. Billedhugger Willerups Enke
4. Brodeur Brondt
5. Klokker Lysters Enke.

Følgende forhen paa Pension ansatte erholdt
Tillæg.

	3 Sedler
1. Forvalter Bruuns Enke	5 Rbdlr.
2. Captain og Farver Staal	5
3. Soldinspecteur Funchs Enke	5
4. Procurator Schrøders Enke	5
5. Giestgiver Ternau	5
6. Præsten Kochs Enke	5
7. Værkmager Balzars Enke	5
8. Bogtrykker Christensens Enke	5
9. Professor Smiths Enke	5
10. Assistent Brandt	5

De til Gratification anvendelige 1880 Rbdlr.
i Sedler bleve saaledes uddeelte.

	3 Sedler
1. Bogtrykker Sebbelows Kone	15 Rbdlr.
2. Procurator Nabyes Enke	10
3. Vinkopper Erichsen	15
4. Forvalter Bruuns Enke	20
5. Captain og Sværdfeger Meiers Enke	15
6. Spisevært Gisbels Enke	10
7. Overfærer Pinferts Enke	8
8. Mægler D'Andrades Enke	20
9. Billedhugger Willerups Enke	10
10. Bogmand Andersens Enke	10
11. Hovmester Sorterup	10

12. Oberstlieutenant Bentsens Enke	15 Rddlr.
13. Fyrbøder Pohmans Enke	10
14. Brodeur Brondt	15
15. Bertsbueholder Carstensens Kone	8
16. Robberstikker Møllers Enke	8
17. Nagelsmed Mortensens Enke	8
18. Præsten Kyndes Enke	15
19. Garver Rings Enke	20
20. Sergeant Freeses Enke	10
21. Tomfrue Schulz	10
22. Buddet Hollinghausers Enke	10
23. Bandmester Hiorts Enke	20
24. Laugsbud Oldrichsens Enke	12
25. Bogholder Strandgaards Enke	10
26. Seminarielærer Clausens Enke	12
27. Klokker Lysters Enke	15
28. Laual Smiths Enke	10
29. Skomager Branting	8
30. Soldbetient Sommers Enke	10
31. Kammeraad Heinings Enke	8
32. Værkmaager Gundels Enke	8
33. Kammerfører Ipsens Enke	12
34. Friseur Knudsens Enke	8
35. Robbersmed Trane	10
36. Tomtermester Robbersons Enke	12
37. Inspecteur Clemens Enke	20
38. Candidat Medens Enke	15
39. Fuldmægtig Svenstrups Enke	10
40. Sergeant Thorsens Enke	10
41. Soldbetient Greithers Enke	10
42. Tomfrue Fürst	10
43. Opstatsbetient Rosted	10
44. Pudsemynstmager Meers Kone	20
45. Uhrmaager Studsgaards Enke	10
46. Graver Quists Enke	15

47. Glasbandler Verniges Enke	20 Rbdlr.
48. Forvalter Clemmensens Enke	8
49. Buddeet Bings Enke	8
50. Broemand Smiths Enke	8
51. Haarskier Holst	8
52. Commissionair Sorterups Enke	15
53. Bogbinder Anthons Enke	12
54. Kuldmechtig Hermes Enke	10
55. Kirkesanger Graulunds Enke	15
56. Birkekriver Votjes Enke	15
57. Rebslager Mahns Enke	8
58. Skomager Holm	8
59. Tomfrue Winge	8
60. Fabrikur Vestenbergs Enke	8
61. Slagter Smiths Enke	10
62. Guldsmed Kongsbachs Enke	10
63. Captain Hafns Enke	15
64. Bogholder Meiers Enke	15
65. Castellet Ch f, Meiers Enke	15
66. Skomager Borup	8
67. Snekker Biedts Enke	12
68. Kuldmechtig Lassens Enke	8
69. Glarmester Ewigers Enke	10
70. Skraeder Lunds Enke	10
71. Sergeant Mandras Enke	10
72. Porcelainshandler Roskildes Enke	12
73. Byefoged Reimers Enke	10
74. Bager Sprengers Enke	8
75. Skraeder Bahs Enke	8
76. Skomager Weinbachs Enke	8
77. Horkraemmer Langes Enke	15
78. Ewigebrygger Halls Enke	12
79. Selskabets Bogholder Hvids Enke	40
80. Tomfrue Toste	8
81. Slagter Petersen	10

3 Sedler

82.	Handfemager Reichels Enke	12 Rbdlr.
83.	Captain og Farver Staal	12
84.	Sergeant Mønnings Enke	10
85.	Tjehandler Brygman	10
86.	Dugmager Freyas Enke	10
87.	Amtschirurg Græbe	12
88.	Klokker Ellers Enke	12
89.	Politie Adjutant Møllers Enke	12
90.	Skomager Sylvechs Enke	12
91.	Bæver Seegers Enke	10
92.	Snedker Harrens Enke	8
93.	Parfykmager Ipsens Enke	12
94.	Assistent Møllers Enke	12
95.	Handfemager Strandberg	10
96.	Bogbinder Graaes Enke	10
97.	Instrumentmager Fastings Enke	10
98.	Bogholder Krøymans Enke	10
99.	Institutlærer Borchorst	20
100.	Soldinspektør Funchs Enke	10
101.	Maler Hultmans Enke	10
102.	Skraeder Kolbeck	10
103.	Snedker Koedts Enke	8
104.	Guldsmed Bærums Enke	10
105.	Sprogslærer Dags Enke	12
106.	Præsten Mariagers Enke	15
107.	Buddet Ditleffsens Enke	10
108.	Steenhugger Karlebyes Enke	15
109.	Guldsmed Nielsens Enke	8
110.	Jomfrue Edelman	10
111.	Maler Lundberg	10
112.	Mægler Hovik's Enke	12
113.	Degnen Thaulovs Enke	10
114.	Skipper Lykkes Enke	10
115.	Rantor Muxols Enke	12
116.	Profurator Schrøders Enke	10

117. Guldsmed Carstens	10 Rbdlr.
118. Parykmager Krugers Enke	8
119. Hørdkemager Lunds Enke	12
120. Klædekammer Helgeruds Enke	15
121. Præsten Dichters Enke	10
122. Staldkarl Fruelsens Enke	10
123. Bager Breslows Enke	10
124. Skomager Grænkman	8
125. Parykmager Hansens Enke	12
126. Blytækker Peteriens Enke	10
127. Skomaager Frantsvold	10
128. Skoleholder Bechs Enke	10
129. Jomfrue Raag	10
130. Bødker Meilbye	10
131. Frvalter Grims Enke	10
132. Brændevinsbrænder Eistrups Enke	10
133. Giestgiver Ternau	10
134. Skræder Angels Enke	8
135. Porcelainshandler Thomsens Enke	8
136. Bogholder Amberg's Enke	15
137. Parykmager Bernharts Enke	10
138. Præsten Valludans Enke	10
139. Bundtmager Bremers Enke	15
140. Hørdkammer Lysters Enke	10
141. Revisor Webers Enke	15
142. Dreier Rihmes Enke	12
143. Grovsmed Hammers Enke	10
144. Brændevinsbrænder Weises Enke	8
145. Præsten Kochs Enke	15
146. Bankevægter Grindbergs Enke	10
147. Parykmager Balzars Enke	12
148. Hattemager Jansens Enke	20
149. Bogstrykker Christensens Enke	12
150. Urtekammer Kirkhofs Enke	10
151. Provstinde Wellejus	12

	3 Gebler
152. Havnefoged Nissens Enke . . .	10 Rbdlr.
153. Skræder Hostrups Enke . . .	10
154. Maler Holms Enke	10
155. Slagter Buchs Enke	10
156. Frakteur Tausens Enke	10
157. Professor Smiths Enke	20
158. Prokurator Hansens Enke	10
159. Assistent Brandt	20
160. Skræder Meter	10
161. Riibmand N. Mejers Enke	15
162. Knapmager Krags Enke	10
163. Skræder Rudelbach	10

I samme General-Forsamling blev fremlagt General-Regnskabet for Aaret 1818, med vedtæstet Skrivelse fra Revisores, De Herrer Grossever Fæster og Biinhandler Jørgensen, hvori disse have erklæret, Intet at have fundet ved Regnskabet at erindre, og blev samme efter Lovens 1de Cap. 57 §. qvitteret af de mødende Repræsentantere.

Derefter blev fremlagt Kassererens Extract af forrige Aars 3die Qvartals Regnskab, hvilket næste Ugeblad skal blive indført.

Som nye Medlemmer bleve antagne:

Hr. H. Schumann, Inspektør og Lærer ved
Fattigvæsenet

— P. A. Waad, Klædekrammer

- Hr. C. Mathiesen, Grosserer
 — L. Klein, Bager
 — N. Halberg, Læderhandler
 — F. J. Rimer, Sekretair
 — S. Sivertsen, Meubelhandler
 — E. J. Bøger, Institutbestyrer
 — Hasle, Lands = Over = Retts = Procurator
 — Synnestved, Captain og Vand = Inspektør
 — Bruun, Captain og Vand = Inspektør
 — Møller, Cantor og Organist
 — N. Gundestrup, Grosserer.

Administrationen for det forenede Under
 Kottelses = Selskab.

Sørensen, Drejer. Monrath.

G. Købke.

Borger = Bennen.

No. 7.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 12te Februari 1820.

Førlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

A n m e l d e l s e.

Hermed følger den i General = Forsamlingen
en 3de forrige Maaned fremlagte Extract
f forrige Aars 3de Quartals Regnskab.

Administrationen for det foreenede Under
støttelses = Selskab.

Sørensen.

Drejer.

Monrath.

E. Røbbe.

Rapunzel.

(Et Eventyr af Fried. Schulz).

Tvende unge Forlovede vare endeligen blevne Mand og Hustru, efterat de havde havt meget at udstaae af deres Tanter og Fettere for deres Kjerlighed. De vare meget fornøjede, og levede som Børn med hinanden. Endnu mere fornøjede bleve de, da det viste sig, at den unge Hustru bar Noget under sit Hjerte. Hun havde altid ønsket sig en lille Arving, og nu, tænkte hun, vilde denne ej længer udeblive.

Ikke langt fra dem boede en Fee, hvis hele Hjerte hængde ved en skøn Have, og ved skønne Blomster, Buske og Planter. Hun anlagde en, og man saa vidunderligen sjeldne Ting der, iblandt andre og Rapunzler, som dengang vare meget rare. Feen havde ladet dem komme over Søen og i helt Landet vare ingen at finde, uden, i hendes Have.

Nu fik den unge Hustru stor Lyst til at spise Rapunzler; og da hun vel vidste, at det var vanskeligt at erholde nogle, saasom Ingen torde komme i Haven, saa græmmede hun sig derover og faldt saaledes af, at hendes egen Mand selv nepp

kunde fiende hende. Han spurgde hende engang, hvort hun da saaledes græmmede sig? og efterat hun havde længe vægret sig, tilstod hun ham, at hun gjerne ønskede at spise Napunzel = Salat. Hendes Mand sukkede saare, og det gjorde ham ondt, at hun havde en Lyst, der var saa vanskelig at tilfredstille; men da han havde hende saare kjær, og Kjærlighed overvinder Alt, saa gik han Dag og Nat omkring Keens Have, og søgte at stige over Murene; men de vare saa høje, at det ej vilde lade sig gjøre.

Endeligen saae han engang om Aftenen Havedøren staae aaben. Han listede sig sagte derind, og var saa lykkelig, at han kunde oprykke en Haandfuld Napunzler, uden at man fik fat paa ham; han løb bort, og bragde sin Hustrue dem, der lavede sig en Salat deraf, og opspiste den graadigen. Den havde smagt hende saa godt, at hendes Appetit derefter den følgende Dag endnu var tre-gange stærkere. Men dengang smagde Napunzlerne endnu ogsaa herligen.

Hendes stakkels Mand gik atter til Haven, men to Dage efter hinanden udrettede han Intet. Hans Hustrue satté atter af. Endeligen fandt han Haven igjen aaben, og gik derind. Men før

han saae sig for, stod Feen for ham, og spurgde ham: hvor han understod sig til at komme i Haven? Han vidste dog, at Ingen torde komme derind. Han blev meget forskrækket, og gjorde et Godfald for hende. Hun skulde — sagde han — kun denne Gang ikke gjøre ham Noget; han kunde Intet derfor, at han var her. Men hans Hustru vilde været død, hvis hun ej havde faaet en Haandfuld Rapunzler at spise. Hun var frugtsommelig, og saa vidste hun nok selv —

Godt, sagde Feen mild og naadig: J skal faae saa mange Rapunzler som J vil, naar J giver mig det Barn, hvormed Eders Hustru skal komme ned.

Manden betænkte sig en Smule, og derpaa lovede han det. Nu kunde han tage saa mange Rapunzler, som han vilde. Hans Hustru elskede ham derfor mere, end forhen.

(Fortsættes i næste No.)

H. C. Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed, og
Lærer ved Sæcadet-Academiet.

Extract

af

3die Quartals Regnskab,

for

det foreenede Understøttelses-Selskabs

Indtægter og Udgifter,

i Kvartalet fra 1ste Julii til ultimo

September 1819.

I n d t æ g t.

	Sedler og Legn.		S E
	Rbd.	ß	
Rassebeholdningen fra forrige Kvartal (see Ugebladet No. 49, f. U.) var .	2380	42	3.
A. Ugentlige Indtægter for Ugebladets 31te Uargang fra No. 27 til No. 39 inclusive	440	29	—
B. Kvartals Contingent for 2det Kvartal fra 1ste April til ultim. Juni . . .	530	32	—
C. Laans og Forskuds Afbetaling i dette Kvartal	742	48	I
D. Det Kongelige Huses aarlige Gavn .	20	—	I
	4114	9	5

At forestaaende Extract af 3die Kvartals Re
for 1819 er overeensstemmende med A
strationens Control bevidner

Anmærkning. I Caffe-Beholdningen er indbe
circa 1200 Rbd. som Restancer hos forskjellige c
skabets Medlemmer, for forfaldne Laans Afbe
hvilke Administrationen vil søge at faae inddrev
Søgmaal.

Sørensen.

Drejer.

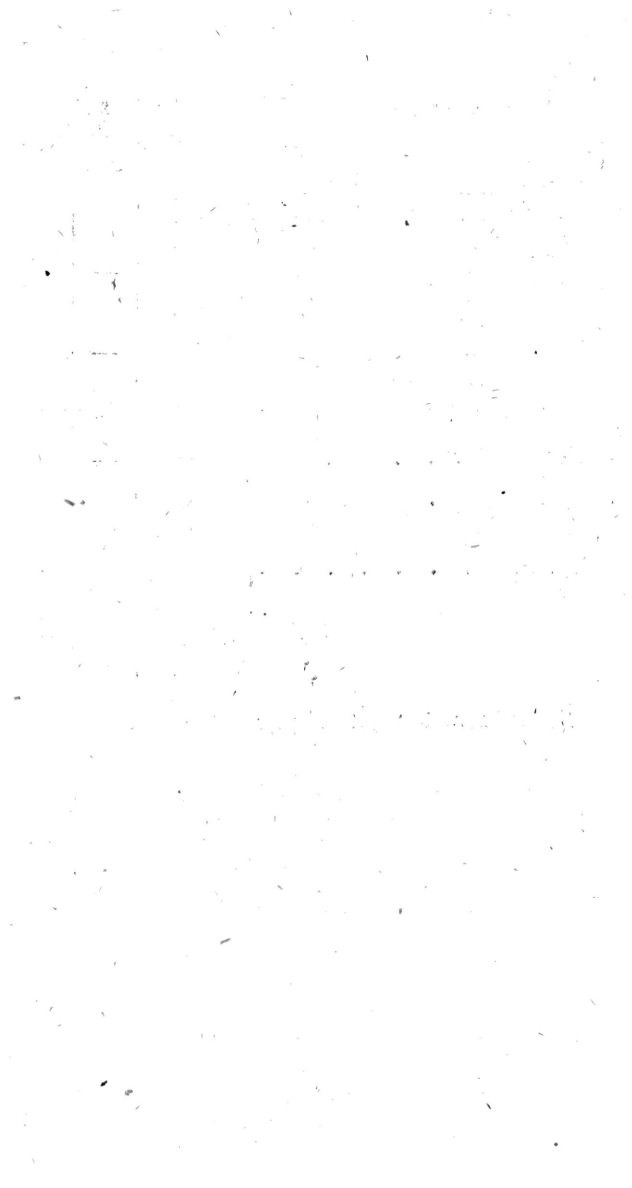
G. Rø

U d g i f t.

	Sedler og Tegn.		Rebe Solv.	
	Rbd.	ß	Dir.	ß
aaarlige staaende Udgifter, for Uges- adets Trykning, Papiir, Lønninger clusive Budenes 2 pro Cent af Ind- sationen	844	58	—	—
aaarlige Pensionister betalt i dette kvartal	467	48	—	—
in til et Medlem i dette Kvartal .	—	—	150	—
ufældige Udgifter	9	78	—	—
Saldo bliver Casse-Beholdningen næste Kvartal inclus. 1200 Rbd. Restancer	2792	17	440	—
	Rbdlr.	4114	9	590

Kjøbenhavn, den 30te Septbr. 1819.

L u n d,
Kasserer.

Borger = B e n n e n.

No. 8.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 19de Februari 1820.

Forklagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

R a p u n z e l.

(Fortsat. See forrige No.)

Da hun kom i Barselseng, lod Feen sig see for Sengen. Det blev en Pige, og hun kaldede hende Rapunzel. Hun svøbde hende i Sølv- og Guld = Stof, hun bestænkede hende med et kostbart Band, hvilket hun havde i en Daase, og nu blev hun det skønneste Barn under Solen. Hun tog hende med sig hjem, og lod hende meget omhyggeligen opdrage, og hun blev et virkeligt Under, endnu før hun var tolv Aar gammel. Men da Feen vidste, at en ulykkelig Stjerne havde skinnet ved hendes Fødsel, saa besluttede hun, at anvende Alt for at betrygge hende derimod.

Hun fremtryllede af Jorden et højt Sølv =

Taarn midt i en Skov, hvilket havde ingen Dør, hvorigjennem man kunde gaae ind, men, i dens Sted, eet eneste lille Vindue heel oven til. Desuagtet vare Værelserne deri saa lyse, som om Solen havde Finnet derind; thi der vare anbragte store Karfunkler, som oplyste Alt. Den unge Rapunzel fandt der Alt hvad som hører til at leve herligen og i Glæde. Lutter prægtige Sager! Hun behøvede kun at aabne sine Kasser eller Komoder, saa havde hun Ringe, Diamanter og Perler, og hendes Klædeskabe vare saa rigeligen besatte, at Kaiserinden af Rusland ej skulde have skammet sig ved at iføre sig dermed. Alt var efter den nyeste Mode. Hun var her ganske ene, og derfor savnede hun Selskab. Havde hun bare havt dette saa havde Intet manglet hende.

Til at spise havde hun Kogt og Stegt, Marzipan og Mandler og Sukkerplædsken; det smagde saar godt, og hun spiste det og gjerne.

Da hun Ingen kjendte, uden Feen, saa ønsked hun heller ikke at kjende nogen Anden, og hun tilbragde Tiden ret godt. Hun læste, malede, spillede, syede og strikkede, kort, hun gjorde Alt hvad en velopdragen Datter plejer at gjøre.

Udsigten fra hendes Vindue oventil var prægt

tig; thi paa den ene Side saae man den aabne Es, og paa den Anden den tykke, sorte Skov, og begge Dele saae meget skjonne ud. Rapunzel havde en herlig Stemme, og hun sang gjerne, især naar hun vidste, at Feen vilde komme. Denne kom ret ofte, og naar hun stod neden under Taarnet, sagde hun altid: Rapunzel, slip dine Haar ned, at jeg kan komme op!

Haarene overgik hos Rapunzel alle hendes øvrige Skjønheder. De vare tredive Alen lange, og faldt hende ikke besværlige at bære. De vare lyse, som det fineste Guld, vare indsnøede i Fletninger og indbundne med skjonne Baand. Naar hun nu hørde Feen, saa viklede hun først Fletningerne om en Bindveskrog, og slap dem ned, paa det hun kunde komme op.

Da Rapunzel engang var ene, og stod i sit Bindve, begyndte hun at synge underfuldt — kjont. En ung Prinds var netop paa Jagten, og da han hørde det, kom han paa Tærne nærmere, og saae den skjonne Rapunzel. Hun forekom ham saa skøn, og han forelskede sig i hende. Han gik vel ti Gange omkring Taarnet; men da han ingen Dør fandt derpaa, saa græmmede han sig og var nær død.

Men Rapunzel var og ude af sig selv, da hun saae denne smukke unge Mand. Hun betragtede ham en lang Tid, og undrede sig saare: men med Et løb hun bort fra Vinduet, slog det til og tænkte, det maatte være et Gjenfærd; thi hun havde ladet sig fortælle, at der gaves saadanne, der kunde døde med Djinene, og hun havde mærket, at hun ved hans Blik ikke havde fundet sig vel.

Prindsen var færdig at forgaae, da han saaledes saae hende med Et at forsvinde. Han lod sig ved den første Kulhytte underrette om, hvorledes det havde sig med Taarnet; og man sagde ham, at en Fee havde ladet det bygge, og havde dert indsperrret en søn, ung Pige. Dette gjord ham end nysjerrigere, og han kom hver Dag og sneg sig omkring Taarnet. Engang saae han Feen uden for, og hørde at hun sagde: Rapunzel sliiv dine Haar ned, at jeg kan komme op. Strax blev han vaer, at den skønne Pige lo sine lange Fletninger falde ned, og at Feen ved dem steg op. Han undrede sig over den synderlig Maade at besøge Folk paa, men skrev sig det ba Dret.

Den følgende Dag, da han troede, at de Time var forbi, da Feen pleiede at komme, ventede

han med Utaalmodighed paa Mattens Frembrud, og da den kom, gik han under Vinduet, efterlig- nede Feens Stemme og sagde i Fiste-tonen: Ra- punzel, slip dine Haar ned, at jeg kan komme op!

Den arme Rapunzel formodede intet Ondt, kom til Vinduet og løsne- de sine Fletninger. Prind- sen steg derved op, og da han var oppe, og stod i Vinduet, troede han, at han atter skulde falde ned, saa skøn var Rapunzel; men han tog Mod til sig, hvilket ej var ham, som Prinds, svært, sprang ind i Bærelset, faldt ned for Rapunzels Fodder, omslyngede hendes Knæer, og sagde hende derhos Ting, hun kunde troe. Men hun var dog bange og freg ganske ynkeligen, og ophørde heller ikke, førend hun var saa forelsket i Prindsen, som han i hende. Han sagde hende mange smukke Ting, og hun var bestyrtset, uden at kunne svare. Dette gav ham Haab, og endeligen blev han saa dristig, at han foreslog Egtskab, og vilde strax tage hende. Hun svarede: ja, uden at vide selv deraf.

Prindsen var sjeleglad. Rapunzel vænnede sig, og til at elske ham, og de saae hinanden hver Dag. Men det varede ej længe, før hendes Blæ-

der bleve hende for snevere. — Prindsen mærkede, at deraf ej vilde komme noget Godt, men nennede ej at sige hende Noget, for ej at krænke hende. Men da Feen kom igjen, og Rapunzel beklagede sig for hende over at alle hendes Klæder ej vilde passe hende, aabnedes Dennes Øjne, og hun sagde: "Du Ulykkesbarn, Du har begaaet en stor Brøde, derfor maa du straffes! Skjebnen kan man ej undgaae, og med al min Forsigtighed, har jeg Intet udrettet. Derpaa befalede hun hende, med rynket Pande, at tilstaae Alt, og den arme Rapunzel gjorde det, og hulkede derhos ynkeligen.

Feen blev ubevægelig, og Rapunzel fortalte hende dog saa rørende om sin Kjerlighed. Stedse raabde hun: "Destoværre!" snoede endeligen hendes Fletninger om sin Haand, skar dem rask af, gjorde dem fast ved Bindvet, lod Rapunzel stige foran, og steg bagefter ned. Da de vare nede, indsvøbde hun sig, tilligemed hende, i en Sky, og denne drev med dem til en Søkyst, hvor den nedlod dem i en ensom men smuk Egn. Der vare Enge, Skove, klare Kilder og Bække, og en lille Hytte af Eviggrønt, deri var et Leje af tørre Løv, og derhos stod en Kurv med ganske besynderlig

Evebak, der aldrig blev fortæret. Her lod Feen den arme Rapunzel ene, og dette gjorde hende mere ondt, end alt Andet, der havde tilfødt hende.

Her kom hun ned med en lille Prinds og en lille Prindsesse, og her gav hun begge de Stakler Die, og græd ofte over, at de ingen Fader havde.

Men Feen havde ej nok dermed, at hun havde straffet Moderen; Faderen fulde og have sin Deel. Hun maatte have Prindsen i sine Hænder. Da hun var gaaen bort fra Rapunzel, steg hun op paa Taarnet, og begyndte, at synge ligesom Rapunzel altid havde sungen. Prindsen kom, og troede, det var hende. Han raabte: Rapunzel, slip dine Haar ned, at jeg kan komme op! Nu havde Feen just derfor afskaaret hende dem. Hun nedlod altsaa Fletningerne, og Prindsen kom op. Det gjorde ham ondt, at han ej saa Rapunzel, og han søgte hende med længsfulde Blik; men Feen saa ned paa ham, og sagde: "Du Dovehals, Du har begaaet en farlig Misgjerning; du skal derfor grusomt straffes!" Men han hørte ikke paa hendes Trudsel, og løb med vridende Hænder omkring og udraabte: Hvor er hun, hvor er hun?" "Tabt for

Dig!" sagde Feen. Nu sprang Prindsen af Harme ned af Taarnet, og han havde let kunnet brække Halsen; men han gjorde et lykkeligt Fald, og mistede kun begge Dine.

Han undrede sig saare over, at han ej mere kunde see, og blev entidlang liggende ved Taarnet og græd, og sagde Intet, uden: Rapunzel, Rapunzel! Endeligen stod han op, og famlede saa længe møjsommeligen frem, indtil han lærde at gaae bedre. Saaledes gik han, af, jeg veed ej, hvor længe, frem, og kunde ej finde noget Menneske, der kunde vejlede ham. Naar han hungrede, spiste han Græs og Rødder. Dertil var han Aet ikke vant.

(Sluttes i næste No.)

H. C. Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed, og
Læser ved Søadets Academi.

Borger = Bennen.

No. 9.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 26de Februari 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

Rapunzel.

(Sluttet. See forrige No.)

Efter nogle Aar kom Tanken om hans tabte Rapunzel og hans Ulykke ham engang ret stærk igjen i Hjertet. Han lagde sig ned under et Træ og overlod sig ganske til sine sørgelige Betragtninger. Men paa engang var han ligesom opvaagnet, da han hørde en Kjøn Stemme, der ikke kunde være langt borte fra ham. Den trængde ham dybt i Hjertet og levendegjorde deri Følelser, hvilke han i lang Tid ikke havde havt. "Åh, gode Gud!" — sagde han, og derhos udstrafde han begge Hænder: "det er min Rapunzels Stemme!"

Og deri havde han Ret; thi han var lidt efter lidt henvandret til hendes Ensomhed. Hun sad

uden for sin Hytte, og sang Noget om sin ulykkelige Kjerlighedshistorie. Et Par Børn, saa skjøn som Smaaengle, legede ej langt fra hende Græsset, og da de kom noget længere bort, saa de Prindsen ligge under Træet, og løbe hen til ham. Neppe havde de seet ham i Ansigtet, sa faldt de ham om Halsen, og raabde bestandigen Du er vor Fader! De kaldede paa deres Moder, og skrege derhos saaledes, at hun kom løbende og kunde ej begribe, hvad det var; thi hidtil var hun i sin Ensomhed ikke bleven forstyrret af Noget.

Men hvor forundrede og glædede hun sig, da hun med Et saa sin kjære Mand staae for sig. Det lader sig slet ikke beskrive. Hun gjorde et stort Skrig, faldt ham om Halsen, og hendes Fryd var saa stor, at hun maatte græde derved. O hvor forunderligt var det! Neppe vare nogle af hendes Taarer faldne paa Prindsens Dine, før han fik sit Syn igien, og kunde atter see saa klart, som tilforn, og havde sin Rapunzels Kjerlighed at takke for denne Lykke; hvorfor han og atter elskede hende saa højt, som aldrig nogensinde tilforn.

Det var et rørende Syn, hvorledes den skjønne Prinds, den skjønne Prindsesse og begge dere

Smaa børn frydede sig, saa de Alle maatte græde af Glæde.

Saaledes hengik Dagen under Glæde; men da Aftenen kom, var den hele lille Familie meget hungrig. Prindsen greb i Kurven, og troede at faae Tvebak; men ak! det var en Steen. Han blev forskrækket over dette Mirakel og sukede. Begge de Smaa græde; thi deres Tvebak blev og Steen; den stakkels Moder vilde i det Mindste give dem et Par Draaber Vand; men dette blev til Krystal.

Hvad det var en skrækkelig Nat! De troede, den vilde vare evigen ved. Saa snart Dagen gryede, stode de op og vilde søge Rodder; men o, vee, o, vee! de forvandledes til Slangor og Regnorme. De vilde fange Fugle, og selv de nydeligste bleve til sorte Ravn, til Græshopper og Rovfugle. Nu er det ude med os, kjære Rapunzel, sagde Prindsen; vi have kun Kullet finde hinanden igjen, for at see os hungre til Døde! — "Saa lad os døe"! raabde hun, og trykkede ham tæt til sig: "og vore Fiender skulde misunde os, at vi saa sødtere indslumrede!" Begge de stakkels Børn sadde paa hendes Skjød og vare saa matte, at de ej engang

kunde græde mere. En Steen maatte have for-
barmet sig, hvis den havde seet dette.

Men nu kom der og Hjelp. Feen lod sig
bevæge, og hendes fordums Kjerlighed til den skønne
Napunzel kom tilbage. Hun kom kjørende paa en
herlig Vogn igjennem Luftten, tog dem Alle med,
satte dem paa prægtige Hynder, og førde dem
til det Slot, hvor Prindsens Fader holdt sin
Hofstat. Her var man ganske ude af sig selv for
Glæde over, at den skønne Prinds kom tilbage, hvem
Man allerede for længe siden havde holdt for tabt,
saa at hans Fader atter havde villet gifte sig, for
at faae en Anden. Dette lod han nu fare, da
det ej behøvedes. Hans Søn var nu dobbelt saa
lykkelig, fordi han havde været ulykkelig, og elskede
Napunzel dobbelt saa højt, og hun ham, fordi de
havde mistet hinanden. Her er hendes Historie til
Ende.

H. C. Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed, og
Lærer ved Escadet-Academiet.

Tale i et Pige-Institut*)

paa

Hs. Majestæt, Kongens Fødselsdag,

den 28de Januar 1820.

af

U. K. Melbye,

Krigsraad og Tchelegrafbestyrer.

Edle Dannemænd, dydige Dannede
kvinder, haabefulde Ungdom!!!

Med Undseelse, og ikke uden Frygt for, ei at kunne saa levende og kraftigen, som jeg vilde og burde, tolke de Følelser, der bør besjæle en Dannede mand, fremtræder jeg i Dag for denne saa hæderværdige Forsamling. — Vor gode Konges Fødsels-

*) Opfordret dertil af Forfatteren, der mener, at hans Tale her staaer paa sit rette Sted, troede jeg, som Bladets Redakteur, med Retts, at borde føje hans Ønske, i det jeg tillige tiltræder denne hans Mening. Maatte ogsaa denne Tale kun bidrage til, tidligen at vække og nære den, hos os alt for længe, slumrende danske Borgeraad, uden hvilken intet Godt og Heldbringende kan trives! Maatte den bidrage til, i Fødselen, d. e. hos Barnet og Unglingen, at væle en anden ond Mand, hin aldeles modstræbende, Egennyttens og Forsængligheds!

H. C. Michelsen.

dag, paa hvilken enhver ærlig Danst bør prise sig lykkelig, fordi hans Bolig staaer her i dette Rolighedens og Tryghedens Land, fordi det blev hans Lod, her at finde Næring og Velstand, Trøst og Hjælp, imedens Tusinde af hans Naboerbrødre angstes, ja ere nær ved at fortvivle, da det Baand, der skulde forene dem, synes at være svagt. Mørke og kvalfulde ere derfor deres Dage, Uro og Misnøye liste sig omkring iblandt dem, lig fæle Spøggelser, af hvilke de alt mere og mere vildledes; og letteligen kan et rædslefuldt Skuespil, ligt det, som nyligen hærgeede Europa, atter bringe Død og Udeløggelse over dem. — Denne Dag bør opflamme os til ægte Borgerind, til Enighed, til Samdrægtighed.

Landsmænd! Midlerne til at afvende enhver Fare, som maatte true os, til at forskaffe os enhver Lykke, som vi maatte ønske, ere tildeels i vor Magt, naar vi blot selv ville. Men ville vi da ikke? Sørgeligt, men Sandhed er det; ei Alle ville, kun Gaae ville fremme dette ædle Borgerind, hvorved vore Forfædre — ja en stor Deel af vore endnu levende Oldinge — gjorde sig hædrede, saavel her i Landet, som hos Fremmede. Men denne Tænkemaade har i de senere Tider

meget forandret sig: Bildhed har opreist sit Tem-
 pel paa Sædelighedens Ruiner, og hvor er Du —
 Du gamle danske Verlighed? Er Du flygtet, o!
 da vend tilbage! Endnu blive enkelte sande Venner
 Dig forundte; Disse skulle samle deres forvildede
 Brødre, og triumpherende bringe Dig Seters-
 palmen.

Men Broder, er Du ei for haard imod
 Dine feilende Brødre! er Faren virkelig saa stor,
 som Du troer? Jo, Ven! Thi man seer ei sjældent
 i vore Dage ulykkelige Følger af alt for stor
 Overbærelse med Ungdommen, og heraf reiser sig
 mange, ja, de største af vore Vanheld. —
 Fra Een Yderlighed gik vi over til en Anden.
 Forhen herskede i vore Skoler alt for megen
 Strængthed imod den Uнге; da fordrebedes der
 Alt af denne, og Læreren var uden Brødre, naar
 især det foresatte Stykke blev opramsset og Riset
 brugt til den Lade; saa kaldtes, og det ej saa
 sjældent, Den, som ej vidste udenad det Foresatte
 efter Bogstaven. — Her var Læreren heel ofte Des-
 spot, imedens Barnet var Slave; men selv denne
 Fremgangsmaade stiftede meget Godt, og alle Yng-
 linge vare ei heller Slaver, ligesaa lidt, som alle
 Lærere vare Despoter. — Det Herredømme, Læreren

besad over den Uge, var et sikkert Værn imod den Letsindighed og Raadhed, hvilken Barnet, ofte forledet dertil af Eldre, udviste imod ham; — ja, var endog et Værn uhyggeligt, blev dog denne Uhyggelighed aldrig saa krænkende for Læreren, som nu i vore Dage; thi paa Forseelsen fulgte den visse Straf. — Læreren Person var hellig, og ustraffet turde den ei angribes.

Da lærdes i Skolerne: "Hædre Din Fader og Din Moder, paa det at det maa gaa Dig vel;" og Mængden — troende denne Alherrens Befaling og Forjættelse, levede derefter. Da turde der ei af Barnet knurres, fordi det blev revset, om end Revselsen var haard; ja — Hvo som i saadant et Djeblik vovede at yttre Trods, var et anseet af de øvrige Børn, som en Saadan, hvem det vilde gaae godt her i Verden; den visseste Foragt blev hans Lod.

(Fortsættes i næste No.)

Commissionen, som bestyrer Bladet, modtager Hr. Bogholder Baagøes Bidrag til den 12te Marts, førstkommende.

Borger = Bennen.

No. 10.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 4de Marts 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

Tale i et Pige = Institut

paa

Hs. Majestæt, Kongens Fødselsdag,

den 28de Januar 1820.

af

U. K. Melbye,

Krigsraad og Thelegrafbestyrer.

(Fortsat. See forrige No.)

Denne strænge Skoletugt efterlod dog ingen stemme følger paa den Tids Mennesker; men vi see tværtmod, at de hæderværdige Mænd og Qvinder, som dengang bleve opdragne, have vidst at sætte Priis paa huslige og borgerlige Dyder, have høyt agtet Religionen, denne Moder til al Dyd og Sædelighed; have elsket Fædrelandet; thi dets

Gylke eller Ulykke var Deres; have udviist Trofask imod Konge og Dyrighed, thi i Dem saae de deres sande Belgiorere og sikke Veiledere. —

Men hvorledes er nu Tilstanden? Ligner ei nu Skolen Tidensalderen? Nu er det ej sjældent, at Selvsraadighed hærsker, istedet for Lydighed; Agtelse for de graa Haar, Herrens Krone, for Forældre, for Lærere, for Lov og Ret, har ei allene tabt sig; men er udartet til Selvflogskab, Indbildskhed og Foragt. — Nu er det ei sjældent Tilfældet, at den største Kjærlighed lønnes med Had, Forældres Selvopoffrelse for deres Børn med sort Utafnemmelighed. — Men hvad er da Aarsagen? Vor altfor forkjælede Opdragelse, vor Lyst til at glimre, vor Begjærlighed efter Rigdom og Høyhed!

Naar et Børn skal begynde Skolegangen, er det ofte alt bekiendt med viffe, hos vor Tidensalder herstænde, vrangte Meninger, nemlig: at have alt for høje Tanker om sig selv, utidig Selvfølelse, og at glemme de Pligter, det her nødvendigen maa udøve: Lydighed, Flid og Sædelighed, hvilke Læreren bør — ja skal strengt holde det til at iagttage, naar han ej er Hykler eller Leiesvend, og at det meget let kan blive antaget i en anden Skole;

derfom det paadrager sig en eller anden Straf, en eller anden Grettesættelse af dets redeligfindede Lærer for udvist Ulydighed, Overgivenhed, Forsømmelse eller Biddhed. Dannemænd! Dannekvinder! troer mig, denne Loben, denne Flakken af een Skole i en Anden har bragt Fordærvelse over flere end eet Barn, har grundlagt Spiren til de kommende Dages Elendighed og Jammer; thi heraf lærer det, at trodse de Menneker, det burde frygte, og at Ulydighed og Uartighed kan gaae frie for den velfortjente Straf, fordi en-deel Forældre ere altfor svage, altfor smme og overbærende, fordi de taale, at de helligste Pligter, Ret og Retfærdighed, trædes under Fødder; og hvorledes skal nu Barnet faae Følelse for disse himmelske Dyder; hvorledes skal det lære at kjende de Sandheder, hvorpaa Menneskeslægtens Haab og Lyksalighed grundes? Kan Barnet lyde dets Foresatte, naar det bliver ældre, hvis det ei har lært dette allerede i Skolen? Skal det da først begynde at lære denne Dyd, saa vil enhver Befaling, som skal adlydes, være for det et Tyrannie, enhver Pligt, som maa udøves, en tung og tryk-kende Byrde, hvilken det søger at skille sig ved saa hastigt, som mueligt. Derfor finder oftere

Misfornøielse Sted i vore Dage, imellem Forefatte og Undergivne, end forhen.

Spøtteren vil maaskee her udraabe: Du vil altsaa danne Slavessæle! Nei! aldrig var det min Hensigt. — Jeg fordreer kun den Lydighed, den Underkastelse, som kan bestaae ved at iagttage og efterleve gode og vise Love, de Love, som gjælde her i Landet, og som ere just de samme, vor hellige Religion paalægger os at lyde, naar vi ville opnaae vor høye Bestemmelse, den: at være og blive retsindige og dydige Mennesker, trofaste og ærlige Borgere i Samfundet.

Jeg har sagt: vi have Lyst til at glimre: og behøver jeg ei at søge langt, for at finde denne Sandhed stadfastet; thi i alle Skikkelser see vi Pragt at parre sig med Udselighed, Hovmod at ledsage den falske Undseelse; og hvorledes dette Onde fordærver den Uages Hjerter, hvorledes han herved kastes ind i Bøllystens Arme, og kun lærer at pønse og trakte efter det udvortes Skin, uden at tænke paa anden og ædlere Nydelse, end Sandfælsighedens; Det viser os den dagelige Erfaring ved høiforsørgelige Exempler, hvilke jeg ei vil skildre; Det bekræfter vore Retsale, vore Straffe-Anstalter. — Her vil jeg ei bortdrage Forhænge,

for ei at vise Eder Menneskeslægtens Jammer, Fortvivlelse og Lastens Elendighed. — Vore Forfædre havdeielden en Friheds-Dag, sjeldnere endnu en Familie-Festdag; men hvorledes anvendtes da denne Frihedsdag? hvorledes feiredes da denne Festdag? Nu have vi hverdag, eller i det mindste saare ofte, Frihedsdage, og Festdagene — de ere endog saa hyppige, at ofte een eller anden springes over; fordi man ei kan komme hen paa alle de Steder, hvor der holdes snart et Børnebal, snart et intetbetydende Hjemkomstgilde; ja, hvor utallige ere ikke de Forlystelser, som Overdaadighed og Glimresyge udfinde! — Vore Fædres Frihedsdage maatte suurt erhverves, ved strænge Arbejdsdage, og bleve — efter det, jeg har erfaret om den Tids Skik og Brug, anvendte til, i Fælledskab med Venner eller Slægtninge, at afhandle en eller anden Ting af Bigtighed. Deres Familiefestdage indtraf paa en Bedstefaders eller Bedstemoders Fødselsdag, og kun sjeldent nød en stræbsom Huusfader eller ædel Huusmoder denne Væresbeviisning; og Børn — aldrig før de vare komne til en modnere Alder, og endda sparsomt, for ej at vænne dem til Overdaadighed, eller for ej at give dem Smag paa Forlystelser. Nu nyder et Skolebarn en Hæ-

dersdag, som ej endnu er bleven dets, ved Arbeid og Alder ærværdige, Lærer til Deel — og som maaſkee aldrig bliver det. — Hvad Indflydelse vil dette vel have paa Barnet, — paa dets vordende Beſtemmeſe? Endnu ſtaaer een Ting tilbage, nemlig: den ſtore Higen efter Rigdom og Anſeelse. — Lyſten til at erhverve ſig Rigdomme, til at forſkaffe ſig Anſeelse ſtrider ei imod Menneſkets Natur; den er tvertimod lovlig og bør opmuntres; men udarter denne Lyſt; bliver vor Medbroder derved forurettet, enten hemmeligt eller aabenbart; da krænkes det hellige Vaand, der forener Menneſket med Menneſket. — Hos vor Tidsalder finde vi, at Mængden vil erhverve ſig i eet Aar ligesaa meget, ſom vore Forfædre erhvervede i tyve, uden at ændſe Midlerne; derfor er dyrt betalte Næringsmidlers Godhed, ſom ofteſt, meget ringe; og ſamme Beſkaffenhed har det med andre uundværlige Livets Fornødenheder; ſaa at Mange billigen undres over, at vi, i Fredens Okjød og i frugtbare Tider, ei kunne erholde diſſe af ſaadan Godhed eller til ſaadan Pris, ſom vi burde; ja, det er en ei ringe Kunſt for en omhyggelig Huusmoder, at forſyne ſit Huus med det Nødvendige, Naturen kræver; thi Egennyttten og Begjærigheden efter at berige

fig sees her bestandigen at overvinde den bedst anvendte Forsigtighed. —

Med Bekymring seer den stræbsomme Huusfader den kommende Tid imøde; thi ei sjeldent er Ordholdenhed kun en tom Lyd, Ærlighed see vi dagligen meer og meer forsvinde. — Hoben tænker kun paa sig selv. Da de fleste stræbe for sig selv allene, Gaa for deres Medbrødre, hvor ønskeligt var det, om Flere, ja ret Mange forenede sig, for med samlede Kræfter at befæste det Heele! Denne Higen efterat blive riig er Aarsag i, at Tro og Love ei holdes, at Underfundighed og List nedtræde Ærlighed og Dyd, — at den Gode sukker imedens Ondskaben leer. — Sørgelige Exempler paa vor Uordholdenhed giver denne Tids Tildragelser: "Den Mand, som i Aften lægger sig til Hvile efter en vel anvendt Dag, med den Overbeviisning, at han har handlet som ærlig Mand og sand Christen, vækkes næste Morgen ved det sørgelige Budskab, at han nu er bleven bragt til Bettelstaven, fordi Den, han, ifølge sin Stilling, maatte og skulde betro sig til, er bleven en Forræder, tvertimod hans og Fleres Forventning, er bleven en Bedrager imod sin Ven og imod Borgersamfundet, er

”bleven en Forbryder imod sin Konge og sit Lands
 ”Love; fordi han har udregnet, at han kan und-
 ”gaae offentlig Straf og Beskæmmelse, og siden
 ”leve som Niig af sit høyst uretfærdige Guds.” —

Er een først rig, faaer han snart Herredømme
 og Magt; thi hvad er lettere, end for Penge og
 ved Penge at skaffe sig et Partie, i en Tidsalder,
 hvor man sieldent seer paa Følgen af en Handling,
 men kun paa Fordelen — som først maa være vis,
 hvad enten den saa bestaaer i rede Penge, eller i en
 Leilighed til at vise sin Myndighed; ja saare gjerne
 ville de fleste vise deres Myndighed; men adlyde?
 Dog — saa kjært det er mig, ved denne høytidelige
 Leilighed, at tale Sandhedens hellige og stærke Sprog,
 saa vilde jeg anklage mig selv for Forræderie imod
 Sandhed og Dyd, hvis denne Tales Hensigt var
 nogen anden, end den: at opvække, hos den gode og
 rettænkende Borger, Følelser for Borgerværd og
 Lyst til at gavne hver Den, som erkjender sig
 værdig til Navnet af en sand, ærlig og tro Danne-
 mand. —

(Sluttes i næste No.)

Commissionen, som bestyrer Bladet, modtager
 Hr. Bogholder Baagøes Bidrag til den 12te
 Marts, førstkommende.

Borger = Bennen.

No. II.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 11te Marts 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

Tale i et Pige-Institut

paa

Hs. Majestæt, Kongens Fødselsdag,

den 28de Januar 1820.

Af

U. K. Melbye,

Krigsraad og Tchelegrafbestyrer.

(Sluttet. See forrige No.)

Medborgere! Medborgerinder! hvor glade kunne vi ei engang forlade denne Verden — hvorfra vi ei kan medtage nogen af de Herligheder, som her have fortryllet os — naar vi ved vor Bortgang kunne sige: "Min Søn! min Datter! Du har

lært af mig at vandre vedeligen!" Og hvor rolig en kunne vi sige det sidste Farvel, naar vi med fuld Visshed vide, at denne Søn og denne Datter ville leve og handle saaledes!

Denne Glæde kunne vi nyde, naar vi ved vort Exempel, som er den allerkræftigste Undervisning, lære dem: at Nøysomhed og Orden befrier os fra Bekymringer og Sorger; at Flid og Spar-sommelighed er det sikreste Værn imod trykkende og dyre Tider; at Trofasthed og Ærlighed for-skaffer os vore Medborgeres Tillid og Agtelse; og at Mildhed og Kjerlighed aabner os alle — endog de haardeste Hjerter.

Da vil Livet blive til Lyksalighed, da vil Mis-troe og Rænker forsvinde, da vil Guldalderens Tid igjen begynde, og Fred og Enighed, Rolighed og Orden velsigne og lyksaliggjøre vort elskte Føde-land, det navnkundige, det berømte, det gamle Danmark.

Min Ufuldkommenhed, som Taler i denne For-samling, paa denne for Dannerfolket saa kjære Dag, tilstaaer jeg, med megen Undseelse; men der-som jeg i disse Øjeblikke maatte have bidraget No-

get til at fremme Lust til det Gode og Edle, da var jeg en ej uværdig Undersaat af vor gode Konge, af sjette Frederik, af Ham, Hvem jeg bør og kan nævne, som den Første iblandt Danmarks ædle Sønner, og som En af de virksomste, bedste og mildeste iblandt Europas Fyrster. — At holde en Lovtale til denne ophøjede Fyrstes Ære, dertil er jeg for svag; men at opregne de Dyder, der besjæle Ham, for at befordre sit Folks og sit Riges Hæder og Held, dertil har jeg Lust og Mod. — Characteren paa sand Storhed er ædel Simpelt; og hvor see vi i Danmark, denne Dyd at øves mere, end af Kongen, af Marie, vor dyrebare Dronning, og af begge Prindsesserne, de danske Møers Prydelser; bestandigt see vi denne Fyrstefamilie strængt at iagttage denne vore Fædres Dyd, imedens Pragt og Ødselhed, Daarskab og Blødhed ødelægge Alt rundt omkring os. — Følge vi dette Exempel? vi have det jo dog hver Dag for vore Dine. — Kan Eftersignelse finde Sted; hvorfor skeer det da ikke?

Følge vi vor Konge i Kredsen af sin Familie,

da see vi et Skuespil, ligesaa ædelt, som rørende, da see vi Ham at iagttage Mandens og Faderens hellige Pligter, at indpode de Dyder, han Selv besidder og ærer, i sine Børns Hjerter. Jeg seer denne ophøjede Familie leve under Nøysamhedens og Farvelighedens Beskyttelse, forenede ved de smæste Baand, og nyde den Glæde og Lykke, som Dyden ene forskaffer Dødelige. — Ved ethvert Arbejde, hvor Frederiks Nærværelse er nødvendig, er han aldrig den Sidste, men stedse den Første; ei heller lader han os vente, naar Faren er for Døren, men snar er Hjælpen, og meer end een gang har hans Nærværelse ræddet Borgerens Eiendomme fra at blive et Kov for Luerne. — Enhver af Frederiks Dage er bestemt til Forretninger, ja enhver Time paa Dagen har sine visse, og saaledes afveyle Uger, Maaneder og Aar, i et bestandigt Kredsløb af nyttig Virksomhed, for det Folk, Han elsker; for det Folk, hvis Bekymringer og Sorger Han saa gjerne deler; for det Folk, Han bestræber sig for at gjøre lykkelig! Fra Udlandet bragte vore Tropper et hædrende Vidnesbyrd med sig tilbage om deres gode Forhold, og hjært er det for mig som dansk

Mand at tvæle ved denne Begivenhed; thi derved kjender jeg igien værdige Sønner af de Mænd, som i Fierde Fredriks Tid udmærkede sig ved seldent Mod, største Orden og streng Nedelighed, Kold, hvem Europas mægtigste Fyrster og erfarneste Generaler vare entge om at tillægge den høieste Roes, en ærkjær Soldat kan ønske sig — den: At de, ved enhver Leilighed, udmærkede sig. — Men disse Mænd, som paa Ny have erhvervet Fædrelandet Hæder, de ere blevne dannede i Sjette Frederiks Krigs-Skole, de ere ei der blevne forskjælede — men dannede!

For Enhver staaer Afgang til Kongen aaben; ei nægter han at høre paa vore Begjæringer; villigt Bre laaner Han til vort Andragende, og gjerne hjælper han hvor det er muligt. Ei ere hans Velgjerninger ydmygende for dem, som imodtage samme — ei heller fordrer han Tak, men troer blot at være retfærdig, i det han kommer den Ulykkelige til Hjælp. —

Da Frederik løste Stavnsbaandet, dette haarde Baand, som bandt Flid og Virksomhed paa den største Deel af Danmarks Børn, lagde han for

Dagen hvor høyligen han erkjendte denne vigtige Sandhed: at Agerdyrkningen er Grundvolden til et Lands Lyksalighed, at det er Agerdyrkningen, som skaber og underholder Soemagten! at det er den, som befolker Armeen, og at det er paa de med gyldne Ux bedækkede Marker, at Seieren spirer.

- Ved at sørge for Agerdyrkningens Vel har vor gode Konge ei glemt at drage Omsorg for Videnskaber og den Lærde; men med lige Mildhed har Han opmuntret og belønnet disse Borgeres byrdefulde, men hvist vigtige Arbejder.

I et for os end fremmet Rige opreiste Du Dig — sjeldne og højtelskede Fyrste! — et Minde, som igiennem Sekler skal vidne om Din store og oplyste Aand, om Det ædle Sindelag imod elskede Undersaatter; og som skal fortælle Din Pris til de siddigste Efterkommere; ja! saalænge Norges Klipper staae, og Granen grønnes paa deres Tinde, skal Sjette Frederiks Navn staae dybt indprændet i enhver Nordmands Hjerte, som har Sands og Følelse for Det, som bidrager til Menneskeheds Held, Lykke og Forædning. —

Vi have ei heller manglet Din Omhu; thi

os gav Du et ligesaa rørende, som stort Exempel paa: at en Fyrste har hædret en Undersaats Dyd og Heltedaad. Naar vi ei mere ere til, skulle vore Børn, ved at skue Tordenskjolds Minde, med Beundring fortælle:

Frederik den Sjette var den første iblandt danske Konger, som har sat en Undersaat et Vreminde; — Han var en Prydelse for sin Tids = Alder; — Han hædrede de Dyder, Han selv besad, og gav den Tids Mænd et stort og herligt Exempel paa: at sande Fortjenester ei glemmes, og at en stor Mands berømmelige Bedrifter ei forgaae, fordi hans Legeme er hensmuldret til Støv.

Saaledes har jeg da — ædle Danske! — ved at berøre nogle enkelte af vor Fredriks Handlinger, lagt klart for Dagen det Sindelag, hvoraf Han besjæles. Lader os nu ogsaa fra vor Side gjøre vor Pligt, som gode, troe, lydige og Ham underdanige Undersaatte! — Tusinde Gange har Ondskaben indgaaet Forbund for at øve Mørhedens Daad og bære Lastens Nag; lader os vise Verden en nye Forbindelse, en Forbindelse af dydige Mennesker

til vore Medbrøders, vore Landsmands Bedste!
 Jeg anraaber Eder derom! lader os Alle gjøre dette
 Forsøg; thi ved at tjene Fædrelandet paa denne
 Maade, vise vi, at vi ere dets ægte Børn, og at
 vi besjæles af det rette Borgerfind. — Held Kon-
 gen! Held Fædrelandet! Held Kon-
 gens og Landets Børn!!!

Commissionen, som bestyrer Bladet, modtager
 Hr. Bogholder Baagæs Bidrag til den 12te
 Marts førstkommende.

Borger = Bennen.

No. 12.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 18de Marts 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

Efterretning om trende af de mærkværdigste Blinde: *)

(Af Kleins Lehrbuch zum Unterrichte der Blinden.)

Henrik Mojes, fød i Manchester, var end for 11 Aar siden Lærer i Chemien i Pittenween i Skotland. Han mistede sit Syn i den tidligste Ungdom ved Kopperne, hvorhos dog endnu nogen

*) I det anførte, i Aaret 1819 udkomne, Skrift, findes over 20 saadanne forskiellige Efterretninger. De her følgende, hvilke her staae paa deres rette Sted, ville være tilstrækkelige til, baade at vække Opmærksomhed og Deltagelse for vort her værende Blinde = Institut, og at besvare det gangse Spørgsmaal — Dagens Schiboleth: "Hvilken Plads kunne saadanne uheldige Personer indtage i Borger samfundet?"

Overfatteren.

Djenes Preceptivitet for livlige Farvet blev ham levnet: den røde Farve vakde hos ham en meget ubehagelig Følelse, hvilken han sammenlignede med Følelsen af Tafferne af en Saug, men beskrev derimod det behagelige Indtryk af den grønne Farve som Kjørsele over en glat, poleret Flade.

Han nød en god Opdragelse, og forhvervede sig gode og grundige Kundskaber i Sprog, i Musik, Mathematik og Chemi. Han gjorde sig tidtlig bekjendt med Brugen af skærende Instrumenter, gjorde smaa Vindmøller og endog en Væverstol. Af Lyden dømde han om et Værelses Størrelse. Endog efter to Aars Forløb gjenkjendte han en Person, saasnart han hørde denne tale. Han holdt for talrige Tilhørere, Forlæsninger over Physken, og ledsagede disse med Forsøg; især gav han sig meget af med Undersøgelser om Galvanismen og Electriciteten, hvori han gjorde nye Opdagelser.

Froken von Bünau, en Datter af Overamtmanden i Rode, lever nu i en Alder af 50 Aar i Rudolstadt ved Saale, og kan betragtes som et Mønster for alle Dem, der have lige Skjebn med hende. Hun blev, i det tredie Aar blind af Kopperne, saa at ingen Erindring om Synet blev tilovers. Hun besad fra Ungdom af mange og gode Aands og Hjertes Anlæg, hvilke hun anvendte

paa mangfoldig Maade, for at lette sin Tilstand og forskaffe sig passende Beskæftigelse. For at meddele Andre Kristligen sine Tanker, opfandt hun følgende Middels: Hun lod sig skrive enkelte Bogstaver paa smaa firantede Stykker Papir, og lagde dem siden i særskilte Rum. Vilde hun nu skrive til Nogen, saa trak hun Bogstaverne paa en Traad; hvo der nu vilde læse den sig oversendte Snor, behøve kun at drage Bogstaverne efter deres Følge ned, og lægge dem ved hinanden. Siden har hun virkelig lært at skrive.

Efterat den ordenlige Blinde-Underviisnings-Methode var opfundet, søgte hun, hvad desværre saa faa ældre Blinde gjøre, at blive nøje bekjendt dermed; ligesom hun og virkelig har forskaffet sig flere Hjælpemidler og Vejledninger fra Blinde-Institutterne i Paris og Wien, og saavel selv beejent sig af samme, som anvendt dem med Fordeel, til Meddelelse for andre Ikke-Seende.

Hun har, ved Forelæsen og ved Omgang med mange Folk af Dannelsse, forskaffet sig mangeslags, selv videnskabelige Kundskaber, er meget aanderig i Omgang, og endog Digterinde. Men selv i mekaniske Beskæftigelser har hun, efter hendes Forsætning, bragt det ubegribeligen vidt. Hun forretter de fineste qvindelige Arbejder, benytter enhver ny Op-

findelse deri, og tager endog derved Hensyn paa Modens Forandringer.

N. Weissenburg, Søn af churfyrstelig Kammer tjener i Mannheim, fød henved 1760, henhører iblandt de mærkværdigste Blinde, fordi han, skjøndt i tidlig Ungdom berøvet Synet, dog har forskaffet sig Kundskaber i flere videnskabelige Gjenstande, og fordi Opfinderen af Undervisningen for Blinde fornemmeligen, ved Weissenburgs Exempel, blev bevæget til sit Foretagende. Thi Hauy anfører i sine Skrifter om Blindes Undervisning, paa flere Steder, det, som han vidste om Weissenburgs Kundskaber og Hjælpemidler, og hvad han havde erfaret og seet af den dengang paa Rejsen værende Frøken Paradies, med hvem Weissenburg var personligen bekjendt.

Weissenburg havde i sit syvende Aar, i Kopper, mistet begge Øjne, saa at der kun blev ham saa meget Skint tilbage, at han kunde gjøre forskiel paa Dag og Nat.

Da Faderen besad Formue og stod i god Ansæelse, saa blev ingen Bekostning og ingen Møjsøparet, for at lette den ulykkelige Søn hans Skjebne. Disse gunstige udvortes Omstændigheder, forbundne med egne Anlæg og indre Drift til at lære, lode ham snart forhverve Kundskaber og Færdigheder,

der vakke saa meget desto meer Beundring, da underviste og dannede Blinde dengang vare en stor Sjeldenhed.

Weiffenburg lærde Fransk, Regning og mange andre Ting, i Førstningen Alt blot mekanisk, og ved Hjelp af sin gode Hukommelse. I modnere Aar erholdt han Christian Niesen til Lærer, og Denne søgte at bibringe ham videnskabelige Kundskaber, i det han betjende sig af saadanne Hjelpemidler, som vare afpassede efter Blindhedens Tilstand. Den af den blinde Saunderson opfundne Regnetavle blev af Niesen forbedret og indrettet beqvemmere derved, at han inddelede den i mindre ophævede Quadrater, og at han forsynede de mellem disse Quadrater løbende Linier eller Render med Huller, hvorved Tavlen og blev brugelig til Brøker og algebraiske Regninger.

Figurerne til Undervisning i Geometrien vare dannede af Staaltraad og befæstede paa Pap. Ogsaa de dertil hørende Bogstaver vare formede af Staaltraad. Derved har Weiffenburg bragt det dertil, at Arithmetik, Algebra, Geometri og Trigonometri bleve ham saa bekjendte, at han selv deri kunde give Undervisning. Ogsaa Grundsætningerne for den anvendte Mathematik har han gjort sig egne, saa at selv Theorien om de optiske Videnskaber derfra ej var udelukket; saa paa

faldende og forunderligt det end maa synes, at høre en Blind dømmen om Reglerne for Synet, og det rigtig og med mathematisk Naalidelighed. De Bogstaver, hvilke han, dannede af Staaltraad, brugte til geometriske Figurers Forklaring, gave ham Anledning til at lægge sig efter Skrivning. Han betjende sig dertil af det sværteede Papper og en Skrivertavle, hvorpaa en Ramme med horizontal opspændte Bindetraade passede, mellem hvilke han skrev Linierne med en Griffel. Han skrev paa denne Maade færdigen Tydsk og Fransk, deels for at optegne sine Tanker for sig selv, deels for at veksle Breve med Andre, hvoraf flere ere aftrykte, der give et lige godt Vidnesbyrd om hans dannede Hand og om hans ædle Sindelag.

Paa de Landkort, hvoraf Weissenburg betjende sig, vare Landenes Grændser angivne med silke Snore, hvilke han selv havde forfærdiget; Floderne vare betegnede med bøjelige Staaltraade, Havet med Sand, der befæstedes ved en klæbrig Materie, og Stæderne med Knappenaalshoveder. For tilbørligen at kunne paasæ og befæste alt Dette, vare Kortene paa Bagsiden overdragne med Lærred.

Weissenburg havde i sin Stilling megen Lejlighed til at lade sig forelæse Bøger, hvis Indhold var undervisende og underholdende for ham. Derved forskaffede han sig historiske og andre Kund-

skaber, hvorved han deels kom sin Forsætning til Hjælp, deels anvendte disse i Omgang og Samtale med andre Mennesker, og derfor var en intressant og behagelig Selskabsbroder.

Han var fornøjet og munter, saa at han mangen Gang pleiede at spørge selv over Gjenstande, der havde umiddelbart Hensyn paa Blindhed. Derimod vare Ytringer af Beklagelse over hans Tilstand ham ikke behagelige, og han søgte at undvige saadanne Samtaler. De Seende kaldede han de Femsandsende, de Blinde Firsandsende. I sin Bopæl og paa andre bekjendte Steder gik han, uden at støde sig, sikkert omkring, og forholdt sig saa utvungen, at Fremmede holdt ham for en Seende. Stedse var han beskæftiget, og forrettede og lette mechaniske Arbejder.

I Musikken har han vel ikke fortrinligen udmærket sig. Men han var, som de fleste Blinde, en stor Ven af denne Kunst, og blæste Flojte, hvortil han af en berømt Tonekunstner, ved Navn Wendeling, havde erholdt Vejledning.

Den sindrige Maade, hvorpaa de, for ham, bestemte Spillekort vare indrettede, synes at være oprunden af den af hans Lærer Niesen forbedrede Saundersonske Regnetavle, og han spillede dermed meget færdigen i Selskaber af bekjendte og frem-

mede Seende, uden at disse enten havde en Fordeel forud, eller en synderlig Ulejlighed af ham*).

Han spillede og Schak. Paa Brettet var den ene Slags Plads noget forbybet, og Halvten af Brikkerne føleligen adskilt fra den anden. Hver Plads havde i Midten et Hul, hvori den paa hver Brikke anbragte Tap passede. Pladsene vare nummererede, og den seende Medspiller maatte angive ham hvert fuldbyrdet Træk efter disse Nummere; derved og ved Efterfølen var det ham stedse bekjendt, hvorledes Spillet stod. Mærkeligt er det, at Weissenburg har lært en Døvs tum at spille Schak. Kun Skade, at man ej bestemt veed, af hvilke Hjælpe midler Begge have betjent sig, for gjensidigen at vorde forstaaelige for hinanden.

- *) Kortene vare gennemstufne paa forskjellige Steder; nemlig Hjert er ganske i det højre Hjørne af Kortet; Spader oventil ved Randen, mere imod Midten af Samme; Ruder i den højre Rand ned ad, og Kløver noget indad imod Kortets Midte.

H. C. Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed, og
Lærer ved Escadet-Academiet.

Borger = Bennen.

No. 13.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 25de Marts 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

En højere Haand bliver synlig i de
store Følger af en tilsyneladende
ubetydelig Handling.

(Af Wagners Spuren der Gottheit).

Det kan omtrent være tre Aar siden, fortæller
n Brøndgjest, da jeg reiste til Badet i Spaa.
Jeg havde længe sat mig imod denne Reise; men
e fjere Fruentimmer ere troende Sjæle. Min
øge demonstrerte, min Kone og min Datter
avde Haab og Troe, og jeg blev, uagtet al min
jovedrysten og Vantro, vel indpakket sendt
I denne undergivrende Lægekilde. Min Kone og
in Datter Emilie ledsagede mig. Paa den
bste Station fra Spaa skulde vi indtage et

Middagsmaaltid. Vi vare i Postmesterens Stue. Jeg sad med mine gigtiske Arme i en Lænestoel hvori vel mangen Haabløs paa Herreisen, og mangen Bedraget paa Tilbagereisen før mig havde sat, og gjorde i mit onde Lune den Betragtning, at sligt paa Livets Reise nu saaledes var Moden. Mine Fruentimmer havde imidlertid andre Moder i Hovedet. Om nogle faa Timer skulde vi jo holde vort Indtog i Spaa; der maatte da forandres noget i Paaklædningen eller i det mindste Hovedpynten sættes i Stand efter Skik og Brug. Under disse Forberedelser; thi Forvandlingen skulde gaae for sig i et Sidesættelse, traadde en ung Mand, som nyligen var ankommen i en let Couréer-Chaise, ind i Stuen. Glæde og Livslyst og den behagelige Følelse, at han stod paa den bedste Fod med den hele Verden, viiste sig i hans Ansyn. — En Rokarde paa Hatten og hans fri, stolte Holdning udmærkede ham som Militair. Jeg gamle Krøbling fik en let Compliment, Moderen en ærbødig og min Datter en meget artig Hilsen. Ejerenen Johan havde faaet Ordre at hente det Nødvendige til Damernes Pynt fra Bognen, men ingensteds var det at finde, skjøndt man endnu i denne Morgen havde brugt det. Med denue be-

drøvelige Efterretning og et endnu sørgeligere Ansigt traadde Johan nu ind i Bærelset. Speilet, Kammene, Naalene, hele Toilettet var fløytet, og det just i et Djeblik, da man skulde belave sig til et om ikke prægtigt saa dog net Indtog i Spaa. Fruentimmerne vare forstyrrede i deres hele Operationsplan, og Skjøndt jeg vel ikke hører til de Forfængelige; saa ligner dog begge Kjøen hinanden i slige Tilfælde. Jeg slog mig imidlertid til Laals, og vidste ikke nogen anden Trøst, end at faae Hr. Postmesterens Toilet-Apparat til Laans; men med et Spring var den unge Herre ude af Døren, og om saa Dieblikke stod det nydeligste Reise-Toilet, som nogensinde var kommet fra England over Canalen, til Damerne's Tjeneste.

Man vise Damerne en forekommende Artighed og de ere vundne. Bekjendtskabet var knyttet. Den unge Mand vilde ogsaa til Spaa; vi spiste sammen og trods mit onde Lune og min indgroede Fordom mod Sæderne paa hiin Side af Rhinen, kunde jeg dog ikke andet, end finde den unge Mand meget dannet og elskværdig. Hvor artig, hvor behagelig, hvor fin! gjentog Moder og Datter, da vi sad i Vognen. Emilie saa ofte ud af den, om man endnu ikke kunde øjne vor

Reises Maal, og gjorde hver Gang den Bemærkning, at Officerens lette Chaise stedse vandt mere og mere Forspring, og at det dog var noget gandske andet at rulle frem i et saadant let Kjøretøi end at være indpakket i en saa tung Reisevogn som vores. Jeg maa reent ud tilstaae, at jeg med stor Længsel tænkte paa Tilbagereisen; thi Udsigterne vare slet ikke glædelige for mig.

Lykken meente det imidlertid bedre end jeg ventede. Det sorgløse Liv, den muntre Selskabelighed og Badets Lægekraft virkede fordeelagtigen paa min Sundhed. Man anstillede Lystpartier i den omliggende Egn, og vor ny Bekjendter fra den sidste Station var sædvanligen i vort Selskab. Han reiste bort fra Spaa førend vi, og jeg maa tilstaae, hans Afsked gjorde mig virkelig ondt; thi hans stedse muntre Lune havde maaskee været mig det heldigste Lægemiddel, jeg havde fundet i Spaa. Min Kone berømmede hans Eddelighed og at han aldrig lod sig see ved Pharaobanken; Emilie var stum som en Fisk og udlod sig ikke med et Ord til hans Berømmelse.

Morgenen efter hans Afreise bragte en Lejetjener Afskedskort og en Billet til mig, hvori han takker mig for de glade Timer, som han egentlig

havde skaffet mig, og beder mig, om Tilladelse til at turde sende min Datter en Erindring om Spaa. Ejeneren havde sat en lille Mahognkuffe paa Bordet, hvorpaa stod med gyldne Bogstaver: Souvenir de Spaa. Fruentimmerne undersøgte den nysgjerrigen, og de fandt det nydeligste Reises-Toilet for Damer og et Par franske Bers, der hentydede paa Anledningen til vort første Bekjendtskab. — Desværre er jeg saa galant, at alle Galanterier ere mig forhadte, og hvad jeg ikke kan lide hos andre unge Fruentimmer, vilde jeg mindst skulde finde Sted hos min Datter. Jeg var uover-talelig; det skulde og maatte ikke imodtages, og da Tilbagesendelsen ved den unge Mand's Afreise var bleven gjort umuelig; saa skulde det i det mindste ikke tages hjem med. Emilie fik en lang, alvorlig Formaning, og min Kone en Gardin-præken, som just ikke var saa opbyggelig. Begge Dele frugtede, Kassen kom ikke mere for mine Dine og først da vi vare komne hjem og Reisevognen var udpakket til Bunden, fandt jeg til min ikke ringe Forbauselse, at Souvenir de Spaa, uagtet alle mine skønne Formaninger, lykkeligen havde gjort Reisen med os — ”Men det er dog ogsaa alt for skønt, sagde Moderen; men kjereste

Fader! paa Bejen kunde man dog ikke kaste det". —
 "Du skal ikke beholde det, sagde jeg, m. d. strengt
 Alvor" og Kassen forsvandt atter for mine Dine.

Jeg saae den ikke igjen, førend paa en for
 os høist skrækkelig Dag under Krigen med Frank-
 rig, og jeg saae den paa en Maade, som vil være
 evig uforglemmelig for os alle. Allerede om Mors-
 genen hørte vi Fiendens Nærmelse. Under Bes-
 kjeftigelsen med at sammenpakke de bedste Sager,
 som skulde bringes i Sikkerhed, havde min Kone
 sat den lille Kasse ud af Skabet, som stod i For-
 salen. Vi holdt Uvejret ikke for saa nært, og
 endnu mindre for saa skrækkeligt, som det siden
 viiste sig. Inden ~~de~~ Dieblikke vare Portene for
 mit Opholdssted stormede, Gaderne forvandlede til
 Balplads, og Plyndring udbredte sig over den
 fredelige Stad. Mit Hus, som var ligeover
 for den Gade, hvor de Stormende trængte frem,
 trængte man nu ind i. En vild rasende Hob,
 som kom lige fra Trefningens blodige Arbeide,
 stormede ind. I det Dieblik vor Nød var paa
 det høieste, styrter en Officeer, indhyllet i en Kappe,
 ind i Bærset, driver Mængden bort, lukker Døren
 til Huset, sætter en Beskyttelsesvagt for samme,
 kommer igjen tilbage og præsenterer min Emilia

sit Souvenir de Spaa. Det var vor Ven og nu vor Frelser. Vi hængte med Taknemmeligheds og Henrykkelses Taarer om hans Hals. Den lille Kasse havde viist ham Vejen til os. Han havde kjendt den, da en plyndrende Soldat traadde ud af Huset med den, og dette var Aarsagen til vor Frelse.

Den lille Kasse har nu en Hædersplads i det bedste Værelse i mit Huus og det skjonne Souvenir de Spaa er os en stedsseværende Erindring om vor forunderlige Redning og vor evige Taknemmelighed.

En Flaske Biin bliver Anledning til Den Cyperns Erobring.

En Portugisisk Jode ved Navn Miquez havde ved den Gave, at kunne spille Hofnar hos de Store, sat sig i meget stor Yndest hos Dronning Maria, som i sin Broders, den spanske Kong Philip den andens Navn, rejsede over Nederlandene; men en slet Streg, han havde begaaet, nødte ham til at flygte. Han gik til Constantinopel, hvor han kom i Tjeneste hos Solimans ældste Søn Selim. Miquez gjorde sig uundværlig hos denne Prinds ved sit Talent, steds at opfinde ny Lyfligheder, og blev hans første

Yndling. Soliman døde og Selim besteg Tronen. Da Miquez, som stedse var om den ny Sultan, en Dag svirede med ham, lagde han særdeles Priis paa den cypriske Biin, og sagde, at det var den eneste kostbare Drik, som kunde faaes uden for Hs. Høiheds Stater. Sultanen lod strax hente en Flaske af denne Biin, og da denne var udtømt, forlangte han endnu een, men Miquez gjorde Indvending imod at drikke mere af to Grunde: først fordi en Ting, man nød formeget af, tabte sin Smag, og dernæst ogsaa, fordi man var nødt til at kjøbe denne Biin, hvorfor man maatte være sparsom med den. Selim følte det Stiklende i dette Indfald og svær, at han endnu i samme Aar vilde erobre Cypren, som dengang tilhørte Venerianerne, lagde sin Haand paa Jødens Skuldre og søjede til, at han, da han mærkede, at denne Biin var hans Livdrik, fra nu af gjorde ham til Konge i Cypren. Sultanen lod det heller ikke blive ved Løftet. Han gjorde strax de nødvendige Foranstaltninger til at bringe det i Opfyldelse. Den blev angrebet og kort Tid efter erobret. Miquez blev af Selim udnævnt til Statholder over Den.

H. Baagøe,

Bogholder ved det kongl. Universitet.

Borger = Bennen.

No. 14.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 1ste April 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

Genhjørningen.

Et orientalsk Eventyr.

(Af Lindenblüten von Fr. Kind).

Dybt inde i Arabien levede en Prinds ved Navn Nadir, skøn som Dagen, modig som Løven, naar den springer op fra sit natlige Leje.

Hans Fader havde efterladt ham umaadelige Skatte; hans Heste og Cameler skjulte Sletterne; Perler og Guld smykkede hans Klæder og hans Bord; og Ofterlandets skønneste Blomster syntes blot at vise deres Pragt, for at behage hans Dine.

Endnu førend han havde naaet Ynglingsalderen, havde hans Fader udkaaret ham Zulima, en anden Arabisk Hørsørers Datter, til Gemal-

inde. Hun var smuk, men stolt og herskesyg. Hun havde aldrig kjendt den sømme Kjerlighed; hun vilde blot glimre og byde. Nadir ærede hende, men han kunde ikke elske hende.

Blandt hans Seralls Roser opblomstrede imidlertid en ung Slavinde, Saide, som hans Fader endnu i hendes Ungdom havde gjort til Bytte fra Hali, Anfører for en krigersk Stamme og hans dødelige Fiende. Saide vorte til og hendes Deilighed var ubeskrivelig. Hun elskede tillige Prinds Nadir ikke som hendes Behersker, men som hendes Hjertes eneste Udkaarede. Nadir brændte for hende; dog lignede hans Følelse tillige en Gartners Omhed, der betragter sin Haves skjønneste Blomster med Henrykkelse, men ikke nænner at røre dem. Hans Kjerligheds sidste Lue skulde være en from Gave af hendes sømme Følelse, ikke et Offer eller Følge af Lydighed.

Saaledes havde Nadir og Saide allerede levet nogen Tid med hinanden, næsten som Broder og Søster i Fortroligheds henrykkende Bånd. Hun veeg sjelden fra hans Side, og han tillod hende, i Tillid til hendes ungdommelige Uskyld, enhver Frihed, som var nægtet ethvert andet Fruentimmer i hans Serail.

En Morgen fandt Nadir sin elskede Saide i Taarer. En fremmed Araber havde engang foræret hende en Due af den meest udmærkede Skønhed. Dens Fjedre vare blændende hvide og en rosenformet Krave omgav dens glimrende Hals. Den støj i Diebløkket til hende, saasnart hun lofsede ad den. Den sad ofte paa sin Herskerindes Fingre, spiste af hendes Mund og viiste hende Kjertegn. Nu var hendes troe Yndlingsdue bortkommen, og intet var istand til at trøste hende over dette Tab.

"Giv mig mine Vaaben, sagde Nadir, i det han omarmede den Hulde, giv mig Jagtlantsen, Rogger og Bue"! Vogterne af mine Hjerde har fortalt mig, at et Eenhjørning har ladet sig see i Ørkenen. Det er vel vanskeligt at fange dette vilde og modige Dyr; men det er let at tæmme det. Velan! jeg vil gjøre et Forsøg, og bringer dig, dersom jeg er heldig, Byttet af min Jagt til Erstatning for den tabte Due.

Den elskende Pige adlød ham med Ængstelse. Hun frygtede tusende Karer af dette vilde og stærke Dyr for sit Hjertes Yndling; men hun vovede ikke t yttre sin Frygt for den Tappr.

Nadir væbnet ved Kjærligheds Haand gav Befaling, at Oldinger, Qvinder og Børn skulde i langsomme Tog følge ham til Orkenens Grændser. Han selv besteg med sine raske Mænd de vælige Heste og ilede foran did hen.

Neppe var han ankommen der med sit Jagt-følge, førend han blev i lang Frastand en glimrende hvid Punkt vaer; snart saae de Eenhjørningen springe frem af Krattet og vrinskende at komme ned af Bjerget. Den nærmede sig, synes at ville udspeide Jægerne, blev trodsig staaende og skuede paa dem med sine klare Øine; men de havde neppe faaet Bue og Pile i Haand, førend den med saa overordentlig Hurtighed tog Flugten, at den, uagtet man af yderste Kraft satte efter den, gandske forsvandt for deres Øine.

Dette vidunderlige Dyrs ranke og majestætiske Skabning, dets blændende hvide Hud, det glindsende Sorte i dens lange, vildt flagrende Man og det høit fremragende snoede Horn, var noget alt for Tillokkende for Nadir 'og hans Følge, til at de saa let skulde lade det Haab fare, at saare den let og derpaa at fange den levende, og de lode det derfor ikke blive ved dette ene frugtløse Forsøg.

De omgav nu hele Bjerget, hvorhen den var

flugtet med Næt, Tøser og Reeb og søgte paa ny dens Spor med utrættet Lyft.

Flere Gange kom de den paa Spoer; flere Gang fik de endogsaa Dje paa den, men alle Vile og Rastespyd fløj den forbi, og naar de engang troede, at have drevet den i Nættet; saa sprang den let derover eller sønderrev det med utrolig Styrke.

Udmattet og yderst misfornøjet over, at alle Anstrængelser vare forgivnes, vendte endelig Nadir om Aften tilbage fra den vilde Ørken. Allerede langt fra saae han sine Telte, glædede sig ved sin Saides kjerlige Modtagelse og sporrede sin raske Hest. Dog førend han endnu havde naaet Leiren, saae han under et dustende Samarisktræ et Par, som med Omhed omarmede hinanden. Han troede neppe sine egne Øjne, det var hans Saide, og en ham ubekjendt Kjønn Yngling.

Nadirs Skræk og Raserie kjendte ingen Grændser. Dreven af Jalouste og Hevn styrtede han ind paa det elskende Par og gjennemborede med sin Dolk den Fremmede, saa at han sank uden at give Lyd fra sig i Saides Arme. Uden at agte paa hendes Bønner og Taarer befalede

han sine Tjenere, at fængsle den Utroe, og begav sig i det mørkeste Tugnsind til sit Telt.

Her sad han den hele Nat uden at kunne slumre. Stjernerne paa den klare Himmel syntes ikke mere som forhen at dansede i muntre Rader, men vankede eensomt med sorrigfuldt Skin deres natlige Bane. Maanen syntes ham omhyllet med Slør og Dugdraaberne paa Bladene forekom ham som Taarer. Han udstødte Forbandelser over Saide og sin Stjebne.

"Jeg elskede hende mere end mig selv! sagde han. Mit Liv var opoffret til at elske hende og dog kunde hun bedrage mig! Hun syntes saa god, saa uskyldig, saa søm, og en Fremmed kunde i saa Dage fortrænge hendes Herre og Ven af hendes utafnemlige, utroe Hjerte."

Nu gik Solen op bag de blaa Bjerger og hans Gemalinde Zulima traade ind i hans Telt. Allerede længe havde hun været misundelig over de Fortrin, som Nadir havde vist den unge Slavinde. Hun hadede hende derfor med den største Forbittrelse. Nu haabede hun at kunne udføre den Hevn, hun længe havde tilsvoret hende.

"Du har omsonst udmattet dig, min Herre og Gemal", sagde hun med forstilt Omhed til dem

ved hendes Ankomst overraskede Nadir; den vilde Eenhjørning er undgaaet dig, og hvad du fandt ved din Tilbagekomst, maatte være dig høist uventet!

"Lad mig være i Roe Zulima, svarede Nadir; jeg kan vel fortjene Bebrejdelser af dig; men din Spot kan jeg ikke taale."

"Langt være det fra mig at spotte dig, svarede Zulima. Jeg er kommen for at trøste dig og for at dele din Sorg. Kan jeg ikke mere være din elskede, saa kan jeg dog være din deeltagende Veninde, din forsigtige Raadgiverinde, og at jeg stedse var Det, skal jeg give dig Beviis paa. Altsaa hør mig og naar du finder det billigt og godt, hvad jeg har at sige dig".

"Saa tael da Zulima!"

Onskabsfuld Glæde fremlyste nu af Zulimas Dine og hun begyndte som det syntes med en formildende Stemme: "Endnu har du, kjære Nadir! i det mindste efter mit Lykke, ikke nogen tilstrækkelig Aarsag til at vredes over Saide og at græmme dig over hendes Uafnemmelighed. Det er sandt, at Saide allerede længe har været mig mistænkelig; det er sandt, at du fandt hende i en andens Arme, hvem man allerede flere Gange skal

have seet i Nærheden af vor Leir; men alligevel —
 hvo veed, om ikke dit Syn har været forblindet,
 om ikke denne Omgang, denne Fortrolighed lader
 sig undskyldes?”

Hvad Zulima ønskede, skete; Nadir blev
 stedse mere og mere opbragt. Han befalede, at For-
 bryderstenen skulde føres frem for ham.

Betyngtet med Jernlænker, med blege Kinder
 og forgrædte Dine fremstod den ulykkelige Saide.
 Nadirs rasende, Zulimas triumpherende Blik
 syntes at slukke enhver Livsgnist hos hende; men
 havde endog Synet af hende kunnet ryste og røre
 Nadir; saa havde dog hendes Ord igjen maatte
 opvække hans Bredde.

(Fortsættes i næste No.)

H. B a a g ø e,

Bogholder ved det Kongl. Universitet.

Borger = Bennen.

No. 15.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 8de April 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

Genhjørningen.

Et orientalsk Eventyr.

(Sluttet. See forrige No.)

”Jeg burde hade dig, Nadir! tiltalede hun ham med taareblandte Dine, og dog kan jeg ikke andet end elske dig. Du har myrdet den eneste, som næst dig var mit Hjerterdyrebare!”

”Elendige!” raabte Nadir i yderste Hatme.

”Vær rolig min Gemal! afbrød Zulima ham; Brede gjør ikke det, som kan bestaae for Allah! lad mig som den, der kan dømme upartist, tale med Saide!”

Mærk taug Nadir, og Zulima vendte sig nu til Saide. — "Vel troer jeg, Uværdige! sagde hun til hende, at den Dræbte er dyrebare for dig ligesom du var det for ham! Allerede længe fattede jeg Mistanke ved din saa elskede og saa vidunderlige Due; men først for kort Tid siden er det lykket mig, at fange din tro Brevdrager. Her er den!"

Zulima tog Duen, som hun havde qvart, frem af en Kurv, og viiste Nadir en lille guldbroderet Pung, som var skjult under den rosenfarvede Krave om Duens Hals.

Saide bævede. Zittrende af Bredde opløste Nadir Snoren og fandt et sammenvikket Palmblad med følgende Ord: "Jeg længes ubeskrivelig efter igien at omarme dig, og skal stedse være dig nær, saasnart Nadir bortsfjerner sig. Mit Hjerte vil stedse slaae for dig med udeelt Omhed."

"Var dette Brev til dig, du Skjendige! spurgte Nadir, med et rasende Blik.

"Det var det — svarede Saide — og dog er jeg uskyldig. Den Yngling, du har myrdet,

var min eneste Broder; min Moder, en af Halis Slavinder, er for længe siden død. Han selv tjente allerede i Halis Hær, da din Fader gjorde mig til Bytte; han har stedse uudsigeligent elsket mig, og i de senere Aar følte han uimodstaaelig Længsel efter igjen at see mig. Han sendte mig Duen med en Araber, og den har i sin Tid været et tro Bud for vor samme Sødsfendekjerlighed."

"Godt udtænkt, Slavinde, sagde Zulima haanligen — han var din Broder og er nu dræbt; din Moder er for længe siden død; blot de Døde kunne vidne for dig!"

Jeg er uskyldig, sagde Saïbe, i det hun vendte sig til Nadir, uden at værdige Zulima et Svar; kun Fortsættelsen af det arvede Had imellem dig og Halis Søn var Aarsag i, at jeg gjorde en Hemmelighed af hans Besøg. Ham var jeg hengiven med et søsterligt Hjerte; blot Dig har jeg elsket og aldrig nogen anden. For Dig har jeg blomstret; af Kjerlighed til Dig skal jeg henvisne, naar Du udrydder mig af din Have.

"Blot de Døde kunne vidne for hende," gjentog Zulima, i det hun vendte sig til Nadir — "men da denne samme Søster trodser saa stærkt paa sin Uskyld; saa frembyder sig just nu et Middel til, at hun kan overbevise os om sin Troskab, og derved maaskee igjen skjenke min Nadir sin tabte Roe."

"Og hvilket?" spurgte Nadir dybsindig.

"Ved den Stamme, svarede Zulima med lykkelig Bestemthed, endskjøndt hun ikke selv troede paa Sagnets Sandhed — ved den Stamme, som min Fader behersker, er det almindeligen bekjendt, at den vilde Eenhjørning spotter selv de tapperste Mænds Kraft og Behændighed; men naar en Jomfrue i Uskylds Reenhed træder den i Møde, da lader den sig villigen fængsle af hende med en gylden Rjede."

"Ogsaa jeg har hørt dette i min Barndom, sagde Saide, og hvad er Livet mig uden Nadirs Kjerlighed? Gjerne underkaster jeg mig denne Prøve og har Tillid til Himlens Retfærdighed."

”Saa giv hende da en gylden Kjede, sagde Nadir til Zulima, og lad hende føres hen til Enehjørningsbjerget! i Morgen ved Solens Opgang vil jeg atter jage der.”

Den ondskabsfulde Zulima, som allerede forud frydede sig over den forhadte Medbeilerindes sandsynlige Død, lod strax Saide bringe derhen, og gav tillige sin Gemals Ord en langt anden og meget grusommere Betydning end han selv havde tænkt sig den. Iblandt Nadirs Kostbarheder befandt sig nemlig ogsaa en tung Guldlænke, som den overmodige Hali havde ladet smedde for Nadirs Fader, men som efter en tilfægtet Sejer tilsligemed andet Bytte var falden i den Sidstes Hænder. Saides Jernlænker bleve efter Zulimas Befaling ombyttede med denne store tunge Guldlænke, og den Ulykkelige, næsten ganske nøgen, lænket dermed til en fremragende Klippe.

I denne meget pindlige Tilstand var den arme Saide udsat for Middagssolens hede Straaler og nær ved at forsmægte. Først henimod Aften kom

Nadir med sit Jagtsfølge til hiin Egn; de breve Eenhjørningen frem for sig.

Endnu langt mere rasende og voldsomt end forhen havde den vilde Bjerghest denne Gang sat sig imod Jægerne, endeel af dem vare saarede, nogle endogsaa dræbte. Nu løb den ophidsset til det højeste Naserie henimod Klippen. Nadir saae sin fængslede, hjælpeløse Elskede; Medlidenhed og dødelig Angest bemægtigede sig hans Hjerte. I dette Djeblik havde han gjerne tilgivet hende enhver Forbrydelse. Henreven af sin Følelse ilede han med Fortviulelsens højeste Kraft for at hjælpe og frelse hende.

Dog endnu førend han kunde naae Bjerget med sin hurtige Hest, havde Eenhjørningen med eet Spring bestegit Klippen. Den saae Saide, sprængte i Djeblikket hendes Lænker løs fra Klippen med sit Horn og lagde sig mild og tam ned for hendes Fødder, ret som den søgte Beskyttelse og Redning hos hende. Saide kastede sin Guldlænke om dens ranke Hals, og førte den

ved Haanden som en venlig Hund hen imod sin elskede Nadir.

"Himlen har reddet mig!" tilraabte hun ham fjerlighedssuld — "Orkenens ubetvingelige Søn har bevidnet min Uskyld; vil du endnu længere misfjende din tro Saide?"

Nadir, rystet ved denne vidunderlige Tildragelse, slog henrykt sine Arme om hende — "Du er min og intet Skal mere adskille os, svarede han og løftede hende op foran sig paa sin Hest. Som i Triumph førte han hende til sin Lejr, og Eenhjørningen fulgte taalmodigen ved den gyldne Lænke. Han forstødte Zulima, befalede at opreise et prægtigt Gravminde for Saides Broder under Tamarisken, og ophøjede den skønne Saide til sin Gemalinde.

Endnu mange Aar blev Eenhjørningen Saides bestandige Ledfager og Beskytter, og da den døde, lod Nadir af dens Horn udfjære mange kunstige Vægere og deri indlægge mange Slags Guld-Billedværk tilligemed Saides Navnetræk.

Alle Døttre af hans fyrstelige Stamme fik hver et af dem til Medgiort; man ansaae dem som et Minde om Uskylds Sejer, og man siger, at Gift aldrig har kunnet holde sig i disse forunderlige Drikkekar.

H. Baagøe,

Bogholder ved det Kongl. Universitet,

Commissionen, som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 15de April, da Hr. Lands = Overrets og Hof = og Stadsrets = Assessor Beuthen meddeler sit Bidrag.

Borger = Bennen.

No. 16.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 15de April 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

Alexis og Prescovia eller Dydens Løn.

(Af Morgenblatt für gebildete Stände).

Da Oprøreren Demelva Pugatschew i Kasrene 1773 til 1774 udgav sig i det asiatiske Rusland for Czar Peter den tredje og truede Casarina den anden med en skrækkelig Borgerkrig, fik han en stor Mængde Tilhængere blandt Almuen, især blandt Kosakkerne ved det aspiske Hav, og vovede i Spidsen for disse vilde og jam hengivne Oprørere, at trænge frem lige til Omegnen af Moscou.

Han sejrede over enhver Modstand ved sin Rjefhed; men ethvert med uskyldigt Blod tilkjøbt Skridt gjorde ham mere og mere grusom, og Brand, Mord og Udæggelse, betegnede hans rædsomme Vet.

I Egnen ved Moscou bemægtigede han sig blandt andre ogsaa en gammel russisk Adelsmands Slot, som roligere saae sin sidste Time i Møde i en elsket Familiekreds. Dette ved sin Alder ærværdige Slot blev et Rov for Luerne; Oldingen endte sit Liv under mange Saar; Sønerne, som vilde redde deres elskede Fader, bleve nedstablede paa hans Liig, og den ældste Datter, som ikke vilde overleve sin Vanære, styrtede sig frivilligen i et af disse Barbarers dragne Sværd.

Blot den yngste Datter Prescovia blev i Live. Hendes Ungdom, men endnu mere hendes Skjønhed, afvæbnede disse Morderes Haant.

Pugatschew selv blev henrykt ved hendes Ynde; han rev hende ud af en Kosaks Arme, og overlod hende nu det Valg, at døe eller give sig til Priis for ham som Sejerherre.

Hendes Valg var i Djeblikket afgjort; hun styrtede sig ned for hans Fødder, omarmede Oprøretens Knæ og bad om Døden.

Dugatschew stod nogle Djebltke ubestemt — men allerede var han i Begreb med i sit højeste Maserie at gjennembore hendes Bryst; da Alexis, en Livegen af Landsbyen under hendes myrdede Faders Gods, trængte frem med forvoven Bestemthed, holdt den foregivne Czars Arm tilbage og tiltalte ham saaledes:

"Hold inde, Czar! en hurtig Død er ingen Straf for denne Yngel af Folkets overmodige Tyranner. Denne stolte Datter af en mægtig Blodsuer fortjener en længere Qual, en mere udsøgt Hevn. Giv mig hende til Kone, og jeg indstaaer for, at hun da skal dagligen tusendfold lide Dødens Marter."

Dugatschew studsede; men det fiendige Forslag syntes ham nyt og det tilfredsstillende til lige hans vilde hevngierrige Sind. Han tilstod den Livegne sin Begjering. Bielsen skeete strax efter med megen Pragt, og det nygivte ulige Par blev under Oprørernes lydelige Haanlatter ledsaget til den Livegnes usle Hytte.

Uden Bevidsthed sank den Rønne, ulykkelige Prescovia ned til Jorden.

Saa snart Alexis var eene med hende, forsøgte han alle Midler til igjen at kalde den Af-

mægtige tilbage til Livet. Endelig aabnede hun sit matte Øje, og da han saae, at hendes Bevidsthed vendte tilbage; styrkede han sig paa Knæ for hende og forsikrede hende paa det helligste, at det aldrig vilde blive hans Tanke, at gjøre sine Rettigheder gjeldende, og at alt, hvad han havde gjort, blot var en List, for at redde hendes Ære og Liv.

"Forjag enhver Frygt af Eders Hjerte! jeg er ikke Eders Mand; men jeg vil stedse blive det jeg var for Eders ædle Fader, min gode Herre."

Prescovia syntes ikke i Begyndelsen at ville troe dette Løfte; men da Alexis vedblev sin ædle, beskedne Opførsel og ved hver Lejlighed efter Ævne forekom ethvert af hendes Ønsker, fattede hun endelig fuld Tillid til hans Redelighed erkjendte hans Hengivenhed og fandt sig i sit Skjebne.

Alexis blev sit Løfte ubrødeligen tro, bevogtede og plejede sin ædle Herres elskede Datter med en som Faders kjerligste Omhu og med en taknemmelig Tjeners uforsværgede Iver.

Aldrig lod han falde et Ord om sit besynderlige Ægteskab med hende. Han blev ved at gjøre alt, hvad der stod i hans Kræfter og ringe Ævne for at gjøre hendes Ophold i Armodens Bolig no-

genledes taaleligt; men ofte var han stille og væmmødsfuld og da lagde hun Mærke til, at en Taare skundom perlede i hans Øje.

Denne sømme og fine Følelse rørte den unge *Prescovia* og hun underholdt sig ofte med *Alexis*, hvem Naturen havde med en skjøn Skabning, en sund Forstand og et reent Hierte givet rigelig Erstatning for det, som manglede ham i den uadvortes Lykke.

Dugatschew blev endelig indsluttet af *General Michelson* i en øde Landstrækning ved *Zarizin*. De oprørske *Kosacker* toge ham selv til Fange og meldte det til *Commandanten* i *Talk*. *General Suvarow* fik strax Efterretning derom, lod ham afhente og *Oprøreren* blev den 21de Januar 1775 straffet paa Livet.

Neppe var Nygtet om *Oprøreren*s Død udspreedt, før *Alexis* betroede den unge *Prescovia* til to af sine Vaarsvende og ilede til *Petersborg*.

Her fastede han sig for *Keiserinde Catharinas* Fødder, fortalte hende i Korthed sin Tildragelse og Forholdet imellem Frøkenen og ham, og bad om Ophævelsen af et Egteskab; som han blot havde bragt i Forslag for at frelse hendes Liv.

Keiserinden og alle Tilstædeværende af hendes Hof beundrede den Livegenes Stormodighed; men endnu højere steg deres Beundring, da Prescovia næsten i samme Øjeblik styrtede ind i Gemakket og kastede sig ned for Monarkindens Fødder.

Hun havde af Alexis Paarsørende erfarret den høimodige Hensigt med hans Reise, og intet kunde holde hende fra i største Jil at følge efter ham.

Frimodigen tilstod hun for Keiserinden det dybe Indtryk, som den unge Mand's Høimodighed havde gjort paa hendes Hjerte, og hun endte med den Bøn, ikke at opløse et Baand, som ved præstelig Belsig-nelse havde knyttet hende saa inderligt til ham. Hun var hans Kone og hun ønskede intet højere end for stedse og gandske at dele sin Skjebne med ham.

Alexis fornyede med bævende Stemme sin første Bøn.

"Det sommer sig ikke, sagde han, at jeg, en fattig livegen Bonde, bliver hendes Mand, hun som er en edel Datter af een af Rigets Store og Mægtige. Jeg har blot eet Ønske, stedse at være hendes Slave."

Alle Omstaaende bleve inderligen rørte ved dette Optrin og Catharina vendte sig med høj Følelse

af saa megen Ofsktsforhed til Alexis, som med angstelig Forventning stuede paa hende, med disse Ord:

"Alexis! din Dyd adler Dig. Jeg bekræfter denne Adels ved alt, hvad der kan give den udvortes Glæde. Nyd alle den adelige Kedsels Forrettigheder; et Hjerte som dit er det første Adelsbrev. Der tilkommer Dig en Løn, som er dig værdig: Prescovias Haand."

Begge sank paa nye ned for Monarkindens Kædder. Taarer qualte deres Ord. Endelig nedbrød Alexis:

"Ja jeg elskede hende med den meest brændende Lidenskab. Døden havde været mig vis, dersom jeg havde maattet skille mig fra hende; men jeg var beredt paa alt. Tusende Gange havde jeg sagt mig selv, at jeg blot var en Livegen, og at jeg ikke var hende værdig. Hvo fatter nu min Henrykkelse? jeg bliver elsket!"

Med disse Ord sank de begge, ikke længere Herrer over deres Kædder, under de reneste Glædes Taarer, i hinandens Arm.

Et spøgefuldt Ord bliver Aarsag til en blodig Krig.

Den engelske Kong Wilhelm Erobrer var i de sidste Aar af hans Levetid bleven meget corpulent og fornedelst en Upasslighed var han nødt til at holde Sengen i nogen Tid.

Kong Philip den første af Frankrig tog heraf Anledning til at sige: "at det meget undrede ham, at han endnu ikke havde hørt noget til hans Broder Kongen af Englands Nedkomst."

Dette i og for sig selv uskyldige Skjær blev siden efter Aarsag til en blodig Krig; thi da Wilhelm erfoer Kongen af Frankrigs Bemærkning, sagde han: "Saasnart jeg bliver frisk, skal jeg offte saa mange Lys *) i Notre-dame-Kirken, at Kongen sikkert ikke skal have synderlig Glæde deraf."

Wilhelm satte denne sin Trudsæl i Opfyldelse; thi strax efter sin Helbredelse faldt han med en Armee ind i Provindsen Isle de France, hvor han anrettede de største Ødelæggelser. Saa ubetydelige ere ofte Aarsagerne til de blodigste Krige.

*) En Betydning til de Tidens Skik, at holde sin første Kirkegang med et stort Bortlys i Haanden.

H. Baagøe,

Bogholder ved det kongl. Universitet.

Commissionen, som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 15de April, da Hr. Rands = Overrets og Hof- og Stadsrets = Assessor Zeuthen meddeler sit Bidrag.

Borger = B e n n e n.

No. 17.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 22de April 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

B l a n d i n g e r

(tagne af Morgenblætt für gebildete Stånde
for Aaret 1816).

I.

En Tigers Rasenhed.

Hele Districtet Ramgur i Bengalen er opfyldt med Tigre, Bjørne, Ulve og andre vilde Dyr, og der hengaaer næsten ingen Dag at jo et Menneske bliver et Offer for deres Blodtørst. Alt i nogen Tid havde Indvaanerne i en Landsby beklaget sig over: at en Hun-Tiger havde taget Ophold i Nærheden og fratrøvede dem hver anden eller tredje Dag en Ore eller Bøffel.

Vi besluttede da, — skriver Forfatteren — at gjøre Ende paa dette blodgjærrige Rovdyr, men maatte opsætte Udførelsen af vort Forehavende i en Uge, indtil nemlig vore Elefanter kom tilbage fra en Reise til Fæstningen Botas, hvorhen vi havde sendt dem.

Imidlertid kom dagligen nye Klager fra Landsbyens Indvaanere, der allerede paa nye havde mistet otte til ni Stykker Qvæg inden Elefanterne vendte tilbage og vi kunde begynde Jagten.

Det Opholds-Sted Tigeren havde valgt sig var en tyk Underkov; men sædvanligen opholdt den sig paa et Sted, som var mindre tæt bevokset med Krat, og didhen førte Landboerne os. Da vi nærmede os dette Sted saae vi Jorden som besaaet med Knokler, Horn og deslige, af Qvæg, som den havde sønderrevet, og da vi nærmede os mere, kom Rovdyret selv til Synne med to Unger, der saae ud til blot at være et par Uger gamle. I samme Øjeblik vi affyrede den første Kugle traf Tigeren sig med sine Unger tilbage i Tykningen; og et Minut derpaa sprang den atter frem med en Unge i Munden og løb forbi vore Elefanter; men da jeg og min Ven stod imod den,

saa vendte den om og bragte sin Unge hen til et andet sikkert Sted; derpaa løb den atter ind i Skoven, kom igjen med den anden Unge, den hun bar som den første; og da Dyret bragte den til samme Sted, saa tabte vi det atter af Syne. Vi besluttede nu at forfølge Tigreren, men desværre blev denne Beslutning ei fuldført; thi pludseligen foer Houdyret frem og fløj med Lynets Fart hen imod Føreren der sad paa min Vens Elefant; ingen havde ventet dette pludselige Angreb, og det arme Menneske blev revet ned under det skrækkeligste Skrig uden at vi kunde afværge det. Til Lykke var Elefanten vant til dette Slags Jagt og blev, istædet for at løbe bort, staaende ubevægelig. Da Føreren var revet ned gik Tigreren nogle Skridt tilbage, men kun i den Hensigt endnu heftigere at fornye sit Anfald. Den gjorde et fortvivlet Spring paa den Houdah*), hvorpaa jeg sad, og brød med sine Forlabber Lænen deraf istykker; men da jeg nu var forberedet, saa afskjød jeg min Glindt paa den og saarede den i Brystet. Blodet quældede stærkt frem og det lod om om Tigreren vilde segne om, men pludseligen

*) Saaledes kaldes det Sæde, hvorpaa de, der rejste paa Elefanter, sidde.

reiste den sig atter og anfaldt paa nye den stakkels Fører, som endnu laae ganske bevidstløs paa Jorden; men neppe var den gaaet løs paa ham før den Elefant, hvis Fører han var, kom ham til Hjælp, og gav Tigreren med sit ene Forbeen et saa voldsomt Slag, at den tumlede om som død nogle Skridt derfra, hvorpaa vt gave den sin Rest og dræbte den.

Mærkeligt er det, at fra det Øjeblik af at denne Ulykke hændte Førerens og indtil han atter kom sig, tillod Elefanten ej at man bragte den Saarede ud af Stalden, og syntes at tage den meest levende Andeel i hans Skjæbne.

Ubeskrivelig var dette Dyrs Sorg saalænge det var skilt fra Førerens, nemlig medens man forbandt den arme Mand's Saar; det vægrede sig ved at æde, lod ingen Fremmed komme sig nær, og blev først igjen trøstet da man bragte dets Fører tilbage til den Krog af Stalden hvor han plejede at sove. De unge Tigre kunde man, al Sagen uagtet, ej finde, dog vare de for smaae til at de Kulde kunne være løbne bort fra Stedet, hvor Moderen bragte dem hen.

2.

En Arabers List.

Medens Hr. E*** opholdt sig i Bassora, besøgte han en Eftermiddag det engelske Faktorie. Imedens han med adskillige af Faktoriets Betjente drak Caffée paa en Altan, kom en Araber paa en Høn Hest farende ind i Gaarden, gallopperede omkring, svingede og vendte Hesten til alle Sider med stor Behændighed, kastede et Spyd i Luften og fangede det atter i den stærkeste Gallop; kort sagt: gjorde allehaande Ridkunster trods den dueligste Verider; men uheldigviis var Hesten alt træt da han vilde sætte over en Grøvt, der skilte Gaarden fra Marken; Springet mislykkedes, Hosten styrtede og kastede sin Rytter hovedkulds i Sandet. Det arme Dyr blev liggende ubevægelig og en Strøm af Blod flød af dets Næsebører. Araberen syntes i Førstningen bedøvet af sit Fald; men snart kom han til sig selv, rystede sig, bankede Støvet af sine Klæder, satte sin Turban paa og nærmede sig til sin Hest. Hvor stor var hans Fortviølelse da han saae det stakkels Dyr i en saadan Tilstand; i Begyndelsen faldt han i Raserie, derpaa flød han hen i Taarer, kyssede og omfavnede Dyret, og beklag-

gede sit Tab i de ynkeligste Udtryk. Han yttrede sin Smerte saa hjerteligen og med saamegen Inderslighed at det rørte alle Tilskuerne.

De tilstædeværende Engellændere kaldte ham til sig, og da han fortalte dem: at denne Hest var fra Føl af opvoxen i hans Huus; at den var hans Faders, Moders, Kones og tre Børns eneste Støtte og at dens Tab bragte dem alle til Bettelstaven, saa bleve de rørte af Medlidenhed, samlede imellem sig en betydelig Sum Penge og gave den til Araberen, som de bad at trøste sig og kjsbe en anden Hest for Pengene. Med Tegn paa den meest levende Erkjendtlighed, der dog jevnlig afbrødes ved Sukke og Hulken, modtog Araberen Gaven og gif endnu engang mismodig hen til sin Hest; for, som det syntes, at sige den et evigt Farvel og tage Bidslæt af den; men neppe var han paa hiin Side af Grøvten, saa sprang Hesten paa et eneste Ord af dens Herre atter i Vejret; Rytteren svingede sig paa den og galloperede bort under høj Latter og Spot over de Fremmede, som han havde holdt for Nar, og som ganske forundrede saae efter ham.

3.

Den engelske Brig the Hope's Eventyr
og Undergang.

Briggen the Hope, der hørte hjemme i Madras i Ostindien, sejlede den 2den Januar 1815 fra Trincomale til Pegue; dens Besætning bestod af 30 Mand. Capitainens Navn var Modjer, Styrmandens Anderson, desforuden vare der ombord 8 Europæer, 20 Lacarer (indiske Matroser) og en Tjener, navnlig Lorenzo Lustrin en Indianer fra Pondichery. Efterat deres Forretninger i Pegue vare endte, de havde solgt deres Varer og indladet andre, begave de dem paa Hjemreisen; de kæmpede paa denne i to Maaneder med Modvind og da deres Proviant-Forraad var fortæret, var Capitainen nødsaget til at kaste Anker ved en af de nicobariske Øer for at indtage friske Provisioner. Den første Dag efter deres Ankring kom omtrent 20 Baade fra Øen og bragte alle slags Levnetsmidler, deriblandt mange Cocos-Nødder, saaledes og den 2den, og den 3die Dag da Capitainen netop var i Færd med at ville lette Anker for at sejle bort, kom atter sex Baade, hvis Mandskab gik ombord i Briggen; blandt disse var en Europæer der talte engelsk og havde til Tjenere en Coffer og en Malay. Capitainen spurgte Europæeren hvorfra han kom, og fik til Svar: at

han havde hørt til Besætningen af et engelsk Krigs-
Skib, var engang falden overbord og havde været
saa heldig ved Svømmen at naae denne De.
Han og hans Følge bleve længe ombord og vilde
endeligen paatvinge Capitainen deres Levnetsmidler
uagtet han ej behøvede flere. Tilslidst bad Capi-
tainen dem at forlade Dækket og gaae ned i deres
Baade; men dette afflog Røverne ligeså; gjorde
Tegn til et stort Antal Baade, der laae ved
Strandbredden, at de skulde komme dem til
Hjælp; og viste sig saa uforstammede mod Hr. Mo-
djer, at han i Brede slog Caffereren i Ansigtet;
men denne greb et i Nærheden liggende Stykke
Træe og slog Capitainen ned; Anderson ilede ham
med en Pistol til Hjælp, men blev, ligesom han
traade ud af Kabytten, gjennemstukken med et
Spyd.

(Sluttes i næste No.)

Z e u t h e n,

Assessor i den kongl. Lands-Dover-
ret samt Hof- og Stadsret.

Borger = B e n n e n .

No. 18.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 29de April 1820.

Førlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

A n n e l d e l s e .

Mandagen den 1ste Mai om Eftermid-
dagen Klokken 5 holdes General = Forsamling
paa Prindsens Palai bag Slottet; til hvil-
ken Tid De Herrer Repræsentantere ville
behage at møde.

Administrationen for det foreenede Under-
støttelses = Selskab.

Sørensen.

Drejer.

Monrath.

E. Koble.

B l a n d i n g e r

3.

Den engelske Brig the Hope's Eventyr og Undergang.

(Sluttet. See forrige No.)

Derpaa blev det hele Mandskab efter en meget tapper Modstand endeligen overmandet af Mængden; kun Lorenzo Lustrin og to Lascarer undkom og skjulte sig nederst i Lasten. Nu plyndrede Røverne Skibet, men fandt dog endnu ikke den første Dag de tre skjulte. Næste Dag kom de Indfødte igjen og fortsatte Plyndringen; nu opdagede de de tre der vare undgangne Døden og slæbte dem med i Land, hvor de gjorde Tilberedelser til at myrde dem; men dog endeligen lode sig bevæge ved deres Bønner og skjænkede dem Livet. Imidlertid havde de fortsat Plyndringen og endeligen stiftet Skibet i Brand. De tre Fanger levede 15 Dage paa Den efter denne Begivenhed; da en indianer Kystfarer landede der, som førte Lustrin med sig til Madras, derimod forbleve hans tvende Ulykkes Staldbrødre paa Den.

4.

En Erindring fra Feldt-Toget i
Aaret 1815.

Carl Wilhelm Blum studerede Lovkyndigheden og var netop kommen til Magdeburg for at besøge sine Forældre, da han i de første Dage af April 1815 læste Kongen af Preussens Opfordring til de Frivillige i Anledning af Napoleons Gjenkomst til Frankrig kort Tid forhen.

Blums Beslutning var strax fattet og alt den følgende Morgen forlod han med sine Forældres Velsignelse sin Hødebye og ilede med en Ven til den franske Grændse, hvor han af General Mülling blev ansat ved det første mark-brandenburgske Jæger-Detachement. Det Ønske, der havde fremkaldt hans Afreise til Hæren, nemlig ogsaa at kunne deeltage i den første Kamp for Fædrelandet, blev opfyldt den 16de Junii 1815. I Slaget ved Ligny havde det Jægers-Detachement, hvorved Blum stod, den højre Fløj af det preussiske Corps, der anden Gang forsøgte at gjenerobre Landsbyen St. Amand, om hvis Besiddelse den meest haardnakkede Kamp fandt Sted; men ved dette Forsøg, der i Begyndelsen

lykkedes og hvor Blum udmærkede sig ved Uforsagthed, var det og at han blev haardt saaret, hans venstre Laar var knuust. Taus og uden Smertes Lyd sank han ned ved Siden af sin Ven i et af de betænkeligste Øjeblik; de tilbage- trængte Franske vare forstærkede med friske Tropper og de udmattede Preusser, der neppe formaaede at modstaae Overmagten vare i Begreb med at vige. Blums Ven (hvis Navn ej er opbevaret for Efterverdenen) tænkte kun nu paa at redde den haardt saarede, og han fik ham paa tvende Glinter baaren fra Baldpladsen over Vejen hen midt paa en liden Eng, der var indsluttet af Træer og Hækker; men her forekom Faren to af de Jægere, der havde hjulpet at bære, altfor truende, da Fienden trængte frem; de ilede bort. Hans Ven og den eneste tilbageblevne Jæger, der vare udmattede af de foregaaende Dages Strabadser, formaaede ikke at bære ham længere; de reiste ham op for at han kunde støtte sig paa deres Skuldre og forsøge om han kunde bruge det højre Been og saaledes lette dem Byrden; dog Smerten, der end ej havde kunnet afsvinge ham et Gul, havde lammet hans Kræfter — han sank tilbage paa Jorden. At hans Ven ej endnu for-

lod ham, er naturligt, men ogsaa i den anden Jæger, hvis Navn var Kramer, havde han en brav Kammerat, som først tænkte paa sin egen Frelse, da Hjælp for Blum syntes umuelig og en Kugle borttog hans Schako. Medens Bennen forsøgte at slæbe Blum over Engen ved med den venstre Haand at holde i Kraven af hans Uniform, og denne saaledes laae paa Ryggen med Ansigtet vendt mod Fjenden, saae han fire Franske gjøre Holdt omtrent hundrede og halvtrediesindstyve Skridt fra dem, formodentligen for at kunne sigte des vissere; i dette Øjeblik tilraabte han, mistvivlende om Hjælp og Redning og et øjensynligt Offer for den frembrydende Fjendes Maserie, sin Ven et Levevel og lagde til "De ere for nær, red Dig for Kongen!" Vakt af sin Bedøvelse ved disse Ord forlod han Blum efterat han ved paa sin venstre Arm at føle et Presskud havde fattet den sørgelige Forestilling at Blums venstre Haand, der hvilte paa hans Arm, ved dette Skud maatte være bleven knuust.

Dog denne nye Ulykke havde Forsynet afvendt, i det Haanden saa Sekunder førend Kuglen traf, var sunket fra det Sted paa Armen, om hvilket den forhen havde fattet.

Hvad de to Venner følte ved i et saadant Djeblik at maatte skilles er Pennen for svag til at skildre.

Djeblikkeligen nærmede hine fire Franſke ſig, gjorde deres Pligt ſom Soldater og opholdt ſig ej med at plyndre deres ſaaredes Fjende. Paa dem fulgte en Tambourmajor (Regiments Tambour), ſom med en ſtolt Mine affordrede ham ſit Uhr, og da han intet fandt hos ham, ſatog ham hans Pengepurſ og gif.

Ligesaa begjærliche efter Bytte ſom han, vare en Sergeant og tre Voltigeurer; de toge fat i ham, giennemsøgte alle Følde og Sømme, og i den Tanke at finde Penge indſyede i Linningen af hans Beenflæder, ſønderſkar de den med deres Sabler. Ej endnu tilfreds hermed, ſatte de ham Bajonetten for Bryſtet og truede at gjennembore ham, hvis han fortaug dem at have flere Penge; men han havde ingen at forſtie; de gave dem derfor i Færd med at dele det de havde fundet; og ſaa ſtor var deres Penge = Gridſhed, at de i ſelve det Djeblik da de fjendtlige Rugler hver Secund truede dem med Døden, bleve uenige om den Part hver ſkulde have og ſløre hinanden

blodige indtil en Officier kom og stiftede Fred imellem dem.

Efter denne Scene havde Blum omtrent en halv Times Noe; dog var han ikke desmindre i en farlig Stilling; rundt omkring ham sloge Kugler i Jorden; thi Træfningen drog sig snart hid snart didhen. Med tillukte Dine ventede han paa: at en Kugle skulde gjøre Ende paa hans Qual. Ogsaa folte han virkelig en Slaget af en Kugle, men det var kun et smerteligt Press. Skud paa den venstre Albue; ligesaa heldigen undgik han en endnu større Fare; oven over ham sprang nemlig en Granat og et Stykke af den slog ned imellem de udsprede Fingre af hans paa Jorden hvilende Haand uden at tilføje ham nogen Skade. Strax efter kom en fransk Officier, der, da han saae Blum, udbrød i Ekjeldsord mod ham, traadte ham bandende paa hans knuuste Been og afdrog ham sin Overkjole, med hvilken han gik skjeldende bort, dog kom han ej langt, thi han styrtede, truffen af en preussisk Kugle. Kort derefter kom tvende ædle Mænd, ogsaa franske Officierer til Blum, og deres menneskelige Omsorg lod ham snart glemme den Førstes uværdige Op-

forsel; de talte Mod og Trøst i ham, gave ham Vin at drikke og bare ham, da han var saa udsat for Rugleregnet, bag et Capel; men neppe havde de her med Barsomhed nedlagt ham paa Jorden, før en Kanonkugle nedflog den ene Side af Capellet; det var nu farligt at blive her, thi sædvanligvis følge flere saadanne Rugler efter hinanden; de franske Officierer bare derfor Blum ud af Skudlinten bag en Høj, hvor han laae sikrere.

(Slattes i næste No.)

Z e u t h e n,

Assessor i den kongl. Lands- Døms-
ret samt Hof- og Stadsret.

Borger = B e n n e n .

No. 19.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 6te Mai 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

A n n e l d e l s e .

I General = Forsamlingen den 1ste denne Maaned
lev fremlagt vedfølgende Extract af 4de Qvar-
als Regnskab for forrige Aar, tilligemed for-
ge Aars General = Regnskab, hvilket i næste
geblad skal blive indført. Til at revidere for-
ge Aars Regnskab bleve valgte De Herrer
linhandler Schou og Garver Lindstorff,
vilke begge vare tilstæde og behagede, at antage
alget.

I samme Samling blev foretaget Repræsen-
t = Valg, og skal de afgaaende og valgte
ermere blive anmeldte i Ugebladet, naar Valget
samtlige ere antaget.

Som nye Medlemmer af Selskabet bleve
tagne:

- Hr. J. T. Melbye, Silke og Klædekræmmer
 — J. F. Melbye, Klæde- = Instrumentmager
 — J. F. Hoffmann, Silke og Klædekræmmer
 — Saabye, Premierlieutenant
 — Wadskær, Major
 Frue Majorinde L. K. Banner, Conventualinde i
 det Harboiske Frue- Kloster
 Hr. S. J. Kastoft, Fiskebløder
 — Lorenzen, Professor ved det kongelige Maler-
 og Billedhugger- Akademi
 — Lindgreen, kongel. Skuespiller og Instruktør
 — Hartmann, Cantor
 — Lund, Klædekræmmer
 — Lutz, Uhrmager
 — J. L. Rasmussen, Dr. Filosofie og Professor
 — Carl Petzolt, Commerceraad
 — Santzen, Statsraad og Chef for General-
 Quarttermester- Stabens Bureau
 — Næve, Kiøbmand
 — Træter, Skomager
 — D. Marx, Hattemager
 — P. W. Hagen, Meelhandler
 — H. Koføed, Handels- Contorist
 — M. C. Hall, Handels- Contorist
 — M. Schrøder, Handels- Contorist
 — J. Bang, Superkarge
 Somfrue Susanne C. Weydenhaupt.

Administrationen for det forenede Under-
 støttelses- Selskab.

Sørensen. Drejer. Monrath.

C. Købke.

B l a n d i n g e r

4.

En Erindring fra Feldt-Toget i

Maret 1815.

(Fortsat. See forrige No.)

Herfra hørte han med Glæde sine Landsmænds Rigs=Krig, der paa nye stormede Landsbyen, men til ham kom ingen Hjælper. Endnu var Slaget ej tilende da to Franſke gif ham forbi, de stode stille og talte til ham; men da han var i en Stemning der gjorde ham det modbydeligt at tale med dem, ſaa rystede han paa Hovedet ſom om han ej forſtod dem; den ene af diſſe Soldater maae ved Synet af det rindende Blod have følt Medlidenhed og foreslog ſin Kammerat at gjøre Ende paa Preuſſerens Lidelſer ved at give ham Naadeſtødet. Nu holdt Blum det for at være Tid at tale; han forſikkrede: at hans Saar aldeles ikke var dødeligt, at han ej ſuſtede Naadeſtødet og nok ſkulde udholde Smerten. Overraſkede ved paa eengang at høre ham tale franſk,

bebrejdede de ham at han ej havde svaret strax, men lode sig imidlertid snart stille tilfreds. Senere hen ad Aftenen da Kanontordenen taug, bragte en anden Fransk ham Vand i et Potteskær og satte sig hos ham. Dette Træk gjør Frankeren Vre og det saameget mere som paa en saadan Dag Vand ofte ej er at kjøbe for Penge.

Natten brød frem, men den bragte ham ingen Sovn; thi Smerten forjog den fra hans trætte Djelaage. Med blottet Hoved laae han paa den bare Jord og havde intet til at beskytte sig mod den nedstrømmende Regn; skilt fra alle, som han havde kjær, uden Hjelp og Pleje, omringet af heelt og halv Døde, fra hvilke sidste Dødskampens Qualer lode til ham i fortvivlede Jammertoner indtil de standsedes af Døden. Dog endeligen fremlyste Morgentøden, for ham et Billede paa Haabet. En fransk Artillerie-Officier, som Hændelsen førte der forbi, talte til ham og erkjendte sig efter hans Fødebye.

(Sluttes i næste No.)

Z e u t h e n,

Assessor i den Kongl. Lands- Over-
ret samt Hof- og Stadsret.

E x t r a c t

of

4de Kvartals Regnskab,

for

det foreenede Understøttelses-Selskabs

Indtægter og Udgifter,

i Kvartalet fra 1ste October til ultimo

December 1819.

I n d t æ g t.

	Sedler og Tegn.		R E
	Rbd.	/β	Dli
Kassebeholdningen fra forrige Kvartal (see Ugebladet No. 7) var	2792	17	44
A. Ugentlige Indtægter for Ugebladets 31te Aargang fra No. 40 til No. 52 inclusive	433	84	—
B. Kvartals Contingent for 3die Kvartal fra 1ste Juni til ultim. Septbr	542	76	—
C. Laans og Forskuds Afbetaling i dette Kvartal	738	48	16
Rbdlr.	4507	33	60

At forestaaende Extract af 4de Kvartals Reg
for 1819 er overeensstemmende med Ad
strationens Control bevidner

U n m æ r k n i n g. I denne Caffe-Beholdning er i
greben 1000 Rbd. af de ved forrige Kvartals
slutning anmeldte Restancer 1200 Rbd. hos forski
af Selskabets Medlemmer for forfaldne Laans
betaling.

Sørensen.

Drejer.

E. Røb

U d g i f t.

	Sedler og Legn.		Røde Solv.	
	Rbd.	ß	Dir.	ß
De aarlige staaende Udgifter, for Tidningsbladet's Trykning, Papiir, Lon- inger etc.	873	17	—	—
De aarlige Pensionister betalt i dette Qvartal	451	24	—	—
Skatte til et Medlem i dette Qvartal .	—	—	150	—
Udfældige Udgifter	51	24	—	—
Saldo bliver Casse-Beholdningen inclus. circa 1200 Rbd. Restancer næste Qvartal	3131	64	455	—
Rbdlr.	4507	33	605	—

Kjøbenhavn, den 3ite Decbr. 1819.

L u n d,
Kasserer.

I n d t æ g t e r.

	Sedler og Legn.		Røde Solv.	
	Rbd.	/3	Rbd.	/3
A. Kasse-Beholdningen fra forrige Aar var	1625	91	—	—
B. Ugentlige Indkomster for Ugebladets 3te Aargang No. 1 à 52 inclusive	175	49	—	—
C. Kvartals Contingent fra 1ste October 1818 til ultimo September 1819	2105	94	—	—
D. Aarlige Indtægter udi det Kongelige Husets velgjørende Gave	20	—	100	—
E. Laans og Forskuds Afbetaling, inclusive de overordentlige Medlemmers Contingent	3387	—	425	—
F. Renter af Selskabets Capitaler	4446	7	—	—
G. Tilfældige Indtægter af indkøbt Solv	—	—	3000	—
	Rbdlr.	13336 49	3525	—

At foresaaende General-Extract af Regnskabet for 1819 er overensstemmende med
Administrationens Control bevidner

Sørensen.

Drejer.

C. Købte.

U d g i f t e r.

	Sedler og Legn.		Røde Solv.	
	Rbd.	/3	Rbd.	/3
I. De aarlige staaende Udgifter: som Papir til Ugebladets Trykning for hele Aaret, samt Lenninger Rbd. 2866. 26. Budenes 2 pCto. for Inkassationen — 137. 25.	3003	51	—	—
II. Til de aarlige Pensionister i dette Aar	1810	—	—	—
III. Til Gratificationer inclusive Budene	1916	—	—	—
IV. Til Laan til 22 Medlemmer	—	—	3070	—
V. Tilfældige Udgifter: a). for købte 3000 Rbd. Solv betalt Rbd. 3375 b). diverse anviste Regninger — 100 30	3475	30	—	—
Saldo bliver Caffe-Beholdningen inclusive Circa 1000 Rbd. Restance næste Aar	3131	64	455	—
	Rbdlr.	13336 49	3525	—

Kjøbenhavn, den 3te December 1819.

L u n d,
Kasserer.

Extrakt

af

General-Meetinget

for

det forenede Understøttelses-Selskabs

Indtægter og Udgifter

fra primo Januari til ultimo December 1819.

Borger = B e n n e n.

No. 20.

To og tredivte Aargang.

Løverbagen den 13de Mai 1820.

Førlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

A n n e l d e l s e.

Canceliraad og Archivarius Behrman, som i General = Forsamlingen den 1ste denne Maaned, ved de fleste Stemmer blev valgt til Medlem af Ugeblade = Commissionen i Etatsraad og Ridder Prams Stæd, har behaget at antage Valget.

Hermed følger den i bemeldte Samling fremlagte Extract af General = Regnskabet for forrige Aar.

Administrationen for det foreenede Understøttelses = Selskab.

Sørensen. Drejer. Monrath.

E. Købke.

B l a n d i n g e r

4.

En Erindring fra Feldt-Toget i Maret 1815.

(Sluttet. See forrige No.)

Denne Officier havde for flere Aar siden opholdt sig i Magdeburg og tilbragt nogle Maaneder i et Huus, hvis Beboere han endnu med Deeltagelse erkundigede sig om. Glad over af Blum at erholde Efterretning om sin forrige Bert, lod han strax den Saarede bære til det Sted, hvor Feldt-Lazarethet skulde være; men da her ingen Læge var, blev han bragt hen i en Stald, hvor han i det mindste havde Lag over Hovedet; men som snart af ti saarede Preusser blev saa opfyldt, at man for at faae Plads maatte lægge den enes Hoved mellem den andens Fødder. I denne Tilstand havde Blum tilbragt flere Timer, da han saae en fransk Oberst af Gaden træde ind, der syntes hidført af Nysgjærrighed. Blums Udvortes vakte hans Opmærksomhed og han henvendte sig

til ham med det Spørgsmaal: "om han vidste Udfaldet af Slaget igaar?" Svaret var "Nei!" "Saa maae jeg sige Dem, blev Obersten ved, at det er faldet saa gunstigt ud for os, at Keiseren om fire Dage vil være i Lüttich og om otte Dage ved Rhinen." De have sejret Hr. Oberst, "tog Blum Ordet" men Preusserne kæmpe tappert; de have maattet vige for Overmagten; de ville forstærke sig, og da Hr. Oberst — vi stride for en hellig Sag. Dette bjærve, oprigtige, Faren ej ændsende Sprog, indtog den ædle Oberst end mere for ham. "De har vakt min hele Deeltagelse" sagde han "hvad kan jeg gjøre for Dem? Gjerne vilde jeg i Gjærningen vise hvormeget Deres Skjæbne rører mig." "Vi ere alle endnu ej forbundne, svarede Blum, kan De skaffe os en Lages Hjelp, saa vil jeg ansee dette som det største Beviis paa Deres ufortjente Velvillie." Strax skikkede Obersten en ridende Ordonnants bort med en Seddel; og snart efter kom Ordonnantsen tilbage med en Chirurg og tvende Medhjelpere. Obersten paalagde ham at skaffe Blum Hjelp og forbinde de øvrige Saarede.

Chirurgen lovede at gjøre sit Bedste og skreed strax til Undersøgelsen af Blums Saar; hvorefter

han erklærede at Laarbenet var knuust og at Kuglen endnu sad deri.

Blum, der forudsaae hvilke Smertes han vilde komme til at udstaae, besluttede at foregaae de øvrige med et standhaftigt Exempel. Uagtet den Operation, der skulde bevirke Kuglens Udtagelse, var forbunden med stedsø stigende Smertes, saa at hver Muskel zittede af Pine; kunde dog denne Qual ej afpresse ham en Lyd; kun da Smerten i det Øjeblik Kuglen med Magt blev drevet ud, steg til det højeste, skaffede hans Følelser sig Luft ved en stille Taare, som trilled ned af hans Kind da Kuglen kom til Syne. Dette heroiske Mod satte Obersten i Forundring, "unge Mand jeg beundrer Dem!" udraabte han; og han saavel som Chirurgen vare udtømmelige i at rose hans uadviste Standhaftighed. Allerede tidligere havde den ædle Oberst ladet uddele Viin og Brød til de Saarede og først da Generalmarschen kaldte ham, tog han Afsked med Blum, der saa efter ham med Dine vadede af Taknemmeligheds Taarer.

Det er ovenfor bemærket: at de Saarede laae den ene mellem den andens Fødder; og netop Blum maatte friste den Skjæbne: at den, der laae mellem hans Fødder, døde. Gjerne havde

han lagt sig tilbage for at undgaae Synet af den Dødes af Smerte fortrukne Ansigt, men hans Saar smertede mindre naar han sad opreist. Saaledes havde han med den Døde foran sig siddet i ni Timer, da endelig efter de Franskes Afmarsch Landsbyens flygtede Indvånere lidt efter lidt igjen indfandt sig, og blandt disse ogsaa den Kone, hvem hiin Stald tilhørte; hun skaffede ved nogle andres Hjælp den Døde bort og sørgede efter Syne for de Saarede.

Uagtet der vare ti Mennesker samlede i et lidet Rum, saa herskede dog for det meste en dyb Stilhed; den der havde noget at sige, talte i enkelte afbrudte Toner, der klang som om de kom fra de Dødes Rige. Naar derfor Smerterne vare mindre heftige, havde Blum Tid nok til om Søndagen for at eftertænke sin Skjæbne, som han sikkert forestillede sig at være den: at bringes til det Indre af Frankrig. Uden at ahne hvad der forgik ved la belle alliance, *) hørte han fra Tid til anden Kanonaden, men dog ej tydelig nok til deraf at kunne slutte sig til at den betydede et Slag.

*) Hvor som bekjendt den franske Armee den 18 Juni i 1815 leed et Nederlag.

Imidlertid saae han i den maanedlare Nat fra Stalden, hvis Dør var brændt, franske Tropper snart i mindre snart i større Afdelinger drage skyndsomt forbi ligesom om de vare paa Flugten. Dog begreb han først hvad der var foregaaet, da to Cavallerister med Pistolen i Haanden kom ind i Stalden og udtordnede deres "Hvem der!" At beskrive Blums og hans Ulykkes Staldbrøders Henrykkelse i dette Øjeblik er umuligt; neppe formaaede de for Beemod at svare "Preusser!"

Cavalleristerne kom nærmere, gavede hvad de havde af Levetsmidler; fortalte at Slaget var vundet, at de kun vare en Side-Patrouille og maatte strax tilbage igjen, men imorgen vilde hele den preussiske Armee komme. Derpaa galloperede de bort; ogsaa havde de ingen Tid at spilde; thi Gjensnemmarschen af Franske i enkelte Tropper blev stedse hyppigere, og jo mere levende de overraskede Preussers Glæde havde været, desto større maatte nu deres Frygt blive. Hvor let kunde det falde en Franker ind at kisle sin Hevnelyst paa dem? thi Kjenden paa Flugten er ofte grusommere end efter Sejren.

Bed Midnats Tider kom ogsaa virkeligen en til Døren, der paa fransk spurgte om de vare Franskmænd, og da han herpaa i samme Sprog

fik et bekræftende Svar, syntes han at troe det og gif. Nu var Faren overstanden. Efter Midnat ophørte de Franskes Tilbagetog, og næste Morgen kom de forfølgende Preusser; ved hvilken Lejlighed Blum havde den Glæde at tale med en Lieutenant af de brune Husarer, med hvem han nogle Gange havde været paa Feldtvagt; saa at Officieren endmere gjorde sig Umage for at skaffe ham til et Lazareth, og lejede en Bonde, der forpligtede sig til at skaffe de Saarede en halv Miil derfra til Byen Fleurus, hvor der var indrettet et Hospital. Om Tirsdagen kom Blum hertil, men til hans Lykke var Hospitalet saa fuldt af Saarede: at der ej var Plads til ham. Commandanten raadede ham til, hvis han kunde udholde Transporten, at kjøre to Mile længere, til Byen Charleroi, hvor han vilde finde bedre Pleje, og saa gjerne han end var blevet i Fleurus, besluttede han sig dog til at kjøre videre, og kom efter en yderst piinlig Kjørsel om Aftenen Kl. 9 til Charleroi, hvor Vognen holdt for den til et Hospital forvandlede Kirke; imidlertid forekom Udseendet af denne store, skumle, svagt oplyste Glendighedens Baaning, ham saa affrættende, at han hurtig besluttede ej at blive der; han lod sin

Tilstand Kilde for Commandanten, som strax sendte ham Anviisning paa et Officier-Quarteer, hvorhen han endelig kom om Aftenen Kl. 11.

Var det i og for sig selv en Lykke for Blum at være undgaaet Hospitalet, hvor den Saarede sjeldent finder den fornødne Pleje, saa maatte han prise sig dobbelt lykkelig at Forsynet havde ført ham i et Huus; hvor han fandt en Pleje og Omsorg som om det kunde have været i det fædrene Huus; og hvor han efter et langt og smerteligt Sygeleje, medens hvilket han flere Gange var Døden nær; endeligen blev saavidt helbredet, at han i Begyndelsen af Martii Maaned 1816 kunde tiltræde Reisen til sit Hjem, hvor han ogsaa den 13de Martii indtraf.

Z e u t h e n,

Assessor i den kongl. Lands- Over-
ret samt Hof- og Stadsret.

Borger = Bennen.

No. 21.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 20de Mai 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

B l a n d i n g e r.

5.

Nogle Træk af Djazzar Paschas Liv.

(Fortalte af den engelske Oberst Squirrel).

Den 12te April 1802 seilede vi fra Caiffa til Acre (Djazzar Paschas Residents). Da vi nærmede os til Acre's Havn, kom et Fartøj fra Staden for at føre os ind i Havnen.

Styrmanden var, som det syntes, tillige Opsynsmand over Havnen, thi han havde stedse 20 Mand under sin Befaling. Saa gammel end denne Mand var, sprang han dog meget behændigen ud af Fartøjet, svømmede under Skibet og for-

talte os derpaa: at der mellem Kjølen og Grundten kun var fire Fod Vand. Hans Drivtighed og Naapassenhed satte os i Forundring; paa vore Spørgsmaale svarede han: at han handlede efter Djezzars Befaling, der sikkert vilde lade ham hale- hugge, naar der tilstødte et af de i Havnen ind- lodsfede Skibe noget Uheld. Efter en Hilsen af 13 Kanonskud, der blev besvaret fra Djezzars Batterier, landede vi i den Hensigt at gjøre Paschaen vores Opvartning. Djezzar sad i et lidet Gemak ved Enden af en med Orange, Citron og andre Træer beplantet Gaard. Han modtog os meget høfligt og sagde: at han stedse havde elsket Englænderne, fordi de vare et tappert Folk, men hans Venskab for dem var dog ej Virkning af Egennytte, thi han var uafhængig af alle, han havde selv Tropper og Kanoner i Mængde, fort sagt, han var i Stand til at forsvare sig uden andres Hjelp.

Paa de Spørgsmaale, vi tillode os at gjøre om Stor-Bezirens Marsch gjennem Syrien og hans Tilbagemarsch fra Egypten til Constantinopel, svarede han: "Jeg veed ej hvilken Vej han har taget, man siger at han nu skal være i Damaskus, han vil neppe lade noget Skjæg eller Knebelzbare

blive tilbage i de Stæder han drager igjennem. Da han var i Cairo forlangte han at jeg skulde sende ham Bygnings-Tommer for hans Armee, jeg svarede: at jeg ikke var Tommerhandler. "Beziren" vedblev han, har rige Klædnings-Stykker og kostbare Smykker i Overflodighed, men han bærer og hele sin Formue hos sig. Jeg er en Bosnier, en raae usleben Soldat, er ikke vandt til Hoffer og disses Sæder, men opvoxen i Lejrene og i Feldten. Jeg har hverken kostbare Peltse eller Schavler, men mine Tropper ere got betalte og mægtige. Jeg forstaaer at svinge min Sabel, med et Hug hugger jeg et Geværlob itu".

Djezzar sad i Gemakets bagerste Krog, lige ved Siden af ham laae en meget rigt beslagen fireløbig Pistol, bag ham to Geværer, en Sabel og en Stridsøre, i hans venstre Haand holdt han en sølv Spøttebakke; i en anden Deel af Bærelset var et Drikkekar af Træ, som han selv havde forfærdiget, Loftet var bemalet med Landskaber, til hvilke han havde givet Ideen. Et tyndt ganske simpelt Tæppe hang over Divanet (den Sopha paa hvilken han sad), som kun var nogle Tommer ophøjet over Gulvet, der var belagt med Matter. Djezzar støttede sin højre Arm paa en lav Træ-

Løne, denne sagde han stedsse at have betjent sig af istædet for de Riges og Lades bløde Bomulds-Hynder. Hans Klædning bestod af en gammel Pelts, blaae tyrkiske Beenklæder, og et rødt Schawl snoet om Hovedet som en Turban.

Han sagde at han havde været upasselig og derfor lagt sig til at sove da vi affyrede vor Salut, at Kanonerne Skrald havde vækket ham, og at denne ham saa behagelige Lyd havde forjaget hans Upasselighed.

Djezzar var 70 til 80 Aar gammel, og havde mistet alle sine Tænder, han havde et ærværdigt graat Skjæg og en fremstaaende Næse, naar han smilede kunde man holde ham for en godmodig Mand; men betragtede man hans Ansigtstræk som de sædvanligen vare og især hans sammentrukne Dinebryne, overbevistes man let om hans Hang til Grusomhed og hans Myrdelyst. Efterat vi havde taget Afsked fra Djezzar besaae vi isølge med hans Folk Acres Fæstnings-Værker mod Landsiden. Man viste os -det Sted hvor den franske Lejr havde staaet. Siden de Franskes Feldttog i Syrien, har Djezzar meget forbedret og udvidet Fæstningsværkerne om Acre, de nyere ere varigere og stærkere end de gamle, omendstjont de just ej ere

smukt udarbejdede. De Franske havde under Beslejrningen været beskyttede af Hangerne og Ruinerne af en gammel Vandledning, men efter deres Bortgang lod Paschaen nedrive alting omkring Staden og forsikrede: at i Fremtiden skulde en Fjende ej finde det mindste til Beskyttelse uden for Acres Porte.

Den følgende Dag efter Frokosten besøgte vi atter Djezzar. Han var denne Gang meget snaksom og viste os flere Prøver paa sin Færdighed, saaledes udklippede han i vores Overvarelse en Kanon af Papir, og sagde os tillige at han i denne Kunst var meget færdig; virkeligen vare nogle Vaser og Blomster, som han havde udklippet, meget got lykkelige, de vare udjirede af en Maler fra Byen, der tillige havde tegnet Sprog af Alcoranen paa dem. Paschaen viste os og Modellen af en Krudtmølle, der drives ved Heste, hvilken han selv havde opfundet. Da vi ønskede ham til Lykke over hans og Sir Sidney Smiths tapre Forsvar af Acre, svarede han: "At alle Begivenheder komme fra Gud. Skjæbnen har stedse været Djezzar gunstig; og stolende paa mine Kræfter og mine Forsvarsmidler, har jeg aldrig frygtet Bonaparte, ej heller brød jeg mig nogensinde om Bes-

ziren, da han drog gjennem denne Deel af Syrien, vovede han ikke at nærme sig Acre, thi han vidste at jeg var istand til at bære ham en alvorlig Modtagelse."

Herpaa yttrede vi det Dasse at bese Fæstningsværkerne mod Søe-Siden, men man raadte os heller at gaae omkring i Staden, thi Tyrkerne helligholdte paa den Tid en Fæst kaldet Kourban Bairam, paa hvilken Soldaterne uden Ophør afsyre deres skarpladte Pistoler, og der kunde saaledes let tilstøde os en Ulykke, som Djezzar ej vilde indstaae os for.

Jeg gik da med Major Leake hen til de nordligste Fæstningsværker, medens Hr. Hamilton gik tilbage til Djezzar i Anledning af nogle diplomatiske Forhandlinger.

Djezzars Folk, en Genueser, ved Navn Bertocini, fortalte os: at for 13 Aar siden havde Paschaen, som frygtede for en Sammensværgelse mellem hans Mammeluffer og hans georgiske og circassiske Hustruer, ladet ombringe elleve af disse ved at styrte dem levende i en Brønd, hvor de omkom; paa mange andre havde han ladet Næsen affjære, fordi de havde staaet i Forbindelse med Mammeluffer. Man formodede at Djezzar

nu havde elleve Hustruer i sit Harem, da deres Klæder bleve syede i Byen og bleve bestilte til saamange Personer.

Den 14de aflagte vi atter et Besøg hos Djezzar. Vi bragte en Pakke med, som vi bade ham ved en Courcer at besørge til Aleppo. "Er jeg, udraabte han rasende, Eders Sais Baschi?" (Opsynsmand over Sendebuddene). Eders Opførsel er høist besynderlig, den første Dag besøge I mig, men bringe mig ingen Foræringer, først vise I Mistroe til mit Venskab, hvorfor ankrede I ved Caiffa istædet for at gaae lige til Acre? (Bejret og vor Styrmands Ukyndighed var Aarsagen hertil). Ved det andet Besøg ønskede I at see Planen til mine Fæstningsværker, og medens de tvende andre spadserere omkring for at besigtige mine Fæstningsværker, bliver I (han vendte sig mod Hamilton) hos mig, tilkjendegiver mig Djenstedet af Eders Sendelse, og yttre det Ønske: at jeg vilde slutte Fred med Druserne*), en Sag, i hvilken jeg slet ikke vil tage imod nogens Raad.

Hr. Hamilton søgte at retfærdiggjøre sig, og sagde ham at den eneste Grund til at omtale

*) Et Folk, der boer ved Bjerget Libanon.

Druferne havde været den: at faae at vide, om Sir Sidney Smith havde villet mægde mellem disse og Djezzar eller ej; Lord Elgin havde med megen Misfornøjelse modtaget en Efterretning herom, de Personers Forhold, der havde henvendt sig til Paschaens Fjender skulde paa det strengeste undersøges, og han sluttede med den Bemærkning: at han haabede Djezzar vilde modtage en engelsk Consul i Acre.

Dette havde ogsaa været Hensigten af Gaarsdagens Forhandlinger.

(Sluttes i næste No.)

Z e u t h e n,

Affessor i den kongl. Lands- Overret, samt Hof- og Stadsret.

Commissionen, som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 28de Mai, da Herr Professor Nyerup meddelede sit Bidrag.

Borger = B e n n e n.

No. 22.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 27de Mai 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

B l a n d i n g e r.

5.

Nogle Træk af Djezzar Paschas Liv.

(Sluttet. See forrige No.)

Djezzar havde imidlertid misforstaaet alt og som en sand Tyran, der stedse ledes af Avind og Mistroe, formodet at vi vare engelske Udsendinge for at bringe Drusernes Sager igjen paa Fode. Han vilde ingen Forklaring modtage, men blev ved sin Mistanke, som vi holdt for umuligt at betage ham.

Emir Beschir, Drusernes Kyrste og Behersker over det af dette Folk og Maronitterne beboede Bjerg Libanon, er stedse i Krig med Djezzar og

har nægtet ham de Skatter, som han ellers aarliggen hævdede hos Bjergbeboerne.

Djezzar har i sit Serail tvende af Emirens Brodersønner som Gidsler for at han ingen Fjendtligheder skal øve i Bjergene. Da de Franske belejrede Acre søgte de at bevæge Druserne og Maronitterne til at træde i Forbund med dem, men Sir Sidney Smith, der fik Nys herom, sendte flojeligen Folk til dem for at tilintetgjøre de Franskes Planer med Bjergbeboerne og lovede Druserne Beskyttelse og Venskab. I Anledning af denne Forstaaelse med hans Fjender blev Tyrannen, der ej indsaae at det skeete til hans Gavn, endnu mere forbittret paa Sir Sidney Smith og Englænderne.

"Jeg maae lade Englænderne vide" sagde Djezzar, "at jeg som Fjende er ligesaa frygtelig som troe og redelig i mit Venskab. Skal jeg lade mig foreskrive Love? Jeg, der holdt mit Sværd over Beyernes (Underbefalingsmand) Hoveder, skal jeg lade det synke og fornedre mig for Englænderne? Nej! jeg kan modstaae dem alle. Jeg vil ingen Samqvem have med Englænderne, eller modtage nogen Consul af denne Nation; intet af deres Skibe maae nogensinde komme i mine Havne; men

skal blive i et Kanonkuds Afstand fra mine Fæstningsværker." Hr. Hamilton forsøgte endnu engang at tale ham tilrette, og endelig erklærede Djeddar: at han ej var fornærmet af Sir Sidney Smith, men af Hr. Wriqth, Lieutenant paa Linieskibet Tiger, og af Vice-Consulen i Tripoli, en Franskmænd, hvilken han især ansaae som Aarsagen til Uvenskabet imellem sig og Sir Sidney Smith. "Hr. Wriqth og den anden have aflagt et Besøg hos Ansørerne for Druserne; have indladt sig i Underhandlinger med dem, og ere endog komne til Acre med nogle af deres Høvdinger." "Sir Sidney" lagde han til, havde sikkert kunnet forebygge alt dette; imidlertid er jeg dog ikke opbragt paa ham."

Kort, i sin Brede sagde han sig ofte selv imod; jeg og Leake smilede til hinanden ved flere af hans Bemærkninger; dette bragte ham fuldkommen i Harnisk. "Hvad" raabte han, "mig der i 5 Aar har været Pascha af 3 Hestehaler*), som med 20 Ryttere har slaget 12000 Druser! mig vil man drive Spot med? Jeg taler alvorligt — Mig vil man udee og forhaane! Jeg er en gammel

*) Den højeste Værdighed for en Pascha eller Statsholder over en tyrkisk Provinds.

Mand og I ere Børn; seer kun paa mit Skæg — Jeg er opbragt; jeg veed ikke hvad deraf kan følge — Havde jeg ikke været i mit eget Huus, saa troer jeg at jeg var bristet af Værgrelse! Jeg er nu saa rasende og har talt saameget, at jeg ikke kan see eller skjæne nogen af Eder.” Herpaa drak han meget Vand og bemærkede: at han i sit Liv ej havde drukket saameget Vand. Efter en to Timers heftig Samtale, i hvilken dette Uhyres Grusomhed, Tyrannie og Uafnæmmelighed viste sig i de sorteste Farver, toge vi Afsked og sagde at vi vilde komme igjen om Aftenen. I denne lange Samtale yttrede han blandt mere: at han var retfærdig og holdt strengt over Orden. ”Naar mine Soldater berøre mig, eller blot synes i mindste Naade at ville forhaane mig, saa lader jeg dem strax halsbugge. Det Mandfolk, der fornærmer et Fruentimmer straffes paa samme Naade. Tillader jeg nogen at sidde ned i min Nærværelse, og han, hvis jeg staaer op, forlader sit Sæde førend jeg kommer tilbage, saa koster det ham hans Hals.

Om Eftermiddagen meldte vi os atter til et Besøg, men Tolken lod os vide: at Paschaen var

gaaen i sit Harém og vilde ikke mere den Aften lade sig see.

Den 15de efter Frokosten kom vi endnu engang til ham; men da sagde Tolken: at han havde givet Befaling til Paladssets Porte at vise os bort derfra. Derpaa gik vi endeligen ombord og sejlede til Tripoli.

I det samme Aar besøgte en anden engelsk Rejsende, Hr. Clarke, denne berøgtede Pascha; og fortæller følgende om hans sidste Levetid: Ved vort sidste Besøg fandt vi Djezzars Sundhed i mærkeligt Aftagende, men han syntes ængstelig at skjule dette for sine Undersaatter. Den velbekjendte Fabel om Løven paa Dødslejet syntes stedse at svæve ham i Tankerne, og heller ingen kjendte bedre Moralen af denne Fabel end han. Omendkjønt hans Haréms Roe havde passet bedre for hans Sundheds Tilstand end det urolige Liv i Paladset; saa vidste han dog alfor vel: at et almindeligt Rygte var i Omløb om hans Afmagt til at styre Statsroeret; og derfor var Afgangen til hans Person lettere end før. Han vedblev som forhen at udklippe Figurer i Papir, kun viste han steldnere Prøver paa sin herkuliste Styrke. Vi traf ham som forhen med blotte Fødder og en

Flaske med Vand staaende ved Siden af sig; kun hans Nakke og Hoved var tættere indsvøbt i Turbanen. Efterat vi havde takket ham for den megen Velvillie han havde viist os paa vores Reise til det forjettede Land, erkjendte han sig om vores Reise, og syntes at kjende Landet meget nøje, hvorved han tillige røbede stor Kundskab i dette Lands ældre Historie. Da vi kom til at tale om en Erætte vi havde havt med en Araber af vort Reiseselskab, advarede han os mod den Uforsigtighed at slaae en Araber, saafremt vi ej tillige havde Magt til strax at dræbe ham. "Harde I ikke været i Djezzars Stater og under hans Beskyttelse," lagde han til "jaa vilde I ej kunnet have fortalt mig dette. Jeg kjender bedre end nogen dette Lands Indbyggere; og har alt i lang Tid været overtydet om: at de ej kunne styres med slap Tøjle. Man har udfreget mig for grusom, men jeg har fuldkommen Visshed om: at mit Navn, al min Strengthed uagtet, er agtet, ja endog æret." Dette var virkeligen ogsaa Tilfældet; thi uagtet al hans Grusomhed var hans Navn i flere Egne af det hellige Land i saadan Ære, at mange Araber vilde have offret deres Liv for ham.

Da vi toge Afsted med ham tilstod han for

første Gang at han var upasselig og klagede over Svønløshed. Tillige spurgte han os: om vi ingen Forandring i hans Sundhedstilstand bemærkede? Hans Tolk forsikkrede os: at han havde aldrig af hans Mund hørt en saadan Tilstaaelse; og formodede af denne Omstændighed at han ej vilde leve længe.

Denne Tolkens Formodning blev og bekræftet, Skjønt Paschaen ej døde umiddelbart derefter.

Hans sidste Øjeblikke vare som hans hele Liv betegnede med Grusomhed. Den Mand han havde udseet til sin Efterfølger, var mellem hans Fanger, han lod ham kalde, bekjendtgjorde ham sin Villie og sagde ham tillige: at han aldrig vilde kunne regjere roligt saalænge nogle visse Fyrster i Nærheden levede, men disse vare som Gidsler i Djezzars Hænder. "J vil formodentligen" sagde han til sin Efterfølger, "nødig begynde Eders Regjering med at myrde; derfor vil jeg udføre dette Hverv for Eder." Derpaa lod han Gidslerne føre frem og paa Stedet dræbe for sine Dine. Kort derefter døde han og efterlod, som han havde forudseet, sin Efterfølger, Ismael Pascha, uforstyrret Besiddelse af en meget stor Stat. Denne Ismael skildres af engelske Rejsende, der senere have besøgt Acre, som en meget elskværdig Mand; han skal i alle Dele være det modsatte af hans blodtørstige Formand.

En Tyrks Taknemmelighed.

Da Algier blev bombarderet af de Franske, fik en ung Officier, navnlig Choiseul, Ordre til at stikke et fjendtligt Skib i Brand; men blev deri forhindret af Algiererne, der efter en tapper Modstand toge ham til Fange. Han blev, sin Ungdom, Stand og skjætte Forsvar uagtet, dømt til at skydes bort for Mundingen af en Kanou.

En gammel Korsar, som Choiseul engang forhen havde taget til Fange og behandlet menneskeskjærligt, anraabte forgjæves om Skaansel og Naade for ham. Endelig flyver han til Retterstedet, og omslynger i det Djæblig Kanonen skal affyres den ulykkelige Choiseul med sine Arme. "Skyder" raabte han "kan jeg ej redde min Velgjører, saa lader jeg mig ikke betage den Trøst at døe med ham."

Deyen, gjennemtrængt af Beundring, be-naadede den unge Choiseul.

Zeuthen,

Assessor i den kongl. Landts-Oversret samt Hof- og Stadsret.

Commissionen, som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 28de Mai, da Herr Professor Nyerup meddeler sit Bidrag.

Borger = B e n n e n.

No. 23.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 3die Junii 1820.

Forslagt af Understøttelses = Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

T a l e

ved Søndagskolerens Høitidelighed,
den 7de Mai 1820.

af

A. K. Holm.

Allernaadigste Kongel

Høie, hæderlige Forsamling!
Fædrelandets, Ungdommens
Venner!

Der er Den, som mener, at han bedst fremmer sin egen Velfærd og finder den største Aarsag til Fryd ved sin Tilværelse, naat han henvender sin hele

Omsorg til det, der angaaer ham selv alene, og er ligegyldig for Andres Vel og Vee, eller betragter Andre blot som Medskabere til sine Hensigter. Ikke ville vi nægte, at Den, som saaledes anstrænger sine Kræfter for et indskrænket Viemed, stundom er istand til at virke mere for sin egen timelige Belfærd, end om han havde Deeltagelse, Velvillie for sine Brødre, opofrede meget af sin Tid og Evne for at fremme deres Bedste. Hvo kan nægte, at Egennytten ofte er snildelig beregnet, og at Kjerligheden, indskrænket til sig selv, undertiden lønnes med Rigdom. Dog kunne vi aldrig prise den Egennyttige lykkelig, om end hans Egennytte syntes at have den rigeste Løn; thi naar vi see til Menneskets Værd og Bestemmelse, da maa det vorde fulde Overbevisning, at Ingen er lykkelig, uden den, som er Ugtelse og Kjerlighed værdig. Hvo der, henreven af Attraa til Jordens forgjængelige Goder, indbilder sig at kunne være sig selv nok, at kunne leve og see gode Dage, uden at agtes og elskes, han skal kjøbe Guldet alt for dyrt, han skal ofte føle et Savn, Rigdom ei kan oprette, han skal mærke, at der er ingen varig Glæde, naar Hjertets Fred er forsvunden, og den Tid skal komme,

da han med Skamfuldhed og Forførdelse skal blive
 vaer, at Den, over hvis Dage Ingen nedbeder
 Himlens Betsignelse, Den, paa hvis Grav Ingen
 ofrer Menflabs, og Taknemmeligheds uffromtede
 Taare, har skjendig forfeilet Livets rette Hensigt.
 D forgjæves er Drift til Velvillie og Kjerlighed ei
 indpræntet i det menneskelige Hjerte, forgjæves
 sagde ei Menneskeslægten's Frelser: Det er saligere
 at give, end at tage, ikke forgjæves erklærede han, at
 Kjerlighed er det store Bud i Loven. Da faaer Livet
 først sin rette Betydning, da vorde Kræfterne først
 værdigen anvendte, da er der Lyst til Arbeide, Op-
 muntring til Gjerning, naar Mennesket ikke lever
 for sig alene, men for Andre, udvider sin Virkekreds,
 forener Flere med sig, vinder deres Hjerter, antager
 sig deres Lærv, letter deres Byrde, ønsker som Ven,
 Lærer, Velgjører at fortjene deres Tillid og Fortro-
 lighed. Mærker han da, at et godt Ord finder et
 godt Sted, at kjerlig Trøst kan lindre Sorgen, at
 velmeent Raad kan redde fra Wildfarelse, at Hjelp
 itide frelser fra Fald, seer han, at han planter og
 vander, men Gud giver Vert, at det lykkes ham
 ved Herrrens Aand og Naade at formindfke Noget af
 den menneskelige Elendighed, at sætte en Dæmning

hist og her for Lasten, at udbrede Lysets Rige, at fremkalde en og anden Glæde imellem Livets utallige Sorger, da opløfter han sit Sind med inderlig Taknemmelighed til den Evige, da priser han Ham, som skabte Mennesket i sit Billede, bød ham at være et Medskab i Hans Haand, til ved Kjerlighed at fremme Hans store Diemed paa Jorden. Den, som saa kan hæve sit Sind til Gud, han lader sig ikke standse i sine redelige Bestræbelser, fordi en Modstander træder frem mod ham paa Veien, og med hofmodig Spot spørger ham: Hvad troer Du at kunne udrette? Din hele Velgjerning er som en Draabe i Havet. Lastens vældige Strøm kan Du ei dæmme, for Elendigheden kan Du ei sætte Grændse. Lad den Daarskab fare, forjag disse sværmende Følelser, begynd ei paa disse frugtesløse Forsøg. Tænk paa Dig selv, nyd Livet, inden det hastigen forsvinder, og forskaf Dig alle Midler til at nyde det. Den forstandige Christen lader sig ikke bedrage af forfængelige Ord. Vig bort, siger han, Du Sandhedens, Dydens, Menneskehedens Modstander! Du sandser ikke de Ting, som høre Gud til, men dem alene, som høre Mennesken til. Vel veed jeg, at Høsten er stor, og Arbejderne faa, men jeg vil bede til Høstens

Herre, at han vil udsende Arbeidere i sin Høst, vel veed jeg, at den Sæd, der udsaaes, ofte nedtrædes, spildes, visner, qvæles, men et og andet Korn falder dog i god Jord, og bær mangefold Frugt; jeg føler min egen Ufmagt, og hvilken Vælde det Onde har, mod hvilket jeg strider, men jeg stoler heller ikke paa min egen Kraft, formaster mig ikke til at mene, at jeg ved den skal seire, nei, jeg troster mig ved, at Gud er med mig, og at hans Kraft fuldkommes i Skrøbelighed, og da har Han mange Gange og i mange Maader ladet det være bitterligt for Forderige, at naar Han byder, maa Stormen tie, og det brusende Hav lægge sig, da maa Striden ophøre, og den største Magt falde, da kan Han op- høre de Arme, vise sig mægtig i de Svage, og ved Tjenere, som syntes ringe, gjennem de største Hin- dringer udføre sine vise Hensigter. See vi hen til de Mænd i den større og mindre Virkekreds, i de rundere og trangere Kaar, som have viist sand uegen- nyttig Broderkjerlighed, da befinde vi i Sandhed, at det er disse, der have været deres Gud og Konge tro, sandru i Tale, redelige i Udfærd, ufortrødne virk- somme i deres Kald, hengivne til det stille Hous- livs ukonstlede Glæder, at det er dem, der have for-

agtet Tidsalderens tomme Tant, forfængeligt Pragt, den usle glimrende Overdaad og de vilde Udspreddelser, det er dem, der har været agtværdige Borgere, Embedsmænd, Huusfædre, Bærger for Enker og Faderløse; til dem har den Unge taget sin Tilflugt, naar han vilde søge Raad og Lærdom, dem har den Rettskafne tyet til, naar han under Tidens Banart og Fordærvelse vilde bevare sin Tro til Menneskeheden, sit Haab om blidere Udsigter for Fædrelandet. Det er disse Mænd, der ikke have villet glimre, men gavne, ei anmassende trængt sig frem, men beskedent holdt sig tilbage, ei hylde den herskende Tone, ei skikket sig lige med denne Verden, ei hensværmet Dagene i Forlystelser, ei higet efter Ære, Rigdom og Bellyst, men været flittige, nøjsomme, tarvelige, for at gjøre vel imod Andre, og med eller uden Opmuntring, kjendte og miskjendte, i alle Ting vise sig, som Guds Tjenere, saa vi atter kunne forstaae Apostelens betydningsfulde Ord: at Kjerlighed er Fuldkommenhedens Baand, at den fremkalder, nærer, styrker alle Dyder. Det er disse Mænd, paa hvilke Staten kan bygge, og Fyrsterne forlade sig. Deres Værd skal erkjendes, deres Navn skal leve i Betsignelse. De skulle aldrig svigte Tillid,

og den Hæder, de ei søge ved Ekin og Bram, men vinde ved Daad og Fortjeneste, skal ingen Forandring og Ustabilitet i Meninger og Domme, ingen Avind og Misundelse nogensinde fordunkle. Men, hver Den, som understøtter noget Værk, der ansees for almeennyttigt, kan og bør ingenlunde nægte sig den Glæde, at forskaffe sig den største Kundskab om Værkets hele velgjørende Indflydelse; thi jo mere han herom er overbevist, desto større Opmuntring har han til at være det ganske hengiven, og overvinde de Hindringer, der modsætte sig hans Bestræbelser. Det vorder ham da magtpaaliggende, at Værket bygges paa en sikker Grundvold, at det faaer Fasthed og Varighed, og ikke saa let vakler for de menneskelige Meninger eller Tidernes Afverlinger. Enhver retsindig Fædrenelandets Ven, Enhver, som har kristelig Broderkjerlighed, føler sig forpligtet til at skjenke den ædle Handværksstand sin særdeles Opmærksomhed, sin inderlige Velvillie, bidrage til enhver Indretning, der sigter til dens Held og Ære. Hvo anseer ikke Handværksstanden for aldeles uundværlig og saare hæderlig i Borgersamfundet? Hvo erkjender ikke dens Bigtighed og Værd, det store, uberegnelige Gavn, den stifter? Det er den Stand, der maa

opofre sin Tid til den utrætteligste Virksomhed, sine Kræfter til de oftest saare besværlige Arbejder; den, hvor de fleste Timer maa være syffelsatte, hvor Hvilen er saa kort, Nøilighed saa liden, og endda heet ofte Raarene saa saare trange. Det er den, der virker for at nytte og forædle Jordbundens Frembringelser, for at sørge for de mangehaande Fornødenheder og Bequemmeligheder i det huslige Liv og i Statens Tjeneste, det er den, der kraftigen i broderlig Forening med Agerdyrkning og Handel forøger Statens Velstand, formerer dens Hjælpekilder, frier den fra at være i alt skatsskyldig til Fremmede, hindrer Armod, Lediggang, og de Laster, der ere dennes uadskillige Ledfagere, det er den, der, jo mere den hædres og beskyttes, udgjør den Middelsstand, i hvilken, ligelangt fra Armod og Overflod, den gyldne Møisomhed og den sande rolige Lykke findes. At bidrage noget til denne hæderlige Stands Tary er Formaalet for det Selskab, som nu i 20 Aar har forenet sig for at meddele især unge Haandværkere fornødne Kundskaber og Færdigheder. Stor og opmuntrende er den Understøttelse og det Bifald, vor Konge og vore Medborgere have ydet vort Selskab. Frydefuldt er det at minde sig, hvorledes dette Sel-

skab under farefulde Tider er bestaaet, styttet ved Broderkjerlighed. Da det nu i tyve Aar har vedvaret, da flere tusende unge Mennesker i det ere dannede, saa kunne vi ansee os berettigede til at tale af Erfaring om Selskabets Indflydelse, saa ville de vækstænkende samtykke, at vi finde Opmuntring, og det er den eneste, vi attraae, i den Overbeviisning ikke at have arbeidet forgjeves.

At vor allernaadigste Konge selv er vore Skolers Belgjører, at Hans Majestæt skjenker dem sit høie Velbehag, at Han forsøger vor festlige Glæde ved sin Nærværelse — Det er et nyt, og et af de mange Bidnesbyrd, agtværdige Haandværksstand! Du vil vide at skatte tilbørligt, et Bidnesbyrd om, at Du er hødet, elsket af Din Konge.

At saa mange Medborgere og Medborgerinder af alle Stænder, af alle Aar, villig, det ene Aar efter det andet, yde deres større eller mindre godvædige Bidrag til disse Skoler, at saa mange Hæ-

berømmend i og uden for Haandværksstanden tage Deel i disse Skolers Bestyrelse og idelige Opsyn, det er, hæderlige Haandværksstand! Dig et nyt og dyrebart Pant paa, at Du er æret og elsket i Samfundet.

At vort Selskab har funden Bifald uden for Hovedstaden, at man efter dets Plan, og efter Aftale med os har oprettet Søndagskoler flere Steder i Riget, som have havt den bedste Fremgang, og i flere Aar vedligeholdt sig, det er os et kjært Vidnesbyrd om at vor Plan ikke har været uheldig lagt eller udført.

At den unge Haandværkslærling ønsker at erholde de Kundskaber og Færdigheder, han føler at savne, at han for at faae dem opofrer de Timer, der vare bestemte til Bedrøvelse, at han med stadig Lærvillighed besøger vore Skoler, og der gjør kjendelig Fremgang, det maa vinde ham hans Mesters Agtelse, og at denne lader ham fyldest-

gjøre sin Lærelyst, agter hans Flid og glæder sig derover, det maa bestyrke Lærlingens Verbødighed og Kjerlighed til sin Mester, og overbevise ham om, at han er hans Ungdoms trofaste Leder og kjerlige Belgjører. Vore Skoler forbinde da ogsaa her Hjerterne med hinanden.

At Lærlingen i vore Skoler, under det allernøiagtigste Opsyn, holdes til at lære, og nytter ethvert Dieblif af den kostbare Underviisningstid, at han da med Tilfredshed seer hen over det ene svundne Læreaar efter det andet, seer hvad der kan udrettes alene i to til tre velanvendte Timer om Ugen, det maa opfordre ham til at skjønne paa den kostbare Tid og anvende den! troligen, forestille sig, hvad der, naar hver beleilig Stund bruges, i dette korte Liv kan læres og udrettes, og da beslutte at være tro Huusholder over Tiden hele Livet igjennem, og betænke, at vor Levetid ikke regnes efter Aarenes Antal, men efter deres Anvendelse, og at Den,

som bruger Tiden vel, ikke har levet kort, om end Livets og Dødens Herre tidlig kalder ham.

At den unge Haandværker i vore Skoler faaer de Kundskaber og Færdigheder, hvori vi lade ham undervise, det vil i Fremtiden i mange Maader lette hans Arbeide og fremme hans Belfærd, men at han her seer saa mange indsigtsfulde agtværdige Mænd omkring sig, at de vise ham Opmærksomhed og Deeltagelse, at de opmuntre hans Flid og paa- skjønne den, det maa minde den Unge om at have Agtelse for sig selv, styrke ham i det Forsæt, at være Pligten tro, for at have Agtelse af Andre.

At vor Lærling hos os vænnes til Flid og Ordren, faaer Begreb om Kundskabs Værd og Erhvervelsesmaade, at han her hører saa meget godt Raad, mangen gavnlig Regel, saa mangen sund og rigtig Dom om Verden og Mennesket, at ham her idelig indskjærpes, at Flittighed, Duellighed, Orden og Sædelighed alene giver Ret til Hæder og Ære, det

fynder ham til at vorde en af sin Stands bedre Medlemmer, giver ham Affkye for enhver tom tidsdræbende Udspredelse, for den fløvgjørende Lediggang, for alt lavt, nedrigt, usømmeligt, minder ham om, at Kundskab og Dyd giver Yndest og Naade hos Gud og Mennesken.

Saa ville vi opmuntre os selv med den Overbeviisning, at Værket, for hvilket der i 20 Aar er arbeidet, ikke har været frugtesløst, at det er sin Stifters hæderlige Mindesmærke, og vil bevare hans Navn fra Forglemmelse; saa ville vi stræbe at Værket kan bestaae, og være vor dyrebare Landsfaders og vore elskede Medborgeres Kjerlighed værdigt. Og nu, I unge Mennesker! for hvilke Værket er stiftet, I som vi saa kjerligen har modtaget og ledet paa Kundskabens Bane, lonner vor redelige Omsorg med Lærelyst, Flid og sædelig Wandel, lader os høre af Eder, hvad vi have hørt af mange Eders ældre Brødre, at I ansee den Tid, I have været hos os, som Eders Ungdoms bedst anvendte, lader

os af Eder have den Glæde, vi have havt af Nogle af hine, at I i sin Tid kunne agtes værdige at være Forstandere for de Skoler, hvori I have været Lærlinge. Skjenker os den Fryd, Mange have skjænk-
 ket os, at det kan være en anbefaling at være dannet i vore Skoler. Vi have Ret til disse glade Forhaabninger; det suundne Har er, lovet være Gud! brugt vel, og det er ved Proven befunden, at der i alle Skolernes Classer er gjort god Fremgang. Vi ville derfor paa denne Fest; som sædvanlig opmuntre de Flittigste ved Præmie og Bifald, for at tilskynde Eder til at gaae troligen fremdeles frem paa Banen.

(Her uddeelttes Præmierne).

Med Beskedenhed og Taknemmelighed modtage I denne Udmærkelse. Vi skyldte Eder den ikke; thi Eders Flid var Pligt, Eders Fremgang Løn nok for Eder. Men vi ville opmuntre Eder, og I ville stræbe at Opmuntringen kan naae sin Hensigt. Vi have paalagt Eder en nye Forpligtelse, vi have Ret

til større Forbringere. Svaret til vore Forventninger. Herrens Naade og Belsignelse følge Eder.

*

*

*

Saa begynde vi i Guds og Jesu Navn et nyt Skoleaar, og i Tillid til den Eviges Baretægt gaae vi den dunkle Fremtid imøde. Modtag, allernaadigste Konge! den Tak, som jeg med et rørt Hjerte i Haandværkstandens, Ungdommens og vort Selskabs Navn aflægger for Deres Majestæts uskateerlige varige Naade for vore Skoler. Modtag, allernaadigste Dronning! vor varmeste Taknemmeligheds Uttring for den Glæde, at skue Deres Majestæt ved denne vor Høitidelighed. Vor underdanigste Tak til den Kongelige Familie, som i Dag værdige os Deres høie Nærværelse. Alle Skolernes Belgjørerere og Benner, Alle, som med Naad og Daad virke for vort Selskab, modtage vor oprigtige Taksigelse. Med dyb Erkiendtlighed føle vi, hvad vi skyldte de ædle, Tonekunstens Beninder og Benner, som fri-

villigen have bidraget saa meget til at forskjønne vor Fæst, og at stemme Sindet til blide Følelser. Modtager vor forbindtligste Tak, lad det være Deres Glæde, at have virket for en Sag, vi ville stræbe at kunne være stedse Deeltagelse værdig.

Fader i det Høie! Lov, Priis og Ære være Dig for den svundne Tid. Dig befale vi vore Beie. Lad vor Gjerning takkes Dig, da vil den lykkes. Velsign Kongen og hans Huus, hans Land og Rige, velsign Haandværksstanden og Ungdommen. Velsign vore Skoler!

Borger = Bennen.

No. 24.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 10de Junii 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

Det væsentlige Indhold af Christen
Pedersens i Antwerpen 1531 trykte
Bog "Om Børn at holde i Skole."

Skriftets Ophavsmand er egentlig Luther, og heder
dets tydske Titel: "An die Rathern aller
"Stedte deutsches Lands, das sie christ-
"liche Schulen aufrichten und halten sol-
"len. Martinus Luther. Wittenberg 1524."
5 Ark i Quart.

Denne Skrift har den berømte Christen Pe-
dersen leveret sine Landsmand saa aldeles frit
fordansket, at det somme Stæder snarere maa hede
en Paraphras end en Oversættelse. Man læse f. Ex.
den kraftige Formaning hos Luther (Arket B. 4)

”Ja sprichstu, ob man gleich solt und müste Schulen haben, was ist uns aber nütze, lateinisch, griechisch und ebreyisch Zungen und andere freye Künste zu leren? Könden wir doch wohl deutsch die Bibel und Gottes Wort leren, die uns gnugsam ist zur Seligkryt. — Antwort: Ja ich weys, leyder! wohl, daß wir Deutschen müssen immer Bestien und tolle Thier seyn und bleiben, wie uns denn die umliegende Länder nennen, und wir auch wohl verdienen. Mich wundert aber, warum wir nicht auch einmal sagen: was sollen uns Seyden, Wein, Würze, und der Fremden ausländische Ware, so wir doch selbs Wein, Korn, Wolle, Flachs, Holz, und Stein in deutschen Landen nicht allein die Fülle haben zur Nahrung, sondern auch die Rühr und Wahl zu Ehren und Schinuck. Die Künste und Sprachen, die uns ohne Schaden, ja größer Schinuck, Nuß, Ehre, und Frumen sind, beyde zur heiligen Schrift zu verstehen und weltlich Regiment zu führen, wollen wir verachten, und der ausländischen Ware, die uns wider noth noch nütze sind, dazu uns schinden bis auf den Grat, der wollen wir nicht geraten; heysßen das nicht billich deutsche Narren und Bestien?“

Dette Sted har Christen Pedersen vidtloftig amplificeret og localiseret paa efterfølgende Maade:

"Sagte maatte Nogen saa sige: Om vi skulle endeligen holde Skoler, hvad gjøres os da behov, at lære Latin, Græsk, Hebraisk eller andre Konster, kunde vi ej læse Biblien og Evangelia og andre Bøger paa vort eget Tungemaal, som ere os nok til vor Salighed. Da maa man saa svare hannem derpaa: Jeg veed vel, at vi Danske, Svenske og Norske maa vel altid blive vanvittige og uforstandige, saa at vi kunde ingen subtilig Konst eller god og fast Lærdom, som de tale og sige om os i andre Land og Rige, som ligge allevegne omkring os*), og alle ferundre derpaa, at vi havde nogentid den ene vise og lærde Mand i Danmarks Rige som hed Saxo Grammaticus og var født i Sjælland hos Noeskilde af fribaaren Slægt. Han skrev Danmarks Krønike paa saa ædelig god og dyb Latine, at alle vise Klerke i fremmede Land og Rige have stor Lyst til at læse i samme Bog, og glædes ved samme Latine; og dem forundrer Alle derpaa, at der var nogentid saa lærd en Mand i

*) Man seer, at det var en næsten 3 Hundred Aar gammel vise, Friderik Leopold Greve af Stolberg nynne paa, da han regalerde os med sit bekjendte Epigram:

Den Dänen — sey es Gott geklagt —
 Ward Wein und Geist zugleich versagt.

Danmarks Rige, som saadan dyb kostelig og god Latine kunde digte og skrive."

"Mig forundrer end mere derpaa, at de ikke sigge nu i vore Land og Rige almindeligen: Hvortil behøve vi Vin, Urter, Silke, Fløiel, Damask og andre saadanne fremmede Vare, efterdi at vi have selve godt Korn, Malt og Mel, Flesk og Kjød, og Fiske nok baade ferske og tørre, saltede og røgede; vi have og Kobber, Jern, Sølv, Skov, Træ og Sten at bygge med efter vor egen Begjering og Villie; og vi kjøbe alligevel fremmede Vare, og koste der store Penninge paa, som er tydske Öl, sundist Öl, rostokist Öl, Wismar Öl, Baarsber, Prysling, Mumme, bernost Öl, Hamborger Öl, Bremer Öl, Kaberbille og Samsøes Fledye, og andet mere^{*)}, og

*) Den lange Række af de adskillige Sorter tydske Öl, som her opregnes, viser, hvor stor Overdaadighed der i Henseende til denne Artikel den Tid herskede hos vore Forfædre. De fleste af Navnene ere lette nok at udtyde; kun Benævnelserne: Baarsber, Bernost Öl, og Samsøes Fledye synes at medføre Vanskelighed. Langebø, som i danske Magazin I. S. 25—53 har indrykket adskillige Stykker af denne Bog, har ogsaa dette Sted; men giver sig ikke af med at forklare de fremmede eller "obsolete Udtryk.

vi kunde vel selv brygge bedre Øl hjemme, om vi ellers vilde troe os selv og lade der god Humør til. Han er aldrig saa fattig hos os, at han skal ej have tydst Øl at drikke, skulde han end tigge dertil, eller sælge sine Klæder dertil og Koen af Waasen derfor."

"Men skulde man give nogle Penninge ud til at holde Skole med, at gode unge Mennesker kunde lære Visdom, som ganske nyttelig og aller mest behov gjordes allevegne i Byerne, at de kunne siden regjere Almuen ærligen og tilbørligen Gud til Lov og Ære og den menige Mand til Nytte og Gavn — de Penninge kunne de ingeledes komme afsted uden deres Fordere og Skade, som de sige. Men udlændiske Vare — som de have en søje Ting behov, om de vilde ellers selv besinde dem ret — dem kjøbe de og vurde aldrig (s: bryde sig ikke om) hvor meget de skulle give derfor eller hvad de ere værd med rette. Men Tydskerne, Udlændige og Krømere see vel hvad Folk og Kjøbmænd de har for hænde; dermed drage de Penninge, Guld, Sølv, Oxer, Kjød og Flesk, og andre gode Vare af Landene, og fledeste bedrage, svige og daare os af det bedste og meste vi have. Naar de komme hjem igjen til Stæderne (s: Hanses stæderne) da rose de storligen deraf i deres Compagniedrik Collas og Gilde, hvorledes de have gjækket og

bedraget os med deres gamle forliggede og fordervede Vare, og fonget (o: faaet) dog mere end 10 dobbelt fyllest derfor; og siige tilmed: "jo soll man de horssen Denen utrecht" *). Gud naade os, at vi skulle end have Spot og Spe til Skaden.

"De Danske, Svenske, og Norske, som fare til Stæderne, nødes ofte til at høre saadan Fortælelse og stemme spodske Ord med deres egne Børn (læs: Dren) og torve (o: tør) dog ikke svare dertil; og alligevel ville vi have og kjøbe deres fordervede Vare og nøde dem vort Gods og Penninge i Hænder for halv Værd. Gud naade os Danske Svenske og Norske, at vi skulle aldrig kunne kjende vore egne ædelige frugtsommelige (o: frugtbare) og kostelige gode Lande, som Gud have undt os at leve og boe udi.

"Vi ere og saa utaknemmelige mod Gud, at vi ville ikke lade os nøje med vore egne kostelige og ædle Vare og gode Køde som vi selve have overflødige nok i Landene i allehaande Maade; fordi at vi kjende dem

*) Denne plattyske Phrase har nogen Banfælighed, og Langebek l. cit. har heller ikke indladt sig paa at forklare den. Rimeligvis er Meningen: "saaledes skal man gjøre Afregning med de hestedumme Danske." Nære Tydske ere mere høflige; de lade Hesten være borte, og lade det beroe med "die dumme Dänen."

ikke selv, og kunne ikke ret skjønne derpaa; men alle Fremmede, som her have været af adskillige Lande, de fjende vore Lande og Riger bedre end vi gjøre selv som der ere fødte, og de rose og prise dem storligen blandt dem selv, og de komme fordi saa mange utal- lige til os baade til land og vand, at de kunde der næré og søde dem, og drage Guldet, Penningene, og Varene af Landet."

I Tydskten erklæres fol. D. 2. at det hverken er Almuesmanden eller de Store man skal vente de saa høist nødvendige Skolers Anlag af, men at By-Øvrighederne nødvendig maa træde til. Luther har saaledes: "Der gemeyn Man thut hie nichts zu, kans auch nicht, weyß auch nicht. Fürsten und Herrn soltens thun; aber sie haben aufm Schlitten zu faren, zu trincken, und in der Nummeren zu laufen, und sind beladen mit hohen mercklichen Geschäften des Kellers, der Küchen, und der Kammer. Und obs etliche gern thäten, müssen sie die andern scheuen, daß sie nicht für Narren oder Kezer gehalten werden. Darum wills Euch, lieben Radherrn! alleyne in der Hand bleyben; Ihr habt auch Raum und Fug dazu besser denn Fürsten und Herrn."

Dette Sted har Christen Pedersen givet i fol- gende fri Oversættelse, eller maaskee rettere, Bear- bejdelse: Den menige Almue gjør intet til den Skik- kelse; de kunde ej heller, og sagtens ville de og ikke, og vide ej heller hvortledes de det gjøre skulle. Thi burde Herrerne og Fyrsterne, Riddere og gode Mænd

(o: Adelsmænd) det at skikke med rette; men de maa ride omkring i Jagt med Hunde, og drikke, dansse, hovere, dobbel, snakke, og gjøre dem glade baade Nat og Dag, og de have dermed saa meget at skikke og skaffe, og med deres Heste, Havnisk og andet Tyg, (Tøj) og at besørge Stegerset med Mad, og Vin, Mjød, og allehaande fremmed Bl i Kjelderer, at de ikke kunne have Tid eller Stunder til at tale eller handle derom, hvorledes man kunde fonge, (faae) gode Skoler og gode lærde Mænd, som kunde oplære deres egne kjære Børn og andre, hvorledes de skulle ærligen leve, og regjere Andre skjelligt. Var det og saa, at nogle Herrer, Riddere, eller andre gode Mænd, vilde det gjøre, da nødes de dog til at lade det betemme (beroe), uden de ville fortales af Andre, som skryk skulde sige: Hvad kommer det hannem ved? eller: hvad haver han dermed at gjøre? Han vil dog ikke nu lade sine Børn blive Præster eller Munke, men (imodens) de kunne ikke blive Bisper eller store Prelater og Tanniker som før. Thi vil denne Skikkelse komme til Borgmestere, Raadmænd og andre gode ærlige Mænd, at de kunne det skikkes thi at de have mere og bedre Marsage dertil end Herrerne Riddere og andre gode Mænd, som have Andet at skikke og tage vare."

(Fortsattes.)

Borger = Bennen.

No. 25.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 17de Junii 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

Det væsentlige Indhold af Christen
Pedersens i Antwerpen 1531 trykte
Bog "Om Børn at holde i Skole."

(Fortsat. See forrige No.)

Det som Laugebek paa det anførte Sted i Ma-
gazin et har indført om den grusomme Medfart,
Disciplene i Christen Pedersens Ungdom havde været
udsatte for i de latinske Skoler, si des hos Luther
med disse Ord: "Weyl das junge Volck mus lecken,
und springen, oder je was zu schaffen haben, da es
Lust innen hat, und ihm darin nicht zu weren ist,
auch nicht gut were, das man alles weret; warum
sollte man denn ihm nicht solche Schulen zurichten
und solche Kunst vorlegen? sintemal es izt von Got-

tes Gnaden alles also zugericht ist, daß die Kinder mit Lust und Spiel lehren kunden, es seyen Sprachen oder ander Kunst oder Historien. Und ist itzt nicht mehr die Hölle und das Fegfeuer unser Schulen, da wir innen gemartert sind über den Casualibus und Temporalibus, da wir doch nichts denn eytel Nichts gelernt haben durch so viel Steupen, Zittern, Angst und Jammer. Nimt man so viel Zeit und Mühe, daß man die Kinder spielen auf Karten, Singen, und Tanzen lehret, warum nimt man nicht auch so viel Zeit, daß man sie lesen und andere Künste lehret, weil sie jung und müßig geschicht und lustig dazu sind? Ich rede für mich, wen ich Kinder hätte, und vermöchts, sie müsten mir nicht alleine die Sprachen und Historien hören, sondern auch singen, und die Musica mit der ganzen Mathematica lernen."

Over denne korte Text af den hellige Guds Mand Luther leverer Christen Pedersen følgende fyndige og kraftfulde Prædiken, hvori man kjender Skribenten der taler af Hjertets Fylde. "Efterdi at de unge Mennesker, Dreunge og Piger, kunne ikke altid sidde stille, men de maa endelig lege, hoppe, løbe, dandse og springe, og gjøre andre saadanne barnagtige Leg og Gjerning som de have Løst og Begjering til, og man kan ikke vel forbyde dem saadan Ungdoms Leg og

Løst, og det var heller ikke godt om man gjorde det aldeles; hvi maa man da ikke saa vel sætte dem til Skole og Studium men de ere unge, ihvilke de kunde lære Konst og Visdom, efter thi (heder nu: e f t e r d i) at Gud haver nu givet sin store Naade til, at Børn og unge Mennesker kunde nu lære med Leg, Løst og Glæde allehaande Visdom og Konst og adskillige Tunnemaal foruden saadan ubarmhjertelig Hudstrygelse Slag og Plager af Ferler og af store Bøddelkris, som man plejede før at bruge i vore danske svenske og norske Skoler, med hvilke skammelige og umiskundelige Hudstrygelses Slag og Hug de umilde Skoleme-
stere fordrevede mange gode unge Peblinge og Degne (o: Discipler) fra Skolen og god Lærdom. De for-
kuede og Mangle med store Slag og Hug, at de sad saa rædde som en Hare for Hunde. Og de vare saa forfærdede for Hug, at de kunde ikke mærke eller komme ihu, hvad der læstes og sagdes for dem; de tænkte altid mere paa de Hug som de skulde faae, og faae mere til Ferlen og Risene, som altid hængde over deres Hoved, end de gjorde paa deres Bøger og Legse.

"Hvordan forbandet Helvedes og Skjærsilds Pine, de unge Folk, Peblinge og Degne, lede i min og andre fleres Ungdom, og før i mange Aar og siden des-
ligest, i Danmark, Sverrig og Norge, af deres vait-

vittige og umilde Skolemestere og Hørere, med de samme uchristelige Hudstrøgelse, Slag, Hug og Plager, som de gave dem for en søje Brøde, og saa godt som for ingen, det vide baade Præster og Munkes Caniker og Skrivere som vare deres Disciple. Thi kunde de det selve sige bedre end jeg det nu her kan skrive, som det sig med rette burde, hvorledes samme ufornumstige Skolemestere og Hørere slængde, stede hudstrøge og sloge de fattige Børn, Pøblinge og Degne, at Blodet løb ned af Nysgen paa dem i deres Hoser for en Tøddel eller Ord Skyld, som En for vilde udi, eller i sine Caser og Temporalier, af hvilke de lærte en ganske søje Ting til det rette Fundament i Latinen; og dermed jagede og trængde de og Mange fra Skolerne med deres skammelige umildelige Bøddels-hug og Slag. Forsømmede og nogen ung Dreng eller Pøbling sin Skolegang paa en Time eller to eller paa en halv Dag, da skulde han siide saa mange Ris som en Tyv der havde stjaalet en Hest eller en Ko, og fast flere, o. s. v. (See Borgervennen 1797 No. 43.)

Mod Slutningen af sin Tractat formaner Luther Dyrigheden til at anlægge Bogsamlinger, men Bogsamlinger i en anden Land, end den unyttige smagløse og skadelige Lecture, som man i Pavedømmets

mörke barbariske Liber havde maattet tage tilfakke med. "Am letzten — siger — han ist auch das wol zu bedencken allen denjenigen so Lieb og Lust haben; das solche Schulen und Sprachen im deutschen Lande aufgericht und erhalten werden, daß man Fleiß und Koste nicht spare, gute Librarenen oder Bücherhäuser, sonderlich in den großen Städten, die solches wohl vermögen, zu verschaffen. Denn so das Evangelion und allerley Kunst soll bleiben, muß es je in Bücher und Schrift verfasst und angebunden seyn. — — — — Die Stifte und Klöster haben auch vor Zeiten Librarenen angericht, wiewol mit wenig guten Büchern; und war es für Schaden than hat, daß man zu der Zeit nicht darob gehalten hat, Bücher und gute Librarenen zu verschaffen, da man Bücher und Leute genug dazu hatte, ist man darnach wohl gewar worden, daß, leyder, mit der Zeit dahin gefallen ist alle Künste und Sprachen; und anstat rechtschaffener Bücher die tolln unnützen schädlichen Münnichebücher, Catholicon, Florista, Græcista, Labyrinthus, Dormisecure, und dergleichen Eselsmist vom Teufel eingeführt ist, daß damit die lateinische Sprache zu Boden ist gangen, und nirgend feyn geschichte Schule noch Lare noch Weyse zu studiren ist übrig blieben. Darinn ist uns recht geschehen und

hat Gott unser Undankbarkeyt recht wohl bezahlet, daß wir nicht bedachten seyne Wohlthat, und Vorrath schafften, da es Zeit war, und wohl kundten, damit wir gute Bücher und gelehrte Leute hätten behalten, liesßen es so faren, allgienge es uns nicht an, thät er auch widerum, und ließ, anstat der heiligen Schrift und guter Bücher, den Aristotelem kommen mit unzähligen schädlichen Büchern, die uns nur immer weiter von der Biblien führten, dazu die Teufelclarven, die Möniche, und der hohen Schulen Gespenst, die wir mit unmenschlichen Gutt gestift, und viel Doctores, Prædicatores, Magistros, Pfaffen, und Möniche, das ist grosse, grobe, fette Esel mit rothen und braunen Parretten geschmückt, wie die Sau mit eine gülden Ketten und Perlen, erhalten und auf uns selbst geladen haben, die uns nichts guts lereten, sondern nur immer mehr blinder und toller machten, und dafür alle unser Gutt fressen, und samleten nur des Dreckts und Mistes ihrer unflätigen giftigen Bücher alle Klöster ja alle Winkel voll, das greulich zu dencken ist."

Dette lyder i vor danske Luthers Pen saaledes:
 "Herrerne, Borgmesterne, Raadmandene, og andre gode Mænd skulle og hjælpe til at lade kjøbe gode Bøger i allehaande Lærdomme og Konster, og lade dem lægge

udi et aabenbare Liberari, at hver Mand kunde have Marsag (∴: Lejlighed) til at læse og studere i dem; thi at Skal Guds egne Ord og Evangelium og andre gode Lærdomme og Konster blive vedmagt, da maa de endeligen læres af Bøgerne, og derudi bevarer og gjemmes, at de ikke forglemmes og forfare (∴: gaae under). Alle Konger og Kongeriger og alle gode Herrer som have nogen ret Forstand og Naade af Gud, de lade kjøbe saadanne kostelige Bøger og lade dem lægge aabenbare i Liberari, at Alle skulle have Marsag at læse og lære af dem, og at samme Bøger skulle forvares og gjemmes evindeligt og ikke for-gaae. — — — — — Ogsaa have Domkirker og Klostere opbyggt Liberari og lagt mange Bøger i dem, enddog at der vare ganske faa, som vare ret gode og duelige blandt dem. Og hvad stor Skade vi have sør havt deraf i vore Fæderneland og Rige, at vi havde ikke gode lærde Mænd i forme (∴: fordum) Tid, som kunde have skiftet saadanne Liberari med gode Bøger og ret Lærdom til deres Efterkommeres Behov, det kunne alle vise Mænd vel besinde og aabenbare see for deres Djen; thi at derfor ere de bedste Lærdomme og de ypperste Tungemaal plat forgangne, og i den Sted have de andre unyttelige Bøger som er Catholicon, Florista, Græcista, Labyrinthus, Dormisecure, Legenda Sanctorum, Petrus Lombardus, Albertus magnus, Holkot, Decretum og Decra-

tales *), og mange andre saadanne uduelige Bøger og Lærdomme; og derover ere de gode Bøger aflagte, af hvilke unge Mennesker skulle lære god ret Latin og ædelige boglige Konster, at de kunde læse og forstaae andre gode Bøger, og digte tale og skrive god subtilig ret Latin, som den ene danske Mand Saxo Grammaticus gjorde, og ingen anden af Danmark, Sverige eller Norge; og den Danmarks Krønike som han saa erligen skrev, var saagodt som plad forglemt try hundrede Aar og mere, til jeg førte hende til Paris, og lod hende der prente sexten Aar siden. Og siden blev hun udspredt over al Verden, at alle gode Klærke maa deri see læse og vide de mange store uunderlige manddommelige Gjærninger, som danske Mænd gjorde og bedreve over al Verden i forme Tid mere end noget andet Folk."

*) Man seer at Lysten paa det scholastiske Braggods, som opfyldte hine Dages Bogsale, er hos vor Landsmand dobbelt saa stort som hos Luther. Forresten tillader Christen Pedersen sig ikke det heftige Sprog eller den hidlige Tone som findes hos Luther. Denne Spagfærdighed kan man da ikke undre sig over, al denstund han ventelig, formedelst de Vanheld som mødte hans Beskytter og Belynder Kong Christian II, paa den Tid levede saa at sige in ecclesia pressa.

(Fortsattes.)

Borger = B e n n e n .

No. 26.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 24de Junii 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

Det væsentlige Indhold af Christen
Pedersens i Antwerpen 1531 trykte
Bog "Om Børn at holde i Skole."

(Fortfat. See forrige No.)

At det intet er bevendt med, at samle Bøger isæng
uden ret Skjønsmhed og rigtig Balg, derom heder
Luthers Formaning som følger: "Mein Rad ist
nicht, daß man ohne Unterschied allerley Bücher
zu Hauf raffe, und nicht mehr gedencke, denn nur
auf die Menge und Hauffen Bücher. Ich wollt die
Bal darunder haben, daß nicht noth sey, aller Ju-
risten Comment, aller Theologen Sententias, aller
Philosophen Quaestiones und aller Månche Sermones

zu sammeln; ja ich wolte solchen Mist ganz austossen, und mit rechtschaffenen Büchern meine Librerey versorgen, und gelehrte Leute darüber zu Rad nehmen. Erstlich sollt die heylige Schrift, beyde auf Lateinisch, Griechisch, Ebreisch, und Deutsch, und ob sie noch in mehr Sprachen were, drinnen seyn. Darnach die besten Ausleger und die eltesten beyde Griechisch, Ebreisch, und Lateinisch, wo ich sie finden kunde. Darnach solche Bücher, die zu den Sprachen zu lernen dienen, als die Poeten und Oratores, nicht angesehen ob sie Heyden oder Christen wären, Griechisch oder Lateinisch. Denn aus solchen mus man die Grammatica lernen. Darnach solten seyn die Bücher von den freyen Künsten und sonst von allen andern Künsten. Zuletzt auch die Recht- und Arzeney-Bücher; wivol auch hie unter den Commenten eyne guten Wahl not ist. Mit den fürnemsten aber sollter seyn die Chroniken und Historien, wasserley Sprachen man haben kunde; denn dieselben Wunder nütz sind, der Welt Lauf zu erkennen und zu regiren, ja auch Gottes Wunder und Werk zu sehen. O wie manche feyne Geschichte und Sprüche solt man iht haben, die in deutschen Landen geschehen und gangen sind, dar wir iht gar keins wissen; das macht, Niemand

ist da gewesen, der sie beschrieben, oder, ob sie schon beschriebengewest weren, Niemand die Bücher gehalten hat; darum man auch von uns Deutschen Nichts weis in andern Landen, und müssen aller Welt die Deutschen Bestien heissen, die nichts mehr künden denn kriegen und fressen und sauffen. Aber die Griechischen und die Lateinischen, ja auch die Ebreischen haben ihr Dinge so gnau und fleißig beschrieben, daß, wo auch ein Weib oder Kind etwas sonderliches gethan oder geredt hat, das mus alle Welt lesen und wissen; dieweyl sind wir Deutschen noch immer Deutschen und wollen Deutsche bleiben!"

Parallelstedet hertil hos Christen Pedersen er vel isærstningen paa Oversættelse, men siden bliver det dog for en Del anderledes modificeret, og henpasset paa de tre nordiske Riger. Den gode Christen Pedersen tager nemlig til sit Maal saaledes: "Det var heller ikke godt, at man skulde saffne (∴ samle) allehaande Bøger tilsammen i noget Librari eller nogen Skole og Studium (∴ Universitet) foruden god Bækked og Nyttighed. Eller at man skulde allene tænke og agte derpaa, at de kunde blive mange, og ikke besinde, hvor gode nyttelige dem bør at være. Der bør endeligen gives stor Agt derpaa, at man

fanger dem som nyttelige ere, og lader dem fare som inret tjene, som ere alle Juristers mange Commenter, og adskillige mange Bøger af hvilke man intet lærer end at trættes, live, og dele (∴ fore Process); og alle Theologers Sententser og dybe unyttige Spørgsmaale; alle Philosophers Questiones og forsængeliae Disputatser; alle Munkes Sermones og menneskelige Drømme, Jertegns*) og Fabel. Saadanne Bøger skulde man udkaſte af Librarierne, og tage gode Raad af lærde Mænd, hvad Bøger man skulde siden kjøbe igjen. Man skulde først medrette kjøbe den hellige Skrift, som er det gamle og ny Testamente, baade paa Latin, Hebraisk og Græske. Siden skulde man og have de bedste og ældste Udtydelse og Udlægninger paa dem, som man kunde finde. Siden saadanne Bøger som kunde lære at tale digte og skrive ret god Latin, som ere Poeter og Oratores, og ikke agte, hvad heller de vare Hedninger eller Christne; thi man maa endeligen lære den rette Latin af dem. Derefter skulde man have

*) Som bekjendt havde vor Forfatter i Pavedommets Tid og før Luther havde begyndt at præke den evangeliske sande rene lære, selv udgivet en Tertegns Postil, der blev trykt i Paris 1515.

de Bøger af de fri boglige Konster og siden af allehaande Konster. Paa det sidste Fulde man og have af de bedste og retteste Bøger i Loven og i Lægekunst, som man kalder Medicine. Man skal og give agt paa, at man fonger (o: faaer) de Uæggere, som dem ret udlægge og udtude."

"Man skal og endeligen og med det første have Krøniker og Historier paa hvad Maal man dem finde kan; thi at de ere ganske nyttelige til at bekjende Verdens Løb med, og til at regjere og fikke Alting vel med; og at see og lære Guds underlige Gjerninger og Tegn han haver gjort mod mange Konger Herrer og Fyrster, Lande og Riger, og med allehaande Ting i Verden, og deffigeste mod alle Mennesker. O! hvor mange underlige og store manddommelige Gjerninger skulde vi Danske Svenske og Norske have i vore Krøniker, om Det havde blevet ret beskrevet, som vore Forfædre gjorde og bedreve i forme Tid i mange adskillige udvortes Lande og Riger og deffligeste hjemme. Man finder fast mere beskrevet derom i fremmede latine Krøniker end vi have selv baade paa Latin Dansk Svensk og Norsk; og det er alene sket fori at der var Ingen som dem kunde eller vilde beskrive. Var der og Nogle, som det kunde gjøre,

da var det Ingen som dem vilde lønne for deres
 Umage og Arbejde. Havde de og nogle gamle Krø-
 niker i samme tryk Riger, da have de ladet dem
 forføre (3: forgaae). Derfor viere vi Danske Svenske
 og Norske en søje Ting at sige hvad vore Forfædre
 gjorde og bedrove i udvortes Lande og Riger og
 hjemme hos dem selv; men vise og lærde Mænd,
 som have været i Rom, Italien, Frankerige og
 Spanien, de kunde vel sige af de Gothe, som
 vare Danske Svenske og Norske, hvilke vandt alle
 Lande og Riger til Verdens Ende. Men det er
 nu kommet dertil, desværre! at vi vide nu bedst
 at æde og drikke os fulde, og at blive trætte og
 dele med hverandre, end at gjøre nogen saadan ærlig
 og manddommelig Gjerning. Men de Latinske
 Græske og Hebraiske skrive deres Gjerninger og
 Krøniker saa skarpt og nøje, at hvor en Kvinde
 eller et Barn gjorde Noget som mærkeligt var,
 da maa al Verden det nu vide og læse; men vi
 Danske have altid været forsømmelige og ere og
 saa endnu desligeste, at vi ikke ville beskrive det
 vi dagligen see og høre for vore Djen, hvad skulle
 vi da beskrive det vi i Sandhed udspørge kunde
 af vore gamle Oldinger."

Til Slutning paa denne Materie om Bogsamlinger har Luther endnu denne Formaning: "Weil uns ist Gott so gnädlich berathen hat mit aller Fülle beyde der Kunst gelehrter Leute und Bücher, so ist's Zeyt, das wir erndten und einschneiden das Beste das wir können, und Schätze sammeln, damit wir Etwas behalten auf das Zukünftige von diesen gülden Jahren, und nicht diese reiche Erndte verseumet. Denn es zu besorgen ist, und ist schon wider anfähet, daß man immer neue und andre Bücher macht, daß zulezt dahin komme, daß, dach des Teufels Werk, die guten Bücher, so ist durch den Druck herfürbracht sind, widerum unterdrückt werden, und die losen-heylosen Bücher von unnützen und tollen Dingen wider einreißen und alle Winckel füllen."

Paa Dansk: "Efter thi at den alsommægtigste Gud haver nu betæet sin store Naade mod os og undt os gode unge lærde Mænd og allehaande Konster og Visdom og mange adskillige mærkelige Boger og gode Tungemaal baade Latine Hebraiske og Græske, og mange dyrebare christlige og gode Lærdomme, da er det nu høj Tid at vi nu lære, høste, og sanke tilhobe det allermeste vi kunne,

at vi maa Noget beholde og gjemme af samme ædelige og dyrebare Lærdomme og kostelige Konster; at vi skulle ikke nu forsømme den dejlige og kostelige Høst. Thi det er befrygtendes, at de gode Bøger som nu ere udkomne og udsatte, skulle ifremtiden med Djævlens Raad Magt og Tilskyndelse undertrykkes og nedlægges igjen med andre unyttelige Bøger og falske Lærdomme, som han indskyder i Menneskene, at de skulle bedrage Andre med, og lokke dem fra den rette christelige Tro med."

Commissionen, som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 9de Juli, da Herr Cancellieraad og Archivarius Behrmann meddelel sit Bidrag.

Borger = Bennen.

No. 27.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 1ste Juli 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet,
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

Udtringer om Børneopdragelse af en
med Christen Pedersens Bog om
Skolevæsenet samtidig dansk For-
fatter.

Denne Forfatter er den berømte Povel Eliæsen,
og findes disse Udtringer i hans 1534 i Roskilde trykte Over-
sættelse af Rasmus Rotterdams Princeps Christianus.

Der er aldeles ingen Ting, saa haardt sidder eller
saa fast vedhænger, som det i Ungdommen pods og
indplantes, udi hvilken Alder stor Magt paa ligger,
hvad vi lære og inddrikke.

* * *

Et Barn der af Naturen er hastigt, flux, glubende, og fremfust, bedrages snarlig til Grumhed og Tyrannestykker, om det læser uberedet om Achilles, Alexander den Store, Xerxes, og Julius Cæsar.

*

*

*

Hvore (∴: hvorledes) Børn skulle retteligen opfødes, derpaa hænger Menighedens Salighed, som Xenophon siger udi Cyri Konges Opfødelse. Den ulærde Barndom er beqvem til allehaande Konst; fordi skal en Konge betænke Menighedens Gavn med Skoler store og smaa. Udi saa Maade kan det skee, at der ikke gjøres megen Lov behov; naar Folket af sin fri Villie vel optugtet er, da efterfølger det det som er høviſt og godt.

*

*

*

Det skal ikke holdes forsmædeligt, at rige og mærkelige Mænd lade deres Børn lære siddendes Embede (∴: Haandverk); fordi den Stund Børn øve sig derudi, da ere de under Evang og holdes fra megen Synd og Fulhed. Er det og saa, at de have ikke Konsten behov, da er hun let at bære; hænder det og saa — som Alting er omvendeligt — at dennem en Tid trænger, da kan et godt Embede (∴: Haandverk) føde dem udi alle Land.

*

*

*

Findes og en aarkeløs (o: orkebløs) Hob, som kaldes Hofmænd og Nyttere, og ere et saare skadeligt Slags Folk, udaf hvilke alt Godt forderves og alt Ondt oprinder.

Nyttige og gode Embeder skulle være ubi Hæder og ved Magt; og ikke skal heller Ledie og Aarkeløshed have sin Aarsage (o: Undskyldning) af fribaaren og hyperlig Slægt.

Christen Pedersens Vængsel efter et forbedret Skolevæsen raades der Bod paa.

Læseren har i de foregaaende Nummere, 24, 25, og 26, af Borgervennen seet den patriotiskfæindede Christen Pedersens fromme Ønsker af Aar 1531 om en radical Reform i Skolevæsenet. Denne Reform udeblev ikke længe. Det var allerede i Aaret 1536 da Catholicismens Surdej her i Landet aldeles blev udfejjet, og saavel i Henseende til den verdslige som den geistlige Stat, saavel i Henseende til Skoler som

Universitetet fik vi saatsige en ny Himmel og ny Jord. Alle de Forandringer og Forbedringer i Henseende til Ungdommens Undervisning, som Christen Pedersen saa inderlig attraaer og saa hiertelig formaner til, de indførtes ved Kongebud Landet rundt. Oplysningens Sol, som var opstaaet i Wittenberg, kastede sine velgjørende Straaler til Danmark, og i den 1537 trykte Kirkeordinants foresfinder man et til Tidens Lærø saa passende Skolereglement, at det i de Dage ikke lod Noget tilbage at ønske.

Det forstaaer sig, at de Skoler som Christen Pedersen og som Kirkeordinantsen formelde om, det er de lærde eller de saa kaldte latinske. Det varede vel et Aarhundrede endnu, inden der tilgavns blev tænkt paa Almueskoler, Skoler for menige Mand's Ungdom. I Ordinantsen omtales denne Sag, som i forbigaaende, med disse Ord: "Degnene skal undervise det unge Bondefolk udi Børnelærdommen, Catechismus, eensinde (o: eengang) om Ugen; "og dersom de dertil ikke ere beqvemme, da maa "de og ikke være Degne."

Som Supplement til det der i Kirkeordinantsen er anført om de ny Indretninger i de

lærde Skoler, kan man ansee hvad der om dette
 Venne forekommer i Melanchthons Aar 1538 af
 Bugenbaen af Tydsk paa Latin oversatte In-
 structio visitationis Saxonicae. Dette Skrift
 havde Kong Christian den 3dies Anbefaling hos
 sig, og er, med Hensyn til Kirkeordinantsen, at
 ansee som et Ius subsidiarium. Heri heder det,
 i den 1619 udfomne danske Oversættelse, om Sko-
 lerne: Præsterne skulle paaminde oc tilraade deres
 Almue oc Sognefolck, at de sætte deres Børn til
 Schole, at de kunde vel opdragis oc bliffue saa-
 danne Mænd, som kunde lære andre, oc være
 nyttige oc brugelige vdi Kircker oc Politier. Thi
 en Part meene, det er en Præst nock naar hand
 kand læse Dansk. Dette er en farlig oc skadelig
 Meening: Thi den som skal lære andre, hannem
 er fornøden selff at være vel lærdt oc underviist
 med stor oc megen Offuelse: Oc at hand dette
 kand haffue, da hører der tilforn lang Disciplin
 oc Tuctelse til, fra første Barndoms Begyndelse.
 Thi Paulus siger, 1. Tim. 3, 2. Det bør en Bi-
 skop at være bequem til at lære: Huor med hand
 giffuer tilkiende, at det bør dennem at haffue
 høyre Lærdom end Almuen oc gemeen Folck. Oc,

I. Tim. 4, 6. berømmet og roser hand Timo-
theum, at hand haffuer lært den hellige Scrifft
af Barndom, og er opfødt i Troens oc den sunde
Lærdoms Ord. Thi her vdkræffuis icke en ringe
Forstand; Ja, det er vnueligt at de som ere
vklærde kunde klarlig oc forstandelig lære og vnder-
viſſe andre. Oc haffuer mand lærde mænd storligen
fornøden icke alleniste for Kirckens Skyld, men
end ocſaa for den Verdslige Stat oc Politie, hvilcke
Gud ocſaa vil, at ſkulle vel styris oc regieris.

Derfore ſkulle Forældre for Guds Skyld holde
deres Børn til Schole, at de kunde beredis
Gud, oc Gud ſiden kand bruge dennem til at
tiene andre.

For denne Tid løb mand til Schole for Bu-
gens Skyld, oc den største Part lærde icke tit andit,
end at de kunde faae en feed præbende ſom de kalde
det. Naar hand haffde faaet den, fødde hand ſig der
effter med det vedderſtyggelige meſſens affguderj.

Men vi lære nu, icke for ſaadan Aarsage,
men for Guds Vris Skyld, oc hans Befalings
Skyld, ingenlunde tuiffendis, ad Gud jo ſkal føde
oc forſørge Liſſuet, ſom hand loffuer Matth. 6, 33.

Atspørger først Guds Rige oc hans Rættferdighed, oc alt saadant skal tilleggis eder.

Gud haffde i Mose Lov forsunet Leviterne deris Føde ved Thiende. Men i Evangelio er icke udtryckelig befalit, at Præsterne skal giffuis Thiende; Dog er befalit, at man skal giffue dem nem deris Føde oc Underholding. Thi en Arbejdere er sin Løn værd, siger Christus Matth. oc Luc. 10.

Derfore, endog Verden foracter Guds Bud oc giffuer icke Præster hvad dennem bør; Saa vil dog Gud icke forglemme de Prædicere som rettelig lære Guds Ord, men hand vil føde dem, fordi hand haffuer loffuit at ville forsørge dennem Liffs Ophold.

Hvor rundelig Gud forsuner end andre Konster deres Nødtørfft, det see Wi dageligen. Thi siger Syrach. 38, 2. Lægedom kommer fra den Offuerste, og aff en Konge skal hand tage Skenck.

Oc effterdi der ere mange Misbruge i Børnescholer: Da, paa det Ungdommen rettelig kand oplæris, haffue wi forescreffuet dennem denne efterfølgende maade og Form.

Først skulde Skolemesterne med sig tage vare paa, at de lære Børnene først Latine oc Danske, oc ick Grædsk eller Ebraisk, som en Part her til Hoffve besuæret den arme Ungdom, med saadan atskillig Læsning, som ick alleeniste er vnøttelig, men til met gantske skadelig. Vi see at saadanne Scholemestere søge ick Børnenes beste, men ville gjøre sig self for roos, at de kunde saadanne linguas eller adskillige Tungemaal.

For det andet, skulde de ick besuære Børnene med mange Bøger, men røtte sig der vdi, som det sig bør.

For det tredie, er fornøden at Børnene deelisk vdi viffe Lecker o. s. v.

R. N y e r u p.

Commissionen, som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 9de Juli, da Herr Cancellieraad og Archivarius Behrmann meddeler sit Bidrag.

Borger = B e n n e n.

No. 28.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 8de Juli 1820.

Førlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

Udelmodighed og Taknemmelighed.

I Krigen imellem Rusland og Tyrkiet i Aaret 1789 blev, Dagen efter Slaget ved Choczim, en Lieutenant Pfuhl med et Partie Dragoner sendt ud paa Fouragering. Paa Veien, tæt ved en Skov, hørte han en Jammertone fra en Grøvt. Deels af Medlidenhed, deels af den, i Krigen saa nødvendige, Forsigtighed, sendte han to Dragoner til Fods til det Sted, hvorfra Klagen kom, for at undersøge, om den kom fra en Ven eller Fiende. Dragonerne sloggerløe, da de kom til Stedet, og dette bevægede Pfuhl til med endnu flere Dragoner at følge efter. En gammel ærverdigg Jøde, paa hvis Ansigt laae umiskjendelige Træk paa Uer-

lighed, havde opvakt de raae Soldaters Latter. "Hjelp mig ulykkelige Olding," raadte Jøden i det polske Sprog, "hjelp mig at jeg dog kan roligere døe." Pfuhs Kølæsvenne røbede ikke mere Kølælse end deres to forudsendte Kammerader, og først ved Lieutenantens alvorlige Trettesættelser bleve de erindrede, hvis end ikke om Menneskelighedens Pligter, som raae Mennesker sjelden kjende, den raae Soldat næsten aldrig udøver, saa dog om Krigsdisciplinen.

Paa Pfuhs Spørgsmaal til Jøden om hvorledes han var kommen i denne Grøvt, var hans Svar blot en Bøn om først at hjælpe ham ud af samme. Saasnart dette var skeet, fortalte han, at han var fulgt Armeen, at han Dagen tilførn efter Træfningen var bleven saaret af nogle Fienden forfølgende Russer, og at han af Frygt havde skjult sig i denne Grøvt, som Smerte og Udmattelse havde hindret ham i at komme udaf igjen.

Nogle Dragoner, som naturligviis ei havde formaaet at begribe deres Foresattes Menneskekjærlighed, meente, man maatte nedsable den gamle Hund, og vare allerede i Færde med at udføre deres Forsæt, fordi Pfuhs i sin Uvillie ei havde

svaret dem, da han med en Mand's Alvor forsikrede: at den første, som vovede at tilføie Oldingen det ringeste Onde, skulde faae en Kugle til Belønning. Pfuhl lod ved to af sine Dragoner, som i Krigen ei endnu havde glemt, at de vare Menneſker, bringe Jøden til Leiren i sin Telt. Han afgav imidlertid sine Rapportter, og da han kom tilbage til sin Telt, fandt han den Syge forbunden og vederqvæget. "Herre", raabte denne ham til med Taarer i Øinene, da han traadte ind i sin Telt, "Herre! Du har gjort meget for mig. Hvem skal gjengjelde dig dette?" Pfuhl pleiede ham endnu i et Par Dage, forsynede ham da med Penge, som han tildeels samlede hos sine Kammerader og skaffede ham et Pas til Kaminiock i Polen, for at han der i Rolighed fuldkommen kunde komme sig igjen. Tusinde Betsignelser vare Jødens Tak, da han i dette Dieblif ei havde andet at give. Pfuhls Indvortes gav ham imidlertid en værdigere Belønning, den uskatterlige Belønning at have handlet som en retskaffen Mand.

Noogle Dage derefter rykkede den russiske Armee længere ind i Tyrkiet. Pfuhl viiste sig alle vegne paa Kamppladsen som en brav og tapper Krieger, men den Bærgesløse fandt stedse i ham en

ligesaa sikker Beskytter som Fienden en farlig Modstander. Hans hæderfulde Conduite, hans roesværdige Forhold bleve ei ubemærkede og han var nær ved at belønnes med et Compagnie, da sandsynligen Misundelighed berøvede ham hans Lykke. Thi ved et Angreb blev han forladt af en anden Officer og hans, som hans faae Underhavendes Tap- perhed kunde ei frelse ham for at blive overvunden og falde i Tyrkernes Hænder. Borte var hans Compagnie, borte alle hans Forhaabninger og selv hans Liv hængte ved en skjær Traad.

Man kjender den sørgelige Skjebne, der i forrige Tider forestod dem, som havde den Ulykke at falde i Tyrkernes Fangenskab; thi enten blev strax Hovedet hugget af dem og sendt til Constanti- nopel, som et Seierstegn, eller Keiseren forbeholdt sig dem selv, eller de bleve offentlig solgte som Sla- ver. Derfor opholdt sig bestandig Slavehandlere i den tyrkiske Leier, og de vare visse paa at gjøre et godt Marked efter en af Tyrkerne vunden Seier.

Enhver maae selv tænke sig de sørgelige Bes- tragninger, som beskæftigede Pfuhl og hans med- fangne ti Dragoner, da de under vild Latter og en barbarisk Glæde bleve førte ind i den tyrkiske Leier. Jo uvissere deres Skjebne var, desto større

Deres Angst, da enhver maatte frygte for at hans Hjernskal skulde komme til at nyde den Ære, at pryde Storherrens Porte til Seraillet. Det var formodentlig Puhls Naadom, som frelst hans Hoved for at opnaae denne Lykke. Han blev ført til Adrianopel og der solgt som Slave til en Renegat, det er, til et Menneske, som fra den christelige Religion var gaaet over til Muhameds Lære. Denne Renegat — hans muhamedanske Navn var *Abdul Melek* — stammede fra en siciliansk Familie. Ved sin tøilesløse Levemaade havde han i sin Ungdom forbrødt sin Formue og var i sin Fortvivlelse gaaet til *Dulcigno*, hvor han gik over til den tyrkiske Erde.

Hadde Christi Lære ei været istand til at holde hans Lidenskaber i Tømme, saa var Muhameds det endnu langt mindre. Han var skinhellig, en Last, som indbefatter alle øvrige, falsk, vellystig, grusom &c. Ved sin Skinhellighed havde han erhvervet sig en godtroende Tyrks Tillid, denne havde antaget ham i Bærns Sted og indsat ham til Arving af sin hele betydelige Formue. Puhl var saa lykkelig at kunne tale sin nye Despots Mordersmaal, italiensk, og end mere, han havde fuldkommen Kundskab om Hestenes Behandling. Da

nu hans Hætte var en stor Elsker af Heste, saa satte han ham til Opsynsmand over sin Stal. Pfuhl havde i Førstningen ikke Marsag til at klage hverken over slet Behandling eller for meget Arbeide, han fik endog saa megen Tid tilovers, at han kunde arbeide i Haven. Men lidt efter lidt begyndte Tyrken at befale i en mere bydende Tone og at paalægge sin Slave tungere og tungere Arbeider. Pfuhl taalte med Taalmodighed, hvad der ikke stod til at ændre. Om Abdul har havt til Hensigt ved slige Evangemidler at bevæge denne christne Hund. — saaledes kalde Muhamedanerne sædvanlig de Christne — til at gaae over til hans ene saliggjørende Troe, kunde vel ikke saa ligefrem paastaaes, hvis Abdul ei selv havde opfordret sin Slave dertil. Pfuhl vægrede sig standhaftigen ved at forandre sin Religion, og, da der paa samme Tid var falden, skjøndt uden hans Skyld, en af Abduls bedste Heste, saa tog denne deraf Anledning til at lægge ham i Lænker og at indspærre ham i to Gange 24 Timer i et snævert Fængsel ved den stætteste Føde. Da end ikke derved den tilsigtede Hensigt blev opnaaet, fratog Herren ham aldeles Opsynet over Stalden og ansatte ham til at arbeide i hans Have. Ibrahim — dette

var Pfuhs Navn som Slave, fælde nu, som simpel Arbeidskarl hele Slavestandens tunge Byrder; ved enhver Efterretning om de russiske Baabens Fremgang, og ved enhver, endog den mindste Forseelse maatte han erfare de grusomste Mishandlinger.

En uventet Tildragelse forandrede pludselig hans Skjebne.

En russisk Obrist B = = Datter, Natalia, var ligeledes kommen i tyrkisk Fangenskab og som Slavinde kjøbt af Abdul. Hun var ung og smuk, nok til at opvække en Belystlings Eidskaber. Allerede havde hendes Dyd en tidlang modstaaet hendes Hertes Tillokkelser, Fristelser og Paatrængeligheder, da hun erfarede, at en Landsmand af hende ligeledes var Slave hos Abdul. Hun havde fattet Tillid til en anden Slavinde og ved denne ladet ham tilkjendegive sin ulykkelige Stilling og bede om at frie hende fra Tyrannens Bold.

Netop saasnart havde Pfuhl erfaret Natalias Ophold her, da Tanken om ved Flugten at frelse hende og sig selv fra Slaveriets Lænker pludselig blev levende i hans Sjæl. Allerede var Tiden og Stedet til Flugten bestemt, allerede stode de i

Begreb med at udføre deres Forsæt, da samme ved en anden Slave, Pfuhl havde brugt som Mellemmand ved sine Underhandlinger med Natalia, blev røbet. Fængslets haarde Lænker og grusomme Mishandlinger vare umiddelbare Følger af denne Opdagelse. De vare indspærrede i to forskjellige Lukas, som stødte til hinanden. Pfuhl kunde høre Natalias Jammerkrig og glemte næsten sine egne Smertor i den overvældende Følelse af Natalias Lidelser. Otte Dage vare forløbne, da Pfuhl intet mere hørte til Natalia. Bange Anelser om hendes mulige Skjebne opfyldte hans Sjæl og foruroligede ham saa meget des mere, da intet af de Spørgsmaal til den Slave, som bragte ham Føde, naar det betraf hende, blev besvaret.

(Sluttes i næste Nummer)

Borger = B e n n e n.

No. 29.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 15de Juli 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

A n n e l d e l s e.

De i General = Forsamlingen den 1ste May
sidstleden afgaaede, og i disses Sted valgte
Repræsentantere ere:

3 Iste Klassifikation.

Afgik.

Dhrr. Kammerherre og
Over-Adjutant v. Qua-
len, Ridder af Danne-
brog.

Kammerherre og Depu-
teret Baron Holsteen,
Ridder af Dannebrog
og Dannebrogsmænd.

Bleve valgte.

Dhrr. Kammerherre og
Oberst Hegerman Lin-
denrone, Ridder af
Dannebrog.

Kammerherre og Marschal
Bardensleth, Comman-
deur af Dannebrog og
Dannebrogsmænd.

2den Klassifikation.

Afgik.	Bleve valgte.
Dhrr. Etatsraad Collin, Ridder af Dannebrog. Justitsraad Muus.	Dhrr. Justitsraad Lind. Cancellieraad Riis Low- son.

3die Klassifikation.

Afgik.	Bleve valgte.
Dhrr. Krigsraad Hade- rup. Commandeur = Capitain Munck.	Dhrr. Capitain Lieutenant Gran. Søe = Artillerie-Lieutenant Hansen.

4de Klassifikation.

Afgik.	Bleve valgte.
Dhrr. Major Winchler, død. Oberstlieutenant Maurier, Ridder af Dannebrog.	Dhrr. Capitain Prunst, Ridder af Dannebrog. Overkriscommisfair Win- ther.

5te Klassifikation.

Afgik.	Bleve valgte.
Dhrr. Præsten Michelsen. Professor Brorson, Rid- der af Dannebrog.	Dhrr. Sognepræsten Fens- ger. Doktor Theologiæ, Præ- sten Mynster, Ridder af Dannebrog.

5 6te Klassifikation.

Afgik.

Dhrr. Doktor Theologie
 Professor P. E. Müller.
 Regimentschirurg Ste-
 bus.

Bleve valgte.

Dhrr. Universitets-Bog-
 holder Baagøe.
 Assessor og Apotheker Ha-
 gen.

5 7de Klassifikation.

Afgik.

Dhrr. Grosserer A. Peter-
 sen.
 Capitain Rønneman.

Bleve valgte.

Dhrr. Grosserer Fæster.
 Capitain og Grosserer
 Nørregaard.

5 8de Klassifikation.

Afgik.

Dhrr. Viinhandler Schou.
 Capitain og Urtekrammer
 Meier.
 Urtekrammer H. Hansen.

Bleve valgte.

Dhrr. Capitain og Viin-
 handler Friedenreich.
 Oberstlieutenant og Viin-
 handler Wegner.
 Viinhandler Jørgensen.
 Major og Isenkrammer
 Bechmann.

5 9de Klassifikation.

Afgik.

Dhrr. Rutmester Ryhl,
 Ridder af Dannebrog.

Bleve valgte.

Dhrr. Capitain og Boge-
 trykker Seidelin.

Afgik.	Blev valgte.
Bødker Mariager.	Capitain og Seglmager
Capitain og Hattemager	Weilbach, Dannebrogsmænd.
Madsen.	
Juveler Christensen.	Capitain og Bager Lobek.
	Kunstdreier Schwarz.

T iode Klassifikation.

Afgik.	Blev valgte.
Dhrr. Tobaksfabrikeur	Dhrr. Grosserer H. S.
U. Italiander.	Cantor senior.
Mægler Wessely, Ridder	Rjøbmand M. L. Abræ-
af Dannebrog.	hams.

Administrationen for det foreenede Understøttelses = Selskab.

Sørensen. Drejer. Monrath.

G. Købke.

Edelmødighed og Taknemmelighed.

(Sluttet. See forrige No.)

Ensom sad han saaledes i mange Dage, mere beskæftiget med Tanken om den rædsomme Skjebne, Natalia allerede maatte havde overstaaet, end om den, der endnu forestod ham selv, uden Trøst og uden Haab, da Abdul traadte ind til ham med to Slaver og forkyndte ham, at, omendskjøndt han havde forbrudt sit Liv og fortjent den forsmædeligste Død, han dog vilde forskaane ham, og at han havde solgt ham til en anden Herre. Han overleverede ham derpaa til Slaverne, som førte ham ud af Gaarden paa en frie Plads, lod ham sætte sig paa en Vogn og førte med største Hurtighed afsted.

Tre Dage varede denne Reise, uden at Pfuhl kunde erfare, hvorhen den gik. Bestemmelsen maatte være saa meget mere gaadefuld, da de to Slaver, som ledsagede ham, ei alene bad ham om at være rolig og ikke at frygte for det ringeste Onde, men endog behandlede ham mere som deres Herre end som deres fangne Kamerad,

Den tredie Aften sildig kom de til en temmelig betydelig Bye, og Boagen blev holdende i en Gaard. Pfuhl stod af, og den første han saa var en gammel Mand med en Lygte i Haanden. "Gud ske Lov!" raabte denne ham til, "at jeg har kunnet gjengjelde Dig, hvad Du har gjort imod mig! Træd ind i Din Ejeners Huus, som Du har behandlet med saa megen Barmhertighed!" Den Tid, Pfuhl havde tilbragt i Fængselet imellem Liv og Død, den usle Kost han nød, de Rædser, hans levende Phantasie malede for ham om Makttes og hans egen Skjebne for Fremtiden, hans spændte, uviste Forventning paa sin tre Dags Reise og den dermed forbundne Svønløshed, eller rettere, de med Halvsønnen forbundne indtil Gysen foruroligende Drømme, alt dette havde saaledes forvirret hans Hoved, at han ikke strax kunde gjenkjende Manden, der modtog ham som sin Frelser, og ei heller fatte sig, da han i samme erkjendte den Jøde, han havde frelst Livet.

Men nu fortrængte det ene Spørgsmaal det andet. Dog den Gamle, som meget vel indsaae, at Pfuhl trængte mere til Rolighed end til at faae sin Nysgjerrighed tilfredsstillet, bød ham god Nat

med det Løfte, den anden Morgen at ville besvare hans Spørgsmaal.

Hvor stor var ikke P f u h l s Forbauselse og Henrykkelse, da hans Vært og nye Herre den anden Morgen traadde ind til ham med et Fruentimmer, som han strax gjenkjendte for Natalia. Jøden havde ondt ved at komme til Orde, thi om end een af de to Fanger gjorde et Spørgsmaal til ham: saa havde de dog ikke Tid til at oppebie hans Svar. Erfærat Blodet var blevet noget koldere hos dem, begyndte han, for at opfylde sit givne Løfte, følgende Fortælling: "Jeg kom," fortalte han, "til Abdul Melek og han solgte mig Natalia. Min unge Slavindes Ungdom, hendes hele Udsærd, som røbede en ikke sædvanlig Opdragelse, og hendes Taarer gjorde et rørende Indtryk. Ved mine Spørgsmaal, som hun med en ædel Frimodighed besvarede, erfarede jeg, hvem hun var, og erfarede tillige, at der endnu hos den samme Mand, af hvem jeg havde kjøbt hende, for hendes Skyld laae en russisk Officier i Lænker og, paa mit Spørgsmaal om hans Navn, nævnte hun Dit, Dit Navn, P f u h l! som er mig evig uforglemmeligt. Jeg reiste atter til Din Tyran og ankom, da han just stod i Begreb med at gjøre Dig til et Offer for sit grusomme Had. Men ligesaa gjerrig som grusom lod han sig af mig bevæge til at sælge Dig til mig, da jeg forsikkrede ham at jeg vilde sælge Dig til en haard Herre. Gud ske Lov! Jeg har

kunnet lønne Dig for hvad Du har gjort imod mig. Jeg reiser inden faa Dage til Leiren og saa bringer jeg Eder, om Gud vil, lykkelig til Eders Landsmænd.”

Den gamle holdt Ord. Han bragte dem faa Dage derefter til Bukarest i Wallakiet, hvor der laae en russisk Besætning. Ei uden Velsignelser — de eiede ikke andet at lønne deres Velgjører, deres Frelser med — og med Taarer i Øinene, gif de to unge Mennesker fra ham. Isden forlod dem med en Skyndsomhed, som de i Førstningen ikke kunde begribe, men som blev dem forstaaelig, da Pfuhl i sin Kjølelomme fandt en Pung med Ducater og Natalia en kostbar Ring, Foræringer, som han uformærket havde gjort dem. Begge reiste fra Bukarest til Natalias Fader og da Skjebnen i deres Ulykke havde føret dem sammen: saa troede Faderen, de vilde i deres Forening ogsaa finde deres Lykke. Han lagde deres Hænder i hinanden og gav dem sin Velsignelse. De nøde Lykkens fulde Maal og erindrede dem stedse deres Ulykke og deres ædelmodige Frelser.

Borger = Bennen.

No. 30.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 22de Juli 1820.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

Samvittigheden.

Æfterat den tydske Keiser, i Begyndelsen af det forrige Aarhundrede, havde endt den farlige Krig med Tyrkerne, i hvilken Prinds Eugen af Savoien erhvervede sig saa megen Hæder, levede en ædel Venetianer, Grev Bertinelli, paa sine Godser, hvor han havde formælet sig med et Fruentimmer af stor Skjønhed, Rang og Formue. Hendes Tab i den første Barselseng var for ham desto smerteligere, da hun med disse Egenskaber forbandt andre mindre erstattelige. Hendes Død forvoldte Greven en dyb Tungtsindighed, der med Tidens udartede til en Nervesygge, som gjorde Ende paa

hans Liv, inden hans Søn Rinaldo var tre Aar gammel.

Greven havde i alle sine Feldttoge havt sin Broder Ludovico hos sig og elskede ham med den æmmeste Broderkjærlighed. Efter Kriegen havde Ludovico hemmeligen giftet sig i Venedig med et Fruentimmer af simpel Herkomst, men stedse skjult denne Forbindelse for sin Broder. Da Greven i sin Sygdom selv frygtede for, at han ei maatte komme sig mere, saa havde han indsat Ludovico til Bestyrer af sin Formue og til Formyndere for sin Søn. Ludovico var en godmodig Mand, men tillige meget letsindig og ubetænksum og hengiven til Spil. Han havde, siden han var bleven gift, ei allene sat sin Formue overstyr, men var endog saaledes overvældet af Gjeld, da hans Broder døde, at et lille Landgods, som tilfaldt ham som Arv efter samme, ei engang var tilstrækkelig til at tilfredsstille sine og sin ødste Gemalindes Creditorer med.

Da den unge Greves Godser og Titler, ifald han døde, tilfaldt Ludovico som Farbroder: saa begyndte dennes Gemalinde at fatte ukjærlige Tanker imod Myndlingen, især da hun selv havde to Børn. Hendes Onsker om Rinaldos Død, som idelig be-

Kjæftigede hende, udartede snart til et ondskabfuld Anslag imod hans Liv. Hun undsaae sig end ikke, at Rildre sin Gemal den store Lykke, Rinaldo's Død vilde forskaffe deres Familie, og derved havde indgydet ham lignende Ønsker, dog uden at han nogen- sinde faldt paa den gruelige Tanke, selv at bidrage dertil. Han forfærdedes derfor i Forstningen, da hans Gemalinde, skjøndt ikkun som i Spøg, yttrede sit Forsæt, at skaffe Rinaldo et Leie under Jorden, og yttrede sin Afsky. Men ved idelige Forestillinger af hans Gemalinde vænnet til denne afskyelige Tanke og blændet ved Tanken om den Lykke og den Rigdom, som derved tilveiebragtes hans egne Børn, indvilgede han endelig i hendes Plan, at lade Rinaldo rydde af Veien.

En Negerslave, som stedsse havde vilst sig som en troe Karl, blev udvalgt til at fuldføre Middingsværket.

Rinaldo opholdt sig næsten hele Sommeren paa et Landgøds i det paduanse, fordi hans Onkel troede at Landlusten var ham tjenligere end Venedig's sammenpressede Stadluft. Imidlertid havde han alletider et Par af sin Onkels og Formynders Tjenere omkring sig, om denne end ikke med sin Familie var paa Slottet. Dette affondrede Sted

lyntes bedst fikket til at udføre Planen uden Fare for at blive opdaget. For at undgaae al Mistanke, blev Ludovico med sin Familie i Venedig, og Slaven sendt til Slottet med den aabne Ordre til Forvalteren paa Slottet at føre den unge Greve til Hovedstaden, og med den hemmelige, ikke at bringe ham levende til Byen. Ifølge sine Instructioner forsøgte Negeren at qvæle BARNET paa Reien. Men dets Skrig, dets Uskyldighed og Svaghed gjorde et saa dybt Indtryk paa Enigmorderen, at han ei følte sig istand til at fuldføre Gjerningen. Hvad Kjølelsen i hans Barm forbyd, havde hans Herskab befalet, og han maatte frygte, endog for sit Liv, ifald han ikke havde efterlevet dets Befalinger. I denne piinselfulde Stilling besluttede han at skjule den unge Greve.

Han begav sig derfor til Verona, i hvis Omegn han kjendte en Bøndefamilie. Hos denne gav han den unge Greve i Kost, betalte nogle Zechiner forud og lovede, for Fremtiden til en bestemt Tid at betale de Kostpenge for BARNET, som de være blevne enige om. Derpaa vendte han tilbage til Venedig med den umenneskelig glæde Efterretning for hans Herskab, at Rinaldo var druknet i en Flod.

Det gysede i Ludovico ved at høre denne Efterretning. Men hans dyrebare Gemaltinde, som nu i sin saa ugudeligen erhvervede Overflod qualte Samvittighedens Stemme, forstod ogsaa ved Skjerts og Spotterier at dyffe hans i Svun. Den unge Greve var paa Veien til Benedig død af Krampe; hødte det, ingen modsagde, og hans Titler og Godser hørte hans Onkel til.

Dog kunde Ludovico, som ikke var opdraget, men ved Omstændigheder forledet til at være Skurk, ikke saa ganske forhindre sin Samvittighed i undertiden at vaagne og da følte han i høieste Grad al den Sjeleangst, alle Gjerninger have til Følge.

Saaledes henlevede Ludovico i flere Aar i den største Overflødighed, og tilsyneladende lykkelig, men hvorledes kunde han med Tilfredshed nyde det blodbestænkte Roy? Gjerne havde han tilkjøbt sig Hjertets Taushed med Opoffrelsen af alle sine saa uretfærdigen erhvervede Titler, Værdigheder og Rigdomme, men det var for sildig.

Paa en Reise fra Benedig til sine Godser havde hans Gemaltinde det Uheld, at Bognen væltede med hende; hun brak ei allene en Arm, men fik endogsaa en saa heftig Contusion i Hovedet, at Læ-

gerne tvivlede om hendes Helbredelse. Men de Smerter, hendes Legeme led, vare intet mod det Helvede, hun bar i sin Varm. Hun ansaae dette Uheld for Himlens retfærdige Straf og raabte stedse om Tilgivelse for sin Misgjerning. For at hun ikke skulde røbe Familiens Hemmelighed maatte Greven alene være hos hende og neppe kunde der findes en radsommere Pinebænk for ham. Efter nogle Ugers Sygeleie døde hun.

Imedens Ludovico var beskæftiget med Tilberedelserne til sin Gemalindes Begravelse, erholdt han en, om muligt, endnu bedrøveligere Efterretning om sine to ældste Børn, den ældste Søn, Ferdinand, og en Datter, Angelica, en elskværdig Pige paa 14 Aar, som han under sin Fraværelse havde ladet blive tilbage i Venedig. Disse havde af en Ven ladet sig overtale til at gjøre en Lysttour paa en Felukke ned ad den Venetianske Havbugt til Republiken St. Marino. Paa Veien overfaldt dem en heftig Storm og da de maatte søge at undgaae Kysten af Frygt for at strande, saa blev de drevne langt ind i det adriatiske Hav. Dette var alt, hvad en af hans Bekjendtere meldte, deres følgende Skjebne laae endnu skjult for ham. Disse Uheld, forenede med hans Samvittigheds endnu tungere Byrder, nedbøiede ham gandske

og nødte ham til at erkjende Forsynets Retfærdighed. Men en ond Samvittighed synker enten ned i Støvet, naar den vaagner og søger at tilintetgjøre sig selv, eller og at gvoele sin Stemme ved en ny Misgjerning. Istedet for at hade sig selv, faldt hans hele Had paa Midlet, ved hvilket han havde udføret sin Ubaad, paa hans Neger. "Det er Dig, fordømte Karl!" raabte han i sin Fortvielse, da han engang mødte ham i Haven, "det er Dig, som jeg har at takke for al min Ulykke; jeg kan, jeg vil ikke bære den længere; jeg vil forsones den Dræbtes Aand ved dit og ved mit Blod." Neppe fik den Ulykkelige, som i den trukne Sabel saae Døden for sinene, Tid til skjelvende, liggende paa sine Knæe, at bede sin Herre om Tilskadelse at tale et Par Ord, førend Gjerningen blev fuldført. "Rinaldo er ikke død, jeg kunde ikke dræbe ham," vare hans første Ord, og hans Livs Frelser.

Breven blev saa forbausset ved disse Ord, at han uvilkaarligen tabte sin Sabel af Haanden. Negeren maatte forvælle, og atter fortælle ham, paa hvad Maade han havde frelst hans Neveu, og længe havde han ikke kjendt noget til de Følelser, som nu bevægede hans Bryst. Saasnart han var kommen sig af sin Forbauselse og den overstrømmende Glæde, tog

han Negeren i Haanden takkede ham for sin Menne-
 skelighed og forsynede ham med Penge. "Gid,"
 sagde han, "og bring ham hid eller i det mindste
 Beviser for hvor han er bleven af og hvad der er
 blevet af ham."

Med den største Hurtighed begav Slaven sig
 til den Bondehytte, hvor han mange Aar tilforn
 havde forladt den unge Greve, men havde den For-
 trydelse at erfare, at samme Bonde med sin Familie
 nyligen, af Misforstaaelse med sit Herkab, havde
 forladt Egnen og var gaaet til Hertugdømmet Parma.

(Sluttes i næste No.)

Borger = Bennen.

No. 31.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 29de Juli 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet,
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

Samvittigheden.

(Sluttet. See forrige No.)

Carbaccio, dette var Negerens Navn, havde fast foresat sig ei at vende tilbage til sin Herre uden Minaldo, eller i det mindste ikke uden bestemte Efterretninger om hans Liv eller Død. Han fortsatte sin Reise til det bestemte Sted, men erfarede ei heller her andet end at en Landmand, som efter Beskrivelsen lignede Bonden, vel havde været der, men var reist videre. Carbaccio blev underrettet om hvilken Vej han havde taget og fulgte samme. Han ankom i det Paduanske, tog ind i en Gjæstgivergaard paa Landet og erklyndigede sig, om man ikke vidste noget om en udvan-

dret Bøndefamilie, som havde søgt at nedsatte sig der i Landet. Til sin Glæde erfarede han, at der endnu opholdt sig en saadan Familie i Gaarden. Han ilede til dem og fandt sine gamle Bekjendtere. "Hvor er Antonio?" — dette Navn havde Negeren givet den unge Greve hos Bonden — "hvor er Antonio?" spurgte han ængstelig med sin Neger-Hidsighed. Den stakkels Bønde syntes at komme i en meget pinselfuld Forlegenhed paa dette Spørgsmaal, thi han vidste ei selv, hvor Antonio var. Forfærdet derover trykkede Carbaccio Bonden nogle Zechiner i Haanden og tog ham til Side for at erfare af ham, hvad der var blevet af den unge Greve. Bonden fortalte da oprigtigen, at han og hans Kone havde holdt Barnet som deres eget, men da den Understøttelse, han havde lovet, ikke var bleven udbetalt, saa havde de seet dem nødt til at bruge ham til de Arbeider, Landmander maae bruge sine Børn til fra deres spædste Alder. De havde derfor brugt Antonio til at bringe alle Slags smaae Fjerkræ til en Gjæstgivergaard i Verona, da han var paa sit syvende Aar. Her havde en engelsk Herre ved Navn Lord Wassingham seet Drengen, fattet Kjarlighed for ham og forlangt ham i sin Tjeneste, og de havde saameget

Des hellere samtykket deri, da han havde været dem
 til Byrde og de derved havde troet at befordre
 Barnets Lykke. Negeren tog Bonden med sig til
 Padua, og efterat han havde faaet de muligen nøi-
 agtigste Efterretninger om den unge Greves Skjeb-
 ne, meldte han sin Herre dem skriftligen, og udbad
 sig nye Ordre, da han ei vilde komme ham for
 Dinene uden Rinaldo. Denne Efterretning var
 Balsam for Ludovicos saarede Hjerte. Han
 affendte strax en sikker Mand til London for at
 udforske hans Neveu's Opholdssted, men til sin
 yderste Bedrøvelse erholdt han det Svar, at Lord
 Bassingham allerede for flere Aar siden var
 død, og at ingen vidste, hvor den italienske Dreng,
 han havde opdraget i sit Huus, var bleven af.
 Næsten uden Haab om at faae ham opspurgt, ifald
 han endnu var i Live, og, ved at give ham sit
 Kov tilbage, at berolige sin Samvittighed, henfaldt
 Ludovico atter i en heftig Tungsindighed, sær-
 deles, da han ansaae sin Gemalindes og sine Børns
 Tab for et Beviis paa Himlens Hævn. Han fat-
 tede derfor den Beslutning at overgive til sin eneste
 endnu levende, yngste Søn, saasnart han var ble-
 ven myndig, sine Titler og Godser og selv at gaae

i et Kloster, for, efter ægte katholsk Tænkemaade, at afbede vor Herre en Deel af sine svære Synder.

Atten Maaneder vare forløbne, siden det store Uheld rammede ham, og Tiden nær forhaanden, paa hvilken han havde i Stinde, at udføre sin sattede Beslutning, da der indløb Efterretninger til Benedig, at hans to ældste Børn vare fra Algier lykkeligen komne til Neapel. Endnu førend han havde faaet Svar igjen paa sit Brev til den venetianske Consul i Neapel, hvori han bad ham om, imod medsendte Brevler, at viise dem al muelig Hjælp, indfandt de sig selv hos ham.

Kaderens Glæde var for stor til at høre paa Sønnens Undskyldning for den Lysttour, som havde bragt dem i denne Ulykke, men dog lod han sig fortælle, hvorledes de vare komne til Algier. "Da gen efterat vi vare seglede fra Benedig," begyndte Fernando at fortælle, "overfaldt os en heftig Storm, og vi bleve mere og mere dreyne ad Sønden til. Endnu under Stormen kom en Korsar fra den tyrkiske Kyst og lagde om Bord; vor Modstand var forgjæves. Jeg bød en betydelig Sum Løsepenge for min Søster, men Korsar-Kapitainen afflog den, for at beholde hende selv, og formodentlig, at indlemme hende i sit Seraille. Han styrede

sin Cours lige til Algier. Mig solgte Korsaren til en Jøde, men beholdt, nok for sine Marsagers Skyld, Angelika for sig selv.

En ung Mand, som var Secretair hos den engelske Minister, fik vor Skjebne at vide, han ynkedes over samme, betalte først de store Løsepenge, som forlangtes for hende, og kjøbte siden ogsaa mig frie. Vi bade, vi besværgede ham, at ville følge med os, for at modtage vore Forældres Tak for sin Edelmødighed. Biskop havde alle vore Bønner været forgjæves, dersom ikke den Omstændighed var indtruffen, at han just var bleven kaldt tilbage til Europa, og intet andet end et neapolitanisk Skib var seglkærdig. Endogsaa i Neapel vilde vi have haft ondt ved at overtale ham til at gjøre Reisen med os til Venedig, naar ikke hans Privatkasse, som han næsten alene havde anvendt til vores Befrielse og Underholdning, havde været udtømt, og for ikke, midt Frelsens Vel, at lade os i Stikken, havde bevæget ham til at give efter for vore indstændige Bønner."

"Hvor er han da," spurgte Ludovico heftigen, hvor er han da, jeres ædelmodige Frelser?"

"Han blev i Gjæstgivergaarden," svarede Angelika ængstelig, "han troede at kunne faae Anviis-

ninger af den engelske Consul, for at kunne reise Hjem." "Og han, han, som gav sine Penge ud for at skaffe Eder Frihed, han, jeres Frelser og min Belgjører, han skulde laane Penge for at kunne komme til sit Fædreland? Nei! Børn! i have ilde belønnet den Mand! Spring hen Fernando og bed ham for Guds Skyld at ville komme til mig; jeg vilde ile til ham, naar min Svaghed tillod mig det."

Fernando ilede afsted og inden et Quarteer var Secretairen i Grevens Gaard.

Ludovico tog ham med Glædestaarer i sin Favn og de hjerteligste Taksigelser strømmede ud over hans Læber. "Mit Huus staaer dem aabent, min Belgjører, min Kasse er til Deres Befaling," vare hans Ord, "thi min Gjæld til dem kan jeg aldrig betale." Secretairen undskyldte sig, hvad han havde gjort for hans Børn — yttrede han — var enhver Christens Pligt, og hvad det andet Tilbud angik, saa vilde det værre den Souverain, i hvis Tjeneste han stod, at modtage nogen Gaver. Ludovico blev forbausset, ved at høre saadan en ædel Tænkemaade, og alt hvad han kunde bevæge den Fremmede til, var, at han blev hos ham til Aften.

Men næsten var han falden i Afmagt, da han hørte sine Børn kalde den fremmede for Herr Walsingham. Allerede førend han hørte dette Navn, fandt han en Liighed imellem denne fremmede og sin afdøde Broder, som havde sat ham i en forunderlig sorgmodig Stemning, som neppe kunde overvældes at den Glæde at have faaet sine Børn igjen. "Er de en Engländer," udraabte han derfor heftig, da han første Gang hørte dette Navn. "Nei!" svarede Secretairen, "ei saa ganske, jeg er født i Italien, men i min spæde Ungdom ført derfra til England og adopteret og opdraget der af en engelsk Lord." "Walsingham," afbrød Ludovico ham hidtigen. "Jo! min Herr Greve, det var min Belgjorers Navn." Det er ham! det er ham selv! udbrod Greven. Han trykkede den fremmede til sit Bryst, og fortalte ham hele Historien i sine Børns Nærværelse. Angelika var heleglad og Fernando selv kunde ikke tilbageholde sine Glædestaarer ved at see sin Befrier i Besiddelsen af de Rigdomme, som ellers tilfaldt ham. Bonden, som havde været hans Fostefader indtil det syvende Aar, blev, tilligemed Negeren, som endnu opholdt sig i Padua, kaldt til Venedig.

De erkjendte i hans Person den rigtige Arving ved det Saar, Negeren havde givet ham, da han forsøgte at kvæle ham, uden at kunne fuldføre Gjerningen.

Denne Bished forvandlede Ludovicos Sorggepallads til et Glædestempel, Rinaldo fik sine Rettigheder og sine Godser tildage, fik sin befriede Cousine Angelica til Ægte, og Ludovico gik i et Kloster hvor han, med en roeligere Samvittighed, end tilforn, i en høi Alder endte sine Dage.

Borger = Bennen.

No. 32.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 5te August 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

A n e c d o t e r.

I.

D v e r t r o e.

At de catholske Christne, følgelig ogsaa vore gamle Forfædre, havde, og tildeels maaske endnu have, næsten ligesaa mange Helgene, som deels dyrkedes som Halvguder, deels som Gud selv og enkelte vel endog mere end Gud, det er noget enhver veed, som har lært mere end til at tælle til fem. Hvor meget de undertiden tage Feil i Balget af deres Helgene og disses hellige Reliquier, derom have vi foruden tusinde andre, Exempler paa vor gamle

norſke Sluſs, og den ſpanſke San Jago's endog efter deres Død groende Haar og Negle, ligesom paa Jomfrue Mariæ Klokke i St. Loretto, hvoraf enkelte Traade betaltes med Ducater. Men at de undertiden ogsaa begik en hæslig Feiltagelse i Henseende til Valget af deres Helgene selv, derpaa kan følgende Anekdot tjene til Beviis.

En fransk Adelsmand fra Provindsen Auvergne gik paa Jagd med sin Konge, Ludvig den Fromme, Karl den Stores Søn. Han havde en Søn, hans eneste Barn, som endnu laae ved Ammens Bryst, og han betroede samme, i sin Fraværelse, til hendes og andre Betjentes Opsyn og Omhu. Disse søgte — og dette kunde maaskee endnu være Tilfælde nu, tusinde Aar efter den Tid — at benytte sig af Herskabets Fraværelse til at fornøie sig selv. De gik ud og lod Barnet tilbage tilligemed en stor Hund i samme Værelse, hvori et høit Vindue, for Luftens Skyld blev staaende aabent. I det de vare i Begreb med at gaa ud, hørte de et græseligt Skrig af Hunden og vendte om igjen. Saa snart de havde lukket Døren op, saa de Hunden i Kamp med en uhyre stor Slange, som igjennem det aabne Vindue var krøbet ind i Stuen fra den dybe Grøft, hvormed Slottet var omgivet, og

beage, Hunden og Slangen, af Bid og Udmattelse, i sidste Aandedræt. De havde dræbt hinanden, men BARNET var frelst.

Da det var den troe Goudelon, — saaledes hedde Hunden, — som havde frelst BARNETS Liv ved sin egen Død, saa lod hans Herre ham begrave nær ved en Kilde og sætte et Monument til Erindring om hans troe Tjeneste. Dette Mindesmærke og den dermed forbundne Historie var flere Aarhundrede igjennem i mange Folks Erindring. Men den blev lidt efter lidt saaledes forandret ved Udsædler og Tilføjninger, at den samme Hund blev oplyst til en Helgen. Kilden, som flød forbi den formeentlige hellige Mand's Grav, fandtes snart at indeholde overorordentlige Lægemidler imod flere Slags Sygdomme. Overtroen gjorde Villgrims-Reiser til samme, man byggede et Kapel ved Graven og hver troende Sjæl blev helbredet ved den hellige Goudelons Grav. Vid hver tobenet Helgen fortjente den Hæder, her viskes denne firbenede.

Feiltagelsen.

I England bliver Medlemmerne af Parlamentet, som bekjendt valgt af visse Stæder og Distrikter, som have Rettighed dertil fra ældgamle Tider. I Lewes havde en Mand gjort sig megen Umage for at faae Hertugen af Newcastle, dengang Kongens første Minister, valgt til Medlem af Parlamentet. Hertugen glædede sig overordentlig over denne Ære, udforskede Mandens Navn, som havde forstaaet at gjøre sig saa gjeldende hos sine Medborgere, lod ham komme til sig og omfavnede ham med de Ord: "Min kjære Ven! de er mig meget dyrbar, de er den største Mand paa Jorden. Gud give jeg kunde tjene dem, som mit Hjerte onsker det! Hvad kan jeg gjøre for dem?"

"Her i Byen er en gammel Consumtionscasserer," svarede Manden, "Om det behagede deres Naade: saa onskede jeg nok at blive hans Eftermand."

"Jh! af mit hele Hjerte, jeg onskede for deres Skyld, han var allerede død og begravet. Men saasnart han er død, kjære Ven! saa kom til mig, enten det er om Dagen eller om Natten, de maae paastaae at de nødvendigen maatte tale med

mig, enten jeg sover eller vaagner. De maae søge mig op hvor jeg end er, thi for en saa værdig, dyrbar Sjæl, som de er, er intet Sted for helligt. Jeg vil give Befaling, at de skal komme til mig, om jeg saa talte med Kongen om de vigtigste Statsfager i Cabinettet." Manden blev henrykt af alt hvad Hertugen sagde, og levede i Tro og Haab som Consumtionscasserer i Lewes. Haabet stoffede ham ikke saalænge, som saa mange andre; allerede et halvt Aar derefter gjorde den Gamle Plads for ham, i det Døden befriede ham for hans vanskelige Kald.

Saa snart Manden erfarede dennes Død, hans største Haab og Trøst for Fremtiden, begav han sig paa Veien til Hertugen, i den største Overbeviisning om, strax at blive Consumtionscasserer. Han ankom i Lincoln, hvor Hertugen opholdt sig paa samme Tid, om Natten Kloken to, og, fuldkommen overbevist om, at Hertugen endnu, ligesaa godt som ham selv, vilde erindre sig sit givne Løfte, forlangte han strax Audients.

Paa samme Tid var Kongen af Spanien falden i en hæftig Sygdom og man troede almindelig, at han ikke vilde komme sig igjen. Da den spanske Monarks Liv eller Død havde megen Ind-

paa Englands Politik; saa var Ingen mere begjerlig efter at faae de nyeste Efterretninger om hans catholiske Majestæts Befindende, end Hertugen af Newcastle. Han havde derfor sendt flere Courerere til Spanien, med den udtrykkelige Ordre, strax at vende tilbage med den største Hastighed, saasnart de med Visshed havde erfaret Kongens Død. Sandtstædt bestjæftiget med Tanken om denne for Regjeringen saa vigtige Gjenstand, havde Ministeren givet sine Folk Ordre til, at lade enhver, som forlangte at tale med ham, faae Udgang, og, om han var til Sengs, da at føre dem ind i hans Sovestue.

I dette for Ministeren saa vigtige, kritiske, Øjeblik, kom Manden fra Lewes og erklyndigede sig om Hertugen var hjemme. Efter den Ordre, Betjenterne havde faaet, turde de ei svare andet end, ja! "Og," lagde de til, "vel sover han allerede, men han har givet os den bestemte Ordre, at vække ham, saasnart I kom."

"Gud velssigne den ædle Herre, at han endnu husker paa mig; han har ogsaa givet mig sin Haand paa, at jeg skulde være ham kjærkommen, enten det var om Dagen eller om Natten." Viis mig da op til ham." Manden troede bestemt, at

denne Ordre allene var bleven givet for hans Skyld, imedens Betjentene holdt ham for en Coureur fra Spanien.

Han blev ført op i Sovekammeret.

"Han er død, Mylord," raabte han strax glædedrucken, ved Indtrædelsen i Sovegemakket, "han er død."

"Det er mig kjær, min gode Ven! Det glæder mig usigelig. Naar døde han?"

J Gaar Morges, og deres Naade ville des hage.....

"Hvad? saa kort Tid? Min kjære, dyrbareste Ven, J maae være fløjet hertil, thi Lynilden kunde ikke gaae saa hurtig, som J. Stig nu kjære Ven, hvad skal jeg belønne Eder med for denne saa hurtige Efterretning.

Alt hvad jeg ønsker og hvad jeg tør vove at bede deres Naade om, er: at deres Naade vilde behage at erindre dem deres naadige Løfte om at jeg maatte faae hans Plads.

"Hvad? er J gal? J faae hans Plads? J blive Konge i Spanien?"

Hertugen trak Gardinerne lidt til Side og erkjendte i den nye Candidat sin forrige saa ivrige Sagfører. Hertugen blev yderst fortrædelig ved

at see Efterretningen om Kongen af Spaniens Død, saaledes tilintetgjort, og i sin Brede viste han Supplicanten ubørt bort. Dette Slag var saa meget des haardere for denne, jo mere han havde været sikker paa at erholde den ham lovede Tjeneste. Hertugens Opsørsel blev ham en Gaade, indtil han fortalte Tjeneren sin Samtale med Ministeren, og af ham fik Oplysning.

Da Hertugen vaagnede om Morgenens funde han selv ei andet end lee over sin Feiltagelse at holde en Candidat til en Consumptionstjeneste for en Prætendent til det spanske Monarchie. Han lod Manden hente og opfyldte hans Ønske.

Borger = Bennen.

No. 33.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 12te August 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

A n e c d o t e r.

3.

En vandrende Haandværksvoend, en Reebflager af Profession, reiste for endeel Aar siden fra Danmark tilbage til sit Hjem. Paa Beten igjennem en Skov i det Holsteenske hørte han en ynkelig Hvinden. Han gik, skjondt ikkun frygtsom, til Stedet, hvorfra Lyden kom og fandt en Kone i Bærnsnød, som, da hun var for udmattet til at hjælpe sig selv, bad ham bønlig om at være hende behjælpelig i hendes ulykkelige Omstændigheder. I det samme tog Bærne til og hun fødte en Søn, men blev

næsten afmægtig liggende i sit Blod. Det unge Menneske var gandske raadvisd, men hun rakte ham en Sax og lærte ham, i Nøden, at agere Gjordemoder. Efterat hun var kommen lidt til sig selv igjen, fortalte hun, at hun var en Soldats Kone, at hun, da hun mærkede, at hendes Tid var forhaanden, havde forladt sin Mand, for at reise til sin Moder, at hun allerede havde gaaet tre Mile samme Dag, da hun fik ondt, uden at have nydt noget

Evenden gav hende det Stykke Brød, han havde i sin Randsel og spurgte: om han kunde gjøre hende videre Tjeneste. "Jo kjæreste Ven," var hendes Svar, "dersom han i den nærmeste Bye vilde lade Folk vide, at jeg ligger her i denne Elendighed og bevæge dem til at hente mig med en Vogn, thi at gaae derhen er mig gandske umuligt; men Byen er endnu langt borte, og, førend nogen forbarmer sig over mig, er nok jeg og Barnet død."

Det unge Menneske, inderlig rørt af Konens Nød og ei saa gandske ubekjendt med Bøndernes Brangvillighed, og, i det mindste, Seendragtighed i denne Henseende, fattede strax den Beslutning, at bære hende med Barnet til Byen eller saa langt han kunde. Han tog Konen og Barnet paa Skul-

beren og sin Randsel i Haanden og naaede med denne Byrde lykkeligen Byen.

Han tog med dem ind i et Værtshuus, hvor Folkene strax viiste den største Omsorg for Moderen og Barnet. Dette blev døbt Dagen derefter og Svenden var tilligemed Værten og hans Kone dets Faddere.

Da Svenden vilde reise videre samme Dag: saa bad Værtskonen ham om at ville skrive sit Navn, sin Fødebye og sin Profession paa Døbeattesten, som han ogsaa gjorde. Du har gjort mig en Tjeneste, kjære Yndling," saiede hun til, "hvis Bigtighed du maaskee ei selv endnu indseer, men den vil glæde dig som Mand og som Fader, jeg kan ikke byde dig andet for den end Guds Belsig- nelse."

Svenden reiste videre uden synderlig at have lagt Mærke til Konens Ord. Han kom hjem, blev Mester i sin Profession og en agtet Borger."

Sex og tyve Aar derefter kommer en Soldat til ham af de gennemmarsjerende Tropper og spørger, om det ikke var Hr. N. N. Ved Svaret "ja," falder han ham om Halsen og takker ham for sit og sin Moders Liv. Reebstagermesteren bliver forbavsset, da han i samme Dieblik ei kan erin-

dre, paa hvad Maade han kunde have frelst nogen Mand's Liv. Men i det samme tager Soldaten sin Døbeattest op af Lommen og flyr den til sin 20 Aars Sjordemoder i Skoven. Manden kjender sin Haand, og, aldrig, forsikkrede han, havde han oplevet en glædeligere Dag end denne, især da han erfarede af Officiererne at Karlen var en brav Soldat, og Vagtmester ved Regimentet. Glædestaarer stode Manden i Diet, kjøndt Ynglingen Intet havde at byde sit Livs Frelser, end sin hjertelige Tak, og nu først begreb han Moderens Ord, nu først fornam han: at Ungdommens gode Gjæringer opvarme Alderdommens Hjerte.

 4.

Rong Jacob den Første i England havde den Bane, under Gudstjenesten, idelig at tale med sine Hofmænd eller Yndlinge. Den berømte Dr. Laud, som en Søndag prædikede for Hoffet, holdt, da han saae Rongen at underholde sig med sine Hof-

folk, pludseligen inde med sin Tale, og blev saaledes ved, saa tidt han blev vaer at Kongen talte. Efter Gudstjenesten lod Kongen ham komme til sig og spurgte ham om Marsagen, hvorfor han saa tidt havde standset i sin Prædiken. "Jeg frygtede for," svarede Doctoren, "at det vilde stride imod den Erhødighed, jeg skylder Deres Majestæt, naar jeg afbrød dem i deres Samtale, da jeg maatte formode at den var af vigtigere Indhold end den Materie jeg talte om." "J er meget overbærende," gjentog Kongen, "jeg lover Eder derimod aldrig mere at ville afbryde Eder i Eders Tale."

5.

Hertug Friederich 2den af Gottorp var Svoger til Karl den 12te, Konge i Sverrig. Han opholdt sig næsten stedse i Sverrig og fulgte Kongen i hans Krige mod Peter Zar i Rusland og Kong August af Polen, indtil en Kugle berøvede ham Livet i Slaget ved Lissau.

Imedens han opholdt sig i Sverrig hos sin Svoger, den unge Karl 12te, reiste han, i Maret

1700, i Selskab med samme til Karlskrona. I deres Følge var iblandt andre, ogsaa Admiralen, Grev Hans af Wachtmeister. Paa Veien stødte de paa en Stapel Bygningstømmer. Hertugen fik det Indfald, at man, før at probere Hestene, skulde sætte over denne Stapel. Kongen — som ikke kjendte eller skede nogen Fare — var strax beredt til endogsaa i denne Prove at være den Første. Men i det han gav sin Hest af Sporene, faldt Wachtmeister den i Toilen med de Ord: Nei! vor Herre skal ikke gjøre dette Spring! Greven blev vred derover og begyndte at tiltale Hertugen med de haarde Ord: hvorledes han turde understaae sig, at forbyde sin Konge at handle efter sit eget Godtbefindende?

"Deres Durchlaughtighed," svarede Greven, "maae gjerne selv ride derhen, ifald de lystet, men min Konge skal ikke gjøre det efter deres Raad." "Veed de, hvem de taler med," gjentog Hertugen hidsig, "Jo," svarede Greven, "jeg veed, jeg taler med Hertugen af Gottorp, men deres Durchlaughtighed vil tillige behage at erindre sig, at det er Kongens Raad, at det er Grev Wachtmeister, de taler til. Min Konge kunde, efter deres Forslag, gjøre et Sæt, hvorved han brak Halsen, og maaske

tænker de at blive Konge i Sverrig. Men dette skal aldrig skee saa længe jeg hedder Hans og denne — herved slog han paa sin Hirschfænger — sidder her.”

Kongen, som ellers ikke taalede Modsigelse, vendte sin Hest og slog Greven paa Skuldren med de Ord: ”Nei! Nei! kjere Gamle, bliv ikke vred jeg vil ikke reise derhen.”

6.

En Bønde i Østerrige, som ellers levede meget lykkelig med sin Kone, blev i en ulykkelig Time alt for fortrolig med en Pige og gjorde hende til Moder. Pigen anklagede ham for Retten og Manden blev dømt til at give hende 50 Fl. Paa den bestemte Dag tog Manden de 50 Fl. uden at lade sig mærke med det Ringeste hos sin Kone, som han troede endnu var uvidende om hans Brøde, skjøndt hun allerede var fuldkommen underrettet derom. Saasnart han var gaaet, tog hun ligeledes en Sum Penge og fulgte efter ham.

Hun gik lige ind i Stetten og satte sin Mand og Pigen derved i en ikke liden Forstrækkelse. Uden at see til dem, henvendte hun sig strax til Dommeren med det Spørgsmaal: er Sagen afgjort og paa hvad Maade? "Ja!" svarede Dommeren, "Eders Mand skal give Pigen 50 Fl. og dermed er hun fornøiet." "Det er ingen Erstatning for Tabet af hendes Ære," gjentog den ædle Kone og, i det hun vendte sig til Parterne, som stode ligesom forstenede — "Der min Pige har du endnu 50 Fl. af mig til, men Barnet er mit, jeg skal opamme det tillige med min Spæde, thi jeg ser ingen Forskjel imellem det og mine, uden at det ikke har samme Moder."

Barnet blev givet hende hun tog og kyskede det og henvendte sig nu med samme Diekast og Skjemtende over den deilige Slut, til sin yderst forelegene Mand. Han følte den sande Kierligheds Bægt, og forsaae sig aldrig mere imod den.

Commissionen som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 20de August, da Hr. Pastor Michelsen indleverer sit Bidrag.

Borger = Bennen.

No. 34.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 19de August 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

A n e c d o t e r.

7.

Robert Stanley.

Jacob Stanley havde i de engelske Borgerkrige fra 1641 og følgende Aaringer været Capitain ved den kongelige Armee. Efterat Kongens Partie havde tabt, mistede han, ved Gudsernes Reduction, den største Deel af sin Formue og beholdt intet tilbage at leve af, uden et Meierie, han havde frelst fra Syndfloden. Han blev afskediget og levede endnu nogle Aar derefter af de tarvelige

Indkomster dette Gods ybede. Ved sin Død efterlod han sig en Enke og en Søn paa ni Aar. Sønnen var sat i et Institut, men Moderen kaldte ham strax efter Mandens Død tilbage, deels fordi det blev vanskeligt for hende at betale Kospenge for ham, deels for at have ham omkring sig til sin Trøst og Adspredelse.

Denne Søn, Robert Stanley, viste snart en særdeles Forkjærlighed for Landvæsenet. Enten Folkene pløiede, saae eller tørskede: saa var han gjerne tilstede, for selv at lære og selv at see, hvorledes Tingene gik til.

En Særhed viiste han deri, at han hvert Aar omhyggeligen samlede nogle Olden, som var falden af nogle faae Egetræer, som stode omkring hans Moders Huus, og med den største Iver lagde dem ned i omhyggeligen gravede Huller i Sjærderne af sin Moders Jorder.

Da han var femten Aar gammel, sendte hans Moder ham til London, som Skriverdreng hos en Procurator, thi hun havde ladet sig fortælle, at dette skulde være den bedste Begyndelse til at blive til noget i Verden.

Efterat han havde været hos denne Mand i nogle Aar og nu troede selv at kunne være Procurator, eller

i det mindste Commeprocuroator, nedsatte han sig selv som Mester i sit lærte Haandværk. Men som det gaaer som oftest med slige Duodedslærde, ingen vilde betroe sine Sager til ham, ei engang de, som havde flutte Sager, da han var ærlig og retskaffen. Han kom i Gjeld, som han ikke kunde betale og, da han skammede sig ved med denne Efterretning at komme tilbage til sin Moder: saa valgte han det Middell, at forlade sit Fødeland, og begav sig til Den Jamaica, som nyligen var bleven erobret af Englænderne.

Paa Jamaica begyndte Robert ganske smaat, men erhvervede sig ved sin Flid og Sparsommelighed saa meget, at han kunde kjøbe sig en lille Plantage. Efterat han havde levet paa Den i nogle og tyve Aar og imidlertid var bleven til en velhavende Mand, længedes han efter at see sit Fædreland og sin Moder igjen. Han solgte derfor sin Eiendom og gik med sin Familie ombord paa et Skib, som skulde seile til Bristol. Skibet naaede lykkeligen den engelske Kyst, men her blev det i en Storm kastet saa heftig imod en Klippe at det ganske blev sønderslaaet. Af Ladningen blev intet og af Mandskabet ikkun faae reddede. Iblandt disse var Stanley, men hans Familie og hans

Formue saae begravet under Bølgerne. Hals nøgen og blottet for alting kom han til sin Moder, og blev modtaget med en Glæde, som ikkun en Moder er istand til at føle og at skildre. Men Bekymring traadte i Glædens Sted, da Stanley fortalte sin Moder Skibbrudet og sit derved lidte Tab. "Åh!" sukede hun, "jeg har nok frygtet for at der skulde være mødt Dig et Uheld paa Reisen, thi for nogle Dage siden rasede her et græffelligt Uveir, som har kastet vel over de hundrede af de Egetræer om, som du plantede i din Ungdom, og som jeg derfor aldrig har villet lade fælde. Men dog ere de fleste endnu blevene staaende og jeg anseer det for et Tegn, at vor Herre vil hjælpe Dig igjen." "Da," lagde hun til, "nøgen saae jeg dig første Gang, næsten nøgen forlod Du dit Fødeland, og næsten nøgen seer jeg dig igjen. Dit Tab er stort, men Haabet til Forsynet bør ei være mindre og den samme Plet Jord, som har ernæret din Fader og mig og Dig, vil ogsaa kunne føde dig nu."

Moderens Ord var Balsom i hans Bryst og kunde han end ikke strax glemme Familiens og Formuens Tab: saa saae han dog en trøstende Sikkerhed for sit eget rigelige Udkomme i Fremti-

den. Tanken af Gevinsten han kunde drage af sine omblæste Træer, fordrev altsaa snart Erindringen om hans Tab til Sæes. Men hans Hovedkarakter var, som hos de fleste Handlende, Egenytte, endstjøndt han i det øvrige var en flikkelig Mand. Hans Eiendom alene vilde neppe have været tilstrækkelig Trost for ham i hans nuværende Forsætning, stjøndt tusinde andre ville holdt Besiddelsen af samme for deres Lykkes høieste Måal. Men Haabet om Fordelen, hans Ungdoms Morstab nu vilde forskaffe ham og Tanken om hvad han med denne Fordeel igjen kunde vinde, lindrede snarere Smerten over Tabet af en heel Familie.

Det var altsaa vel ikke saa meget Moderens Tale og hendes Moral, der fik ham til at forsmerte sit Tab, som de omblæste tilligemed de endnu staaende Egetræer.

Imedens nemlig Stanley opholdt sig i Bristol, fandtes sammesteds en Mand, som havde Commission at kjøbe sundt stærkt Egetræ til Skibværfterne. Stanley henvendte sig nu strax til denne Person og solgte til samme, foruden de omtrent 100 omblæste, endnu henimod 2000 Stykker Træer, som stode paa frisk Rod, for 40 Shil-

ling hvert, altsaa for en meget betydelig Sum i det Hele. Til Erindring lod han imidlertid en Snees Træer blive staaende og disse have i lang Tid været bekjendte under det Navn: Rest gjør bedst. Her indtraf altsaa i den egentligste Forstand Ordsproget: hvad Ungdommen saa er skal Alderdom høste. Men om hans Kone og Børn blev der ingen Erindring tilbage; de havde jo heller ikke indbragt ham noget.

8.

En høi Grad af Edelmødighed.

En svensk Pige tjente hos en Enke, som var Moder til mange Børn. Da denne ikke længere var istand til at betale Pigen nogen Løn: saa saae hun sig nødt til at give hende sin Afsked, skjøndt hun høiligen trængte til en Medhjælperinde. Pigen, som af Hjertens Grund elskede Madmoderen og hendes Børn, fordi hun selv havde et ædelt, sølende Hjerter, bad om Tilladelse

at maatte blive hos hende. "Men," sagde hun, "jeg vil ikke falde Dem til Byrde, jeg vil tage Deel i Huusholdningen, som før og i ledige Timer fortjene mit Brød, thi jeg behøver kun lidt." Uagtet Konens Forestillinger vedblev hun sin Paastand; hun blev og opfyldte sit Løfte.

Pigens ædle Handlemaade kom for Majestættens Trone; Gustav den Tredie sendte hende en anseelig Sum Penge til Foræring, og da han troede, at hun ogsaa offentlig burde hædres for sin udviiste Uegennyttighed imod en trængende Familie, saa sendte han tillige Basa-Ordenens Guldmedaille for hende til Magistraten i den Bye, hvori hun levede. Pigen blev kaldt op paa Raadstuen, hvor tillige Byens Honoratiores havde indfundet dem, med al den beskedne Dyds Undseelse, og Ordens Stormesteren hængte hende selv, i Kongens Navn, Daandet med Medaillen om Halsen. Alle Tilstædeværende yttrede lydeligen deres Glæde over denne Belønning. Ogsaa den unge Pige udgjød, rørt, Glædestaarer, men efterat Ceremonien var forbi, sneeg hun sig, halv skamfuld over alle de Optøier, som hun meente vare gjorte for ingen Ting, til-

bage til sin Modmoder, som hun ikke forlod, førend denne selv, ved fornuftige Forestillinger og hjertelige Bønner, formaaede hende til at tage imod Tilbudet af en Rikkelig Haandværksmand, som forlangte hende til Egte.

Behrman,
Kanselleraad.

Trykfeil i forrige No.

Side 262, Linie 12: Hertugen, læs: Greven.
— — — 13: Greven, læs: Hertugen.

Commissionen som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 20de August, da Hr. Pastor Michelsen indleverer sit Bidrag.

Borger = Bennen.

No. 35.

To og tredivte Aargang.

Lørdagen den 26de August 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet,
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

B e d u i n ,

en østerlandsk Fortælling.

(Af det Russiske).

En Karavane Pilegrime drog ud af Diarbekirs Porte. I Spidsen ved Osmann, og udkastede Penge blandt Folket. Imarerne velsignede de forbudrægende Pilegrime, og Indvaanerne bestrøede Veien med Blomster.

Allerede sjette Gang var Osmann dragen til Mekka med en Karavane, og altid havde han havt Overbefaling over den beskyttende Krigshær. Alle vare overtydede om hans Rejsses lykkelige Ende; thi endnu aldrig var tilfaldt ham et Uheld; endnu

aldrig havde rasende Storme begravet een Eneste af hans Følge i Arabiens Stepper; endnu aldrig havde Araberne været at angribe ham. En saadan Lykke med Osmanns Foretagender blev anset som Agtelse for hans Gudsfrygt, hans Mildhed og hans Tapperhed.

Omtrant to Uger efter Afreisen fra Diarbekir, nærmede Karavanen sig den, i Oldtiden saa berømte, Flod, Euphrat. Medens Pilgrimene lode sig sætte over Floden, sang de nogle Vers af Koranen, og betraadde paa den anden Flodbred Arabiens sandige Sletter.

Her slog Beduin, der red en prægtig sort Hest, sig til Karavanen; thi og han drog til det hellige Sted, til Muhameds Grav, for at tilbede Denne.

Osman indlod sig i Samtale med ham, der gik ud paa deres Folkesærds Fortrin. Beduin svarede fort, men med Overlæg, at han prisede sit Folks Dyder, men dablede dets Feil. Uformærkt havde de, under Samtalen, skilt sig fra Karavanen. Osman ophøjede, med Hæstighed, Ottomanerne.

"Tyrkerne" — sagde han til Beduin — "ere allerede i Osten forlængst berømte for deres Tap-

perhed, Hjertets Godhed og milde Skaansel; allerede forlængst erhvervede vi os, ved disse sjeldne Egenskaber, hele Verdens Agtelse; thi vil man skildre en Krigers Uovervindelighed, siger man: han er tapper som en Tyrk! Vil en Kjøbmand udtrykke En eller Andens Ugeemyttighed i en saare høj Grad, siger han: han er retskaffen som en Tyrk! Men hvorved udmærker sig dit elendige Folk, der omstrejfer i de strenge og øde Arabiens Stepper? Hvad Ny er der da gaaet af Eder? Kun det, at I have hverken Vre eller Samvittighed. I befjende Eder til vor Tro, og Sultanen udræller Eder aarligen en betydelig Sum, for at bevæge Eder til at lade Pilegrimenes Hovedkaravane blive ubestjaalen. Eders Rovsyge har, i enhver ægte Muselmans Øjne, gjort Eder til foragtelige Landstrygere. — Erkjend Sandheden af mine Ord, og tilstaae, at dit Folk er intet Andet, end en Røverbande, og at —”

”Vi ville siden ende denne Samtale” — afbrød ham Beduin, i det han pegede paa en Kamel, der var styrtet, og tillige havde kastet sin Kører til Jorden — ”lader os først hjælpe denne Ulykkelige!”

"Gaf du hen at hjælpe!" — svarede Osmann; jeg vil ikke vise denne Uværdige nogen Tjeneste; omtrent for 4 Aar siden har han kjøbt denne Kamel af mig, og det er mig meget kjert, at denne Kamel nu hevner sig paa ham og ikke paa mig. Havde den Usling end opgivet sin Mand, og kunde end et eneste Ord fra mig falde ham tilbage til Livet, saa havde jeg — Allah og hans Profet forlade mig min Synd! — saa havde jeg spyet Munden til paa mig.

Smidlertid havde Beduin hjulpet den, under Kamelen liggende, fører op igjen og vendede nu tilbage til sin Rejsfælle. Neppe var han endnu faa Skridt borte fra ham, før pludseligen en rasende Tiger sprang frem af Krattet, hos hvilket Osmann red; denne geraadede i Forvirring og Skræk, og styrtede bevidstløs af Hesten.

Beduin løb lige mod Tigeren, greb en Pistol, og fældede til Jorden det efter Blod-tørstende Dyr, just i samme Dieblis, som det sprang løs paa sit formeente Bytte; Tigeren faldt død ned ved Siden af den halvdøde Osmann.

Endeligen flog Osmann atter Dinene op; hans Redning forekom ham overnaturlig og uforventet; han omarmede Beduin og tilbød ham, i sin Taknemmeligheds første Hede, med Taarer i Dinene, som et svagt Beviis paa sin skyldige Erkjendtlighed, en Pung med 100 Zekiner, hvilke Beduin, til ej liden Forandring for Osmann, afflog.

Imidlertid nærmede sig dem en Tigger, hvis faa Pjalter skjulede kun Saar. Han vendede sig imod Osmann, der endnu holdt Pungen med Zekinerne i Haanden, og sagde:

”Vær barmhjertig, rige Fremmede, stil min Hunger og Tørst! Skjenk mig, af din velkyldte Pung, kun en Para;*) en eneste Para vil beskytte mig imod den trykkende og qvælende Hede, og med denne lille Hjælp haaber jeg endnu mod Aften at være i Staden; men uden den vil jeg snart, berøvet mine Kræfter, omkomme ved de vilde Dyrs Grusomhed.”

”Allah være med Dig!” — svarede ham Osmann, i det han puttede den med Zekiner fyldte

*) omtrent en Rigsbankskilling.

Punga i Lommen — "jeg kan ej engang give dig en Asper;*) jeg gjør Pilegrimsrejse fra Diarbekir til Mekka og Medinah, og fører ej flere Penge med mig, end jeg bruger til Omkostningerne paa Hen- og Hjemreisen. Alt hvad jeg havde tilovers, har jeg, ved Afreisen fra mit Fædreland, skjenket til Folket; jeg beklager dig af Hjertet; men hjælpe dig kan jeg ikke."

Beduin gav den fattige en Sæk med Kiks og en Skaal Vand. "Der!" — sagde han — "stil din Hunger og Tørst, styrk dine svage Kræfter, og drag saa med mig. Den Stad, du endnu i Dag agter at naae, ligger paa vor Vej; jeg vil gjøre dig Følgeskab!"

"Men jeg gaaer saare langsomt; ofte maae jeg vel endog hvile mig!" — svarede Tiggeren.

"Saa sæt dig paa min Hest!" — var Beduins Svar — der strax sprang af, hjalp den fattige op, greb Tøjlen og førte ham saaledes frem.

*) $\frac{1}{2}$ Deel af en Para, omtrent saadanne 2, hvoraf engang 6 gik paa en Rigsbankfiling.

"Kast ham dog ned af Hesten!" — sagde Osmann til Beduin; den Ene af os skal jo bevise den Anden, at" —

"Vor Samtale" — faldt Beduin ham ind i Ordet — "vor Samtale er allerede længe endt; vi have gjensidigen bevilst vort Folks Fortrin i Henseende til Tapperhed, Hjertets Godhed og Medlidendighed. Mærk Dig kun, Osmann, at der allevegne gives gode, allevegne flette Mennesker."

Osmann følede det Bidende i dette Svar, og svor, ved sin Oldfaders Skæg, at hevne sig paa Beduin for hans Frækhed. Snart frembød sig Lejlighed til at udføre hans Forsæt. Beduin var henimod Morgenstunden sovnet meget haardt ind; Karavanen reiste sig, for at drage videre, og Osmann lod sin Belgjører midt i Orkenen blive tilbage i største Elendighed; og paa det han ingenlunde skulde kunne naae Karavanen, frastjal han ham hans herlige sorte Hest, Beduins eneste Ejendom.

Har da Skjebnen ej straffet ham? — vil man spørge. — Nej! Han levede i den største Tilfreds-

hed, og døde omgivet af Glæder. Indvaanerne af Diarbekir minde sig ham kun med Taarer; Fædre og Mødre fremstille ham som Exempel for deres Børn.

O, hvor godt maa man kjende et Menneske, for ej at tage fejl af hans Dydd!!!

H. C. Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed, og
Lærer ved Selskabet = Akademiet.

Borger = Bennen.

No. 36.

To og tredivte Aargang.

Lørdagen den 2den September 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

Feiltagelsen.

(Efter N. S. E. Langbein; oversat af
J. E. Ludvigsen).

Biskop Bonifacius saa paa Uhret, sprang op og kaldte paa sin Tjener: "Hurtig Joseph! Klæd mig paa! det er den høie Tid, at jeg læser Messe!"

Joseph ilede til Klædekammeret (Garderoben), og bragte Præstekjolen med alt Tilbehør, hvoriblandt ogsaa befandt sig et Par sorte Kvieske Beenklæder. Man ryste ikke for tidlig paa Hovedet over, at disse blive omtalte! De spille en betydelig Rolle i vor lille Fortælling, men med Anstændighed.

Desuden er det en taabelig Peenhed, og tillige et Kjendetegn paa en ureen Indbildningskraft, naar Nogen anstiller sig, som om dette uskyldige Klædningsstykke ikke tør nævnes i ærbært Selskab. For den Rene er al Ting reent. —

Da Bonifacius vilde trække dem paa, bemærkede han paa samme en opløben Søm. "Et Par andre!" — sagde han — "og bær disse til Agath med den Befaling, at han skal sætte dem peent istand!"

Agath heed hans Højærværdigheds Livskræder. Men Joseph, som først for nogle Dage siden var traadt i Biskoppens Tjeneste, og var fremmed i sin Herres Residentz, kjendte ikke den ærlige Skræder, og havde endnu slet intet hørt om ham. Han vidste derimod, at et Nonnekloster, som ikke laa langt fra Bispegaarden, bar Navn efter den hellige Agathe. Dette faldt ham strax ind; og, da han just ikke var noget flygtigt Hoved, saa troede han i uskyldig Enfoldighed: Biskoppen maa være vant til at lade Hufferne paa sine Klædningsstykker lappe af de aandelige Søstre. Han søgte altsaa Buxerne i et Klæde, gik med dem til Klosteret og forlangte Abbedissen i Tale.

Den ærværdige Matrone, som ventede et eller andet vigtigt Budskab, Embedsforretninger angaaende, begav sig ilfsomt i Taleværelset, og lod den Affsendte komme for sig. Han traadte ind, gjorde sin Ekstrabud og sagde: "Herr Biskoppen lader Eder smukt hilse, og sender Eder der en Patient, som I skulde tage i Kuur!" — Derpaa tog han Beenklæderne frem, lagde dem i den forbausede Abbediss's opløstede Hænder og løb hurtig igjen bort, fordi han endnu havde andre Forretninger, hvormed det ilde, førend hun af Forundring kunde fremsføre et Ord.

Hun fastede Underklæderne (som Man i anstændig Talebrug siger) med Affky paa en Stol, og sagde til sig selv: "Hvilken uhyr, skamløs Anmodning! Biskoppen maa være bleven gal, eller det er gaaet ham i Dag, som den hellige Augustinus, der i sine Bekjendelser i Fortrolighed siger til Gud: Drukkenskab er vel langt fra mig, men en lille Ruus henriver undertiden din Tjener.*") — Men var dette ogsaa Tilfældet," — vedblev hun — "har den hellige Mand dog vist aldrig tilladt sig en saa uanstæn-

*) Ebrietas quidem longe est a me, crapula autem nonnunquam subrepat servo tuo. Confess. c. 31.

dig Spøg, som vor Herr Biskop, der paa sine gamle Dage er meget faad." —

Efter denne Samtale med sig selv overlagde hun, hvad der var at gjøre i dette forunderlige Tilfælde. I den første Hede foer den grusomme Tanke hende gjennem Hovedet at tage fat paa de uskyldige Beenklæder med en Ildtang, og kaste dem paa Jlden, ligesom der, som bekjendt, skete med adskillige Bøger paa Wartburg den 18de October 1817. Men forudseende, at Biskoppen vilde tage denne delinkventsmaessige Fremgangsmaade ilde op, ligesom nogle Forfattere hine Bøgers Opbrændelse, afstod hun strax igjen fra sit Forsæt, og fattede den mildere Beslutning, at forsamle Klosterdamerne, forelægge dem Tildragelsen og høre deres Mening derom.

Sammenkaldte ved den sædvanlige Klokkeringen, som Nonnerne og sluttede en Kreds om Priorinden, som havde bedækket corpus dilicti, med et Klæde. "Biskop Bonifacius" — begyndte hun — "har tilføiet os en stor Forhaanelse, i det han har tilsendt os et Klædningsstykke, hvis Navn en ærbar Klosterdame ikke kan nævne, end sige tage det selv i Haanden, for at vi skulde istandsætte en derpaa værende Beskædigelse." — Med disse Ord

trak hun Klædet bort fra det Tilsendte. Nonnerne udstødte alle paa eengang et Skrig af Forsærdelse, og løbe derfra.

Abbedissen kaldte med lydelig Røst de Flygtende tilbage, i det hun tillige gav dem den Forsikring, at hun igjen havde tilhyllet det sorte Uhyre. Lydige vendte de om, holdt Hænderne for Dinene, men saae dog iajennem Fingrene for ei at falde, i det de gik, og stillede sig igjen paa deres forrige Plads. Nu blev der holdt Raad om, hvorledes Man skulde forholde sig ved Biskoppens sølsomme Begjæring. Pluraliteten af Stemmerne fandt det, ved Abbedissens Indflydelse, ikke raadeligt, at fortørne Biskoppen imod Klosteret; men Enhver som tilkjendegav denne Mening, erklærede tillige, at hun for ingen Priis vilde beslutte sig til at være tjenstagtig imod ham ved at istandsætte hans beskædigede Eiendom. Efter lang forgæves Underholdning fik Abbedissen det Indfald, at overdrage denne Forretning til en ung Novize, ved Navn Antonie, som Man ikke havde taget paa Raad med, fordi hun endnu var i Midten af sit Præveaar.

Antonie var en Datter af en rig Mand, der havde et biskoppeligt Gods i Forpagtning.

Hun elskede en god Yngling; men desværre var han fattig, og hendes strænge Fader vedblev, ubøielig i sin Egenfindighed, at nægte hende sit Samtykke til Giftermaal med en Tigger, som han udtrykte sig. Da han desuden behandlede hende haart, formedelst den ham mishagende Kjærlighedsforstaaelse, og vilde paanoede hende et utaaleligt Menneſke til Vætefælde, saa undveeg hun hemmeligen, og fastede sig i Klosterets beskyttende Arme.

Men med den ene Fod stod hun endnu i Verden, og havde stor Lyst til ogsaa at sætte den anden derud igjen, hvis maaskee endnu under hendes Prøveaar et gunstigt Tilfælde vilde tilbyde et Middel til at bryde hendes Faders Stivsind. En saadan lykkelig Hændelse, ansaae hun det for, da hun af Abbedissen blev kaldt frem og spurgt, om hun, da hun endnu var et halvt Verdensmenneſke, vilde paatage sig det af Biskoppen forlangte, men for indviede Klosterdamer usømmelige Arbeid. Efter en kort Betænkning sagde hun: Ja. Hvilket hemmeligt Anslag hendes lille Hoved derved smedede, have vi ikke at undersøge; thi Tanker ere toldfri.

Donnerne loe, og tilhørfede hverandre Spotteglofer om Antonie, da hun ganske fordomsfri tog

Beenklæderne under sin Arm, og gik dermed i sin Celle. Arbeidet, som havde sat hele Klosteret i Oprør, var hoist ubetydeligt og fuldendt i faa Minutter. Men den slittige Syerske ilede ikke med at give dem ti bage, men fremtog sit bag Sengen skjulte Skrivetsi, for, medens Biskoppens Beenklæder bortkysede ethvert Besøg fra hende, at bringe et Brev istand til sin kjære Anton. Hun skrev med ilende Pen og var just ifærd med at slutte, da den gamle Dominas velbekjendte, slæbentrin lod sig høre paa Gangen foran hendes Celle, og stedse kom nærmere og nærmere. O Himmel! hun kommer til mig! tænkte Antonie, og, uden i Angesten at vide, hvor hun skulde skjule det lille Brev, puttede hun det i den ene Lomme paa Beenklæderne, og tog igjen disse for sig, som om hun endnu havde noget at bestille med Naalen paa dem.

Abbedissen traadte ind og spurgte: "Er Du færdig mit Barn?"

"Endnu ikke ganske, ærværdige Frue!" sagde Antonie skjelvende.

"Jh, Du doyne Pige!" udraabte Domina og bøjede sig, med Brillerne paa Næsen, ned over de fløiels-Buxer. Da hun nu fandt den opløbne Søm igjen tilsyet, sagde hun leende: "Du har

vel syet i Ebone, siden Du ikke selv veed det? Det, som var at gjøre, er jo færdigt."

"Hovedsagen vel" — svarede den forkrækkede Pige — "men der ere endnu nogle Knapper løse."

"Vi have ikke, nødvendig at sye disse fast," sagde Abbedssien. "Hvo der er alt for tjenstvillig, bliver altid bebyrdet mere. Saae Biskoppen, at vi havde arbeidet med Lyst og Glæde, var han istand til at sende os hele sin gamle Garderobe paa Halsen til at lappe."

(Sluttes i næste No.)

H. G. Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed, og
Lærer ved Søkabets-Academiet.

Borger = Bennen.

No. 37.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 9de September 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

Feiltagelsen.

(Sluttet. See forrige No.)

Med disse Ord tog hun Underklæderne af Pigens Skjød og stak dem under sin Kaabe, for at bære dem i sit Bær. Antone, som ikke vilde lade sit Kierlighedsbrev bortføre og komme i urette Hænder, greb igjen efter sammes Klæds-Couvert og sagde: "Tillad mig, ærværdige Domina! at jeg fritager Dem for denne Uleilighed. Jeg følger lige bag efter Dem." Ved saa høfligen at tilbyde sig, vilde hun skaffe sig Leilighed til undervejs at tage det lille Brev ud af sit Smuthul og skjule det i sin Barm. Men dette Haab slog Feil; Domina

lod sig ikke ved Høflighed berøve Bispeeiendommen, og, da Antonie, under Skin af Tjenstvillighed, brugte nogen Magt, sagde den gamle Domina i en fortrædelig Tone! "Jeg befaler Dig, lad være, at ikke Din paatrængende Høflighed udarter til Uhøflighed!"

Korferdet trak den stakkels Pige sig ydmyg tilbage, og Domina gik derfra med det sorte Bytte.

Den følgende Dag høitideligholdt Biskoppen sin Fødselsdag med et stort Gæstebud, hvortil han havde indbudet Prælater og Riddere. Der blev dygtigt sviret; thi man sad ved et Bispetaffel, og den høie Geistlighed fraadsede da ikke lidet. Selskabet havde just ved Desertten drukkit hverandre til og vare paa det høieste Trin af Munterhed, da Joseph, den kloge Tjener, bragte en pyntelig, med Blomster fyldt Kurv, det just var bleven afleveret hos Portneren fra en ubekjendt Haand, som en Fødselsdagsforæring til den høiarværdige Herre.

Smilende besaa Biskoppen Kurvens fine Fletning og udraabte: "Harde jeg blot Cardinalshatten ligesaa sikkert, som dette er Klosterarbeide! See,

mine Herrer! hvor jeg staaer i god Erindring hos mine aandelige Naboer! Og Kurven er tung; der ligger vist endnu en fornøielig Gave skjult under Blomsterdækket.”

Han tog Blomsterne af, stødte strax paa et fast Legeme, som var indsvøbt i fint Papir, der var sammenstukket med Naale. Triumpherende viste han Selskabet den lille Pakke og opfordrede det til at gætte Indholdet. Gæsterne overbød hverandre i smigrende Spaadomme. Enhver forudsagde noget Skjønnere end hans Forgænger. Efter at de nu samtligen havde forsøgt paa at gætte Gaaden, rev Biskoppen Papirshylsteret af, og — hans gamle Beenklæder laae i hans Haand.

Han forskrækkedes, som om han havde fundet en Slange blandt Blomster, og den uhyre Latter rundt om Bordet hindrede ham længe fra at stæde den bag ham staaende Dumrian, som lo med, til Tale angaaende Sagens Sammenhæng. Da han endeligen, ved at anstrænge sin Stemme, kunde trænge igjennem, blev Feiltagelsen opklaret med faa Ord, og det leende Chor faldt endnu stærkere ind, end før.

Tidlig den næste Dag lod Biskoppen sig klæde paa for at kjøre til Klosteret og undskylde sin Ejeners Dumhed hos Forstanderinden. Han havde taget de omtalede Underklæder paa, fordi han, ved ufortøvet at bruge samme, troede paa en vis Maade at vise Klosteret en Ære. Da han var færdig og endnu vilde stikke en Haandsfuld Penge i Burelommen, fandt han allerede Pladsen besat ved et sammenlagt Blad-Papir. "O, de skjelske Nonner, tænkte han i første Dieblif. De have uden Tvivl for Spøg formeret mig en Skræderregning." — Men da han lukkede Bladet op, indeholdt det følgende Brev:

Hjertenskjære Anton!

Glæd Dig! Glæd Dig! Haabets Stjerne gaaer op for os, at vi dog skulle blive et Par, og dertil vil Biskop Bonifacius hjælpe os, hvis han har et taknemmeligt Sind; thi jeg har i Tugt og Æbarhed gjort ham en Tjeneste. Hør kun hvorledes det gik til.

I Formiddags bleve Nonnerne pludseligen ringede sammen med den saakaldte Capitulsklokke

(Samlingsklokke). Jeg undrede mig derover, fordi det var noget Usædvanligt; men, da jeg, Himlen være takket! endnu ikke er indviet, tænkte jeg: Hvad kommer det dig ved? og blev roligere i mit Afslukke. Men efter en halv Times Forløb, blev ogsaa jeg kaldt. Abbedissen stod endnu omringet af Nonnerne, som en Klukhøne midt iblandt sine Kyllinger, og Alle satte et Ansigt op, som om der var vederfaret dem et stort Onde. Og hvad var det? — Biskoppen, der dog maa være en gammel Spøgefugl, havde havt det naragtige Indfald, at sende et Par Beenklæder til Klosteret, paa hvilke der var løbet en Søm op, at de kunde istandsættes af en geistlig Haand. Der var nu stor Nød paa færde! Baa de Gamle og de Unge frygtede derfor, som brændt Børn for Ilden. Derpaa spurgte Domina mig, om jeg, som et halvt Verdensbarn endnu, vilde sye det Par Sting. Jeg sagde Ja! og tænkte i mit Hjerte: Biskoppen maa og skal betale mig Arbeidet.

Men Penge vil jeg ei have, det kan Du vel tænke. Jeg venter en meget Skønnere Løn. Biskoppen, hvem min Fader ærer som en Gud, skal være vor Talsmand hos ham og sætte igjennem,

at vi, jo før jo hellere, kunne ægte hinanden. Gaa altsaa til hans Høiærværdighed og sig ham reent ud, at jeg udbeder mig denne Gave af ham. Jeg har redeligen fortjent det af ham; thi hvor vilde den gamle Herre ikke have ærgret sig, naar disse Stadsmøer, Nonnerne, havde sendt ham sit Klædningsstykke uforandret tilbage med en smuk Compliment. Ja, det var sandeligen skæet, hvis jeg ikke af et godt Hjerter havde lagt mig derimellem. Forestil Biskoppen alt dette, og sig ham desuden, han maa ogsaa igjen hjælpe mig ud af Klosteret, fordi jeg verdensfjendede Væsen der Intet kan nytte.

Tag din bedste grønne Kjole paa, kjære Anton! naar Du gaaer til Biskoppen, og forsøm intet Dieblik at smedde, medens Jernet er varmt!

Indtil Døden din tro

Antonie.

Biskoppen lo hjerteligen ad dette Brev og besluttede strax, at opfylde Pigens Ønske. Han kjørte til Klosteret, undskyldte den snørrige Feiltagelse hos Abbedissen og forlangte derpaa under fire Dine at tale med Antonie.

Ekjælvende og rødmende kom hun. Bonifacius, som ikke var fjendst findet imod Qvindekjønnet, fandt hende smukkere, end han havde forestillet sig. Guldkommen bestukken derved, talde han meget venligt med hende og takkede hende for hendes Ejenstvillighed. Deraf blev det hende klart, at han havde læst hendes aabenhjertige og noget overgivne Brev. Det var for hende, som om hun skulde synke i Jorden. Men Bonifacius gav hende den Trøst, at han forstod Spøg og ikke havde taget et Ord ilde op, som angik ham. Derpaa overleverede han hende igjen Brevet, som havde forarsaget hende saa megen Angest, og erklærede tilsige, at det nu ikke var nødvendigt at affende det til Bedkommende, i det han, uden videre Anmodning, paa det bedste vilde sørge for hendes Hjertes-anliggende hos hendes Fader. Med den Forsikkring forlod han hende, og den følgende Dag holdt han sit Ord.

Faderen var i Begyndelsen, da Bonifacius foredrog ham Sagen, meget fortrædelig og havde skjeldet og smeldet, men hans Verbødighed for den høie Mægler lagde Tømme og Bidsel paa ham. Han hørte rolig paa de Forestillinger, som bleve ham gjorte; han tilstod endog, at Anton var en

brav Karl og en buellig Jæger; fort han havde kun det alene at indvende imod ham, at han endnu ei havde Brød. — "Derfor vil jeg sørge," sagde Biskoppen, "En af mine Venner har just en anselig Forsttjeneste at give bort, og vil ikke nægte mig den for Deres tilkommende Svigersøn."

Fire Uger derefter fik Anton den for ham udvirkede Bestalling som Skovrider, reiste til sin venlige Bopæl, holdt Bryllup med Antonie, og Begge følte sig i deres Ægteskab saa lykkelige, at de endnu ofte sagde, da de vare Bedsteforældre: Aldrig har vel, saalænge Verden har staaet, en ubetydelig Tjeneste indbragt saa skjønne Renter.

H. C. Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed, og
Lærer ved Søkadet=Academiet.

Commissionen som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 17de Septbr., da Hr. Universitets= Bogholder Baagøe meddelede sit Bidrag.

Borger = Bennen.

No. 38.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 16de September 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

Det Religiøse i Landlivet.

(Af Hirschfeld).

Hele Verden er for den Vise en umaalelig Skueplads for Glæder. Alt, hvad han møder paa den, bliver som en Kilde til glade Fornemmelser. De sandfæltige Hjertets Glæder udgjøre ligesom Morgenrøden, hvilke gaae forud for Dagens Frembrud, for Forstandens rensede Betragtninger. De ere de første, som indtage os, endnu før vi modtage nogle Stråaler af Fornuftens Lys. De bane Vejen til højere Fryd, og ere en Forberedelse til de højeste Fornemmelser af Fornøjelse, hvilke kunne kun avles af de meest opklarede Indsigter. Men netop disse sandfæltige Glæder over det Skønne i Naturen maae, efter Menneskets Værdighed, forhøjes og gøres moralske. See her de Trin, paa

hvilke Naturen leder os op. Naar vi, ved Naturens
 Forryngelse, see vore Enge fulde af Græs og Blom-
 ster, vore Agre fulde af Sæd, vore Haver fulde af
 Vaxter, naar vi, ved Synet og Følelsen af Naturens
 Fortryllelser, gennemtrænges af en blid Munterhed;
 hvad er da naturligere, end at tænke, Hvem vi have
 at takke for disse Gjenstandes Tilværelse og Evnen
 til at føle deres Behageligheder, og hvad vi ere dette
 Værens velgjørende Sindelag skyldige? Den højeste
 Grad af disse Betragtninger forskaffer os Naturlæ-
 ren. "Denne Videnskab" — siger en stor Skribent —
 "opliver Lysten til Skabningerne, og gjør dem be-
 hagelige ej alene for Indbildningskraften, men og for
 Forstanden. Den bliver ikke staaende ved Vækkenes
 Rislen, og Fuglenes Sang i Skyggen af Grotter
 og Skove, eller ved Agrenes og Engenes Broderier,
 men betragter de forskjellige Forsynets Henstater,
 hvilke derved opnaaes, og den guddommelige Vis-
 doms Under, hvilke deri aabenbares. Den forhøier
 Hjets Fornøjelser, og opvækker en saadan fornuftig
 Beundring i Sjelen, der ej er meget ringere, end An-
 dagt." — Paa Landet underholder man sig med den
 hele Natur og dens Ophav. Vi see og føle Ham
 Selv i hans Værker. Hvert Bill. de er af Ham Selv.
 Mesterstykkerne af Hans Magt og Wiisdom ligge os
 i en større Mangfoldighed og Pragt for Øjne, end i
 Staden. Betragtningen befordres ved Landets
 Stilhed, og fylder hele Sjelen. Hver Dal og hver
 Skov kunne vi, ligesom hine fromme Beboere af den

nye Jord, gjøre til et Tempel for Guddommen. Overalt vandrer den allestedsnærværende Gud om i Naturen; de høje Skove, fremsuse fra Træ til Træ hans Lov; og Bækkene forkynde, fra den ene rislende Bølge til den anden, hans Godhed. Hvilket Sted er blottet for Spor af Guddommen? Hvad enten vi sidde i de skyggefulde Buske, eller omvænke i en Labyrinth af Dal og Skov og Eng, eller bestige en lys Høj; overalt maa Sjelen nære den store Tanke: "Hvor helligt er dette Sted! her er intet Andet, end Guds Huus!"

Saa lidet denne Bemærkning maaskee maatte tælles Mange, der kun betragte Landlivet fra deres indskrænkede Synskreds, som et Opholdssted for blot sandselige Glæder; saa meget er den dog Fornuftens og alle store Mænds Moral. "Da," udbryder Seneca, "siger jeg Guderne, Tak; da finder jeg, at Livet har Ynde og Bærd, naar jeg betragter Naturen, naar jeg med mine Dine trænger ind lige til dens Junderste. Af hvad Aarsag kunde jeg vel ellers prise mig lykkelig, ved at være blandt de Levendes Tal, uden fordi jeg lærer at kjende Naturen, og, ved denne Kundskab, kan opløste mig til det uendelige Væsen, der har skabt og ordnet alle Ting og styrer dem alle." "Mig tykkes" — siger Klopstock — "Ingen skulde rose sig af, at han kjender Landlivets Behageligheder, der ej ofte overlader sig til den højeste af dem, jeg mener, hvo der ikke, ved Synet af Naturen, kan see dens Skønhed i et lille Blad eller

i en vidt udstrakt Egn, hvo der ikke, ved dette Syn, opløstes til Betragtninger over Ham, der har skabt alt Dette, og endnu hvor meget Mere! Da først er Skyggen ret kold, Skoven grøn, Luften forfriskende og velgjørende, Maanraftenen ret stille, naar den roligere og skjønnere Sjæl, end alt Dette er, paa dette Trin opstiger til Skabningens algode Fader. Hvo der ej vil høre Anmærkninger af denne Art, fordi han allerede ofte har hørt dem, han forekommer mig, som En, der er kjed af sin Tilværelse."

Da Landlivet giver os mere Lejlighed og Ro til at smage Glæderne over den skjønne Natur, end Opholdet i Staden, hvor man kun af Navn kjender Skabningens Skjønhed, og Vaaren næsten slet ikke fornemmes; hvor Djet, almindeligen, begrændset af Mure og Taarne, neppe bliver en Plet paa den smilende Himmel vaer, og Luften er formørket med Skyer af Røg og Dunster: saa have vi en vis Forpligtelse til at tilbringe nogen Tid paa Landet. I det Anden løsriver sig fra Forretningens Møje, og bestemmer sig til Landets stille Forlystelser; saa tager hele Hjertet Deel i denne Fest, og Mennesket overlader sig til de glædeste Tanker og sødeste Følelser. Fra alle Kanter sætter Glæden over Naturen ham i Bevægelse; og just denne Glæde sætter Mennesket i den lykkeligste Stilling. Sjælen, der stedse trætties under Arbejder og Sorger, og nægter sig alle vederqvægende Opmuntringer, vorder endeligen idel Fortrædelighed og Raahed. Jo mere den fjerner sig fra

Gjenstande, der vække Fornøjelse, jo mere den taber sig i dybsindige Granskninger, eller overlader sig til Livets Bekymringer, uden at lade sig opmuntre ved nogen som helst sandelig Lyst; desto mere Alvor og Mærke vil udbrede sig over den, og overskygge den svage Drift til behagelige Fornemmelser. Den lykkelige Lethed til glad Følelse vil forsvinde i en kold Dorfthed. Saa meget derimod Glæden er den bedste Beskytterinde af Sunheden, saa meget udstrække sig og dens Fordele over hele Sjelen og dens Virksomhed. I det Sorgerne og Fortrædelighederne svinde for den, saa beroliger den Lidenskaberne, og sætter Sindet i en bestandig Lighed af Maadehold og Tilfredshed. Den er en stille Villigelse af Forsynet og en hemmelig Taksigelse for Dets Velgjerninger. Den lader os ret nyde alt hvad Verden har af Behageligt og Nyttigt. Den opliver vore Forretninger og pryder vore Handlinger med Tækkelighed og Yde. Den giver Hjertet og Vandens Munterhed, og vor Omgang Liv. Den indgyder lettere den Følelse, der tager Deel i Andres Fornødenheder, og gjør, at vi gjerne meddele vore Brødre Naturens Bedervedgøelser og Velgjerninger. Alt dette tilbyder Landlivet; Hvo har da endnu Mod nok til at foragte denne Kilde til Dyder?

En synderlig Anekdot, der i det mindste har en Rets-Undersøgelse og Stadfæstelse for sig (udaf Roos's Abhandlungen verschiedenen Inhalts. *)

Onsdagen den 12te Maj kastede vi Anker paa Manssats Rede, tilligemed Capitainerne Barnaby, Bristolow, og Brewer. Omtrent efter 6 Timer ledede vi Anker og sejlede mod Den Lusura. Fredagen den 15de omtrent Kl. 2 opdagede vi Den, og Kl. 7 kastede vi Anker, da Vandet var omtrent 72 Fod dybt. Om Løverdagen den 16de gik vi fire Capitainer i Land med Hr. Ball, en Handelsmand fra Wentworth, og begave os op paa Bjerget Stremhølo for at jage Corliux (Brakfugle.) Kl. 3, 44 Minuter pakkede vi atter vore Sager sammen; da skede det, at vi, til vor store Forundring, saae to Mennesker, som sprang saare hastigen, og Capt. Barnaby raabde høit: min Gud! den Forreste, der springer, er Hr. Booty, min nærmeste Nabo i

*) Den er tagen af en Capt. Spinks Dagbog og den kongelige Banks Arkiv i London, berømt for sin Upartiskhed.

London. Han havde en graa Kjole paa, hvis Knapper vare overtrukne med Klæde. Den, som sprang bag efter ham, havde en sort Kjole paa. Begge sprang ned i det ildsprudende Bjerg, og i samme Djæblig hørdes en Bragen, der bragte os til at skjelve. Capt. Barnaby sagde: Uden Tvivl var det den gamle Booty, som der foer til Helvede. Da vi vare komne tilbage paa Skibene, bad han os, at bemærke Klokkeløstet, og at skrive Begivenheden i Dagbogen, hvilket vi og gjorde.

Den 6te Oktober indtraf vi i Gravesand, og Capt. Barnaby gik til London for at melde vor lykkelige Ankomst. Efterat han havde talet nogle Minuter med sin Hustru, sagde denne til ham: Jeg har noget Nyt at sige Dig: Hr. Booty er død. O, svarede han, vi vide det allerede; thi vi have seet ham at løbe i Helvede. Fruen Barnaby fortalte denne Samtale til en Dame i London, med hvem hun stod i noget Bekjendskab, og denne gav Hr. Booty's Enke Underretning derom, hvilken fordrede af Capt. Barnaby en stor Fyldestgjørelse, fordi han havde skændet hendes afdøde Mand's gode Navn. Denne Sag blev da gjort anhängig af den kongelige Bank-Ret. De 4 Captainer, Hr. Ball og Matroserne angave da edeligen: at de havde seet

en Person at løbe hurtigen, og springe ned i det ildsprudende Bjerg, hvilken havde en Kjole af graat Klæde paa, hvis Knapper havde været overtrukne med selysamme Klæde. Paa Dommerens Begjering blev Kjolen, Hr. Booty havde baaret, bragt i Retsgaarden, og saae til Punkt og Prikke saaledes ud. Vidnerne tilføjede: at de paa Stedet havde indført disse Omstændigheder i deres Dagbøger, og disse bleve og forelagte i Retten, og kom, i Henseende til Tiden, paa omtrent 2 Minutter nær, overeens med Hr. Bootys Dødstid, eftersom Klokkeren og nogle Personer, der havde været hos den Afdøde lige til hans Endeligt, angave den.

Lord Overdommeren recapitulerede Capt. Barnabys Forsvar, og fældede den Kjendelse: To eller tre Vidner kunde have bedraget sig selv; men at meer end 30 Vidner tilhobe skulde have bedraget sig, kunne vi ikke formode. Og saaledes vandt Hr. Barnaby sin Proces.

H. C. Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed, og
Lærer ved Søekadet-Academiet.

Commissionen som bestyrer Ugesladet, samles Søndagen den 17de Septbr., da Hr. Universitets-Bogholder Baagøe meddeler sit Bidrag.

Borger = Bennen.

No. 39.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 23de September 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

Strikspungen.

(Af kleine Schildereren aus der wirklichen Welt).

”Bliver det saaledes ved, taber jeg til Slutning endogsaa Kjolen,” udbrød den gamle brave Oberst Waldheim, og blev heel betænkelig ved Spillet; dog denne Gang tabte han den ikke. Et lykkeligt Kort fulgte paa det andet, og belæstet med Guld som Kamelen i en Karavan med Vare, gik han sig digt hjem, sov nogle Timer, og gik derpaa i Haven, for der at nyde Solens første Morgenstraalet.

Dette vil mine Læsere maaskee finde høist besynderligt; dersom det ikke tillige blev sagt, at Obersten ikke egentlig var nogen Spiller. Han tog sjelden Kort i Haand og spillede aldrig af Til-

bøjelighed, men blot, naar han blev opfordret dertil. Det gjorde ham desto mere ondt at gjøre den Erfaring, at Majoren, som i Gaar tog Deel i Spillet, en ung elskværdig Mand, paa nogen Tid var bleven en lidenskabelig Spiller. Det var just ham, der i Gaar havde tabt Betydeligt, og meget ugjærnt havde Obersten lagt Mærke til, at han endogsaa havde engageret sig til Spillebordet baade i Dag og den næste Dag.

Et ikke meget betydeligt Gods, hvor hans Moder levede som Enke, udgjorde hans hele Formue, og dette var allerede ikke mere skyldfrit. Dette satte den gamle ærlige Oberst meget ofte i Bekymring; thi han elskede den ellers saa grove Major, som sin Søn og var derfor med mere Deeltagelse ængstelig for Udfaldet.

Therese, Oberstens Søsterdatter, kom nu ogsaa ned i Haven og gif sin elskede gamle Onkel i Møde med en hjertelig Morgenhilsen.

"Er Du ogsaa allerede saa tidlig paa Benene?" raabte han hende i Møde, og nu vaagnede atter hos ham hans Yndlings-Idee, at helbrede Majoren for sin Spillesyge ved denne skjønne Pige. Han vidste meget godt, endskjøndt det skulde være skjult for ham, at de elskede hinanden, og havde intet

derimod. Hidindtil var Sondheim, (Majorens Navn) endnu ufordærvet; endnu kunde han helbredes for en Lidenſkab, der ſaa ofte har undergravet hele Slægters Velfærd; men hvorledes ſkulde denne Sag bedſt begyndes? Foreſtillinger, Advarſler frugte deſværre ſaa ſjældent i ſlige Tilfælde. Lidenſkab er en Ild, ſom langſomt ulmer, indtil Flammen ſlaer høit i Veiret, og diſſe blive vildere, naar Vandet blot falder draabeviis paa dem. Og Oberſten vilde fra Grunden af helbrede den unge vakre Krigsmand. Vel elſkede Majoren Vidensſkaberne, men med hans yderſt muntre Temperament var det ikke noget Under, at han meget ofte veylede med de Beſtjeftigelſer, ſom udfyldte hans Tid uden for Tjenenſten.

"Synes Du ſom jeg Therese, ſagde Oberſten, ſaa lade vi Major Sondheim, indbyde til en Frokoſt."

Denne uventede Tiltale bragte Thereses Kinder til at rødme. "Jeg ſkal ſtrar, ſvarede hun, gjøre Opvartning, kjere Onkel" og Georg blev nu ſendt for at indbyde Majoren. Han kom, og endnu ſaae man Spor af Tabet i Gaar paa hans Anſigt; han ſøgte imidlertid ſaa godt ſom muligt at ſkjule det, og maaskee havde han været i Stand

dertil, dersom Obersten ikke alt for tydeligt havde læst i hans Sjæl.

"Hvorfor saa mismodig, min Ven!" spurgte Obersten; en saa skøn Morgen og saa klar Dag har vi ikke havt i fjorten Dage. Glæder De Dem ikke over den skønne Sol, der saa mildt beskinner min Rosenflor? Ej, ej! Major! hvor seer De dog hen; De vender jo Dinen mod Norden og i min Have staaer Solen hver Morgen op i Osten!"

Majoren: "Tilgiv mig, Hr. Oberst! jeg var virkelig noget adspredt."

Therese kom og man satte sig til Frokostbordet. Den Andeel, som den hulde Pige tog i alt, hvad der siden blev talt, bragte efterhaanden Majoren paa andre Tanker, og han havde allerede igjen faaet sin naturlige Munterhed, da Georg traadde ind i Haven og overrakte Obersten et Brev. Denne kjendte strax Udskriften. Ak fra min gamle gode Braunau. Hum! i lang Tid har jeg ikke hørt og seet noget fra Dig. De tillader Hr. Major! og Seglet blev brækket.

Obersten læste med megen Opmærksomhed og Sondheim begyndte en Samtale med Therese; dog denne blev snart afbrudt; thi med et dybt

Suf lagde Obersten Brevet hen for sig paa Bordet; saae derpaa veemodigen paa Majoren og sukede endnu en Gang.

Majoren: "De synes ikke at have faaet behagelige Efterretninger fra Hr. Ritmesteren?"

Obersten "O Gud! det har jeg længe tænkt, at Udfaldet vilde blive saaledes: Hav den Godhed at læse Breve fra Hr. Major. De er selv en Ven af Braunau og jeg behøver altsaa ikke at fordybke Marsagen til min Rummer for Dem." Denne tog Bladet og læste:

Ven!

Du er den, til hvem jeg i min skrækkelige Stilling vover at betro mig; thi Du kjender mig. Aldrig har jeg været udsvævende, og lykkelig kunde jeg nu være, dersom jeg aldrig havde seet Kort. Jeg har aldrig spillet heldigen og dog har jeg været daarlig nok til ikke at kunne afholde mig fra Spil. Min Gjeld er derfor nu uoverseelig, og kan Du ikke meget snart skaffe mig tusinde Louisdor; saa er det ude med din Braunau. Endnu vilde jeg være mindre elendig, dersom ikke — hør og bæv — dersom ikke min Lovise, min fromme Hustru, der saa ofte advarede mig, der saa ofte

had mig bekæmpe min Lidenſkab, var ved Rummer og Nød faſtet paa Sygelejet. I fem Dage har hun lagt og jeg er ſaa arm, at jeg ikke har det mindſte til hendes Bederqvægelse. Mine Børn græde; hør og bæv tilbage! mine Børn har ikke ſiden i Gaar faaet en Bid Brød — og Loviſe, den Himmelske, ſom havde fortjent den højſte Lykke paa Jorden, hun trøſter mig, ſom har ødelagt hende, foreſtiller ſig ſtærkere end hun er, og søger beſtandig at reiſe mit Mod. Taalmodigen kunde jeg høre paa de ſtorſte Bebreidelſer; men denne Godhed, denne himmelske Kjerlighed gjør mig næſten affindig. Send mig Penge eller en Kugle; thi jeg er ſaa fattig, at jeg end ikke kan kjøbe det ſidſte Skud; men kom hurtig, hurtig med Din Hjælp, Broder Waldheim! thi ſaaledes kan jeg ikke længere ſee Loviſe og mine Børn lide — og er jeg ikke mere til; da maae Gud ſørge for dem. Lev vel og tænk paa Din

dybt nedbøjede Braunau.

"Hvad ſiger De dertil Major?" ſpurgte Oberſten; men Majoren ſagde intet. Af hans høje Anſigtsrødme og hans ſtive paa Papiret hæftede Blik kunde man ſlutte ſig til, hvad der foregik i

hans Jenderste. Obersten talte heller ikke et Ord mere, hverken om Braunau eller om Epil i Almindelighed. Han overlod Majoren til det Indtryk, som Brevet havde gjort paa ham. Endelig stod han op. "Nu, sagde han, hvad der staaer i min Magt, vil jeg gjøre. Braunau var stedse min Ven. Han var god; men hvad er et naturligt godt Hjerte, naar det ikke tilkæmper sig den Styrke, at kunne modstaae Fristelse? Nu er Braunau med sit gode Hjerte ligesaa elendig, som det flætteste Menneske nogenstinde kan blive."

Frokosten var nu forbi. Majoren begav sig bort, og Obersten gjorde øjeblikligen ved Hjælp af nogle deltagende Benner Alt for at redde Braunau. Man forskaffede ham for det første det Nødvendige, og da hans Kones Søster nogen Tid efter døde og en ikke ubetydelig Arveløb derved tilfaldt dem; saa lykkedes det Ritmester Braunau, endskiøndt hans forrige Velstand var borte, dog nogenledes at slaae sig igjennem.

Saa tung denne hele Sag endog var for den gode Oberst, og saa meget hiint Brev endog skæmte ham i Hjertet; saa var det ham dog paa den anden Side ikke ukjert, at Brevet netop var kommet i Majorens Nærverelse. Han saae, hvor dybt et

Indtryk det gjorde paa ham og hans fyrige Indbildningskraft hidrog vist sit dertil, især da han hidtil stedse, og som vore Læsere allerede veed, endnu i Gaar havde tabt meget betydeligt. Som en klog Soldat, der viseligen fordeler sine Stridskræfter, holdt Obersten nu inde, og talte i nogle Dage ikke mere imod Spil, især da han med Glæde erfoer, at Majoren under et godt Paaskud havde frasagt sig de to Spillepartier, hvortil han i disse Dage var engageret.

Imidlertid lagde Obersten stedse ny Planer til gandske at quæle Majorens lidenskabelige Spillelyge, og Tilfældet rakte ham snart en hjælperig Haand dertil.

(Fortsættes i næste No.)

H. Baagøe,

Bogholder ved det kongelige
Universitet.

Borger = B e n n e n.

No. 40.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 30te September 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

A n n e l d e l s e.

Til Efterretning for de af Selskabets Medlemmer, som indeværende Aar maatte ville ansøge om Laan og Understøttelse.

Efter Lovens 2det Cap. 20 §. paaligger det enhver Klassifikations Repræsentantere, at undersøge Ansøgningerne fra de Medlemmer, der henhøre under deres Klassifikation, og om samme at opgive deres Betænkning, til Dplysning for samtlige Repræsentantere ved de i General-Forsamlingen paa Ansøgningerne tagende Beslutningerne.

For at sætte Repræsentanterne i Stand til at bedømme Ansøgningerne, maae derfor enhver Ansøgende efter Lovens 19de §. med Attester godtgjøre sin Bærdighed og Trang, og de, som søge Understøttelse, maae derhos anføre deres Alder, saa og, om de have uopdragne Børn, og hvor mange, samt i Tilfælde, at de nyde nogen Hjælp af offentlige Indretninger, opgive hvori samme bestaaer; og naar den Ansøgende er Enke, maae hun tillige opgive, om hun sidder i sin afdøde Mandes Næringsvei, har nogen anden eller aldeles ingen.

De som efterlade dette, eller herom, samt om deres Alder, gjøre urigtige Angivelser, skal enten aldeles tilsidesættes med deres Ansøgninger, eller mindre komme i Betragtning, imod dem, som indeholde fyldestgjørende og rigtige Oplysninger, ligesom og de Ansøgende, der anmelde Svagheder, derom skal

lade medfølge Attest fra en Læge, hvilken maae være udstædt paa den Tid Ansøgningen indgives, da de forhen til Selskabet desangaaende indleverte Attester ikke ansees gjeldende.

Søvrigt skulle Administrationen have samtlige Ansøgende erindrede om, at bibræge Ansøgningerne med deres Lovbog, og indlevere samme til Selskabets Bogholder Koble, boende i Frederiksberggaden No. 26 paa øverste Sahl, til Modtagelse alle Formiddage indtil Klokken 10, Tirsdag og Lørdag undtagne, naar disse indleveres forinden den 1ste Novbr., efter hvilken Tid ingen Ansøgning modtages.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab.

Sørensen. Drejer. Monrath.

C. Koble.

Strikfepungen.

(Fortsat. See forrige No.)

Therese havde nogle unge Veninder, som af- lagde Besøg hos hinanden. Man afvexlede ved disse Sammenkomster med Stedet, og denne Gang var Touren til Therese, at indbyde Selskabet hos sig. For det meste indfandt sig da ogsaa de unge Pigers Brødre og Fætttere, og derfor tog Obersten ikke i Betænkning, ogsaa denne Gang at indbyde Majoren, som med Taknemmelighed modtog Indbydelsen og til bestemt Time begav sig til det øvrige Selskab i Haven.

Vel var det hidtil endnu ikke kommet til nogen egentlig Erklæring imellem ham og Therese; men der gives visse Hemmeligheder, som forraade sig selv, førend man endnu taler derom, og Djnene, som ofte ere meget mere udtryksfulde end Munden, lægge mange Gange en Kjerlighedsforstaaelse tydeligere for Dagen end Ordet, der frygtfuld undglider Læben. Saaledes havde Thereses Djne spillet hende den Streg, at den opmærksomme Ma-

for med temmelig Sikkerhed kunne slutte sig til, hvad hun følte for ham. Imidlertid vilde han saa gjerne have fuldkommen Visshed, vilde af hendes egen skønne Mund selv høre, at han var elsket, og han søgte derfor en Leilighed til at kunne tale med hende uden Vidner. Hidindtil var hans Ønske endnu stedse blevet uopfyldt, og i Dag syntes Opfyldelsen endnu ikke at være nærmere, da Selskabet var alt for stort og der gaves alt for mange Jagttagere.

Therese var just for et Djæblig smuttet bort fra Haven, og Majoren gik med en anden Officier ned ad en lang Buegang. Ved Enden af samme saae han en skøn moden Aprikos hænge. Skade, sagde han, dersom den endnu sidder en kort Tid, vil den falde af og fordærves. Han traadde derfor nærmere, afplukkede den, og da Therese imidlertid var kommen tilbage til Lysthuset, hvor Selskabet var forsamlet; foresatte han sig at benytte Leiligheden til at sige den elskede Pige noget forbindeligt. Dog førend han endnu naaede derhen, flagrede den muntre Frøken D. hen til Therese, tog hende ved Armen og førte hende hen til det øvrige Selskab. Majoren havde vel seet dette; imidlertid fortsatte han mekanisk sine Skridt, og

da Thereses Strikkeping just laae paa Bordet, greb han den hurtigt, for at stifke Aprikosen i den. Han havde nu aabnet den — og see, en lille aaben Billet faldt ud af den. Han tog den op, og aldrig vilde Nyssgjerrighed have formaaet saa meget over ham, at den kunde have forledt ham til at læse dette lille Blad, dersom ikke hans eget Navn var falden ham saa tydeligen i Dine.

At Taleren var om ham i Billetten, dette vidste han nu ligesaa godt som mine Læsere; men hvor bankede ikke hans Hjerter, da han læste følgende Ord:

”Tro mig, bedste Veninde! Din Kjerlighed til Sondheim har længe ikke mere været nogen Hemmelighed for os, og vi ønskede alle saa hjerteligt at see Dig saa lykkelig som Du fortjener; men tag i nøje Overvejelse, at Sondheim er bekjendt som Spiller; tiltroer Du Dig ikke, at kunne helbrede ham for denne ulyksalige Lidenkab, da fly ham! at Dine Drømmes lykkelige Tid ikke skal sætte Dig ind i den ulyksaligste og rædsomste Virkelighed” o. s. v. Brevet havde blot til Underskrift:

Blanka

Glæde og Skræk, Haab og Vengstelse, disse vare de Følleser, der vovelviis bestormede den arme

Majors Hjerte. Hurtigt, for ikke at blive truffen i Læsningen, stak han det lille Brev igjen i Strikfepungen, forglemte Aprikosen, og gik tavst ned i Haven.

Den Visshed, at være elsket af Therese, fyldte hans Sjæl med himmelsk Fryd — den derimod at tabe hendes Kjerlighed og Agtelse ved sin Spillesyge — styrkede ham desto dybere. Det Forsæt, gandske at forsvare alt Spil, som han allerede havde fattet hiin Morgen, da han erfoer Braunaus ulykkelige Skjebne, blev nu saa meget fastere hos ham, og da hans sædvanlige Spillebrødre i nogen Tid saae, at han ved enhver Leilighed undveeg dem, bleve de endelig kjede af deres forgjevnes Indbydelse til Deeltagelse i Spillepartier; og Sondheim, som fra nu af oftere var i Thereses og hendes gamle Onkels Selskab, søgte stedse mere og mere at overtude dem begge om, at han nu var bleven et andet Menneske. Med inderlig Tilfredshed følte Obersten, at Majoren var stærkt paa Vejen til Bedring, og han saae den Tid med Glæde i Næde, da han kunde forbinde sin elskede Søsterdatter med en brav Mand. Rimeligviis var dog denne lykkelige Tidspunkt ikke saa hurtigt kommet, der-

som ikke et Tilfælde af en egen Art havde fremstyndet den.

Det var en sjen Sommerdag. Obersten, Therese og Majoren sadde just i Lysthuset og drak Kaffe, da en Støvskye reiste sig paa Landevejen, hvorigjennem de endelig opdagede en Rytter, som med Hurtighed nærmede sig dem, og neppe 3 Minutter efter traadde Capitain Weisenthal ind i Haven og fastede sig i Oberstens Arme.

Begge vare opvorne med hinanden som Dreng, havde tjent i et Regiment med hinanden; men vare for otte Aar siden blevne adskildte, og havde siden den Tid ikke seet hinanden.

(Sluttes i næste No.)

H. Baagøe,

Bogholder ved det kongelige
Universitet.

Borger = B e n n e n.

No. 41.

To og tredivte Aargang:

Løverdagen den 7de October 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

A n m e l d e l s e.

Til Efterretning for dem af Selskabets Medlemmer, som indeværende Aar maatte ville ansøge om Laan og Understøttelse.

Efter Lovens 2det Cap. 20 §. paaligger det enhver Klassifikations Repræsentantere, at undersøge Ansøgningerne fra de Medlemmer, der henhøre under deres Klassifikation, og om samme at opgive deres Betænkning, til Dplysning for samtlige Repræsentantere ved de i General-Forsamlingen paa Ansøgningerne tagende Beslutninger.

For at sætte Repræsentanterne i Stand til at bedømme Ansøgningerne, maae derfor enhver Ansøgende efter Lovens 19de §. med Attester godtgjøre sin Værdighed og Trang, og de, som søge Understøttelse, maae derhos anføre deres Alder, saa og, om de have uopdragne Børn, og hvor mange, samt i Tilfælde, at de nyde nogen Hjælp af offentlige Indretninger, opgive hvori samme bestaaer; og naar den Ansøgende er Enke, maae hun tillige opgive, om hun sidder i sin afdøde Mand's Næringsvei, har nogen anden eller aldeles ingen.

De som efterlade dette, eller herom, samt om deres Alder, gjøre urigtige Angivelser, skal enten aldeles tilsidesættes med deres Ansøgninger, eller mindre komme i Betragtning, imod dem, som indeholde fyldestgjørende og rigtige Oplysninger, ligesom og de Ansøgende, der anmelder Svagheder, derom skal

lade medfølge Attest fra en Læge, hvilken maae være udstædt paa den Tid Ansøgningen indgives, da de forhen til Selskabet desangaaende indleverte Attester ikke ansees gjeldende.

S øvrigt skulle Administrationen have samtlige Ansøgende erindrede om, at bibræge Ansøgningerne med deres Lovbog, og indlevere samme til Selskabets Bogholder Købke, boende i Frederiksberggaden No. 26 paa øverste Sahl, alle Formiddage indtil Klokken 10, Tirsdag og Lørdag undtagne, forinden den 1ste Novbr., efter hvilken Tid ingen Ansøgning modtages.

Administrationen for det foreenede Understøttelses-Selskab.

Sørensen. Drejer. Monrath.

C. Købke.

Strikkepungen.

(Sluttet. See forrige No.)

Hvor hjerteligen rystede den gamle Oberst sin troe Vens Haand, hvor mange Ting kaldte de ikke tilbage i hinandens Hukommelse, hvor prøvet og fast deres Venskab havde været! Majoren fattede strax Godhed og Agtelse for Weisenthal, og da det nu blev Aften og Luften kjøligere, førte Obersten sin Gjest, som ikke før havde besøgt ham i denne hans Bopæl, igjennem Haveporten ud over sine Marker, derfra ind i en lille Skov og viste ham alle sine Yndlingspladser og skjøne Udsigter.

Therese og Sondheim gjorde Touren med. Hun havde næsten strikket den hele Vej; men da hun bukkede sig i Skoven, for at plukke nogle Blomster, havde Majoren taget hendes Strikkepung til sig.

Imidlertid havde begge de gamle Herrer tiltraadt Tilbagemarschen og de Elskende fulgte efter; men just som de atter skulde træde ind i Haven og Therese venligen forlangte sin Strikkepung til-

bage, havde Majoren i Tanker saaledes forviklet sine Fingre i Strikkekningens Snoer, at han ikke ved egen Hjelp kunde faae den af Haanden. Therese vil hjelpe ham; men hendes skjønne Fingre forviklede sig ogsaa, og Snorerne syntes uopløseligen at have snoet sig om de Elskendes Hænder.

"Jeg bliver vel nødt til at hente min Sabel," raabte Obersten. "Nej, holdt! Broder Oberst! Du vil dog vel ikke adskille dette vakre Par! lad den Knude sidde, som man ikke kan løse!"

Therese rødmede og Majoren selv blev forelegen. "Saa snart skulde Forbindelsen ikke have været, vedblev Obersten smilende, men hvad skal man gjøre, naar Skjebnen blander sig med i Spillet? Nu saa tager min Velsignelse og værer lykkelige med hinanden!"

Det forviklede Saand blev nu hastigen løst, for snart at knytte et langt Skjønnere. I et kjerligt Egteskab med sin elskede Therese saae Sondheim i Fremtiden med Ligegyldighed til de malte Blade, der har bragt saa mange i grændseløs Jammer, og den gamle gode Oberst henlevede mange lykkelige Aar i sine ædle Børns Kreds.

Den fulte Overilelse.

(Af F. G. von Herders Blumenlese aus morgenländischen Dichtern.)

King=Esong, Konge i Es, havde en Kjon Hest, som han satte en høi Priis paa. Ved en Forseelse af Staldknægten døde Hesten. Kongen blev saa rasende opbragt derover, at han greb en Landsfe, for dermed at gjennemføre Staldknægten.

Til Lykke var den vise Yan=Esse tilstede ved dette Optrin. "Konge! sagde han, snart havde dette Menneſte været dødsens, uden at være overbeviist om sin Forbrydelses Størrelse."

"Overbeviis Du ham derom, sagde King=Esong.

Yan=Esse tog nu Landsen, vendte sig til Staldknægten og sagde:

"Ulykkens Barn! see, disse ere dine Forbrydelse; hør nøje til. Først er Du Skyld i Hestens Død, hvis Pleje Kongen havde overdraget Dig. Du maae altsaa døe!"

"Dernæst er du Skyld i, at Kongen, min Herre, er saaledes sat i Harmen over Hestens

Død, at han Selv har villet lægge Haand paa dig. See dette er en nye Forbrydelse, større end den første."

"Endelig maa hele Landet og alle omliggende Egne erfare, at Kongen, min Herre, har villet dræbe et Menneske for en Hestes Skyld, hvorved han vilde tabe sit gode Navn. See! Du Ulykkens Søn! dette er din største Forbrydelse. Saa mange andre Ting drager dette efter sig! Føler du nu din Forbrydelse?"

"O lad ham gaae! raabte Kongen. For hans Skyld vil jeg ikke tabe mit gode Navn. Jeg tilgiver ham."

Ufortrøden Lydighed.

Da Kung-Tse kom til Grændserne af Distriktet Schamfu, hvilket hans forrige Lærling Ming-Tse forestod som Mandarin, sendte han Umaki i Forvejen for at undersøge Provindsens Tilstand. Umaki traf paa en Fisker, som just havde draget sit Garn, var i Færd med at adskille de fangne

Fiske og at kaste en stor Deel af dem i Vandet igjen.

"Hvorfor gjør Du dette? spurgte Umaki, og berøver dig selv en Deel af dit Arbeide?"

"Fordi, svarede Fiskeren, vor Mandarin har givet den Befaling, at kaste de mindre Fiske igjen i Vandet, at de kunne blive større. Havde endog min hele Fangst blot været smaae Fiske, jeg havde adlydt Befalingen, og mit forgjæves Arbeide skulde ikke have foraarsaget mig Græmmelse."

"Stjønne Forfatning, udbrød Kung=Tse, hvor den Undergivne tiltroer den Befalende, at dennes Bud blot tjener til hans Bedste. Der er det behageligt at byde; der adlyder man med Glæde og Lyst." Med rørt Hjerte reiste han videre.

H. Baagøe,

Bogholder ved det kongelige
Universitet.

Commissionen, som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 15de Octbr., da Hr. Lands=Dverrets og Hof= og Stadsrets=Assessor Beutgen meddelede sit Bidrag.

Borger = B e n n e n.

No. 42.

To og tredivte Aargang:

Løverdagen den 14de October 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

A n n e l d e l s e.

Til Efterretning for dem af Selskabets Medlemmer, som indeværende Aar maatte ville ansøge om Laan og Understøttelse.

Efter Lovens 2det Cap. 20 §. paaligger det enhver Klassifikations Repræsentantere, at undersøge Ansøgningerne fra de Medlemmer, der henhøre under deres Klassifikation, og om samme at opgive deres Betænkning, til Dplysning for samtlige Repræsentantere ved de i General-Forsamlingen paa Ansøgningerne tagende Beslutninger.

For at sætte Repræsentanterne i Stand til at bedømme Ansøgningerne, maae derfor enhver Ansøgende efter Lovens 19de §. med Attester godtgjøre sin Værdighed og Trang, og de, som søge Understøttelse, maae derhos anføre deres Alder, saa og, om de have uopdragne Børn, og hvor mange, samt i Tilfælde, at de nyde nogen Hjælp af offentlige Indretninger, opgive hvori samme bestaaer; og naar den Ansøgende er Enke, maae hun tillige opgive, om hun sidder i sin afdøde Mand's Næringsvei, har nogen anden eller aldeles ingen.

De som efterlade dette, eller herom, samt om deres Alder, gjøre urigtige Angivelser, skal enten aldeles tilsidesættes med deres Ansøgninger, eller mindre komme i Betragtning, imod dem, som indeholde fyldestgjørende og rigtige Oplysninger, ligesom og de Ansøgende, der anmelde Svagheder, derom skal

de medfølge Attest fra en Læge, hvilken
 raar være udstædt paa den Tid Ansøgningen
 idgives, da de forhen til Selskabet desan-
 aaende indleverte Attester ikke ansees gjeldende.

S øvrigt skulle Administrationen have
 imtlige Ansøgende erindrede om, at bielægge
 ansøgningerne med deres Lovbog, og indlevere
 samme til Selskabets Bogholder Købke, boens-
 e i Frederiksberggaden No. 26 paa øverste
 Sahl, alle Formiddage indtil Klokken 10,
 Tirsdag og Løverdage undtagne, forinden den
 ste Novbr., efter hvilken Tid ingen Ansøgning
 ioptages.

Administrationen for det forenede Under-
 tøttelses-Selskab.

Sørensen. Drejer. Monrath.

C. Købke.

En god Forestillings Maade.

(Af J. G. von Herders Blumenlese aus morgenländischer
Dichtern.

Tschuang-Wang, Konge i Tsou, havde besluttet at lade opføre en uhyre stor Bold. Dett unyttige Arbeide krævede store Beføstninger og va høist udmattende for Landmænd og Krigsfolket. Adskillige af Rigets Embedsmænd havde derfor gjort Forestillinger derimod; men deres Tale va spildt og Fyrstens Unaade blev deres Lod. Der høje Bold skulde fuldføres.

Tschuki, en Mand af Kraft og Mand, som havde begivet sig paa Landet, erfoer, hvad de foregik ved Hoffet, og i det han dyrkede sin Ager talte han saaledes med sin Plov.

"Jeg vil gaae hen og see Kongen, min god Plov." Og, svarede han sig selv i Plovens Navn "Hvordan? er du kjed af dit Liv? saamange stor og fortjente Mænd ere blevne belønnede med Øden, og Du? Ja, Ja, svarede han sig atter selv, dersom de fornemme Herrer havde gaaet bag Ploven lige:

som jeg, vilde de maaskee have gjort deres Sager anderledes."

Strax lod han Ploven staae og gif for at sige Kongen sin Mening.

I det Øjeblik han traadde ind for Kongen, sagde denne, som kjendte ham: "Uden Tvivl vil Tschuki ogsaa gjøre mig Forestillinger."

"Biffeltigen ikke, naadigste Herre! hvorledes kunde de sige saade mig ind? Vel er det mig ikke ube- kjendt, hvad man plejer at sige, at store Herrer ogsaa bør være naadige Herrer; ligesaa sandt er det ogsaa, at ligesom en god Jord modtager Dug- gen, hvoraf den frugtbargjøres; saaledes høre og vise og dydige Regentere gjerne en fornuftig Fore- stilling. Sandt er det ogsaa, at Folk tale, som om Deres Majestæt havde foretaget et Værk, der bliver deres Undersaatter til alt for stor Byrde. Men hvo er jeg som torde vove at gjøre min Konge Modforestillinger? Nej, siger jeg endnu en Gang, det være langt fra mig."

Derpaa vendte han sig til de nærværende Stats- tjenere og blev saaledes ved:

"Saa uvidende jeg end er, har jeg dog hørt sige: at Konge af Yu blev skilt ved sit Rige, fordi han ikke fulgte Ringschikis Raad. Af samme

Grund blev Kong Tsins Stater et Bytte for Kongen i Tfu. Ogsaa Son vilde ikke have undertrykt Tiao, dersom denne havde taget imod den vise Hifu's Raad. Kort — vi tælle 3 Keisere og sex Konger, som ere gangne til Grunde, fordi de aldrig kunde taale kloge Folks Forestillinger." Han havde neppe sagt dette, før han ilede ud af Døren.

Men Kongen lod ham falde tilbage. "Vær uden Frygt, sagde han; din Forestilling har gjort et dybt Indtryk paa mig. Hvad der hidindtil blev sagt mig og Maaden, hvorpaa det blev sagt, bragte mig i Harm; du har derimod ikke sagt noget, der kunde ophidse mig. Du har foreholdt mig Exemppler, der ere ligesaa sande som træffende; jeg afstaaer fra mit Forhavende" — og strax blev der givet Ordre til at lade Arbeidet hvile. Ja hvad der endnu var mere, den ellers saa stolte Hersker lod bekendtgjøre, at han vilde ansee dem som sine Brødre, der overgav ham Forestillinger, der kunde fremme Statens Vel. I hele Riget erhvervede han sig fra den Tid Hæder og Tillid; Folket priiſte ham i Sange og Narbøgerne bevarede hans Minde i taknemmelig Erindring.

S t e d m o d e r e n.

Under Kong Enevangs Regjering fandt Slotsvagten en nyligen dræbt Mand paa Marken, og nogle Skridt derfra to Brødre, hvilke man ansaae som Morderne og derfor bleve fæstede i Fængsel. Da den Døde kun havde eet Saar, der altsaa lod formode, at kun een af dem kunde have begaaet Forbrydelsen, opstod det Spørgsmaal, hvilken af dem begge der var Gjerningsmanden? Ingen af Brødrene vilde lade Skylden komme paa den anden. Under Forhøret paaftod enhver af dem, at han var Morderen. Sagen kom for Kongen.

"At skjenke dem begge Livet, sagde Han, ere at lade Morderne vederfares Naade; at lade dem begge henrette, da blot een kan have udøvet Mordet, var imod Loven og grusomt. Moderen maa kjende dem bedst; een af dem skal døe og hendes Dom skal afgjøre det."

Moderen udbrød i Taarer, da man overbragte hende Kongens Befaling. "Imidlertid naar jeg skal fælde Dommen, saa døe den Yngste! den Ældre leve —"

Dommeren forundrede sig over, at hun tvertimod Modres Skik, der sædvanligen elskede den Yngste meest, lod Fritagelsen falde paa den Ældste; men hun svarede: "den, hvis Liv-jeg redder, er ikke min kjødelige Søn; han var født i min afdøde Mand's første Ægteskab. Jeg har givet hans afdøde Fader det Løfte, at agte og elske ham som min egen Søn, og jeg har hidtil med Glæde kunnet holde mit Løfte. Dette vilde jeg bryde, om jeg nu til Skade for den Ældste vilde af Moder=Omhed frifinde mit eget Barn, den Yngste. Jeg føler dybt, hvad dette Valg koster mig." — Med Suk og Taarer vendte hun sine Bine mod Himlen og Sorgen qualte Ordet paa hendes Læber.

Da Kongen fik Moderens Valg at vide, skjenkte han begge Sønerne Livet. Moderens Fryd var ubeskrivelig og hendes Børn lønnede hende med den kjerligste Hengivenhed indtil hendes Død.

H. Baagøe,

Bogholder ved det kongelige
Universitet.

Commissionen, som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 15de Octbr., da Hr. Høiesterets=Uffessor Beuthen meddeler sit Bidrag.

Borger = B e n n e n.

No. 43.

To og tredivte Aargang:

Løverdagen den 21de October 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

A n n e l d e l s e.

Til Efterretning for dem af Selskabets Medlemmer, som indeværende Aar maatte ville ansøge om Laan og Understøttelse.

Efter Lovens 2det Cap. 20 §. paaligger det enhver Klassifikations Repræsentantere, at undersøge Ansøgningerne fra de Medlemmer, der henhøre under deres Klassifikation, og om samme at opgive deres Betænkning, til Dplykning for samtlige Repræsentantere ved de i General-Forsamlingen paa Ansøgningerne tagende Beslutninger.

For at sætte Repræsentanterne i Stand til at bedømme Ansøgningerne, maae derfor enhver Ansøgende efter Lovens 19de §. med Attester godtgjøre sin Værdighed og Trang, og de, som søge Understøttelse, maae derhos anføre deres Alder, saa og, om de have uopdragne Børn, og hvor mange, samt i Tilfælde, at de nyde nogen Hjælp af offentlige Indretninger, opgive hvori samme bestaaer; og naar den Ansøgende er Enke, maae hun tillige opgive, om hun sidder i sin afdøde Mand's Næringsvei, har nogen anden eller aldeles ingen.

De som efterlade dette, eller herom, samt om deres Alder, gjøre urigtige Angivelser, skal enten aldeles tilsidesættes med deres Ansøgninger, eller mindre komme i Betragtning, imod dem, som indeholde fyldestgjørende og rigtige Oplysninger, ligesom og de Ansøgende, der anmelde Svagheder, derom skal lade medfølge Attest fra en Læge, hvilken maae være udstædt paa den Tid Ansøgningen

indgives, da de forhen til Selskabet desangaaende indleverte Attester ikke ansees gjeldende.

I øvrigt skulle Administrationen have samtlige Ansøgende erindrede om, at bibræge Ansøgningerne med deres Lovbog, og indlevere samme til Selskabets Bogholder Købke, boende i Frederiksberggaden No. 26 paa øverste Sahl, alle Formiddage indtil Klokken 10, Tirsdag og Lørdag undtagne, forinden den 1ste Novbr., efter hvilken Tid ingen Ansøgning modtages.

*

*

*

Mandagen den 23de denne Maaned, om Eftermiddagen Kl. 5, holdes General-Forsamling paa Prindsens Palai bag Slottet, til hvilken Tid De Herrer Repræsentantere ville behage at møde.

Administrationen for det foreenede Understøttelses-Selskab.

Sørensen. Drejer. Monrath.

C. Købke.

Endeel franſke, paa det ſpanſke Bloſkſkib la Caſtilla i Havnen ved Cadix, indſpærrede Krigsfangers Flugt i Maret 1810.

(Af Morgenblatt für gebildete Stände.)

Spanierne holdt efter Engländernes Exempel deres Krigsfanger indſluttede paa Bloſkſkibe, og flere tusende Franſkmænd bleve Offere for denne forhadte Forholdsregel, ſom under Spaniens hede Himmelegrændnu var mere ødelæggende end i Englands koldere Clima. Deſuagtet lykkedes det flere af diſſe Ulykkelige til forſkjellige Tider at undvige fra deres haarde Bogtere.

Vi ville herpaa kun anføre et Exempel, der er taget af Hr. Maglies Bærk over Krigen i Spanien. Forfatteren har erholdt det meddeelt af en da paa la Caſtilla værende Dragon-Officier, der fortæller de nærmere, med Undvigelsen forbundne, Omſtændigheder, paa følgende Maade:

Bloſkſkibet la Caſtilla laae for Anker ved Siden af Admiral Parviſ, en halv Mil fra Cadix og omtrent een Mil fra Kysten, paa hvilken den franſke Armee befandt ſig, der beleirede Cadix; ombord paa Bloſkſkibet vare 600 Fangne, blandt hvilke 500 Of-

ficierer, der for største Deelen hørte til General Dupont's Corps, og alt forlængst skulde have været udvevlede, naar ikke den spanske Regjering havde brudt den mellem General Dupont og den spanske General Castannos den 20de Juli 1808 i Baylen sluttede Capitulation, ved hvilken den førstes Armeecorps overgav sig som Krigsfanger. Derøvede Livets første Fornødenheder, indspærrede i et snævert og usundt Rum, fandt vi et Fangenskab af næsten to Mar at være utaaleligt. Hver Dag, der svandt, avlede tusinde Forslag til vor Redning, hvis aldeles Umulighed imidlertid ved et Diebligs Eftertanke var indlysende. Vi vilde alle redde os paa eengang og alle dele Faren; thi vi havde med Smerte maattet see, at adskillige af vore Kammerater, der enkeltviis søgte at flye, vare blevne skudte.

Faurax, Eskadrons-Chef i det 10de Dragon-Regiment, en rask og modig Mand, foreslog at vente til Vejret blev stormende, da overfjære vore Ankertouge og lade os drive af Strømmen ned mod Kysten. Dette dristige Forslag fandt Bifald hos de fleste af os, men nogle højere Officierers Indflydelse, der satte sig imod Forslaget, hindrede dets Udførelse.

Imidlertid gaves der for os ingen gunstigere Tidspunkt; thi det var ved Jevndøgnstider og Slupperne kunde ikke holde Søen, der var saa oprørt at flere engelske og spanske Skibe for vore Dine-gik til Grunde. Snart blev Havet roligere, og de der havde imodsat sig Udførelsen af vort Forsæt, angrede

det nu, skjönt for sildigen; thi vore Lidelser forøgedes dagligen. Den 15de Maji 1810 blæste en heftig Sydstvind; Haabet vorte i alles Hjerter; denne Gang vaklede ingen; alle Raad, Fostre af frygtsom Klogskab, forkastedes; og det blev med stor Stremmesfleerhed besluttet at kappe Ankertougene naar Flovtiden atter indfandt sig. Om Aftenen Kl. 9 udførte Sø-Officereren Bourac og fire Soldater dette Hverv; Skibet dreves af Bølgerne; strax bemærkede man sig den spanske Officier, der med 15 Soldater udgjorde Blokflibets hele Besætning. Imidlertid bemærkede en ved vort Skib for Anker liggende Sluppe at vi vare i Driivt, og spurgte gjennem en Raaber: om Marsagen hertil? Vi tvang den spanske Officier ved Trusel om øjeblikkelig Død, til at svare: at Ankertougene vare sprungne. Da det stormende Vejr gjorde dette muligt og sandsynligt, man overalt ingen Opstand formodede, saa blev med den bekjendte spanske Langsomhed, gjort Signal til de næste Skibe, at de skulde give Agt paa os.

Imidlertid nærmede det af den gunstige Vind drevne Blokflib sig til Kysten. Da Sluppen kom paa Siden af os havde vi i Hast bevæbnet os med Geværer, Karer og allehaande Redskaber i Mangel af Baaben, og saaledes udrustede opstillet os langs inden for de aabne Kanonporte; da den var kommen os nær nok kastede vi alle de Rugler vi vare i Besiddelse af med Hænderne paa det fjendtlige Mandskab, hvorved nogle bleve saarede; Sluppen svarede

med et Kanonskud, blev ved at forfølge os og beskyde os i en meget kort Afstand; og vi vilde ej være sluppet saaledes derfra, naar ikke Mørket havde forhindret de paa Rheden stationerede Fartøjer at see os.

Med Smerte bemærkede vi nu at Vinden en heel Time tog af og at Blokskibet derfor kun bevægede sig langsomt; aldeles Modløshed fulgte paa den ædle Jld, af hvilken vi vare besjælede. Enhver frygtede for at falde i Spaniernes Hænder og fortrød at have bidraget til dette uovsomme Foretagende. Pludseligen reiste Vinden sig atter og drev os til den af de Franſke besatte Strandbred. Faurax tilbød at svømme derhen for at bekjendtgjøre vor mislige Stilling; han kastede sig i Havet, svømmede mellem de fjendtlige Slupper og steg i Land paa Kysten, Kl. I om Morgenen strandede Blokskibet 400 Favne fra Fortet Matagorda.

Imidlertid brød Dagen frem og viste os Fjenden, der nu havde et Eigtcpunkt for sine Skud; vi bleve beskudte af 20 Canoneer = Schalupper og fra de paa Kysten ved Cadix anlagte Batterier. Man forestille sig mere end 500 Kanoner i flere Timer rettede paa et eneste Punkt, og man vil kunne gjøre sig et nogenledes Begreb om vor frygtelige Tilstand.

Vort Skjts fra Matagorda svarede det spanske fra Fortet Puntalez med en overlegen Jld, og beskyød de fjendtlige Canoneer = Schalupper; men disse drog sig bag ved vort Blokskib og undgik derved de

fleste Rugler; adskillige Bomber tændte Ild paa vort Skib, som dog strax igjen blev slukket. Da Skibet alt havde trukket 15 Fod Vand var det endnu 60 Favne fra Strandbredden; denne Strækning kunde umuligt lægges tilbage af Mennesker der ej forstod at svømme; kom ikke hastig Hjælp, saa saa vi intet andet for os: end at dræbes af det fjendtlige Skyds, opbrændes levende eller at drukne. Faurax, der med ædel Anstrængelse omtrent Kl. 7 om Morgenen svømmede tilbage til os, forkyndte os den glade Tidende: at der vilde blive sendt os Fartøjer imøde, som vi og strax derpaa saae komme kjørende i Gallop paa Kanonlavetter og blive satte i Vandet. Vort dybt bevægede Sind svævede saaledes mellem Frygt og Haab, at vi neppe turde troe vor Lykke. — Alle vilde paa engang styrte sig i det første Fartøj, og flere druknede som Offere for deres ukloge Glen. Endelig begyndte Land-sætningen og Kl. 11 vare vi alle i Land med Undtagelse af 20 Kammerader, der deels vare druknede, deels faldne for de fjendtlige Rugler.

Zeuthen,

Affesor i Højeste Ret.

Borger = B e n n e n.

No. 44.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 28de October 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

A n n e l d e l s e.

Til Efterretning for dem af Selskabets Medlemmer, som indeværende Aar maatte ville ansøge om Laan og Understøttelse.

Efter Lovens 2det Cap. 20 §. paaligger det enhver Klassifikations Repræsentantere, at undersøge Ansøgningerne fra de Medlemmer, der henhøre under deres Klassifikation, og om samme at opgive deres Betænkning, til Dplysning for samtlige Repræsentantere ved de i General-Forsamlingen paa Ansøgningerne tagende Beslutninger.

For at sætte Repræsentanterne i Stand til at bedømme Ansøgningerne, maae derfor enhver Ansøgende efter Lovens 19de §. med Attester godtgjøre sin Værdighed og Trang, og de, som søge Understøttelse, maae derhos anføre deres Alder, saa og, om de have uopdragne Børn, og hvor mange, samt i Tilfælde, at de nyde nogen Hjælp af offentlige Indretninger, opgive hvori samme bestaaer; og naar den Ansøgende er Enke, maae hun tillige opgive, om hun sidder i sin afdøde Mandes Næringsvei, har nogen anden eller aldeles ingen.

De som efterlade dette, eller herom, samt om deres Alder, gjøre urigtige Angivelser, skal enten aldeles tilsidesættes med deres Ansøgninger, eller mindre komme i Betragtning, imod dem, som indeholde fyldestgjørende og rigtige Oplysninger, ligesom og de Ansøgende, der anmelder Svagheder, derom skal lade medfølge Attest fra en Læge, hvilken maae være udstædt paa den Tid Ansøgningen

indgives, da de forhen til Selskabet desangaaende indleverede Attester ikke ansees gjeldende.

I øvrigt skulle Administrationen have samtlige Ansøgende erindrede om, at bielægge Ansøgningerne med deres Lovbog, og indlevere samme til Selskabets Bogholder Koble, boende i Frederiksberggaden No. 26 paa øverste Sahl, alle Formiddage indtil Klokken 10, Tirsdag og Lørdag undtagne, forinden den 1ste Novbr., efter hvilken Tid ingen Ansøgning modtages.

Administrationen for det foreenede Understøttelses-Selskab.

Sørensen. Drejer. Monrath.

G. Koble.

Selfom Hvæne=Jagt.

(Af Morgenblatt für gebildete Stände.)

Major Williams ved det brittiske 8de lette Dragon-Regiment fortæller i sin indianske Dagbog følgende: Medens mit Regiment cantonnerede i Cawnpore lærte jeg at kjende en halvild indiansk Stamme, der lever uden fast Opholdssted i Ruinerne i Orkenen, i Fjeldkløfterne blandt vilde Dyr, nærende sig af det Bytte Jagten giver dem, det vil sige af Ulvenes, Schakalernes, Hvænernes, ja endog Slangernes, Kjød. Jeg mødte engang tvende Mænd af denne usle Stamme, som i Forening bar paa deres Skuldre en levende Hvæne, hvis Been vare fast sammensnørede og som var belagt med en Mundkurv. Jeg erkjendte mig hos dem hvorledes det havde været dem muligt at fange og binde et saaglubende Dyr? de tilbød mig, naar det kunne være mig til Fornøielse, at anstille en saadan Jagt i min Overværelse. Jeg erklærede mig hertil villig, og vi aftalte at træffe sammen nogle Mile derfra i Egnen af Janjernore, en forðum i den hindostanske Historie berømt Stad, hvoraf der nu kun ere Ruiner til-

bage. Ti til tolv Officierer ønskede ogsaa at bivaane Jagten; vi toge et Antal Tjenere og saa mange Levnetsmidler, der udfordredes til et muligen forlænget Ophold, med os. Vi forlode vore Quarterer før Dagbrækningen, og da Solen stod op, var Jagten alt begyndt — Hyænen's Hule var snart opdaget. I en af de mange Høldkloster, som der findes, bemærkede vi Indgangen til en Grube eller Hule, som vi sluttede maatte være beboet af Hyæner, da deres Spor saaes i Sandet og store Dyrekogler og Pandeskaller laae strøede deromkring. Floden Ganges er ej langt derfra, og da Indianerne have for Skik at fæste deres Døde i denne Flod, saa søger Hyænen disse Liig ved Bredden, slæber dem i sine Huler, og fæster de afgnavede Been igjen ud. Man kalder disse Huler: Indianernes levende Begravelser. — For at forvise os om Hulen var beboet lode vi en Grævlinge-Hund gaae derind, denne begyndte strax at gibe og kom saa Djeblikke efter tudende tilbage ilde saaret af Vid.

Begge Indianerne begyndte nu deres Arbeide; deres eneste Vaaben var en spids Jernstang, der var en Fod lang og tillige hvis det gjordes nødigt, kunne bruges til at udvide Indgangen. Med dette Vaaben, et Buntt Loug og et Stykke Bomuldstøj

(der formodentligen skulde tjene til at kaste Dyret over Hovedet for at hindre det fra at see) krøb den ene Indianer ind i Hulen.

Da han derinde var kommet nær til Dyret, hvis sunklende Øjne forraadte det, bankede han over sit Hoved imod Loftet af Hulen paa en Maade, der var aftalt med hans Kammerat, som udenfra havde lagt Øret paa Jorden; den Dybde under Jorden, i hvilken den ene Indianer befandt sig, kunde udgjøre tolv til fjorten Fod. Indianerne vedbleve at give hinanden Tegn ved Banken; da endeligen Stedet var udfundet, lode vi ved vore Folk, der vare forsynede med de nødvendige Redskaber, grave en Abning eller Gang henimod det betegnede Sted. Dette udfordrede en lang Tid og den Ulykkelige, der arbejdede i Hulen, havde alt været der saalænge, at vi alvorligen begyndte at frygte for at han enten maatte være kvalt eller sønderrevet af Udyret; adskillige af vore Officierer troede derimod at Indianerne kun drev Spøg med vor Lettroenhed; men endelig kom den raske Kryber atter frem for at drage frisk Luft; hans Udseende var frygteligt, Sved og Støv havde bedækket ham med en tyk Skorpe, som han maatte vaske af inden han kunde aabne Øjne og Mund. Abningen var nu fuldendt til den under-

fordiſte Gang, med hvilken den omtrent fem og fyrgetyve Fod fra Hulens Indgang ſtødte ſammen i en ret Vinkel. Den ſamme Indianer ſteeg nu ned dert efterat han førſt havde nedkaſtet en ſtor Steen (en ſaakaldet Pudding Steen) formodentligen for at kunne ſkyde den frem imod Dyret og dermed deels forhindre dets Flugt, deels beſkytte den krybende Jæger.

Det varede ikke længe førend vi hørte Dyrets Hylen og Indianeren kaldte ſin Staldbroder til Hjelp; denne nedlod ſig af et Loug, hvis Ender vi holdt. Gaa Djeblikke efter ſaae vi hvorledes de nede i Hulen ſlæbde Hyænen med tilspærret Gab og ſammenbundne Fødder; de tilraabte os at vi ſkulle drage op i Louget; allerede vare de dragne et Par Skridt over Hulens Grund, da en Strikke ſprang itu og Hyænen faldt tilbage i Hulen; Arbeidet maatte nu begynde paa nye og Indianerne syntes et Djeblik at have tabt Lyſten dertil; imidlertid lykkedes det dog og inden kort Tid var den af Raſenhed ſkummende Hyæne bragt frem af Hulen. Ved Dyrets mægtige Anſtrængelſe for at komme i Frihed havde en af de Strikker, der gik om Riæbenet, forſkudt ſig, og det beed med ſaadan Kraft i et Stykke Jern Værktøi, at een af dets Fange-

tænder brødes itu og Mærket af de øvrige Tænder var synligt i Jernet.

Vi bragte det levende til vort Cantonnement.

Denne selsomme Jagt foranledigede mange-
haande Formodninger om den egentlige Fremgangs-
maade, som Indianerne derved betjene sig af; men
paa alle Spørgsmaale, som man i saa Henseende
gjorde dem, gavede de ingen tilfredsstillende Svar, og
lode sig allene forstaae med at det hele beroede paa
en Slags Tryllerie ligesom ved Slanges som de
forstaae at tæmme. Det være imidlertid som det vil,
saa er det vanskeligt at fatte: hvorledes et af Natu-
ren med saa kraftige Angrebs og Forsvarsmidler ud-
rustet Dyr, kan bringes til at lade sig binde af nøgne
og ubevæbnede Mennesker; thi den liden spidse
Jernstang syntes aldeles ei at være brugt til dermed
at slaae eller stikke Hyænen siden Dyret ei var saaret;
maaskee disse Mennesker ere smidige og hurtige nok til
at bruge Jernstangen som Knøvl og stikke den i Ga-
bet paa Dyret naar det vil angribe sin Forsølger;
imidlertid er dog end ej ved denne Forudsætning den
besynderlige Jagt oplyst.

Zeuthen,

Affesor i Høieste Ret.

Borger-Bennen.

No. 45.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 4de November 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

Anneldelse.

I vores afdøde Med-Administrators Cancellieraad Sørensen Stæd, hvis Administrations Tid desuden var udløbet, blev Hr. Garver Lindstorff i General-Forsamlingen den 23de forrige Maaned valgt til Administrator, som var tilstæde, og be-
ragede at antage Valget.

I samme Forsamling blev fremlagt General-Regnskabet for forrige Aar tillige med Dher. Revisorers Garver Lindstorffs, Wiinhandler Schaus Udsættelse, i hvis

Følge af Kassereren bliver at tilsvare i Rbd 90 St. Sedler og Tegn; bemeldte Regnsk blev efter Lovens 4 Cap. 57 J. quitten af de tilstædeværende Repræsentantere.

Derefter blev fremlagt Kassererens Contract af dette Aars første Kvartals Regnskab, som hermed følger.

Som nye Medlemmer af Selskab bleve antagne:

Hr. J. H. Schmidt, Copist i det Kongelige Retsammer.

- Moldenhauer, Juveler og Rodemester.
- P. L. Hansen, Vinhandler.
- J. G. Bandelo, Sadelmager.
- J. Haubman, Glashandler.
- E. E. Løse, Musikhandler.
- W. Jones, Porcelainshandler.
- H. Holm, Glarmester.
- J. Prikel, Hof-Bedemand.
- A. Michelsen, Dltapper.
- P. Lassen, Kiøbmand.
- D. Borgen, Handelsfuldmægtig.

- Hr. Wahlgreen, Blikkenslager.
 — M. Bruun, Handels=Bogholder.
 — E. Holm, Skoemagermester.
 — H. Bondorph, Protokollist ved Lands=Dver=retten.
 — Sahl, Cancellieraad og Chef for Sekretariats=Contoir ved Kiøbenhavns Magistrat.
 — Deichman, Cancellie= Sekretair.
 — Lohse, Mægler.
 — P. Borch, Skrædermester.
 — Klingenberg, Cantor.
 — Schou, Ostindisk Capitain.
 Madam P. Siersted, Giordemoder.
 — J. Steenersen, Toldbetjents Enke.
 — H. Schmidt, Kongelig Pensionists Enke.

Administrationen for det foreenede Understøttelses= Selskab.

Drejer.

Monrath.

G. Røbbe.

Bidrag til den ophævede spanske Inquisitionens-Historie,

af et Djenvidne.

(Af Morgenblatt).

Det frygtelige Slag ved Somosierra var tabt for Spanierne; de stejle Klipper af denne Bjergstrækning, Indgangen til Ny-Castilien, overstegne, Vejen til Spaniens Hovedstad stod aaben for Sejerherrerne, i hvis Lejr allerede General Morla havde overbragt Madrids Nøgler. Den øverste Junta, en Hob bevæbnede Munke, skjælvende for den fremrykkende Fjende og den opbragte Pabels Raserie, var flygtet til Toledo med en Deel af Besætningen, nogle bevæbnede Bønder og en Bande herreløst Paf, som for de i Madrid udøvede Uordner frygtede Sejerherrerne's Hævn. General Lasalle i Spidsen af sit lette Rytterie, General Valence med endeel af den brave polske Legion fulgte dem i Hælene for at renske Breddene af Tajo-Floden for disse udisciplinerte Horder.

(Fortsættes i næste No.)

Zeuthen,

Kselor i Højeste Ret.

E x t r a c t

af

1ste Kvartals Regnskab,

for

det foreenede Understøttelses-Selskabs

Indtægter og Udgifter,

i Kvartalet fra 1ste Januari til ultimo

Marts 1820.

I n d t æ g t.

	Sedler og Tegn.		Rt
	Rbd.	/3	
Kassebeholdningen fra forrige Aar incl. Restancerne (see Ugebladet No. 20) vare	3131	64	4
A. Ugentlige Indkomster for Ugebladets 32te Aargang fra No. 1 til No. 13 inclusive	431	21	—
B. Kvartals Contingent for 4de Kvartal 1819 fra 1ste Octb. til ultim. Decbr.	557	6	—
C. Laans og Forskuds Afbetaling i dette Kvartal	734	48	11
D. De Overordentlige Medlemmers Con- tingent	221	—	—
E. Renter af Selskabets Capitaler . . .	890	—	284
Rbdlr.	5965	43	349

At forestaaende Extract af 1ste Kvartals Reg
for 1820 er overeensstemmende med Ad-
strationens Control bevidner

Drejer.

Monrath.

C. Røbl

U d g i f t.

	Sedler og Tegn.		Rede Solv.		
	Rbd.	ß	Rbd.	ß	
aaarlige staaende Udgifter, for bladets Trykning, Papiir, Løn- ger samt Buddenes 2 pCt. af Ind- tægten 1819	812	5	6	80	
aaarlige Pensionister i dette Qvartal	438	72	—	—	
aaarlige Gratiaaler incl. Budene .	1980	—	—	—	
indkomne til 21 forskellige Medlemmer	—	—	2450	—	
aaarlige Udgifter i dette Qvartal .	22	90	10	—	
Saldo bliver Caffe- Beholdningen inclus. circa 1200 Rbd. Restancer hos forskellige af Selskabets Med- lemmer for forfalden Laans Af- drag	2711	68	1025	31	
	Rbdlr.	5965	43	3492	15

Kiøbenhavn, den 3ite Marts 1820.

L u n d,
Kasserer.

Borger = B e n n e n.

No. 46.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 11te November 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

Bidrag til den ophævede spanske Inquisition = Historie.

(Sluttet. See forrige No.)

Fægtende nærmede Forvagten sig til det gamle ærværdige Toledo med sine Taarne og Klostre, som Tajo flyder forbi. Løt udenfor Stadens Porte kom det paa nye til en hidsig Fægtning; de polske Landsryttere gjennembrød i Gallop Fodfolkets Rader, og Voltigeurerne havde med Bajonetterne banet sig Vej ind i Staden gennem Forstadens Olivenhaver.

Nogle i rum Tid som Haandværkere i Toledo bosatte Tydskere (blandt hvilke der, hvis jeg ej fæller, vare nogle Bøhmere, i det mindste kunde

de godt gjøre sig forstaaelige for vore Polakker) førte de ved Modstanden høist forbittrede Soldater til Inquisitionens Fængsler; de bleve opsprængte og alt vare endeel Fanger befriede, da den af Maserie skummende Pøbel paa nye styrtede frem og den siden Hob maatte vige for Overmagten. Da rykkede General Balence med den polske Division frem i Stormskridt med opplantede Bajonetter; Landserytterne spredte sig omkring i Gaderne; Artilleriet førte op paa Torvet, og Byen var vores. Øjeblikkeligen ilede den menneskekjærlige General Pasalle til Inquisitions-Fængslet. Med Gysen bortvendte vi vore Øjne fra det skrækkelige Syn!

Omringede af vore, allerede barbarisk dræbte Saarede, laae omtrent tolv til femten Ulykkelige, der vare befriede af vore Boltigeurer, gjennemboede af Kniv- og Bajonet-Stik eller med knuuste Hoveder. En rasende Folkesværm, anført af nogle fanatiske Munke, havde i det Mellemrum da vor Forvagt maatte vige, opoffret dem. Dette skrækkelige Skuespil bragte de allerede forbittrede Soldaters Brede til det højeste. Dørrene og Portene styrtede under Sappeurernes Ører, nogle af In-

quisitionens Tjenere, der i de vidtloftige Bygninger fandtes bevæbnede, bleve nedhugne og de tykke Mure gjenløb af Skuddene hvormed Laasene bleve opsprængte.

Med Bajonetten paa Brystet tvang Soldaterne Fangevogterne til at føre dem til de skjulte Fængsler i de underjordiske Hvelvinger. Hvilket Syn! Gravene syntes at aabne sig, og liig Aander fremstøede blege Skikkelser fra disse mørke Huler, med Skjægge der naaede til Beltestedet og Negle udvoredede som Dyrenes Klør, de aandede med Besværighed for første Gang i mange Aar i den frie Luft.

Paa adskillige af dem var Ryggen forover sammentrykket i en Bue, Hovedet skjævt nedbøjet, Arme og Hænder stivt udstrakte til nedensfor Knæet. Ved nøjere Undersøgelse befandtes det at disse Ulykkelige havde været indspærrede i snævre, underjordiske Huler, hvis Højde ikkun var to Alen, saa at de følgelig ikke kunde staae opreiste, og Legemet i en lang Række af Aar havde maattet antage denne sammentrykte Skikkelse. Al, af vore Regiments=Læger anvendt, Omhu uagtet, opgave

flere af disse Elendige Anden Dagen derpaa; i Særdeleshed gjorde Solens Skin et smerteligt Indtryk paa deres Syns Nerver. Næste Dag tog General Lasalle det hele Locale i Djesyn i Følge med endel Officierer af hans Stab. Den Mængde af Piinsels Redskaber, som her forefandtes, i Særdeleshed den til Lemmernes Udrækning bestemte Pinebænk, og de lidt efter lidt Døden bringende Dryppebade *) afnødte selv de paa Balpladsene hærdede Krigere en hange Gysen.

Ikkun et af disse Piinsels Værktøjer, der er mærkværdigt for dets fint udtænkte Qualer og vanærende for Fornuft og Religion ved Valget af dets Gjenstand, synes mig at fortjene en nøjere Beskrivelse. I en underjordisk Hvælving, der grændsede til den hemmelige Forhør-Sal, stod i en Fordybning i Muren en Træ Billedstøtte, dannet af Munkes Hænder, som forestillede — Christi

*) Disse vare saaledes indrettede, at den der skulde lide denne Marter, blev stillet paa en saadan Maade at han slet ikke kunde røre sig, og i denne Stilling maatte modtage Vanddraaber, der fra en betydelig Højde i afmaalte Mellemrum, nedfaldt paa hans Iffe.

Moder, en forgyldt Glorie omgav Hovedet og en Sejersfane var i Billedets højre Haand.

Daafaldende var det os, da vi uagtet det vide, paa begge Sider fra Skuldrene nedhængende Bevandt, bemærkede at Støtten var iført et Slags Brystharnisk. Allerede tillod en mundkaad Adjuvant sig at sammenligne Billedet med et af den hellige Jomfrue, der findes paa et Torv i Byen Orleans; men ved nøjere Undersøgelse befandttes det: at den forreste Deel af Støtten var besat med en Rængde, yderst fint tilfilede Søm, hvis Spidser vendte ud ad, og smaae, ligesaa skarpt fløbne Knivsblade. I Armene og Hænderne vare Led, og et bag et Skjermbræt anbragt Maskinerie satte Fjedrene i Bevægelse. En af de tilstedeværende Inquisitionens-Betjente maatte, paa Generalens strenge Befaling, lade Maskinen, som han udtrykte sig, manœvrere. Hvergang Støtten aabnede Armene og efterhaanden drog dem sammen som om den i kjærlig Omfavnelser vilde trykke nogen til sit Bryst, maatte en af de vagthavende polske Grenaderers velbepakkede Tornister træde i Stæden for den Stakel, som skulde pines. Fastere og fastere

trykkede Støtten Tornisteren mod sit Bryst, og da den, efter Generalens Befaling igjen lod Armene synke, var Tornisteren gennemstukken 2 til 3 Tommer dybt og blev hængende paa Søm = Epidserne og Knivs = Bladene. En saakaldet Familiaris (Betjent) ved Inquisitionen, navnlig Pedro Uguana, der tillige var Inquisitions = Rettens Folk for arresterede Udlændinge, og som talte temmeligen flydende fransk, italiensk, tydsk og hollandsk, afgav om Brugen af denne Maskine følgende Beretning for General Lasalle og hans Følge, efterat han først med Eed havde bekræftet: at den i de tyve Aar han var i Inquisitionens Tjeneste ikke een eneste Gang var bleven brugt: Den Forbryder, der var anklaget, især for Kjætterier, for at have bespottet Gud og Helgenene, men der haardnakket tilbageholdt Bekjendelsen; blev bragt i denne Kjelder, i hvis Baggrund talrige Lamper oplyste den Fordybning hvor Støtten stod og hvis Skin endmere forhøjede Glandsen af den forgyldte Glorie og Sejersfanen; ved et ligesoverfor værende, sort overtrukket Alter, modtog han Madveren, og to Christlige opmuntrede ham ivrigt til for den hellige

Tomfrues Ansøn at bekjende sin Synd. "Venligt
 vinkende," sagde de, "aabner den Himmelske sine
 Arme, ved hendes Barm vil det forstøffede Syn-
 der-Hjerte blødes og Du vil bekjende". Da be-
 gyndte Støtten at høre de udbredte Arme, den
 Forbausede blev ført hen i hendes Omarmelse,
 nærmere og nærmere, fastere og fastere trykkede
 Støtten ham til sig, da trængte de skarpe Spidser
 sig mod hans Bryst, kun lidt efter lidt, næsten
 bemærkeligen trykkede den fastere. Den usigelige
 Smerte afgang nu enten den Ulykkelige Bekjen-
 delsen, eller han blev uden Bevidsthed hængende
 mellem Støttens Arme, medens Blodet draabevis
 trængte ud af hundrede smaae, ikke dødelige Saar.
 Man bestrøg i dette Tilfælde den Afmægtiges Saar
 med Olie og lindrende Balsom, og saaledes maatte
 han igjen komme til Bevidsthed i den samme, nu
 med Bortlys oplyste Hvælving, liggende paa et
 Tæppe ved Støttens Fødder. Var ogsaa dette
 Forsøg uden Nytte, saa blev den Ulykkelige, sand-
 synligviis til nye Piinsler, ført tilbage til sit
 Fængsel.

Mærkeligt er det at disse Barbarer vare frække nok til at kalde denne Marter = Stotte "mater dolorosa" (ikke den smertefulde, dybtbedrøvede, men ved et Ordspil: smertegivende Gudsmoder).

Dette og alle øvrige Piinsels = Redskaber lod General Lasalle strax bortkaste og tilintetgjøre.

Da jeg et Par Aar senere reiste fra det fjerde Armecorps i Andalusien gjennem Mancha til Toledo, fandt jeg at en Restaurateur fra Bayonne havde fæstet Bolig i Inquisitionens Palads, og paa det Sted, hvor forhen kun lode Sukke og Klager, frydedes nu muntre Mennesker af alle Klasser ved Nydelsen af den kostlige Boldepennas = Vin.

Zeuthen,

Professor i Højeste Ret.

Borger = B e n n e n.

No. 47.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 18de November 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

A n n e l d e l s e.

Paa Administrationens Foredrag, i Generalforsamlingen den 23de forrige Maaned, at Selskabet havde en Kassebeholdning af 1000 Rbdlr. rede Sølv, som for Tiden kunne giøres frugtbringende, besluttede Repræsentanterne, at disse skulle anvendes i Banke = Obligationer af Laanet af 2den Februar dette Aar, hvilket man har foranstaltet saaledes, at for disse 1000 Rbdlr. rede Sølv er kjøbt Banke = Obligationer til Beløb 1200 Rbdlr., hvoraf Selskabet hæver de til 1ste December forfaldne Renter med 40 Rbdlr. rede

Sølv. Selskabets rentebærende Fond bestaaer
altsaa for Tiden af:

32,002 Specier transportable Statsfonds, a 4 pCt.

3,466 $\frac{2}{3}$ Specier dito dito a 3 pCto.

9,500 Rdlr. consignable Bankfonds, a 4 $\frac{1}{2}$ pCto.

1,000 Specier af Laanet af 23 Juni 1809, a 4 pCt.

10,000 Rdlr. Kaper-Obligationer, a 4 pCto.

1,200 Rbdlr. Banke-Obligationer, a 4 pCto.

Desuden har Selskabet udestaaende hos Med-
lemmerne for bekomne Laan, efter Obligationer
med maanedlige Afdrage, 4010 Rbdlr. rede Sølv
og 2300 Rbdlr. Sedler.

Administrationen for det forenede Under-
støttelses-Selskab.

Drejer. Monrath. Lindstorff.

E. Soble.

Brødrene fra Dijon.

(Af Morgenblatt).

Parlamentspræsidenten i Dijon var i Begreb med at indlade sig i Egteskab med den skønne og stolte Frøken Deshoulières og havde indbudet sin Broder, Biskoppen af Beauvais, for at knytte det hellige Baaud for Alteret. En Aften efterat Brødrene længe havde samtalt om den øjeblikkelige Tilskyndelses Magt, om Menneskenes vante Grundsatninger og Levemaade, som Præsidenten holdt for utmodstaaelige, men som Biskoppen ansaae for at kunne og burde underkastes Fornuftens Bud, begav denne sig tilbage til det Hus, han under sit Ophold i Dijon behøvede, og mødte ved Gadedøren et stot Klædt Menneske, der leverede ham et Brev, som han læste ved en Gadelgates svage Skin. Det var ulæseligt skrevet og galt bogstaveret, og indbød ham at komme til en døende Kone, der længtes efter hans aandelige Trøst og vilde skrive for ham; hun angav at boe i en ej langt bortliggende Gade; Biskoppen tog ej i Betænkning at følge Indbydelsen, og befalede Bre-

vets Overbringer at vise hans Ruds Besen. — Gaden, i hvilken det betegnede Huus skulde ligge, var saa snæver, at han ved dens Indgang maatte staae af Vognen og gaae til Huset; han befalede sine Folk at blive ved Vognen og lod sig lyse af sin Ledfager, der havde faaet en Fakkell af Tjeneren. Da han nærmere betragtede Huset, bemærkede han at det stødte til Frøken Deshoulieres Faders Hauge.

Medens han saa herefter havde hans Ledfager oplukket en Dør og sneget sig bort; Biskoppen traadte ind i Huset og befandt sig i et svagt oplyst Bærelse uden andre Meubler end en Bænk, paa hvilken sad et Fruentimmer.

Hun var indhyllet i et Slør, som hun, da hun blev ham vaer, drog endnu tættere om Ansigtet; desuagtet kjendte han dog til sin store Forundring, Frøken Deshoulieres i dette Fruentimmer. Hun syntes ikke mindre forundret og forskrækket, uagtet hun dog strax havde Fatning nok til at tiltale ham. "Af naadige Herre" sagde hun, "troe dog ikke at jeg forsætliggen mødes med Dem i dette Huus; den Mand, der har ført Dem herhid, har lokket mig ind i Huset ved Hjælp af denne falske Seddel." Hun gav ham nu en Seddel, der var skreven med samme Haand som den han havde erholdt, og indeholdt næsten

de samme Ord; dette satte ham i en saadan Bestyrrelse, at han, uden at tale et Ord, gav Sedlen tilbage.

"Min Tjener" vedblev Frøkenen, "har fulgt mig og er endnu her i Huset; jeg skulde ikke haabe at De har opspundet dette for at krænke mig! Jeg kom i den Forventning at finde Syge, der trængte til min Hjælp, og troede ej i den redelige Armods Bolig at kunne have noget at befrygte." "E herese" sagde Biskoppen med qvael Røst, "havde De ej forhen frygtet for redelig Armod, saa behøvede vi ikke at frygte for at mødes". Frøkenen flød hen i Taarer, og uagtet han begyndte at troe: at det hele var foranstaltet af hende i en skjult Hensigt, saa følte han sig dog bevæget. Men hans Overbeviisning: at man burde og kunde kæmpe imod Djævligheds Tilskyndelse, holdt sin Prøve; thi alt længe havde han vidst at lede og beherske sine Tanker over sin fordums Elskede (thi det havde hun været, og kun afslaaet hans Haand formedelst hans Armod som yngre Søn af sin Familie) saaledes at denne uventede Prøvelse ej formaaede at bringe dem i Oprør. "Jeg vil ikke", sagde han "sætte min Broders Brud i Frygt og har intet at sige hende hemmeligen; det eneste jeg forlanger er den Ring, som hun engang modtog i en anden Hensigt og

som hun ikke Kulde bære tilligemed sin Tro-
lovelses-Ring".

I det samme traadte han hen til hende for
at afdrage Ringen, som han saae paa hendes
Finger. Therese var hensunken i en Bedøvelse
og da hun atter kom til sig selv var Biskoppen
gaaet bort uden at have medtaget Ringen. Hun
satte sig igjen paa den eensomme Bænk og græd
bitterligen i det hun Kjalvede over hele sit Legeme.

Imidlertid faldt det hende ind: at hendes
Tjener havde Befaling til først Kl. 7 at spørge
efter hende. Nu angav hendes Repeteer-Uhr
dette Klokketæt, men Mitand, saa heed Tjeneren,
kom ikke. Hun havde ikke Mod til at aabne Dørren
og gaae allene over Gaden, men hun fandt Skud-
det for et af de Vinduer, der vendte ud til hen-
des Faders Hauge, aabent, og steg ud gjennem
dette. Ved Hjælp af noget op ad Muren voxende
Buskværk, krøb hun ned, naaete lykkeligen Jor-
den, og ilede med største Hurtighed for at naae
Huset, hvor hun haabede ikke at være bleven
savnet; men Mitand var alt der og havde ved
sine Spørgsmaal: om Frøkenen alt var kommen
tilbage, sat Familien i Angst. Therese besvarede
hendes opbragte Faders Spørgsmaal ved, Sand-
heden troe, at fortælle ham: at hun ved en Billet,
der anraabte hende om at yde Gartnerenken usor-

løvet Hjælp, var bleven forledet til at gaae til dennes Huus, som hun havde fundet aldeles tomt; men et ungt Menneſke, der havde udgivet ſig for Gartner-Enkens Sønneson, havde bedet hende at opholde ſig ſaalænge til hans Bedstemoder kom ud fra ſin Sovestue.

Mitand ſagde ſin Herre: at han havde ventet ved Huſets Dør indtil et Menneſke, klædt ſom en Gartner, havde ſagt ham han kunde gaae hjem, da hans Frøken vilde gaae hjem gjennem en Vag-dør, der førte ud i Faderens Hauge. Hr. Des-houlierses Kjændte paa den gamle Ejener for hans dumme Enfoldighed og ſpurgte ſin Datter: om hun ellers ingen havde ſeet. Frygtsom fremſtam-mede hun: at der var kommet en Mand ind i Kammeret og havde affordret hende en Ring, men da han havde hørt at Ejeneren var i Nærheden, var han gaaet bort uden at tilføje hende noget ondt. Denne fra Sandheden ej meget afvigende fordærvelige Løgn var et Foſter af Djæblikkets Til-kyndelſe. Therese havde forhen aldrig i nogen Ting af Vigtighed ſagt Uſandhed; men hendes Tanker havde længe beſkjæftiget ſig med liſtigt Co-quetterie; og Skridtet fra ſmaa Uſandheder til aabenbare Løgn blev nu fremkaldet ved Omſtandig-hedernes Paavirkning.

For at kunne give sit Udsagn end mere Troværdighed, havde hun skjult Ringen under noget Bussværk i Haugen; og i det hun forsikkrede sin Fader: at hun frivilligen havde overgivet Lyvenden, bad hun ham ej at gjøre denne Ubetydelighed til Gjenstand for en alvorlig Undersøgelse. Hr. Deshoulieres havde ingen Anledning til at drage hendes Sanddrubed i Tvivl, og da han befrygtede at det kunde skade hans Datters Rygte, hvis han angav Sagen for Politiet, saa holdt han det for det flogeste at neddyffe den. Imidlertid fortalte han det til sin tilkommende Svigersøn, Præsidenten, der betragtede den falske Seddel meget alvorligt og bad om en Beskrivelse paa Ringen. Derpaa sendte han Therese en Kiste med et kostbart Smykke, for, som han med Flidhed udtrykte sig, at erstatte hendes Tab; Therese lagde med glad Forfængelighed Smykket blandt de Juveler, hun havde arvet efter sin Moder; og faa Dage efter fulgte hun sin Forlovede til Brudstamlen, hvor Biskoppen af Beauvais viede dem.

(Fortsættes i næste No.)

Zeuthen,

Kassør i Højeste Ret.

Borger-Bennen.

No. 48.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 25de November 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

Brødrene fra Dijon.

(Fortsat. See forrige No.)

En af de prægtigste Fester, som man havde seet i Provindsen, forherligede Brøllups-Dagen. Et talrigt Selskab af Sløgtninge og Venner var samlet og selv Biskoppen blev længere i Selskabet end han ellers plejede, uagtet det sikkert kostede ham Anstrængelse at synes oprømt, da han vidste at der blandt Gæsterne vare adskillige, som kjendte hans tidligere Tilbøjelighed for Bruden; men selv hans Broder havde aldrig erfaret at han for Familiens Fordeels Skyld havde valgt den geistlige Stand, og forladt et Fruentimmer, der med Forsigt sagde ned paa hans redelige Armod. Derfor havde han, og det med en Kølelse af Stalthed, paataget sig den glædeste Munterheds Wine, og

Skjønt han under Biffen havde følt vovelviis Feber-
 hede og Dødskulde paa sit Ansigt, saa var han
 dog vis paa: at hans Stemme ej en eneste Gang
 havde skjælvet da han lyste Velsignelsen over Brude-
 parret. Aftens-Maaltidet var tilende og han var
 i Begreb med at udbringe Broderens Skaal til
 Taksigelse, da der pludselig i Huset hørtes Brand-
 raab. Mængden af Flor og andre lette Dry-
 deller, der vare anbragte overalt og især i Bal-
 salen, udbredte Flammen saa hurtigen, at Redning
 var umulig. Selv Trængselen af dem der ilede
 hen for at slukke, forhindrede Anvendelsen af hen-
 sigtsvarende Midler, og Skriget af de i deres
 Baldragt fremstyrte Fruentimmer, saavel som
 Larmen af de, tildeels berusede og til enhver An-
 strængelse udgytge Mænd, forøgede endmere For-
 virringen. "Er Therese i Sikkerhed?" raabtes
 der fra alle Kanter, og alle troede det indtil man
 i Binduuet af hendes Sovestue imellem Ild og
 Røg blev et Fruentimmer vaer, og et Forsvædelses-
 Skrig udstødtes. Fortvivlet vilde Præsidenten
 styrte sig i Luerne for at redde sin Brud, men
 med Magt holdt Broderen ham tilbage; og imidler-
 tid løb den troe Witand, der siden Thereses Fød-
 sel havde tjent i hendes Fædrene Hus, op ad
 den brændende Trappe og forsvandt. Et Øjeblik
 efter styrte Taget og Witand sprang allene ned

if en brændende Bjerke; han var indviklet i et kort Sengetæppe, der havde frelst ham fra at brændes, skønt hans Ansigt, Hals og Hænder vare skrækkeligen forbrændte. Da man skimlede om ham og spurgte ham: om han havde seet sin Frue, vreed han Hænderne og rystede fortvilet paa Hovedet. Af denne stumme Smerte sluttede man: at han havde seet hende fortæres af Luerne, og han blev stadig siddende, stierende paa Ruinerne, indtil man med Magt bragte ham bort.

Præsidentens Fortvivlelse kan ingen Pen tilre og det var neppe at hans Broders store Indlydelse hos ham kunde afholde ham fra at lægge Haand paa sig selv. Men da hans Elskedes Fader forbandede denne Fæst, der havde faaet en saa skrækkelig Ende, foer han paa eengang op og erklærede med en skrækkelig Eed: at han kjendte Ophavemanden og skulde nok finde ham. Fra dette Øjeblik vege hans Klager for et stumt Raserie og det syntes som han havde fundet et Spor, der udfæstigede hans hele Sjæl. Denne Formodning blev snart til Visshed da et ungt Menneske ved Navn Arnaud blev fængslet som Mordbrænder og Røver. Hr. Deshoulières afgav sit Vidnesbyrd til Bestyrkelse af Anklagen, men nogle Dage bænd Processens Begyndelse, der skulde føres for Parlamentet, begav Præsidenten sig til Inten-

danten i Provindsen, og nedlagde i hans Hænder højtideligen sin Værdighed, i det han erklærede: at det var upassende han skulde være Dommer i sin egen Sag, og bad kun at man ej vilde opfordre ham til at være Vidne i Sagen. "Nei" sagde han da han var vendt tilbage til sin Broder, "det var ubilligt at opfordre mig til at forklare mit Forhold til dette Menneske, paa det at ikke Opdagelsen af hans virkelige Navn skal anses tilstrækkelig til at holde ham istand til at begaae enhver Udaad; det er nok at jeg kjender ham, vi ville ei vække nogen Fordom imod ham."

Parlamentet samlede sig med den vante Højtidelighed og Intendanten blev paalagt at tage Forsædet ved denne Lejlighed.

Præsidenten og hans Broder sadde i et lukket Gallerie fordi Synet af dem ikke paa nogen Maade skulde virke paa Dommerne; den barske Fader, som Anklager, maatte understøttes for at kunne sidde opreist paa sin Stool, medens den Sængslede stod vendt mod Dommerne med Armene over Kors.

Til det første Spørgsmaal "hvad han heed?" svarede han: "kald mig ved mit Navn saa skal jeg svare Dem!" "Er det Eders virkelige Navn?" "har man nogensinde kjendt mig under et andet?" "Eders virkelige Navn er Felix Lamotte" sagde General-Procuratoren, "og Parlamentet tillader

mig at erindre det om: at I for 10 Aar siden har staaet her i Anledning af en ikke meget ærefuldere Anklage."

Præsidenten fikkede General-Procuratoren en Billet, hvori han bad ham: ikke at fremsøre noget mod den Fængslede, som var udenfor den nærværende Sag; men Klagerens Advokat sagde: at det han havde at forebringe var nøje forbundet med den Sag, for hvilken han nu var under Til-tale, og skulde tjene til at oplyse denne. Felix Lamotte, vedblev han, var Brodersøn af en rig Mand i Dijon, der endnu var i frisk Minde; denne, opbragt over Brodersønnens ødse Leve-maade, havde flere Gange villet gjøre ham arveløs og skænke sin Formue til sin Ven, Præsidenten i denne Ret; men denne havde ved sine Bønner afvendt dette; og ved den gamle Lamottes Død fandtes det at Præsidenten i hans Testamente var affunden med et ringe Legat af 10,000 Francs, og Felix Lamotte var indsat til Universal-Arving.

Saalænge hans Penge holdt ud syntes han at føle Taknemmelighed mod sin højmodige Velgjører; men da alt var forødet forglemte han hvad han var ham skyldig, søgte ved Chikaner at skille ham ved sit Legat, og Præsidenten, der endnu ej havde opnaaet denne høje Post, maatte for denne Ret forsvare sig, og frembragte et yngre Testamente;

hvori han var indsat til Universal-Arving af den gamle Lamottes Formue og Felix Lamotte kun var udsat visse Ugepenge, men hvilket han af Højmodighed havde holdt tilbage, og hvorledes har nu Felix Lamotte vist sin Anger?

"Holdt min Herre" raabte Lamotte i det han ved en stolt Bevægelse med Haanden paabød Tausshed, "jeg har aldrig angret; Præsidenten var Aarsag i min Bilsfarelse i det han skjulte Sandheden. Havde han, istædet for at vedgaae at jeg støttede mig paa et tilintetgjort Testament, forevist det sidste Document, der gjorde mig arveløs, saa vilde jeg have erkjendt Svaaheden af min Ret, og det ædle i det han vilde have gjort for mig. Han vilde stille min Klogskab paa Prøve ved Fristelser og jeg har givet ham den Lære: at Fristelse er farlig".

"Hvad I der siger" svarede en anden Advokat, "er Sandhed, men Eders Tanker maae dog have været forberedede paa at give efter for Fristelsen."

Koldblodig svarede Lamotte "det kunde være, og da det stemmede overeens med Præsidentens Slutningsmaade, saa kunde han takke ham derfor."

"Hvor" spurgte General-Intendanten, "har I tilbragt de sidste 10 Aar?"

"Spørg Præsidenten" svarede han "han veed at den Dom, han erholdt imod mig, gjorde mig

til Betler; og en Betler af mit Slægt bliver snart en Eventyrer; jeg er bleven det, hvortil den høi-vise Ret vilde gjøre mig, og jeg slutter gjerne som Hr. Præsidenten."

Lamotte blev nu foreviist for Mitand, der i ham gjenkjendte den Gartner, som havde sagt ham at Frøkenen vilde gaae gennem Haven, ogsaa erklærede Mitand at have seet ham i Brøllups-Huset.

Klagerens Advokat fremsatte nu alle de Omstændigheder, som Therese havde meddeelt sin Fader; paa hvilken Maade man havde lokket hende ind i Huset og røvet en Ring fra hende. Flere Vidner gjenkjendte i Billetten Lamottes Haand og en Mand, der laante paa Pandt, bevidnede at have af Lamotte faaet en Ring, der blev erkjendt for Thereses; men Lamotte paastod at have fundet den i en Buss bag ved det øde Hus og at Trang havde nødt ham til at sælge den.

Men General-Procuratoren tog Ordet og sagde: at Djemedet og Bevæggrunden ved den Anklagedes Handlemaade laae tydelige for Dagen; Høvingjærrighed havde ansporet ham, og Djemedet var at røve.

I denne Hensigt havde han skrevet falske Breve, bestjæmmet et værgeløst Fruentimmer, og bragt Udelæggelse og Død i hans Belgjørerers Hus for

at bemægtige sig Brudens rige Smykke; han hadede sin Belgijerer fordi ufortjente Belgjeringer brænde som Saar; han krænkedes ham fordi han ej kunde udholde den Tante: at han havde tilgivet og glemt ham.

Camotte sagde atter: at han intet mere vilde fremføre til sit Forsvar, thi om han end nok saa ofte forstikkede ej at have forsvet det, man beskyldte ham for, saa vilde man dog ej troe ham; han havde boet i Gartnær-Enkens Hytte og hans Ulykke var kommen af: at han havde ladet sig af hende overtale til for hende at skrive Bønsskrifter til Frøken Deshoulieres og Biskoppen af Beauvais; Konen var imidlertid pludseligen sløttet bort og han var nu Offret. Da her den gamle Deshoulieres afbrød ham og sagde: at han talte Usandhed, vedblev han urørt:

”Nu og hvad Forbrydelse har jeg begaaet? Om jeg nu havde anseet Eivtermaalet for upassende, og troet at Frøkenen ikke elskede sin Brudgom, gjorde jeg da Uret i at forstikke hende en Sammenkomst med sin første Elsker? Biskoppen af Beauvais kan sige os om saadanne Sammenkomster ere farlige?”

(Sluttes i næste No.)

Zeuthen,

Affesor i Højeste Ret.

Borger = Bennen.

No. 49.

To og tredivte Aargang.

Løverbagen den 2den December 1820.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

Brødrene fra Dijon.

(Sluttet. See forrige No.)

Man paabød ham Taushed. Uden at ville afhøre ham videre, voterede Dommerne, og erklærede ham næsten eenstemmigen for skyldig. (!!) Hans Dom blev for Livstid Arbeide paa Gallejernes Præsidenten hørte denne Dom uden at bevæges, men hos Biskoppen opvakte den en uvilkaarlig Gysen, naar han tænkte paa: at Therese neppe havde sagt sin Fader fuldkommen Sandhed. Men han ærede hendes Minde, og mere af Frygt for at skade dette end for sit eget Rygtes Skyld, havde han ej villet aflægge offentlig Vidnesbyrd i Sagen.

Imidlertid beroligede han sin Samvittighed ved at opdage for General-Intendanten hvad der af Sagen vedkom ham; men denne saae altfor megen Slethed i Lamottes Carakter, til at Biskoppens Tilstaaelse, skulde kunne have formindsket hans Straffskyld. Lamotte, et Offer for sit hævnjærrige Sindelag, blev ført til Gallejerne; og Præsidenten blev paalagt atter at modtage sin Bærdighed i Parlamentet, som han saa ædelmodigen havde nedlagt.

Femten Aar randt hen efter disse sørgelige Begivenheder, og Tiden havde næsten udslættet deres Spor. Thereses Fader var død og havde testamenteret til den troe Witand, til Belønning fordi han kastede sig i Ilden efter hans Datter, Gartner-Huset og en betydelig aarlig Pension. Præsidenten, fed af sin eenlige Stilling, ønskede at indgaae et nyt Ektekab, og havde formaaet sin Broder til at forlade sin Eensomhed for ogsaa at give denne Forbindelse sin Velsignelse. Brøllupsdagen blev dennegang ligeledes høitideligholdt ved en af de meest glimrende Fester; men Tanken om den forrige syntes at oppvække en Slags over-

troist Frygt blandt Gæsterne. Biskoppen var alt længe gaaet til Sengs, og i højtideligt Alvor sad Brudeparret sammen, da Stuedøren langsomt aabnede sig og en hvidklædt Skikkelse traadte ind. Dens sagte Gang, det stirrende ubevægelige Øje og Ansigtets dødblege Farve syntes at antyde et Bæsen fra hiin Side Graven; og da Skikkelsen nærmede sig til Bruden og drog hende Ringen af Fingeren, Kreg hun og Selskabet med hende. Ved dette Skrig foer Spøgelsset tilbage, tabte Ringen, og vilde selv være faldet om naar ikke Præsidenten havde grebet det i sine Arme. Nu bemærkede han at det var hans Broder, som en evende Drøm maatte have gjort til Svungjænger; han førte ham derfor tilbage til hans Kammer, hvor han ventede til han atter noget var kommen til sig selv.

"Broder" sagde Biskoppen, "det synes som om Himlen vil straffe mig for min Mangel af Kæbenhertighed, og for min Troe: at Vællighed og Friskelse ej kunne sejre over lang Sædvane i at udøve det gode, og blive fordærvelig for selv den fasteste." Derpaa fortalte han sin Broder hans

tilfældige Sammenkomst med Therese og hvorledes han vilde have afdraget hende Ringen, men ej havde formaaet det.

Hvor længe og hvor dybt dette Oprin havde virket paa hans Sind og hvormeget det havde forhøiet hans Interesse ved Lamottes Proces, og hvorledes endeligen dette andet Givtermaal havde gjenkaldt alle disse Billeder i hans Huskommelse, erfarede Broderen lidt efter lidt ligesom Biskoppens oprørte Sjæls Tilstand tillod ham det. "Og nu" tillagde den ædle Mand "bør jeg ogsaa sige Dig, hvad der især idag har virket saa voldsomt paa mit Sind, Nønt jeg gjerne havde fortaugt Dig det for ej at forbittre Din Glæde ved Erindringer fra den forbigangne Tid. For et Par Timer siden blev jeg atter kaldet til det fordærvelige Haus i Forstaden for at yde en døende Synder min Bistand.

Jeg fandt den gamle Mitand paa Sottesengen. Han sagde mig ej længere at kunne udholde de Erindringer, som Din Brollupsdag havde vaakt hos ham, han huffede mig paa sit Forsøg paa at naae Thereses brændende Kammer. I dette Djeblik havde han ingen anden Tanke end hendes Redning;

men nu mødte han hende lige ved den brændende Trappe med sit Juveelkrin i Haanden — Ulykkelige Skabning! hendes Hjerte havde hængt altfor meget ved dette Tant! — og han, drevet af en mørk, halv affindig Følelse, greb ikke efter hendes Haand, men efter Juveelkrinet, og hun styrtede i Luerne. I samme Øjeblik vendte hans bedre Følelse tilbage og med den ogsaa al hans forrige Trofskab mod sin Herre og Kjerlighed for Therese; — men det var for sildigt — Det frygtelige Nov havde han gjemt under det Tæppe han hyllede sig i, og det blev ogsaa skjult medens Undseelse, Angest og Samvittigheds Nag forhindrede ham fra at aabenbare sin Udaad. Han nedgrov Skatten under Dørtærskelen i Gartnerhuset, som hans Herre af Taknemmelighed havde givet ham, og hvorved hun havde samlet gloende Kul paa hans Hoved.

”Der har den i femten Aar ligget urørt og det er hans Ønske: at Du vil tage den naar Du føler Dig istand til at tilgive den angrende Synder.” Endnu før Morgenstunden var Mitand død og Præsidenten indførte strax i Parlamentets

Protocoller sit eget Vidnesbyrd om den menneskelige Skrøbelighed.

Dommen mod Lamotte blev imidlertid ej formildet da man ikke omtvilede dens Retfærdighed i Hovedpunkterne; men den fordærvelige Indflydelse som Kristelsen havde viist paa Mitand og Biskoppen af Beauvais, var en endnu mere skæffelig Advarsel end Lamottes Straf.

Naar Nøden er størst er Hjælpen nærmest.

(Af Morgenblatt).

Bombay: Avisen fortæller følgende: Briggen the Ely havde i Foraaret 1818 for faa Dage siden forladt Batavia for at gaae til Bombay, da dens Capitain døde, og hans Eftermand i Commandoen var en uerfaren Mand, der meget lidet kjendte til denne Deel af Havet. Skibet blev som en Bolt for Bølgerne drevet saalænge omkring indtil alle Leynetsmidler vare fortærede.

Tvende Aber, der befandt sig ombord, var den første Nødhjælp, som Skibsmandskabet havde mod den truende Hungerensnød, og de vare i tre Dage den eneste Næring for de syv Mennesker, der befandt sig paa Skibet; derpaa udstode de alle Hungerens Qualer til det yderste, da endelig en af dem foreslog: at lade Lodkastning afgjøre: hvo af Ulykkes Staldbrodrene der skulde tjene de øvrige til Føde. Det blev antaget og Loddet traf den, der havde gjort Forslaget.

Man skulde troe: at Elendigheden havde gjort ham ligegyldig mod den Skjæbne, der var ham bestemt; men dog var endnu Kjerligheden til Livet saa stærk hos ham, at den gav ham Kræfter til endnu engang at see efter om ej Redning var at vente. Det lykkedes ham at komme op i Mærset; med spredende Dje gjennemløb han det umaalelige Ocean — forgjæves — intet Skib, intet Land var at see! — Allerede vilde han igjen stige ned og føje sig i sin Skjæbne, da han i det fjerne blev en Seiler vaar.

Strax forkyndte han sine Staldbrodre dette; de Udhungrede forenede deres sidste Kræfter for at

naae det Fartøj, der skulde redde dem; de gjorde Nødsignaler, og lykkeligvis kom de det fremmede Skib nær nok for at blive bemærkede og saaledes at vorde frelst fra den truende Død. Skibet var the Endeavour, ført af Capitain Rogerson fra Bombay. Endskjønt han selv kun havde liden Forraad af Levnetsmidler, meddeelte han dog Fly saameget, som det behøvede for med ham at naae Bombay.

Skulde ikke det raaste Menneske, der var den skrækkeligste Død, at blive opødt, saa nær, som denne, føle alvorligt Kald til at vie sit frelst Liv med helligt Alvor det Gode?

Zeuthen,
Affessor i Højeste Ret.

Commissionen som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 10de December, da Hr. Professor Nyerup meddeler sit Bidrag.

Borger = B e n n e n .

No. 50.

To og tredivte Aargang.

Løverbagen den 9de December 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke,

Pilestræde No. 105.

A n e k d o t e .

(Af Morgenblatt).

General Gilly havde efter Napoleons Gjenkomst til Frankrig i Aaret 1815, commanderet i den fydligste Deel af dette Rige mod de Tropper, som det kongelige Parti havde samlet. Da Napoleons Herredømme var tilintetgjort befandt Gilly sig i en meget ulykkelig Stilling og blev et Offer for sin Hengivenhed for den styrte Herster. Fød i Departement du Gard kjendte han, skjøndt selv Catholik, de der boende Protestanternes menneskefjærlige Tænkemaade saagod, at han, forfulgt og fredløs, ej tog i Betænkning at søge et Tilflugtssted hos een af dem. En Bonde i Toberargue i Distriktet Anduze, ved Navn Perrier, der var

Dagleier og ene levede af sine Hænders Arbeide, modtog ham. Man spurgte ikke Generalen om hans Navn; Tidens Begivenheder havde vant Menneffene til at see Forfulgte der trængte til Beskyttelse og Hjælp. Man gjorde den Aftale at han skulde lade sig see forklædt under Navn af Perriers Fætter.

Saaledes tilbragte han flere Maaneder i Toberargue, dog ej uden Uro og Bekymring, da de bevæbnede Patrouiller ofte og uventet holdt strenge Huus-Søgninger især i Protestanternes Huse. Naar det indtraf flygtede Gilly, ofte midt om Natten, halv paaflædt, for at skjule sig paa Marken, i Skove eller bag en Bust indtil Spelderne vare borte. Denne Tilstand blev efterhaanden piinlig for Generalen, og han beklagede sig undertiden herover; dette havde nyligen været Tilfælde da en Dag, den ærlige Perrier kom hjem fra den lille Bye Anduze. "J har saaman ingen Aarsag at klage," sagde Perrier, formodentligen for at trøste ham, "naar J sammenligner Eder med de stakkels Folk, paa hvis Hoveder der er sat en høi Priis, hvilken jeg hørte udraabe som andre Torvevarer, da er J dog lykkelig! Paa Præsten Brieres Hoved 2400, paa den forrige Maire Bresses

Hoved ligesaameget, paa General Gillys Hoved 10,000 — "Hvorledes?" raabte denne forbausset. "Nu ja 10,000" gjentog Perrier. Man tanke sig Generalens Følelser! dog søgte han at skjule dem; for at føre sin gode Vert, som han ej ganske tolede paa, bag Lyset, lod han som om han et Djeblik estertænkte noget og sagde da: "Jeg er veed af denne Levemaade og vil gjøre en Ende derpaa. Hør! Du er fattig og maae være glad ved, at kunne fortjene nogle Penge. Jeg kjender General Gilly og veed hvor han opholder sig, vi ville forraabde hans Smuthal, til Belønning derfor forlanger jeg min Frihed og Du skal beholde de 10,000 Francs."

Ved disse Ord blev Perrier staaende som fortenet og maalløs; men hans Son en ung Mand paa syv og tyve Aar, der havde tjent i det 47de Linieregiment, og der hidtil havde siddet ved Kammeret, uden at deltage i Samtalen, sprang op, traadte tæt hen imod Generalen og sagde med truende Stemme: "Herre! hidtil holdt vi Eder for en ærlig Mand; men er I een af de skjændige Angivere, der føre deres Medmennesker i Fordærvelse, saa er der Dørren; gaae hurtigt ud af den; thi ellers kaster jeg Eder ud af Vinduet!"

Gilly vægrede sig ved at gaae og vilde tale, for-gjæves! Soldaten greb ham fat, og for at und-gaae den truende Fare, raabte han: "Saa hør dog! jeg selv er General Gilly, paa hvis Hoved de 10,000 Francs ere satte."

Na udbrod hele Familien i et Fryderaab; Soldaten faldt den Forfulgte om Halsen; Fader, Moder, Børn, alle flokkedes om ham, viste ham Kjærtegn og kyskede hans Klæder; de tilsvore ham Trost og bønfuldt ham om at blive hos dem, de lovede at indestaae med deres Liv for hans. Gilly blev ogsaa virkelig endnu længe skjult hos dem, og da han forlod dem var han ei istand til at formaae dem til at modtage en Belønning for deres Gjæstfrihed. Først længe efter lykkedes det ham at fyldestgjøre sit Hjertes Trang ved Bel-gjæringer imod denne ædle Familie.

Carakteertræf af den russiske Almue.

I.

Jeg gav, fortæller Forfatteren af hemmelige Efter-retninger om Rusland; en Dag min Oppasser, en ung Soldat, to Rubler, der vare Postpenge for

to Breve, som jeg befalede ham at bringe paa Posthuset; og gif derpaa ud. Ved min Hjemkomst fandt jeg min Kuffert opbrudt og 10 Rubler i Kobbermyndt, som vare deri, borttagne; jeg hørte min Opasser havde spillet med Cancelliets Courerer og tabt endeel Penge, og jeg lod ham forgjæves eftersøge. Jeg angav ham da som Deserteur. Tre Dage efter kom han til mig, faldt mig til Fode og bad om Naade; han tilstod at have stjålet de ti Rubler og efterat have tabt dem i Spil, skjult sig i det tykke af Skovene, hvorfra Hunger og Anger over den begangne Brøde havde bragt ham tilbage. Istedet for at aflevere ham som Tyv og Deserteur, befalede jeg allene en Underofficier at give ham tyve Stokkeprygl. Ved denne Befaling kastede han sig paa Knæ og bøn-faldt mig grædende om at lade ham straffe haardere, paa det, sagde han, jeg intet Skal beholde paa min Samvittighed over at have bestjålet min Herre; jeg fortjener i det mindste hundrede Stokkeprygl og jeg faaer flere dersom De sender mig til Regimentet. Han bad længe og bønlig om at tilstaaes denne synderlige Naade. Forundret over denne Begjæring og rørt af hans Anger var jeg langt fra at opfylde hans Bøn, men spurgte

ham: Da Du nu har tilstaaet alt, saa sig mig ogsaa hvor Du har gjort af de Breve jeg gav Dig, og som ere af Bigtighed? Herre jeg har bragt dem paa Posthuset! Vil Du indbilde mig at Du ikke har begyndt med at bortspille de to Rubler jeg gav Dig, førend Du opbrød min Kuffert? Ak! sagde han, Gud bevare mig fra at røre ved Penge, som hørte til et forseglet Brev! Virkeligen havde han efterat have bortspilt de stjaalne Penge, Rubel efter Rubel, bragt Brevene og Pengene paa Posthuset, og jeg fik Svarene til rette Tid.

2.

Den russiske Soldat viser ofte i Udførelsen af de ham givne Befalinger en aldeles maskinmæssig Nøiagtighed, hvorpaa følgende kan tjene til Beviis: I en Bægtning mod de Svenske blev en Gallei, paa hvilken adskillige Officierer af Garden befandt sig, skudt i Sank; Chefen for den nærmeste Gallei raabte til sine Folk; redder Gardes officierene. En Ulykkelig rakte Armene op af Vandet og raabte om Hjælp; en Soldat vilde til at trække ham op, men spurgte først: "Er Du Gardes officier?" den anden kunde ikke svare, sank og døde.

3.

Under Besæiringen af den tyrkiske Fæstning Ottschakow mødte en Piket Soldater, der var commanderet til at besætte en Post, en Officier fra Løbegravene, som sagde dem: "Tyrkerne have gjort et Udfald, de ere alt i Besiddelse af den Post I gaae til; vender om eller I blive nedhugne." "Hvad siger det?" svarede een af Soldaterne, "Prinds Dolgorucki staaer inde for os?" Uagtet Officierens Forestillinger gif de og kom ej mere tilbage.

En Tildragelse fra Krigen imellem Øster- rige og Frankerige i Aaret 1809.

Grenaderen Jean Joseph Dejean født i Paris, kom med syv af sine Kammerater ind i et Huus i Regensburg; fire af Soldaterne plyndrede og gif bort, de tre øvrige spiste Aftensmad, lagde sig til Hvile og gif Kl. 4 om Morgenen til deres Lejr; allene Dejean nægtede sig Hvile og Nøe for at vaage for Husets Sikkerhed. "Der vil endnu komme flere" sagde han til Huusfaderen, "jeg vil

beskytte Dem." Virkeligen kom der ogsaa endnu fire; Dejean gav sig ud for Skytsvagt (Sauvegarde) uagtet han meget vel vidste: at det modsatte let kunde blevet opdaget, og kjendte de slemme Følger en saadan Opdagelse kunde have for ham; efter en heftig Trætte fik han Plyndrerne til at gaae. En anden Indvaaner i samme Huus henvendte sig ogsaa til Dejean og han bortjog to Sværme, der vare ifærd med at plyndre hos Manden. En anden Flok trængte ind i Dejeans første Qvarteer; dog ogsaa herfra fordrev han dem ved heltemodigen at opoffre sig selv; thi han maatte vove sit Liv, som Skiæbnen i saamange Slag havde sparet, i en Duel, den hans Iver at beskytte Fremmedes Huus og Eiendom paadrog ham.

Zeuthen,

Affessor i Højeste Ret.

Commissionen som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 10de December, da Hr. Professor Nyerup meddeleer sit Bidrag.

Borger = B e n n e n.

No. 51.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 16de December 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

Om Undervisningen i Almueskolerne
som Betingelse for Almuens Dplys-
ning.

Spørgsmaalet om Undervisningen i Almuesko-
lerne, deres Djemed, Gjenstande og Grændser saa-
velsom om Almuesoplysning i Almindelighed, har
allerede forhen ofte været paa Bane; men Under-
søgelserne derover synes hidtil ikke at have ledet til
noget fast og sikkert Resultat. Maaſee kunde det
lykkes ved Hjelp af nye Synspunkter at komme
Sagens Afgjørelse nærmere.

Naar man ved at tale Almuesoplysningens
Sag gaaer ud fra den Grundſætning: at ethvert
Menneske har Ret til at faae al den Dannelse,

Hans Aand er i Stand til at modtage, at den ene Stand ikke er mere udelukket fra Tilladelsen hertil end den anden, og at det følgerigt heller ikke med Billighed kan formenes Almuesmanden at faae de til hans Aandsdannelse fornødne Kundskaber og Færdigheder, saa har man vist nok Ret i denne Paastand, for saavidt som alle Mennesker have et fælleds uendeligt Maal at stræbe til, og der, uagtet den snart hurtigere snart langsommere Nærmelse hertil, dog ikke kan bestemmes nogen Grændse, hvor noget enkelt Individ skulde være pligtigt til at standse i sin Fremskriden.

Men naar man vil overføre dette Princip paa Undervisningen i Almue-skolerne, for derefter at bestemme dennes Formaal, Gjenstand og hele Beskaffenhed, saa gjør man sig kun Sagen vanskeligt ved at sætte Menneskets uendelige Formaal til Maalestof for den indskrænkede Skolegang. Maa man end glæde sig ved, at dette Formaal ikke tabes af Sigte, for at der Intet skal paabyrdes Skolebørnene, som kunde stride imod den menneskelige Naturs Værdighed, saa maa man dog igjen tilstaae, at der i den korte Skoletid for Børn, som alle ere i en umyndig Alder og sædvanligst kun besidde svage Evner, som fra spæde Barndom have

vissse daglige Syssler at passe hjemme, og ofte kun ved stadigt at passe disse, kunne forhverve sig Livets Ophold, ikke er at tænke paa nogen fuldendt Dannelse, ikke engang paa Nærmelse dertil, men i det Højeste paa at faae lagt en fast Grundvold, hvorpaa der siden kan bygges videre. Man maa ligeledes erkjende, at det bliver særdeles vanskeligt fra denne Synspunkt af at bestemme de Undervisningsfag, som i Almueskolerne skulle foretages, da der næsten intet Fag er, som jo ved en forstandig Lærers Hjælp kan bidrage til Dannelse, og man aldrig vil komme til Enighed med hinanden, neppe med sig selv, om det til Oplysning mere eller mindre Nødvendige. Man maa fremdeles tilstaae, at selv det, der efter eenstemmig Dom kan foretages i Almueskolerne til Børnenes Aandsdannelse, dog ikke kan stride frem efter en fælleds Norm, da den større eller mindre Fattecvne eller Hustvang eller Fattigdom gjør der umuligt at fastsætte et lige Maal af Kundskaber og Færdigheder, som Alle i lige Tid skulde naae, og det jo vilde være ligesaa ubilligt at forlange, at den Tungnemme skulde forblive i Skolen, indtil han naaede sine mere letnemme Rame-rader, som at det gode Hoved skulde holdes tilbage ved Rudimenterne, for ikke at gaae Dummerhovedet

forbi. Fra denne Synspunct bliver altsaa neppe nogen fast Norm at hente for Undervisningen i Almueskoler.

Memmere synes det at føre til Spørgsmaalets Afgjørelse, at man søger denne Norm i Almuesmandens statsborgerlige Stilling; thi om man endog vil tage Menneskets hele Bestemmelse i Betragtning, maa det upaatvivleligt lede til det Bedste, hvis Almuens Børn i Skolen kunde opdrages til at blive tro og paapassende Tjenestefolk, flittige Læredrenge, og Læresvende, flinke Soldater, kjærlige Egtefæller, ordentlige Husbonder og Husmødre, gode Fædre og Mødre, duelige Agerdyrkere og Haandværkere, og overalt kyndige, brugbare, flittige, trofaste, velvillige, flikkelige og gudfrygtige Mennesker.

Visselig kan Skoleundervisningen ikke sætte sig noget ædlere Formaal end dette. Men naar man saa seer hen til, hvad der i Skolen rimelig kan opnaaes til dette Djemed, synes ogsaa dette endnu at ligge for højt.

Kan end Skoleundervisningen virke Meget til at bibringe Børnene mange nyttige Kundskaber og Færdigheder, til at skærpe deres Forstand og forædle deres Tilbøielighed, ligesom Skoletugten til at hemme onde Tilbøieligheder og bibringe gavn-

lige Vaner, — og hvo vilde nægte, at dette kan være Frugten af stadig Skolegang, hvo ikke glæde sig over saadanne Virkninger hvor de yttre sig — maa man dog ikke forlange Mere af den, end den ifølge sin Natur og Kortvarethed, saavelsom ifølge Børnenes Alder og indskrænkede Evner, kan bevirke. Kan Læreren end bibringe sine Børn nyttige Kundskaber og Færdigheder, han er derfor ikke altid i Stand til at bibringe dem saadanne, som de for deres tilkommende Fag have nødig; kan han end vise dem hvad der i enhver Livets Stilling er det Rigtigste for dem at gjøre, han kan derfor ikke være vis paa, om denne Kundskab er bleven til fast Overbevisning hos dem, end mindre, om den i Livets virkelige Forhold vil gaae over til Handling; kan han end give sig selv det Vidnesbyrd, at han i sin Skole Intet har undladt af hvad der kan tjene til at udrydde Fordomme, forsøge gavnlige Indsigter, opmuntre til Flid, afhjælpe onde Vaner, indprænte gode Tilbøieligheder, han kan dog ikke forhindre, at der jo hjemme hos Børnenes Forældre eller Husbonder bliver nedbrudt ligesaa hurtigt som han bygger op, de overtroiske Meninger, som han havde arbejdet imod, paa ny bestyrelse, de Kundskaber, han havde meddeelt, behandlede

med Ringeagt, de flerte Bæner han havde faaet affaafede, atter indgroede, de gode Indtryk han havde bidragt, ved Tale og Exempel udslette. Han kan undervise Børnene, men ikke virke ene til deres Opdragelse; og, om han end i Skolegangstiden kan have vigtig Indflydelse paa deres Dannelse, han maa dog, naar denne er fuldendt, ganske overlade dem i Andres Hænder uden sikkert Haab om at see lykkelige Virkninger af sin paa dem anvendte Flid.

Fra denne Synspunkt vil man da neppe heller kunne udtale en saa fast Regel for hvad der i Almueskolerne bør foretages, at der kan afpæles bestemte Grændser for Undervisningens Gang.

Skal man komme til nogen fast og sikker Overbevisning i denne Henseende, da maa man tage alle til Almuens Dannelse anvendelige Midler hvortil ogsaa Skoleundervisningen hører, i Betragtning, for at see hvormegget ved ethvert især kan udrettes. Derved vil det Bidrag Skolegangen kan afgive til denne Hensigt, lettere falde i Dine. For rigtigt at kunne bestemme disse Midler er det ikke nok at see hen til de forskjellige Livets Stillinger i og for sig selv, hvori Almuesmanden kan komme og sædvanligen kommer; men da Exemplet og Ba-

nen i denne Stand isærdeleshed har saa afgjort Indflydelse paa hver Enkelt's hele Sindstemning og Opførsel, maa man tillige tage Hensyn til det særdeles Forhold hvori den større Mængde under hver af disse Stillinger kommer. Det er saaledes ikke nok at vide, at Bondedrengen er bestemt til at være Tjenestekarl, Soldat, Agerdyrker, Familiefader, Haandværksdrengen til at blive Svend og Mester i sin Profession, man maa ogsaa vide, hvilke Fordomme, Fejl, Uvaner de ved at indtræde i disse Stillinger ere udsatte for, hvilke Fristelser de have at overvinde, hvilke Vanskeligheder at bekæmpe: og dertil hører en mere end overfladelig Overkuelse af Almuens hele Levemaade.

Da denne Omstændighed sjældent tages i Betragtning under Spørgsmaalet om Midlerne til Almuens Dannelse, vil jeg her give et Bidrag til Kundskab om Landalmuens nærværende Tary ved et Skyggerids af dens moralske Tilstand i den Egn af Sjælland, som er mig bekjendt. Andre maae fuldføre Billedet af det Hele.

Naar man undtager den første Tortur for de nyfødte Børn ved Lister, Svøb og Hølliker, hvis Brug de fleste Forældre selv begynde at finde latterlig, uden dog at kun enkelte forandre den, kunne

Landalmuens Børn ikke beklage sig over nogen Evang. De vore til, uden at der forlanges Andet af dem end hvad de selv finde Lyst til. Ligesom de derfor i deres Lege efterligne de Eldres Sykler ved at lade som de kjøre og ride, pløje og saae, saa begynde de ogsaa de egentlige Bondesykler ligesom i Leeg, og næsten kun af egen Drift. Sjældent faae de Skjend, næsten aldrig Hug, dem de da ogsaa under deres sædvanlige Mangel paa Levenhed, sjældent fortjene. Heri ligger formodentlig Grunden til deres særegne Dimsfindtlighed. De høve ved de mindste Ord som udsiges med en kraftfuld Stemme, og briste i Graad ved den blideste Bebrejdelse.

(Fortsættes i næste No.)

Borger = B e n n e n .

No. 52.

To og tredivte Aargang.

Løverdagen den 23de December 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

Om Undervisningen i Almueskolerne
som Betingelse for Almuens Oplysning.

(Fortsat. See forrige No.)

Men denne Svagelighed gjør dem det ogsaa let
at begynde paa Bondeslykterne. De ansee det om-
trent som en Ære der vides dem, at de faae Lov
at kjøre Hestene for Ploven, passe Kreaturerne,
oge Møgvognen o. s. v. Den Kjedsommelige For-
retning, at vogte Saar og Gæs om Sommeren
paa Marken, finde de formedelst deres naturlige
Indolence ikke utaalelig, og de faae heller ingen
Anvisning til ved noget Slags Haandgjerning at
fordrive Kjedsomheden. Al Forælbrenes Tragten
gaaer kun ud paa at faae dem confirmerede, for at

de selv kan have stadigere Gavn af dem end Skolegangen tillader, eller faae dem anbragte i Andres Tjeneste, hvorom de kun lidet Haab kunne gjøre sig saalænge de skulle gaae i Skole eller til Præsten.

Fra den Tid de blive vorne Karle, og isærdeleshed fra den Tid deres militaire Øvelser begynde, blive de til gandske Bøfener. Især er der i de sidste halv Snees Aar foregaaet en stor Forandring med de unge Karle. Det er ikke længer de ubehøvede drævvorne Klodse som forhen, mere lette, lystige, modige, næsten overmodige Friskyrer, der lægge an paa at nyde og glimre. Man seer deres Paaflødning. Rødkosten, de Lærreds Buxer, Træskoene og det udslagne Haar ere forsvundne, og i dets Sted kommen mørkeblaae kort Trøje med blanke Knapper, lignende Pantalons, nette Støvler, fin eller i det mindste veldannet Hat, afftudset Haar, rødts Muls Tørklæde om Halsen og maaffee eet i Trøjelommen, Sølvuhr med Sølvkjede i Buxelommen, og sølvbeslaget Rørflumspibe med alenlangt Rør i Haanden. Man seer deres Dands. Det er ikke længer Sparto og Klørfire eller Polstbands, men Toture, Valtz og lang Engelsk med moderne Trin, som de gjøre sig megen Umag for at lære og som de udføre med en Lethed og Præcision, der ikke giver Rjovstædningdommens meget efter. Man høre deres Tale. Det er ikke den gamle drævende Tone,

en ordentligt dansk Sprog, udtalt med Livlighed
 og Munterhed, og krydret med Bittigheder i deres
 Mæneer; endog ved en vis listig Finesse i Udtryk,
 naar det gjelder om at faae sagt Sandheder, som man
 ikke tør sige ligefrem. Man er nær ved at glæde
 sig over denne Forandring i deres Udortes. Men
 naar man saa igjen seer hvorledes de endnu stedse
 jendøse Tiden langs ad Bænkene i de lange Vinter-
 aftener, lægger Mærke til den umættelige Graadighed
 hvormed de daglig fortære 5 til 6 Maaltider, hvor
 de faae Maden for Intet; hører den grændseløse
 Mængde af sammenpakkede kunstige Eder, som de
 anbringe ved de allerubetydeligste Leiligheder, og som
 ovenikjøbet besvares af Pigerne paa samme Maade,
 bemærker deres kaade Drillerier imod ældre gammel-
 dags Folk, endog af deres egen Stare, og utugtige
 Opførsel imod det andet Køn, der ikke sjældent gaaer
 saa vidt, at de indlade sig i letfærdig Fortrolighed
 med to Piger paa een Gang for at undgaae en al-
 vorlig Forbindelse med nogen af dem; erfarer den
 Ligegyldighed, hvormed de behandle Husbondens
 Syssler for ikke at forsømme Lystigheder; og den
 Utroskab de vise imod ham for at kunne bestride de
 fornødne Udgifter til Gilder og Kjærestes; opdager
 deres Intriguer hvor de ere flere samlede i en Hus-
 bonds Tjeneste, for at støde hinanden ud af Gunst
 eller opnaae en og anden oeconomisk Behagelighed—

faa forsvinder en Deel af Glæden, og man begynder at frygte for, at den indførte Forfinelse kun ha medført nye Laster uden at forbedre de gamle Fejl. Men en Deel af dette Uvæsen har sin Oprindelse fra Opholdet i Hovedstaden under den militaire Tjenest er ligesaa upaatvibeligt som det er herfra de modtage den Smidighed og Raskhed og øvrige Forfinelse hvormed de nu udmærke sig.

Kommer de nu i den Alder og Stilling, at de kunne tænke paa at bosætte sig, saa, hvis det er Gaardmandssønner, der selvfølgelig tør gjøre sig Haal om en fæsteledig Gaard, ere de som oftest, for at komme i Besiddelse deraf, nødsagede til at gifte sig med den paa Gaarden værende gamle Enke (ligesom Gaardmandsdatteren i lignende Tilfælde med en Enkemand). Deres Giftermaal er saaledes en Slags Kjøbstutning imellem Forældrene, hvor opredte Senge og Bryggerkjedler komme mere i Betragtning end personlige Egenstaber. Egentlig Kjærlighed imellem Ægtefællerne er der da ikke at tænke paa, heller ikke paa et stort Antal Børn, da Alderen sædvanligst er temmelig ulige; men den sindige, næsten phlegmatiske Sindsstemning som de ved Indtrædelse i Husstanden sædvanlig antage, i Forening med den fælleds jævne Flid i Huset og paa Marken, afgiver dog i Almindelighed et temmeligt vel harmonerende Samkv, hvis Gensformighed kun nu og da opløses ved

enkelt Bryllupsgilder, og i den senere Tid, ved Søndagsbesøg af Slægtningerne mellem hverandre indbyrdes.

I de for Bondestanden saa fordeelagtige Aaringer kom visse Luxusartikler, som Kaffe, Vin, og Punsch mere end tilbørligt i Brug, men i det Hele er Levemaaden dog bleven sig selv temmeligt lig. I Henseende til Husets Indretning, finder man vel hist og her Trægulv i Vaaningsstuen og Vinduer med Hængsler anbragte, i Henseende til Avlsdriften Kvever og Kartoffelavl indført og Hesteracen meget forbedret, men i det Hele taget bliver det dog ogsaa meest ved det Gamle. Kvets Opgivelse ansees endnu bestandigt hos de Fleste for det højeste Gode. Indskrænkning heri for et Indgreb i gamle Rettigheder. Den siebliffelige Fordeel er endnu bestandigt den som ene tages i Betragtning, og en samlet Skilling paa Kistebunden den Rigdom, som udgjør deres Onkers Maal. Dog naar man ved Samtale hører deres Raisonnement om andre lignende Materier, lærer man at indsee, at deres Vedhængenhed ved det Gamle sædvanligt ene grunder sig paa Frygt for at blive spottende omtalt af enkelte Galmunde end paa egen Overbevisning.

Vil Husmandssonnen bosætte sig, der da ikke tør tænke højere op end til at faae et Hus, da søger han at faae en Kone, som eier en Ko eller et Par

Faac, eller dog Græsning til et Par Creature. Har hun en Kobberkjedel eller en Raffelovn, eller en opredt Seng, da kan ingen giftesærdig Husmand modstaae saa megen Tillokkelse. Men fra Brylluppet af begynder da ogsaa det almindelige Husmandsliv med Hovet til den Gaardmand han har sin Omgang hos, med Spekulationer om at faae Ro og Faarjødte paa Naboernes Bekostning, og med alle de smaalige Sorger, som reent opsluge alle Tanker der gaae udenfor Døgnlivet. At vinde Brødet til sig og sine er hans Hovedmaal. Gullet maa komme om det kan. Under saadanne trange Omstændigheder lader han sig da ogsaa let forlede til at tage Deel i de Bedragerier, der styres af en forslagen Hovedmand, især hvis en saadan hører til Familien eller har et udbredt Complot; thi da loffes og tirres og plages han saalænge indtil han tager Deel med. Gjør han det ikke, da kan han være vis paa at blive udelukket af deres Samqvem, det er saa godt som sat i Ban, om ikke endog ved Leilighed Kamslaaet eller indebrændt. Er han end saa lykkelig at undgaae deslige Forsørelser, har han dog i sin egen daglige Trang en saa stærk Spore til at stræbe efter enhver smaalig Fordeel, at han let fristes til at betjene sig af allehaande smaa Konstgreb for at tilvende sig en saadan, og kun da at ansee deslige Forsøg for utilladelige, naar de blive ham udtrykkelig forbudne. Qvinderne staae

i den Henseende deres Mænd troligen bi, ligesom Børnene let nemme at efterabe Forældrene. At malke Fremmedes Røer inden Ejermandens egne Folk kommer, græsse sine Creature om Natten paa Naboens Marker, lære sine Faar og Svin til at klattre over Stengjerder ind i Andres Haver, er derfor Arbejder, som især overdrages Qvinder og Børn, fordi disse synes at staae til mindre Ansvar. Paa Udflugter, hvis de opdages mangler det aldrig. Den rene Morals Grundsætninger er ikke at tænke paa.

Tager man denne Landalmuens virkelige Stilling i Betragtning, saa seer man let, at der til at fremme dens Oplysning, hvis der ved dette Udtryk skal betegnes ikke blot Erhvervelse af visse Indsigter og Færdigheder, men den hele Dannelse til duelige og retfærdige Mennesker og Borgere, udfordres flere kraftige Midler end Undervisningen i Børneskolerne.

Det første og væsentligste Middel til denne Hensigt, maa, hvad Landalmuen angaaer, komme fra den Deel af Lovgivningen, der bestemmer Bondestandens Stilling i Staten, saavel med Hensyn paa de øvrige Stænder, især for saavidt dens Foresatte høre dertil, som paa dens egne Lemmers Forhold til hverandre indbyrdes. Thi hvor isoleret end Bondestanden i en vis Henseende holder sig; kommer Bonden dog i saa megen Berørelse med de andre Stæn-

der, som Tjenst- og Skattepligtig, som Fæster og Eiendeyder, som Kjøber og Sælger, og med sine Vige som trængende til Arbejd eller til Arbejdere, at saavel et altfor trøkkende, som et alt for slapt Forhold i disse Henseender nødvendig maa have Indflydelse paa hans hele Sindstemning og Dannelselse. At der i den senere Tid er gjort Meget for at forebygge Bilkærligheder fra deres Side, som have nærmest over Bonden at byde, vide vi alle; og hvorvidt der til denne Hensigt kan ske Mere eller ikke, er vanskeligt at bedømme af Andre end dem som kunne overskue det Hele. Men der gives dog enkelte Punkter, hvori en Forandring endogsaa for det indskrænkede Blik synes ønskelig til Bondestandens bedre Dannelselse. Saaledes maatte man ansee det glædeligt, om der i Henseende til den Maade hvorpaa Bonden erlægger Naturalafgifter, foretager Arbejder og Kjørseler, indstiller sig efter Tilfælde o. s. v kunne tages saadanne Forholdsregler, at han ikke ved at tvinges til Tidsspilde skal bringes til selv at ringeagte Tiden, nødsages til at søge Kroer og andre Sammenkomster, og derved saavel faae Smag paa Pimpen og Lediggang som Ligegyldighed for sit Arbejdes Forsømmelse hjemme, samt forledes til at deeltage i de Planer, der ved saadan Lejlighed udflækkes af de Snedigere iblandt dem.

(Sluttes i næste No.)

Borger = B e n n e n .

No. 53.

To og tredivte Aargang:

Løverdagen den 30te December 1820.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke,
Pilestræde No. 105.

Om Undervisningen i Almueskolerne
som Betingelse for Almuens Dplys-
ning.

(Sluttet. See forrige No.)

Saaledes kunde man ansee det værd at betænke, om det Forhold, som nu finder Sted imellem Gaardmand og Husmænd, hvorefter disse forsynes af hine med de fleste Fornødenheder imod at gjøre dem Arbejdsdage saa ofte deres Hjelp behøves, skjøndt det i sig selv er ganske naturligt og vist sjelden misbruges til inhuman Behandling, dog ikke er alt for trykkende for Husmændene der maae tilfidesætte alt Arbejde, endog deres eget, saasnart Gaardmanden kalder, og i Tidens Længde maaskee kan udarte til et ligesaa utaaleligt Hovorie, som det der fordem fandt Sted imellem Herremænd og Bønder.

Et andet Middel, der for nærværende Tid maa ansees som en nødvendig Betingelse til Bønderstandens Dannelselse, er et kraftigt Landpolitie. Vist nok er det ikke muligt ved Stokkeprygl og Fængselsstraf at indprænte Humanitetens Grundsætninger, men inden man kan bibringe Sands for det Sædelige og Nyttige, end sige for det Fine og Edle, maa Uordener forebygges, Lasterne hemmes, og Kilden til Forsørelse saavidt muligt tilstoppes. For en Snees Aar siden havde man ikke nødtigt at tænke paa deslige Evangsmidler. Om det nu og da ved en Sviir kom til Slagsmaal imellem et Par Bønderkarle, saa forligede de sig igjen ved næste Sviir, og dermed var Sagen afgjort; men nu, da Tyverie og Indbrud bliver stedse almindeligere paa Landet, saa at Intet er sikkert for Tyvens Haand, ikke engang Tvirrebet paa Marken, Gjødningen i Baggaarden, eller Svinføden paa Svinestien, da der endog høres om Forgivelser, Drab og Mordbrand, og Forbrydere stedse blive mere frække, sindige og trodsige, saa kan Intet standse det Onde uden kraftige Politieforanstaltninger. Fogderne, som vel egentlig skulde i Landsbyerne holde over Orden og Ret, have ikke Kraft nok til paa egen Haand, at virke imod det Onde, om de endog dertil havde den fornødne Autoritet. De trænge dog ogsaa til Omgang med deres Lige, og kunne ikke taale at faae Hæserne skaarne over paa deres Kreaturer, eller Gaarden opbrændt over Hovedet. De tage da sædvanligt det klogeste Partie, og see Intet uden

Hvor de udtrykkelig befales at see. Skal der altsaa udrettes Noget, maa Stødet komme højere fra. Men her er igjen Barsomhed nødvendig, at man ikke tiligemed det Onde, skal oprykke Spiren til det Gode, eller i det mindste det Uskyldige. Manger Bøndefestlighed f. Ex. den forhen brugelige Riden Sommer i Bye er i sin Oprindelse ligesaa uskyldig, som den endnu kunde blive velgjørende i sine Virkninger, naar kun dens Misbrug blive forebyggede. Det er ikke ved at forbyde de muntre Samqvem man skal forebygge Uordener, men ved at styre dem og give dem en velgjørende Retning. Ligesaalidet hjælper det at ville med Tvang tilbagedrive en af sig selv opkommende Luxus. Man søge kun at forhindre Anvendelsen af de ulovlige Midler, hvorved det næres, da vil den sikkert blive inden sine rette Grændser. Hovedsagen bliver altid at stoppe Lasterne i sin Rilde, ved hurtigt at opdage og strængt at dømme Forbryderne, men især faae Hovedmændene hindrede i at faae de Svage forførte. Herved er det, at et Landpolitie kan for Djeblikket indlægge sig en ikke ringe Fortjeneste.

Et tredie væsentligt Middel til Almuens Dannelse maa søges i Børnenes forbedrede Opdragelse hjemme hos Forældre og Husbonder; thi det er dog her allene at de kunne lære de til deres Fag nødvendige Kundskaber og Færdigheder, øves i den Flittighed, Lydighed og Orden, som i deres tilkommende forskjellige Stillinger udkræves af dem, og modtage

et ret velgjørende og varigt Indtryk af de milde
 Dyder der høre til den gode huslige Omgang. Men
 her møder den store Vanfælighed, at i det Børnene
 skulle opdrages for som Børne at naae nogen Fuld-
 kommenhed, trænge de Børne selv til at opdrages
 for at kunne opdrage deres Børn. Det vilde blive
 fast umuligt at løse denne Opgave, hvis der ikke
 gaves en heel Stand, som næsten ubelukkende har
 dette til Formaal. Præsterne er det, som ved Lære
 og Exempel skulle virke paa den vornerede Deel af
 Almuen til at fremme dens intellectuelle og moraliske
 Fuldkommenhed, og hvor Meget de i denne Hens-
 seende kunne udrette, kjønnes af de enkelte Exempler
 hvor Indflydelsen af deres Paavirkning viser sig
 umiskjendelig. At denne ikke er endnu mere udbredt,
 maa ikke forundre os. Hvor de blide Forestillinger
 skulle gjøre Indtryk, maae de lasteværdige Tilbøjes-
 ligheder forud være hemmede, og det kan ikke skee ved
 Lære og Formaning allene. Jo mere derfor den
 Tøjtesløse holdes inden for de tilbørlige Skranker,
 desto lettere vil den Lærvillige og Retfærdige lempe
 sig efter Religionslærerens Forestillinger, og disse
 efterhaanden komme til at virke endog paa de For-
 dærvede selv. Vist nok kan en saadan Forbedring,
 som Alt hvad der skal virke sikkert og varigt, kun
 stride frem i smaa fast umærkelige Grader; men den
 vil dog allerede i sin Fremstriden virke velgjørende
 endog paa den tilvoksende Slægt.

Vi komme nu til det sidste Middel til Almuen's Dannelse — Skoleundervisningen. Hvor meget den blotte Skolegang allene bidrager til denne Hensigt naar den kun er bestjefdigende, ordentlig og stadig, ved at hemme Raahed og anspore til Orden og Flid, sees bedst af deres Exempel, som gjøre Bane af at forsømme Skolen, hos hvem det Modsatte sædvanligt finder Sted. Hvor der altsaa med stadig Skolegang tillige forenes en grundig og omfattende Undervisning af en duelig Lærer, maae Virkningerne være langt større. Vil man tage de enkelte Undervisningsfag i Betragtning, da kan der ved Øvelse i Læsning Skrivning og Regning lægges Grund til de almecennyttige Kundskaber, ved Naturkundskab til oeconomisk Duellighed, ved Havedyrkning til practisk Jordbrug, ved gymnastiske Øvelser til militair Færdighed, ved Regne- Sprog- og Stiløvelser saavel som ved egentlige Forstandsovelser til Forstandsevnen's Opvækkelse, ved sammenhængende Naturkundskab, moralske Fortællinger og egentlig Religionskundskab til Sædelighed og Gudsfrygt, ved Historie, Geographie, Syngesøvelser, m. m. endog til en Slags Politur. Men mere ved en Grundvold, hvorpaa videre Indsigt kan bygges, maa man ikke vente af Skolegangen. Naar altsaa Spørgsmaalet er om Skoleundervisningen som Middel til Almuesoplysning, saa maa man betænke, at om end alle de nævnte Fag kunne foretages i en Landsbyskole, kunne de dog ikke bibringes alle Børn uden Forskjel, end mindre drives i den til

fuldendt Oplysning fornødne Grad. Herimod lægges for mange Hindringer saavel af Landsbybørnenes langsomme Begreb og ved huslige Systemer indskrænkede Skolegangstid som af den barnlige Alder, hvori de befinde sig. I de andre Stænder, anseer man det dog for upassende at bebyrde Børnene med saadanne Undervisningsgjenstande, som ligge for langt over deres Sphære. Hvor langt mere maa dette gjælde om Almuestanden. Naar der da, foruden de forhen nævnte Fag ønskes i Landbykolerne indført: Undervisning i Landets Love, Agerdyrkingens Grundregler eller den praktiske Mechanik, da behøver man blot at sætte sig tilbage i sine egne Børneaar for at bedømme, om en Kundskab, der gaaer saa langt over Barndommens Begreb og har saa liden Interesse for den, vil med nogen sand Nytte kun bibringes den. Sagen er at man indseer Trangen til denne Kundskab for Landmanden, og da man veed, at han efter fuldendt Skolegang sjældent bekymrer sig om at benytte Leiligheden som gives ham til videre Oplærelse; troer man at ogsaa disse Fag kunne indlemmes i Skoleundervisningen. Men hvad der kan skee med Enkelte som en Undtagelse, maa derfor ikke gjøres til en almiudelig Regel for alle. Hvad hjalp det ogsaa om man ved Drivhuusvarme fik den gølle Jordbund til at flyde nogle der fremmede Værter i Vejret. De vilde snart skrante og visne og døde hen uden ringeste Frugt.

Men hvorledes finder man da, vil man spørge, en fast Regel for den Gang Undervisningen i Almueskolerne bør tage? Den bliver i Følge det Foregaaende vanskeligt at finde. At indskrænke Lærestandene inden visse snævre Grændser som Jugen maatte overskride, vilde være nedværdigende for den menneskelige Natur, som ogsaa Almuesbarnet er i Besiddelse af. At overvælde alle Børnene uden Undtagelse, med en Mangfoldighed af Kundskaber som de ikke vare i Stand til at fordøje vilde være ligesaa upassende som fordærvende. Kun det Naturlige er det Rigtige, og saaledes vil man da ogsaa her finde det passeligst at følge Middelveien imellem begge Yderligheder ved at bibringe ethvert Barn saa Meget, men ogsaa kun saa Meget, som det ved en naturlig gradvis Fremskriden kan modtage og virkelig fordøje. Naar der fastsættes et Minimum af Kundskaber, som alle Skolebørn uden Undtagelse skulle besidde, og det maatte da være saadanne, som udgjøre Betingelsen for Fremgang i alle de øvrige; og der forresten gives Enhver som efter Skolekommissionens Bedømmelse formaaer at gaae videre, Tilladelse og Opmuntring til ved Læreren's Hjælp at gjøre al den Fremgang i andre med hans tilkommende Stilling forenede Fag, som han ved en naturlig gradvis Fremskriden kan gjøre, saa mener jeg, at al Klage maa bortfalde saavel over Mangel paa Omsorg som over en alt for vidt drevne Omsorg for Almueoplysningen ved Skolerne.

Dette synes ogsaa at stemme overeens med Manden i vor nærværende Anordning for AlmueSkolerne, i det den fastsætter Færdighed i Læsning, Skrivning og Regning og, saavidt muligt, i Sang og Legemsøvelser, samt Religionskundskaber som Betingelse for Udskrivning af Skolen, i det den til Læsningen især anbefaler saadanne Bøger som indeholde et kort Begreb om Fædrelandets Historie og Geographie m. m. uden dog derfra at udelukke noget andet nyttigt Fag, i det den overdrager hvert Sogns Skolekommission Bedømmelsen over hvert Barns Færdighed til Opflyttelse og Udskrivning, og i det den opmuntrer til fortsat Undervisning i Skolen for den confirmerede Ungdom, naar den erkjendes at gaae ud fra Principer der have Hensyn til vel at fremskynde men ikke fremtvinge Almuens bedre Dannelse.

Commissionen som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 31te Decbr, da Hr. Archivarius Behrmann meddeler sit Bidrag.